

ΑΝΑΓΝΩΣΤΙΚΟ Δ/Δ6

ΑΝΑΓΝΩΣΤΙΚΟΝ

Δ' ΔΗΜΟΤΙΚΟΥ

ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΕΚΔΟΣΕΩΣ ΔΙΔΑΚΤΙΚΩΝ ΒΙΒΛΙΩΝ 1969

H

6

NΕΓ

Méjais (δ²)

ΑΝΑΓΝΩΣΤΙΚΟΝ

**ΔΩΡΕΑ
ΕΘΝΙΚΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΕΩΣ**

Γ. ΜΕΓΑ. Κ. ΡΩΜΑΙΟΥ
Σ. ΔΟΥΓΦΕΞΗ. Θ. ΜΑΚΡΟΠΟΥΛΟΥ

Μόνιμ(ε)...

ΑΝΑΓΝΩΣΤΙΚΟΝ Δ' ΔΗΜΟΤΙΚΟΥ

ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΕΚΔΟΣΕΩΣ ΔΙΔΑΚΤΙΚΩΝ ΒΙΒΛΙΩΝ
ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ 1969

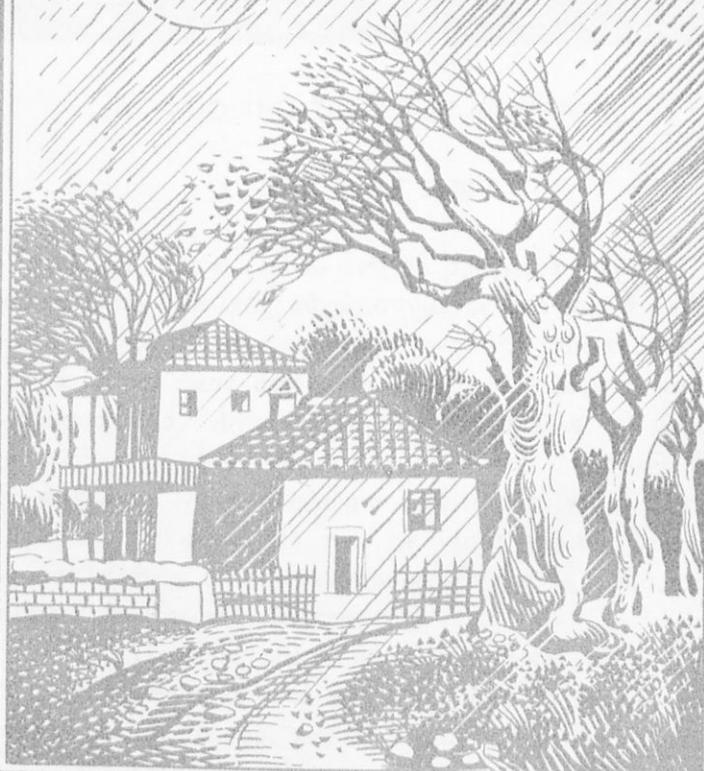
002
ΗΛΕ
ΕΤ2Α
49

ΜΕΡΟΣ ΠΡΩΤΟΝ

Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

ΙΟΣ ΚΥΚΛΟΣ
ΦΘΙΝΟΠΩΡΟΝ

Α'. ΑΠΟ ΤΗΝ ΖΩΗΝ ΤΟΥ ΥΠΑΙΘΡΟΥ

1. ΤΟ ΟΡΓΩΜΑ

‘Ο ήλιος λάμπει ἐπάνω ἀπὸ τὰ βρεγμένα χωράφια. Χαμογελάει ὡσὰν βασιλεύς, εὐχαριστημένος ἀπὸ τοὺς ἀνθρώπους του. Τὰ φρεσκοπλυμένα πεῦκα δέχονται τὸ φῶς του μὲ πολλὴ χαρά. Στὴν ἄκρη ἀπὸ κάθε φύλλο των λάμπει καὶ ἀπὸ μιὰ δροσοσταλιά. Ἀγνάντια ἡ θάλασσα στέλλει τὴ μυρωμένη ἀλμύρη της, νὰ ἀνταμώσῃ τὸ μύρο τοῦ θυμαριοῦ. Μέσα στὴν ἀπέραντη γαλήνη φλώρια καὶ καρδερῖνες καὶ σπίνοι δοκιμάζουν τὶς φωνοῦλές των σὲ νέους κελαδισμούς. Καὶ πέρα στὰ πλάγια τὸ τσοπανόπουλο ἔβγαλε τὰ πρόβατα στὴ βοσκὴ καὶ παίζει τὴ φλογέρα του.

‘Ο κυρ - Πανάγος φθάνει μὲ τὸν ψαρῆ καὶ τὸ ντορῆ καὶ μὲ τὸ ἀλέτρι. Κρεμάει στὸ μεγάλο πεῦκο τὸ ταγάρι του μὲ τὸ μαῦρο φωμί, τὸ τυρὶ καὶ τὴ ντομάτα καὶ ἀκουμπάει στὴ ρίζα του τὸ σταμνὶ μὲ τὸ νερὸ καὶ ὅλα τὰ χρειαζούμενα.

Ψάγνει δὲ κύριος Πανάγος γιὰ τὰ παλιὰ σημάδια τῶν αὐλακιῶν μέσ’ στὸ χωράφι. Μὰ πρὶν ἀρχίσῃ τὸ ἔργο του,

Βγάζει τὸ σκοῦφό του καὶ κοιτάζει πρὸς τὰ οὐράνια. Κοιτάζει θαρρετά, ώσπεν κάποιο γνώριμο νὰ βλέπη ὑψηλὰ στὴ γαλάζια σκέπη τ' οὐρανοῦ. Κάμνει τὸ σταυρό του τρεῖς φορές:

— Εύλογημένη ἡ χρονιά!...

Καὶ βάζει πάλι τὸ σκοῦφό του στὴν ἀσημένια κορυφὴ του.

Φτύνει στὶς δυὸ παλάμες του τὶς ροζιασμένες ἀπὸ τὴ δουλειά, πιάνει γερὰ τ' ἀλέτρι ἀπὸ τὴ χειρολάβα καὶ μιλάει φιλικὰ μὲ τοὺς συντρόφους του:

— "Αιντε, ψαρῆ μου. "Ελα, ντορῆ μου. Τράβα.

'Αρχίζει τ' ὅργωμα τῆς γῆς. Αὔλακια βαθιὰ χαράζονται στὸ χῶμα. Σὲ λίγο λάμπει ἀπὸ τὴ χαρὰ καὶ ἀπὸ τὸν ίδρωτα τὸ μέτωπο τοῦ κυρ-Πανάγου· λάμπουν καὶ τῶν ἀλόγων τὰ καπούλια ώσπεν ἀτσάλι καὶ ἐκεῖνα φιλότιμα προβαίνουν καὶ στ' ὅργωμα ἔξοδεύουν ὅλη τὴ δύναμι των.

'Αγναντεύω μὲ θαυμασμὸ τὸ γέρο ἔξωμάχο καὶ ὅλο τὸν βλέπω νὰ μεγαλώνῃ παράξενα στὰ μάτια μου. "Ολα τὰ ἄλλα μοῦ φαίνονται μικρὰ μπροστά του. Μικρή ἡ πολιτεία πέρα μὲ τὴ μάταιη βουή της. Μικροὶ οἱ κύριοι καὶ οἱ κυράδες, ποὺ περνοῦν μὲ χάχανα στὰ αὐτοκίνητα. Μικροὶ οἱ ἀκαμάτηδες, ποὺ βγαίνουν στὰ χωράφια γιὰ περίπατο. Μόνο δ γέρο ἔξωμάχος εἶναι ἀληθινὰ μεγάλος.

'Ο ἥλιος χρυσώνει τὸ ψημένο μέτωπό του. Καὶ δ πρωινὸς ἀέρας μπαίνει ἀπὸ τὸ ἀνοικτό του στῆθος καὶ χαιδεύει τὸ κορμί του, κορμὶ σφιγκτὸ ώσπεν τὸ πουρνάρι. Τὰ μάτια του ξεγελιοῦνται ἀπὸ τὴ χαρὰ καὶ βλέπουν ἀπὸ τώρα τὰ ὀλόξανθα στάχυα νὰ κυματίζουν, στολισμένα μὲ πλῆθος παπαροῦνες ὄλοκόκκινες. Καὶ ὅλο μιλάει φιλικὰ μὲ τοὺς συντρόφους του.

— "Αιντε, ψαρῆ μου. "Ελα, ντορῆ μου. Τράβα.

Στὴ μέση στὸ χωράφι ὑψώνεται τὸ γιγάντιο πεῦκο.

Τὸν καρτερεῖ γιὰ μεσημέρι. Στὸν ἥσκιο του θὰ ξεϊδρώσῃ, θὰ φάγη καὶ θὰ γείρη. Θὰ ἔχῃ γιὰ προσκέφαλο τὰ μυρωμένα χαμόκλαδα τοῦ σχίνου.

Στέκω καὶ τὸν θαυμάζω ἄλλη μιὰ φορά. Γυρίζει καὶ μὲ βλέπει. Βγάζω τὸ καπέλο μου.

— Γειά σου, μοῦ λέγει, ἀπλᾶ, νομίζοντας πώς τὸν καλημερίζω.

Μὰ δὲν ἦτο καλημέρισμα αὐτό, ποὺ ἔκαμα. Ἡτο κάτι ἀνώτερο· ἡθέλησα νὰ δείξω ὅλο τὸ σεβασμό μου στὸ γέρο ἐξωμάχο· καὶ ἔβγαλα τὸ καπέλο μου, ὅπως τὸ βγάζουν στὴν ἐκκλησία.

Κατὰ Σπ. Μελᾶν

2. ΤΟ ΑΜΠΕΛΙ

— Αμπέλι μου πλατύφυλλο
και κοντοκλαδεμένο,
γιὰ δὲν ἀνθεῖς, γιὰ δὲν καρπεῖς,
σταφύλια γιὰ δὲν βγάνεις;
Μὲ χάλασες, παλιάμπελο,
κι ἐγώ θὰ σὲ πουλήσω.

— Μὴ μὲ πουλᾶς, ἀφέντη μου,
κι ἐγώ σὲ ξεχρεώνω.
Γιὰ βάλε νιούς καὶ σκάψε με,
γέρους καὶ κλάδεψέ με.
Βάλε γριές, μεσόκοπες
νὰ μὲ βλαστολογήσουν.
Βάλ' καὶ κορίτσια ἀνύπανδρα
νὰ μὲ κορφολογήσουν.

Δημοτικό

3. ΣΤΟΥΣ ΕΛΑΙΩΝΕΣ ΚΑΙ ΣΤΑ ΝΥΚΤΕΡΙΑ ΤΟΥ ΧΩΡΙΟΥ

1. Πᾶνε, ἐπέρασαν πιὰ τὰ ὄπωρικά. Ὁ τρύγος ἐτελεί-
ωσε καὶ αὐτός. Τὰ νέα κρησιὰ βράζουν τώρα μέσα στὰ βα-
ρέλια. Οἱ κληματόβεργες στ' ἀμπέλια ἀπομένουν γυμνὲς καὶ
οἱ συκὲς ἀπλώνουν τώρα τὰ σταχτὶα κλαδιά των ὥσταν ἀπο-
λιθωμένα ξηρόκλαδα.

Τὰ πρωτοβρόχια ἐκαθάρισαν τὴν γῆ ἀπὸ τὰ ξηρόχορτα
τοῦ καλοκαιριοῦ καὶ ἐπότισαν τοὺς διψασμένους ἀγρούς. Μὲ
τὰ πρωτοβρόχια ἐμπῆκε «τὸ μικρὸ καλοκαιράκι». Λάμπει
πάλιν ὁ ἥλιος μὲ τὶς ζεστές του ἀκτῖνες, τὰ χορταράκια
ὅλοπράσινα στολίζουν μὲ νέα ἀνοιξὶ τὶς ἄκρες τῶν ἀγρῶν
καὶ τὰ χρυσάνθεμα τὰ χρυσᾶ, τοῦ ἀγίου Δημητρίου τὰ ἄνθη
στολίζουν τὸν μῆνα Ὀκτώβριο, τὸν Ἀιδημητρίου, τὸν λέγουν.

2. Ἀκόμη δὲν ἔφεξε καὶ ὁ παπα - Κωνσταντῆς ἐσήμανε
στοὺς τρεῖς Ιεράρχας. Καὶ ὁ παπά - Οἰκονόμος τῆς Πανα-

γίας τὸν ἡκολούθησε ἀμέσως; ὡσὰν νὰ τὸν ἐπερίμενε ἀπὸ ὥρα κρεμασμένος ἀπὸ τὴν καμπάνα.

Τὴν ὥρα, ποὺ ἡ Πούλια ἡ ἀργυροκέντητη εύρισκεται στὸ μεσουράνημα, τὴν ὥρα αὐτὴ οἱ νησιωτοποῦλες παίρνουν στοὺς ὕμους των τὰ κοφίνια μὲ τ' ἀδειανὰ σακκιά, περνοῦν καὶ τὰ καλάθια στὸ χέρι καὶ βγαίνουν πολλὲς μαζὶ στοὺς ἑλαιῶνες.

Στὸν ἑλαιῶνα τώρα, τὸν μῆνα τὸν Ἀιδημητρίη, συγκεντρώνεται κάθε ἡμέρα τὸ χωριό. Ἐκεῖ τραγούδια καὶ χαρά, ἐκεῖ ἔργασία καὶ γέλια, ἐκεῖ ὅλο τὸ χωριό «ξεσπιτωμένο». Ἐκεῖ καὶ ὁ γέρο - Δῆμος, ὁ πρῶτος νοικοκύρης τοῦ χωριοῦ, μὲ τὰ περιβόλια τὰ ἀλογάριαστα καὶ τοὺς πολλοὺς ὑπηρέτες καὶ τὰ πολλὰ μουλάρια.

Χωμένος στοὺς ἑλαιῶνες του μὲ τὶς ἔργατριές του μαζεύει ὁ γέρο - Δῆμος τὶς ἐλιές, ποὺ ἔπεσαν καταγῆς. Βιάζεται νὰ στείλῃ στὴ Θεσσαλονίκη τὸ πρῶτο χέρι, τὸ πρῶτο λάδι του, μὲ τὸ κατέκι τοῦ καπετάνη Νικόλα τοῦ Παυλάκη.

Καὶ γελοῦν τὰ μάτια τοῦ γέρο - Δήμου, καὶ γελοῦν τὰ χείλη του, γελοῦν καὶ τὰ σταχτιὰ μουστάκια του, τὰ μικρὰ καὶ ἀγκαθωτά.

Τὴν ἵδια ὥρα ἡ κυρὰ - Δήμαινα, ἡ πρωτονοικοκυρὰ τοῦ χωριοῦ, ἐτοιμάζει τὸ φαγήτο γιὰ τοὺς ἔργατες ἀπέξω ἀπὸ τὸ καλυβόσπιτο. Μαγειρεύει τὰ καβούρια, ποὺ ἔσύναξε τὴ νύκτα ὁ γέρο - Δῆμος μὲ τὸ πυροφάνι κάτω στὸ ρέμα τῆς Κεχριᾶς.

—^τΑ! κορίτσια μου, γρήγορα καὶ μᾶς ἐπῆρε ἡ γύντα! παρακινεῖ ὁ γέρο - Δῆμος τὶς ἔργατριες στὸ μάζεμα μὲ φωνὴ ζωηρὴ καὶ ἀντηχεῖ ὅλο τὸ βουνὸ καὶ ὅλο τὸ βαθύρρεμα.

—^τΑ! κορίτσια, καὶ ἔγινε τὸ πιλάφι μας, καὶ ἔγιναν καὶ τὰ καβούρια!

Καὶ οἱ ἔργατριες, δλες χαρούμενες, ὡσὰν νὰ εἶναι θυ-

γατέρες του, δὲν ἀργοποροῦν. Μιὰ-μιὰ μαζεύουν τὶς ἐλιές γεμίζοντας τὴν ποδιά των. Ἀπ' τὴν ποδιά των ἔπειτα γεμίζουν τὰ καλάθια καὶ τὰ ἀδειάζουν στὰ σακκιά. Καὶ ὁ γέρο Δῆμος φορτώνει τὰ σακκιὰ στὰ ζῷά του καὶ τὰ παραδίδει στοὺς ὑπηρέτες του, νὰ τὰ μεταφέρουν στὸ ἐλαιοτριβεῖο του, ποὺ εἶναι κάτω στὴ Χώρα.

Καὶ αὐτὸς μ' ἔνα καλάθι στὸ χέρι περιμαζεύει τὶς ἐλιές, ποὺ ἐσκόρπισαν μακριὰ τ' ἀνεμοβρόχια.

—Νά, καὶ ἄλλη μαυρομάτα, κορίτσια! φωνάζει μαζεύοντας τὴν ἐλιά, ποὺ ἐσκόρπισεν δὲρας.

Καὶ τὰ κορίτσια ὅλα γελοῦν ἀπὸ τὴν χαρά τους καὶ ἀπὸ τὴν χαρὰ τοῦ ἀφέντη των, ποὺ ὅλο καὶ ξαναλέγει:

—Οἱ καημένες οἵ μαυρομάτες! ποὺ θέλετε νὰ μοῦ πᾶτε; Σᾶς ἀφήνω ἐγὼ νὰ μοῦ φύγετε;

“Ολος ὁ τόπος, θαρρεῖς, γελᾷ καὶ χαίρεται μὲ τὴν χαρὰ καὶ τὰ γέλια τῶν ἐργατριῶν.

3. “Οταν περάσῃ ἡ ἐβδομάδα τοῦ ἐλαιῶνα, ὥσπου νὰ φυσήξῃ πάλι νέος βοριᾶς καὶ νὰ ρίξῃ νέο ἐλαιόκαρπο, τὸ «δεύτερο χέρι», ἀρχίζουν τότε τὰ δύμορφα βράδια τῶν νυκτεριῶν στὸ φίλεργο χωριό, ποὺ κάθεται ἐπάνω στοὺς βράχους τῆς ἀκρογιαλίας ὥσπαν κλῶσσα.

Σχίζεις ἀπὸ δαδί, ἀναμμένες στὸ παραγώνι, βγάζουν λαμπρές φλόγες. Καθισμένες ἔκει κοντὰ οἱ νησιωτοπούλες ἄλλες πλέκουν, ἄλλες γνέθουν, ἄλλες κεντοῦν. Καὶ ἡ γριά, ἔχοντας τὰ πόδια της ἵσια ἀπλωμένα, βάζει ἐπάνω τὰ λανάρια της καὶ ἀρχίζει νὰ λαναρίζῃ τὰ μαλλιά. Μὲ αὐτὰ θὰ ὑφάνη ἀργότερα τὰ ὑφαντὰ τοῦ χειμῶνα τὰ χονδρά.

Μὰ ὁ γέρο - Δῆμος ἄλλη ἐργασία ἔτοιμασε γιὰ τὶς ἐργάτριες του μέσα στὶς ἀποθῆκες τοῦ σπιτιοῦ του. Οἱ σωροὶ ἀπὸ τὸ ἀραποσίτι, ποὺ ἐσύναξε ἀπὸ τοὺς ἀγρούς του, θέλουν

ξεκόκκισμα καὶ χρειάζονται γι' αὐτὸ πολλὰ νυκτέρια. Βιάζεται νὰ ἐτοιμάσῃ γρήγορα τὸν καρπὸ γιὰ τοὺς μύλους, ποὺ ἔχει στοῦ Ἀγᾶ τὸ ρέμα, νὰ μὴν κάθωνται τώρα μὲ τὰ πολλὰ νερά. Καὶ ἡ κυρὰ Δήμαρινα ἐτοιμάζει νὰ προσφέρῃ σὲ ὅλους ἀπὸ τὸ ὥραῖο πετιμέζι, ποὺ ἔκαμε τὸν καιρὸ τοῦ τρύγου.

Τὰ κορίτσια κάθονται στὸ πάτωμα καὶ μὲ τὰ δάκτυλα τῶν ποδιῶν στηρίζουν μιὰ χονδρὴ σιδερένια λεπίδα. Τὴν κρατοῦν ἵσια καὶ παίρνοντας καλαμπόκια τὰ κτυποῦν ἔνα-ἔνα μὲ δύναμι ἐπάνω στὴν κόψι τῆς λεπίδας. Καὶ πέφτουν σωρὸς οἱ σπόροι τοῦ καλαμποκιοῦ, κατακίτρινοι ὡσὰν κόκκοι κεγριμπαριοῦ μὲ ἔνα μονάχα λευκὸ μιτάκι.

Ἡ μονότονη αὐτὴ ἐργασία μὲ τοὺς μονότονους κτύπους τοῦ ἀραποσιτιοῦ ἐπάνω στὴ λεπίδα ἐξακολουθεῖ ἔως τὰ μεσάνυκτα, ὥσπου νὰ λαλήσῃ ὁ πρῶτος πετεινὸς καὶ πέραν ἀκόμη. Γιατὶ οἱ ιστορίες καὶ τὰ παραμύθια τοῦ γέρο - Δήμου δὲν τελειώνουν τόσον γρήγορα καὶ κάμνουν τὰ κορίτσια νὰ γελοῦν μὲ τὴν καρδιά των.

4. Στὸ μεταξὺ ἐφύσηξε πάλι ὁ βοριᾶς καὶ ἔρριξε καταγῆς νέο ἑλαιόκαρπο. Καὶ πάλιν οἱ ἐργάτριες μὲ τὰ καλάθια στὰ χέρια βγαίνουν στοὺς ἑλαιῶνες νὰ συνάξουν τὸν καρπό, τὸ «δεύτερο χέρι».

Πρὶν βραδυάσῃ, σειρὰ ὀλόκληρη ἀπὸ ζῷα φορτωμένα κατεβαίνει τὸν κατηφορικὸ ἑλαιῶνα. Εἶναι τοῦ γέρο - Δήμου τὰ μουλάρια, ποὺ κουβαλοῦν στὸ χωριὸ φορτώματα ἀπὸ ἐλιές. Καὶ βιάζονται τὰ ζῷα ἀγκομαχῶντας στὸν κατήφορο, ἐδῶ νὰ πέσουν, ἐκεῖ νὰ σταθοῦν, ὡσὰν μεθυσμένα. Καταϊδρωμένα φυσομανοῦν, κοντοστέκονται. Καὶ ἡχοῦν τὰ κουδουνάκια στὸ λαιμό των καὶ πλαταγοῦν τὰ μαστίγια τῶν ἀγωγικῶν, ποὺ βιάζονται νὰ φθάσουν στὸ χωριό, νὰ κουβαλήσουν τὸν ἑλαιόκαρπο, μὴν ἔμπη ὁ Σποριᾶς μὲ ἀνεμοβρόγια.

4. Η ΕΛΙΑ

Είμαι τοῦ ἥλιου θυγατέρα,
ἡ πιὸ ἀπ' ὅλες χαῖδευτή·
χρόνια ἡ ἀγάπη τοῦ πατέρα
σ' αὐτὸν τὸν κόσμο μὲ κρατεῖ.
Όσο νὰ γείρω νεκρωμένη,
αὐτὸν τὸ μάτι μου ζητεῖ.
Είμαι ἡ ἐλιὰ ἡ τιμημένη!

'Οπου κι ἀν λάχω κατοικία,
δὲν μ' ἀπολείπουν οἱ καρποί·
ῶς τὰ βαθιά μου γηρατεῖα
δὲν βρίσκω στὴ δουλειὰ ντροπή.
Μ' ἔχει ὁ Θεὸς εὐλογημένη
κι' είμαι γεμάτη προκοπή.
Είμαι ἡ ἐλιὰ ἡ τιμημένη!

Φρίκη, ἐρημιά, νερό, σκοτάδι
τὴ γῆ τὴ ὁθάψαν μιὰ φορά.
'Εμὲ ζωῆς φέρει σημάδι
στὸ Νῶε ἡ περιστερά.
"Ολης τῆς γῆς εἶχα γραμμένη
τὴν δύμορφάδα καὶ χαρά.
Εἴμαι ἡ ἐλιὰ ἡ τιμημένη !

'Εδῶ στὸν ἥσκιο μου ἀποκάτου
ἥλθ' ὁ Χριστὸς ν' ἀναπταυθῆ·
κι ἀκούσθηκε ἡ γλυκειὰ λαλιά του
λίγο προτοῦ νὰ σταυρωθῆ.
Τὸ δάκρυ του, δροσιὰ ἀγιασμένη,
έχει στὴν ρέζα μου χυθῆ.
Εἴμαι ἡ ἐλιὰ ἡ τιμημένη !

Καὶ φῶς πραότατο χαρίζω
έγὼ στὴν ἄγρια τὴ νυκτιά.
Τὸν πλοῦτο πιὰ δὲν τὸν φωτίζω,
σὺ μ' εὐλογεῖς, φτωχολογιά.
Κι ἀν ἀπ' τὸν ἀνθρωπὸ διωγμένη,
θὰ φέγγω μπρὸς στὴν Παναγιά.
Εἴμαι ἡ ἐλιὰ ἡ τιμημένη !

Ποιητικὴ Ἀνθολογία, Α'

Κωστής Παλαμᾶς

5. ΠΡΩΤΟΒΡΟΧΙ

Τὸ καλοκαίρι ἔχει τὶς χάρες του·
ποιός τὶς ἀρνιέται, ποιός λέγει « ὅχι ; »
Μὰ κάποιες χάρες ἔχει ξέχωρες
τοῦ "Αι Δημητριοῦ τὸ πρωτοβρόχι.

Τῆς λεύκας σκόρπια τὰ ἔηρόφυλλα
κάτω στὸ ὑγρὸ τὸ χῶμα νά τα,
λαμποκοποῦν, καθάριο μάλαμα,
ποὺ τὸ ὕδωρ κωνσταντινᾶτα.

Τὰ πεῦκα ἀπ' τὴν βροχὴ δροσόλουστα
μοσκοβιόλοῦν σὰ θυμιατήρια.
Νερὸ γεμᾶτα τὰ χλωράγκαθα
γίνονται τῶν πουλιῶν ποτήρια.

‘Ο πλάτανος, ποὺ ἀνεμοδέρνεται
γυμνὸς καὶ ξέφυλλος, ἀνδρειεύει,
τοὺς κλώνους ἔχει ἐλαφοκέρατα
καὶ μὲ τ’ ἀερικὰ παλεύει.

Τ’ ὥριμο κούμαρο δλοκόκκινο
τὰ πράσινα κλαδιὰ ’ματώνει.
Χρυσῆ ἡ σταρήθρα στὰ μεσούρανα
χορταίνει φῶς καὶ ξεφαντώνει.

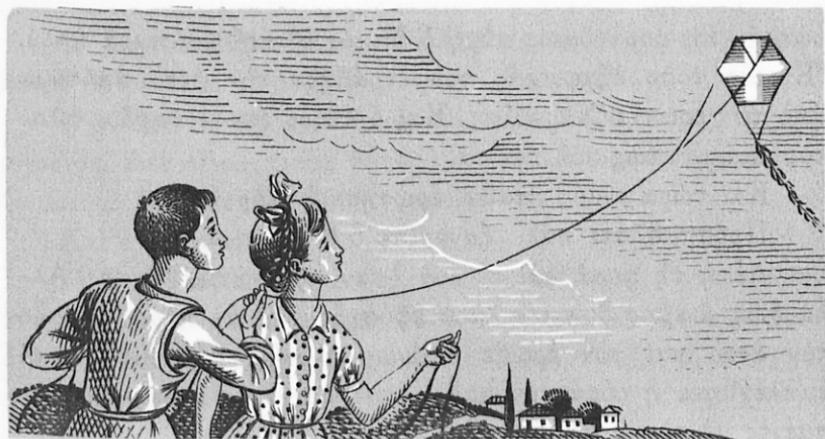
Τῶν θυμαριῶν τὰ ξηροκλώναρχ
πρώιμα πρασινοφυλλιάζουν
καὶ τὴν ’σοδειὰ ἀπ’ τὶς ἀποθῆκές τους
βρεγμένη τὰ μυρμήγκια ’λιάζουν.

Στὸ κυπαρίσσι, κάθε ἀπόβραδο,
ποὺ τό ’χουν πύργο καὶ παλάτι,
φωνάζουν οἱ σπουργίτες, τρώγονται,
ποιός ναῦρη πιὸ ζεστὸ κρεβάτι.

« Φευγῆτα γελιδόνια »

Γεώργιος Λορσίνης

6. ΠΡΟΣΠΑΘΗΣΕ ΠΑΛΙ

1. — Βοήθησέ με, Χαρούλα, νὰ πετάξω τὸν ἀετό μου, εἶπε ὁ Νῖκος στὴν ἀδελφούλα του, ἀφοῦ προσπάθησε νὰ τὸν πετάξῃ μόνος του καὶ δὲν τὸ ἐκατάφερε.

‘Ο ἀετὸς ἔσερνόταν ἐπάνω στὴ γῆ.

‘Η Χαρούλα ἔτρεξε μὲ πολλὴ προθυμία, ἐπῆρε τὸν ἀετό, τὸν ἐσήκωσε ὑψηλὰ καὶ τὸν ἀφησε νὰ πετάξῃ. ’Αλλὰ ὁ Νῖκος δὲν ἐπρόλαβε νὰ τρέξῃ καὶ ὁ ἀετὸς ἔπεσε πάλι καταγῆς.

— ‘Αδέξια ποὺ εἰσαι, καχημένη! εἶπε ὁ Νῖκος.

— Σ’ αὐτὸ δὲν πταίω ἐγώ, ἀποκρίθηκε ἡ Χαρούλα. Τὸ σφάλμα εἶναι ἴδικό σου, ποὺ δὲν ἔτρεξες ἀμέσως, μόλις ἀφῆκα τὸν ἀετό.

— Προσπαθῆστε πάλι, παιδιά, εἶπε ὁ θεῖός των, ποὺ ἔκαθόταν μπροστά στὴ θύρα καὶ παρχκολουθοῦσε τὸ παιγνίδι τῶν παιδιῶν.

2. ‘Η Χαρούλα ἐπῆρε πάλι τὸν ἀετὸ καὶ τὸν ἐκράτησε

ύψηλά. Τὴ φορὰ ὅμως αὐτὴ ὁ Νῖκος ἐβιάσθηκε παρὰ πολύ. "Ετρεξε τόσο ἔξαφνικά, ποὺ ἐτράβηξε τὸν ἀετὸν ἀπότομα ἀπὸ τὸ χέρι τῆς Χαρούλας. Καὶ ὁ ἀετὸς ἐπεσε φαρδὺς πλατύς κάτω, ὅπως καὶ πρῶτα.

— Καὶ τώρα ποιός πταίει; ἐρώτησε ἡ Χαρούλα.

— Προσπαθῆστε πάλι, ξαναεῖπε ὁ θεῖός των.

Αὐτὴ τὴ φορὰ καὶ οἱ δυὸς ἥσαν προσεκτικώτεροι. Ἀλλὰ ἔνας ἀνεμος δυνατός, ποὺ ἐφύσηξε ἀπὸ τὸ πλάι, ἀρπάξε τὸν ἀετὸν καὶ τὸν ἔρριξε ἐπάνω σὲ κάτι θάμνους. Ἐκεῖ ἐμπλέχθηκε ἡ οὐρά του καὶ ὁ πτωχὸς ἀετὸς ἐμεινε κρεμασμένος μὲ τὸ κεφάλι πρὸς τὰ κάτω.

— Τὰ βλέπεις; εἶπε ὁ Νῖκος. Τὸν ἔρριξες λοξὰ καὶ γι' αὐτὸν ἐπῆγε πρὸς αὐτὴ τὴ μεριά.

— Μά, Νῖκο, ἡμπορῶ ἐγὼ νὰ κάμω τὸν ἀνεμο νὰ φυσήξῃ κατ' εύθεταν; ἀποκρίθηκε ἡ Χαρούλα.

3. Ὁ θεῖός των, ὅταν εἶδε τὸν ἀετὸν κρεμασμένο, ἐσηκώθηκε, ἐξέμπλεξε τὴν οὐρὰ καὶ τοὺς εἶπε:

— Ελᾶτε, παιδιά. Ἐδῶ ὁ τόπος εἶναι γεμάτος ἀπὸ θάμνους. Ελᾶτε νὰ εύρωμε ἔνα μέρος πιὸ ἀνοικτὸ καὶ τότε προσπαθῆστε πάλι.

Καὶ ὥδηγησε τὰ παιδιὰ σ' ἔνα δμαλὸ τόπο, που ἦτο καταπράσινος ἀπὸ τὴ χλόη.

Ἐκεῖ, ἀφοῦ ἐτοιμάσθηκαν, ἐκράτησε πάλι ἡ Χαρούλα τὸν ἀετὸν καὶ τὸν ἀφῆκε ἀκριβῶς τὴ στιγμή, ποὺ ἔκαμεν ὁ Νῖκος νὰ τρέξῃ. Ὁ ἀετὸς ἀνέβηκε ύψηλά, ὥσταν μπαλόνι καὶ ἐπετοῦσε μιὰ χαρά. Μὰ ὁ Νῖκος χαρούμενος, ποὺ ἔνοιωθε τὸ σπάγγο νὰ τραβᾷ, ἐστάθηκε γιὰ μιὰ στιγμή, γιὰ νὰ καμαρώσῃ τὸν ἀετό. Ὁ σπάγγος ὅμως ἔχαλαρώθηκε καὶ ἐπειδὴ ὁ ἀνεμος δὲν ἦτο ἀρκετὰ δυνατός, ὁ ἀετὸς ἐπεσε πάλι ἐπάνω στὴ χλόη.

4. "Αχ, καημένε Νίκο, δὲν ἔπρεπε νὰ σταματήσῃς, εἰ-
πεν ὁ θεῖος. "Ας εἶναι όμως, προσπάθησε πάλι.

—"Οχι, δὲν θὰ προσπάθήσω πιά, εἴπε ο Νίκος στενοχω-
ρημένος. Δὲν εἶναι ἀετός αὐτός! Τί νὰ κάθωμαι νὰ βασανί-
ζωμαι μ' ἔναν ἀετό, ποὺ δὲν πετᾷ.

Καὶ ὁ θεῖος τοῦ λέγει:

— Μπᾶ, Νίκο, θὰ παρατήσῃς τὸ παιγνίδι σου, ύστερα ἀπὸ
τόσους κόπους, ποὺ ἐκάναμε; Τόσο εὔκολα ἀπελπίζεσαι, ἐπει-
δὴ σοῦ παρουσιάσθηκαν δυσκολίες; "Ελα, τύλιξε τὸ σπάγγο
σου καὶ προσπάθησε πάλι.

5. Αὕτη τῇ φορὰ ὁ ἀετός ἀνέβηκε μὲ τὸν ἀέρα, ώσταν
πτερό. Καὶ ὅταν ἐτελείωσε ὅλος ὁ σπάγγος, ὁ Νίκος ἐστάθη-
κε, κρατῶντας σφιγκτὰ στὸ χέρι του τὸ ξυλαράκι. "Ολο χαρὰ
ἔκοιταζε τὸν ἀετό, ποὺ ἐφανόταν τώρα ώσταν μιὰ μικρὴ
κοκκίδα στὸ γαλάζιο οὐρανό.

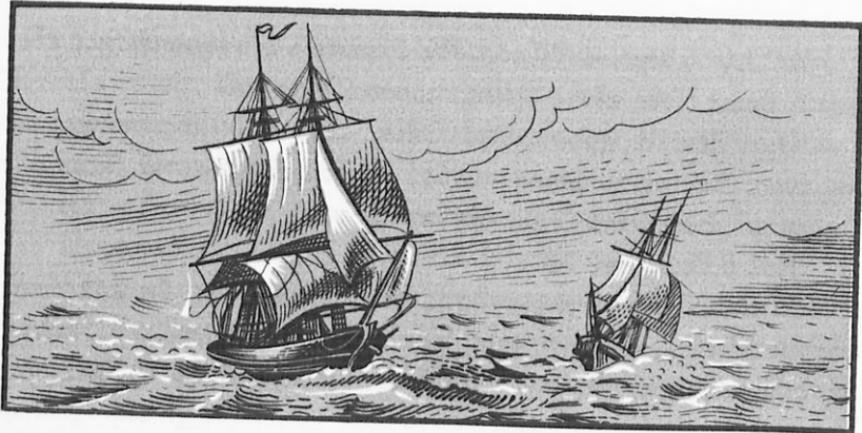
— Κοίτα, θεῖε, κοίτα, τί ύψηλὰ ποὺ πετᾶ! Καὶ μὲ τὶ δύ-
ναμι τραβῷ! Θαρρεῖς καὶ εἶναι ἄλογο, ποὺ τραβῷ τὸ χαλινά-
ρι. Καὶ ἄλλο τόσο σπάγγο νὰ είχα, θὰ τὸν ἀφηνα ὅλο. Θὰ
ἐπήγαινε στὰ σύννεφα!

'Αφοῦ ὁ Νίκος διεσκέδασε ἀρκετὰ μὲ τὸν ἀετό, ἀρχισε
νὰ τυλίγῃ σιγά σιγά τὸ σπάγγο καὶ ὅταν ἔπεσε ὁ ἀετός,
ἔτρεξε καὶ τὸν ἐσήκωσε. 'Η χαρά του ἦτο μεγάλη, ὅταν
εἶδε, ὅτι ὁ ἀετός του δὲν ἔπαθε τίποτε, ἀν καὶ ἐπετοῦσε τό-
σην ὕρα.

— Θὰ ἔλθωμε, θεῖε, καὶ αὔριο μετὰ τὸ μάθημα νὰ προ-
παθήσωμε πάλι.

Διασκευὴ ἐκ τοῦ 'Αγγλικοῦ

Γ. Α. Μέγας

7. ΤΟ ΓΕΝΝΑΙΟ ΝΑΥΤΟΠΟΥΛΟ

Ἐταξίδευα, ἐδῶ καὶ κάμποσα χρόνια, ἀπὸ τὴν Κρήτη γιὰ τὸν Πειραιᾶ μὲ τὴν «Εὐαγγελίστρια», ἔνα ὡραῖο τρικάταρτο καράβι.

Ἡ θάλασσα ἦτο ἥσυχη, ὁ καιρὸς εύνοϊκὸς καὶ ἡ «Εὐαγγελίστρια» ἔσχιζε τὰ νερὰ μὲ τὴ γρηγοράδα, ποὺ δίδουν τὰ πανιά, ὅταν τὰ φουσκώνη ὁ ἄνεμος.

Ἐπλησιάζαμε στὸν Κάβο-Μαλέα, ὅταν τὰ σύννεφα ἐσηκώθηκαν ἀπὸ τὸ νοτιᾶ. Σὲ λίγο ἐσκοτείνιασεν ὁ οὐρανὸς καὶ ἀστραπὲς ἔσχιζαν τὰ μαῦρα σύννεφα. Οἱ ναῦτες ὅλοι ἔτρεξαν στὰ κατάρτια καὶ στὰ ξάρτια. Ἐμαζεύθηκαν τὰ πανιά, ἀλλὰ ἡ θάλασσα ἦτο ἀγριεμένη. Τὰ κύματα πότε ἀνοιγαν, ὡσὰν νὰ ἥθελαν νὰ ρουφήξουν τὴν «Εὐαγγελίστρια», πότε τὴν ἐσήκωναν ὑψηλὰ - ὑψηλὰ καὶ τὴν ἐτίναζαν, ὡσὰν καρυδόφλουδο. Καὶ ὁ ἄνεμος ἐσφύριζε ἀγριὰ στὰ σχοινιὰ καὶ στὰ κατάρτια. Τόση ἦτο ἡ ὄρμή του, ποὺ σὶ ἔνα δύνατὸ τράνταγμα τοῦ καραβιοῦ ἦ σταύρωσι στὸ μεσαῖο κατάρτι ἐλύθηκε καὶ ἦτο ἀνάγκη ἀμέσως νὰ δεθῆ. Ἀλλιῶς ἡ «Εὐαγγελίστρια» ἐκινδύνευε νὰ ἀναποδογυρισθῇ.

Τὴ στιγμὴ ἔκεινη ὁ καπετάνιος δὲν ἐγύρεψε κανέναν ἀπὸ τοὺς ναῦτες του. Τὸ μάτι του ἔπεσε στὸ μοῦτσο τοῦ καρχιβιοῦ, ἔνα παιδὶ ὅρφανὸ κάπου δεκατεσσάρων χρονῶν. Τοῦ ἔδειξε τὴ σταύρωσι, ποὺ ἐκρεμόταν ἀπὸ τὴν κεραία, καὶ τοῦ εἶπε:

— Γρήγορα ἐπάνω, Νικολῆ! "Ετοι ἔλεγχν τὸ ναυτόπουλο.
— Αμέσως, καπετάνιο, εἴπεν δὲ Νικολῆς.

Καί, ώσὰν νὰ ἥθελε πρῶτα νὰ ἐτοιμασθῇ κατέβηκε τρέχοντας στὴν καμπίνα του.

Δεν ἐπέρασαν δυὸ λεπτὰ καὶ νά σου πάλι στὸ κατάστρωμα δὲ Νικολῆς. Μὲ βήματα σταθερὰ διευθύνεται στὸ μεσαῖο κατάρτι καὶ ἀρχίζει νὰ ἀνεβαίνῃ τὴ σχοινένια σκάλα. "Εφθασε κιόλα στὴν κόφα τοῦ καταρτιοῦ καὶ ἐπιάσθηκε γερὰ ἀπὸ τὸ κατάρτι.

'Ο ἄνεμος ἐφυσοῦσε μὲ μανία. Τὸ καράβι ἔτριζε καὶ ἔγερνε πότε στὴ μιὰ μεριὰ καὶ πότε στὴν ἄλλη. 'Ο Νικολῆς πότε κατέβαινε μὲ τὸ κατάρτι ὡς τὰ κύματα καὶ ἐκρεμόταν ώσὰν σταφύλι καὶ πότε ἀνέβαινε ὑψηλά.

'Εγώ, σὰν εἶδα τὸ παιδὶ ἀνεβασμένο ἔκει ὑψηλά, ἐφοβήθηκα πῶς τώρα θὰ τὸ ἀρπάξῃ ὁ ἄνεμος καὶ θὰ τὸ πετάξῃ ώσὰν πούπουλο στὴ θάλασσα. Δὲν ἐβάσταξε καὶ εἶπα θαρρετὰ στὸν καπετάνιο:

— Γιατί, καπετάνιε, ἔβαλες τὸ παιδὶ νὰ ἀνεβῇ ἔπάνω καὶ δὲν ἐπρόσταξες κανένα ἀπὸ τοὺς ναῦτες σου;

— Οἱ μεγάλοι, μοῦ λέγει, πέφτουν. Μονάχα οἱ μικροὶ εἶναι γ' αὐτὴν τὴ δουλειά. Δὲν τὸν εἶδες πῶς ἐσκαρφάλωσε ώσὰν ἀγριόγατος στὸ κατάρτι;

Καὶ ἀλήθεια, δὲ Νικολῆς εἶχε φθάσει κιόλα στὴν κεραία, ἔδεσε τὰ πόδια του τὸ ἔνα μὲ τ' ἄλλο γῦρο στὸ κατάρτι καὶ τὰ χέρια ἐπάσχιζε νὰ δέση τὴ σταύρωσι. 'Αφοῦ

τὴν ἔδεσε, ἐγλίστρησε μὲν μιᾶς καὶ εύρεθηκε γελαστὸς κάτω ἀπὸ τὸ κατάρτι.

‘Ο καπετάνιος τοῦ ἔρριξε μιὰ λοξὴ ματιά, που ἐφανέρωνε ὅλη τὴν εὐχαρίστησί του.

‘Ο μπάρμπα Σταμάτης, δὲ θεῖός του, τὸν ἔβλεπε μὲν καμάρι καὶ οἱ ἄλλοι ναῦτες τὸν ἐκοίταζαν μὲν θαυμασμό.

‘Η τρικυμία ἐβάσταξε πολλὴ ὥρα. ‘Η «Εὔαγγελίστρια» ἐπάλεψε πολὺ ἀκόμη μὲν τὰ κύματα. “Ἐδωκεν ὅμως δὲ Θεὸς καὶ ἔπεσεν δὲ ἀνεμος καὶ ἐγαλήνεψεν ἡ θάλασσα. Τότε ἐπλησίασα τὸν Νικολῆ.

— Πῶς τὰ κατάφερες, παιδί μου, τοῦ εἰπα, καὶ ἀνέβηκες ἐκεῖ ὑψηλὰ μέσα σὲ τόση φουρτούνα; Δὲν ἐφοβήθηκες;

— Βέβαια ἐφοβήθηκα.

— Γι' αὐτὸ λοιπόν, πρὶν ἀνεβῆς, κατέβηκες κάτω στὴν καμπίνα σου, γιὰ νὰ τὸ καλοσκεφθῆς;

— Α, ὅχι γι' αὐτό, κύριε. Κατέβηκα γιὰ νὰ ἀσπασθῶ τὸ εἰκόνισμα τῆς Παναγίας, που μοῦ ἔδωκεν ἡ μητέρα μου, ὅταν ἐξεκινοῦσα γιὰ τὸ ταξίδι. Προσευχήθηκα καὶ ἡ προσευχὴ μοῦ ἔδωκε δύναμι, μοῦ ἔδιωξε τὸ φόβο. Ἐφίλησα καὶ τὴν φωτογραφία τῆς μητέρας μου καὶ μοῦ ἐφάνηκε πώς μοῦ ἔλεγε:

— Μὲ τὴν εὐχή μου, παιδί μου, καὶ μὲ τὴν βοήθεια τοῦ Θεοῦ τρέξε δόπου σὲ προστάζει δὲ καπετάνιος σου. Τρέξε νὰ σώσῃς τὴ ζωὴ τῶν ἄλλων καὶ τὴν ἴδική σου.

Διασκευὴ ἐκ τοῦ 'Αγγλικοῦ

G. A. Μέγας

8. Ο ΝΕΟΣ ΝΑΥΤΗΣ

Τὰ νέφη ἀστράφτουν στὸ βουνό,
βροντοῦν καὶ μπουμπουνίζουν,
ἐσκέπασαν τὸν οὐρανό,
τὸ κῦμα φοβερίζουν.

‘Ο νέος ναύτης τραγουδεῖ
καὶ τὸ πανί του σιάζει :
- ‘Εγώ εἰμ’ ‘Ελληνικὸ παιδί,
τὸ νέφος δὲν μὲ σκιάζει..

‘Αγέρας πέφτει στὰ πανιά,
τὰ σχίζει καὶ τ’ ἀρπάζει,
καὶ συνταράζει τὰ σχοινιά
καὶ τὸ κατάρτι σπάζει..

‘Ο νέος ναύτης τραγουδεῖ,
παρὼν ὅπου προστάζουν:
—’Εγώ εἰμ’ ‘Ελληνικὸ παιδί,
ἄνεμοι δὲ μὲ σκιάζουν!

‘Η θάλασσα λυσσομανᾶ
καὶ κυματεῖ κι ἀφρίζει,
τὸ πλοῖό του καταπονᾶ,
τὸ σπᾶ καὶ τὸ σκορπίζει.

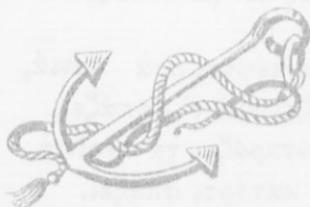
‘Ο νέος ναύτης τραγουδεῖ
καὶ μιὰ σανίδα ἀρπάζει:
—’Εγώ εἰμ’ ‘Ελληνικὸ παιδί
φουρτούνα δὲ μὲ σκιάζει!

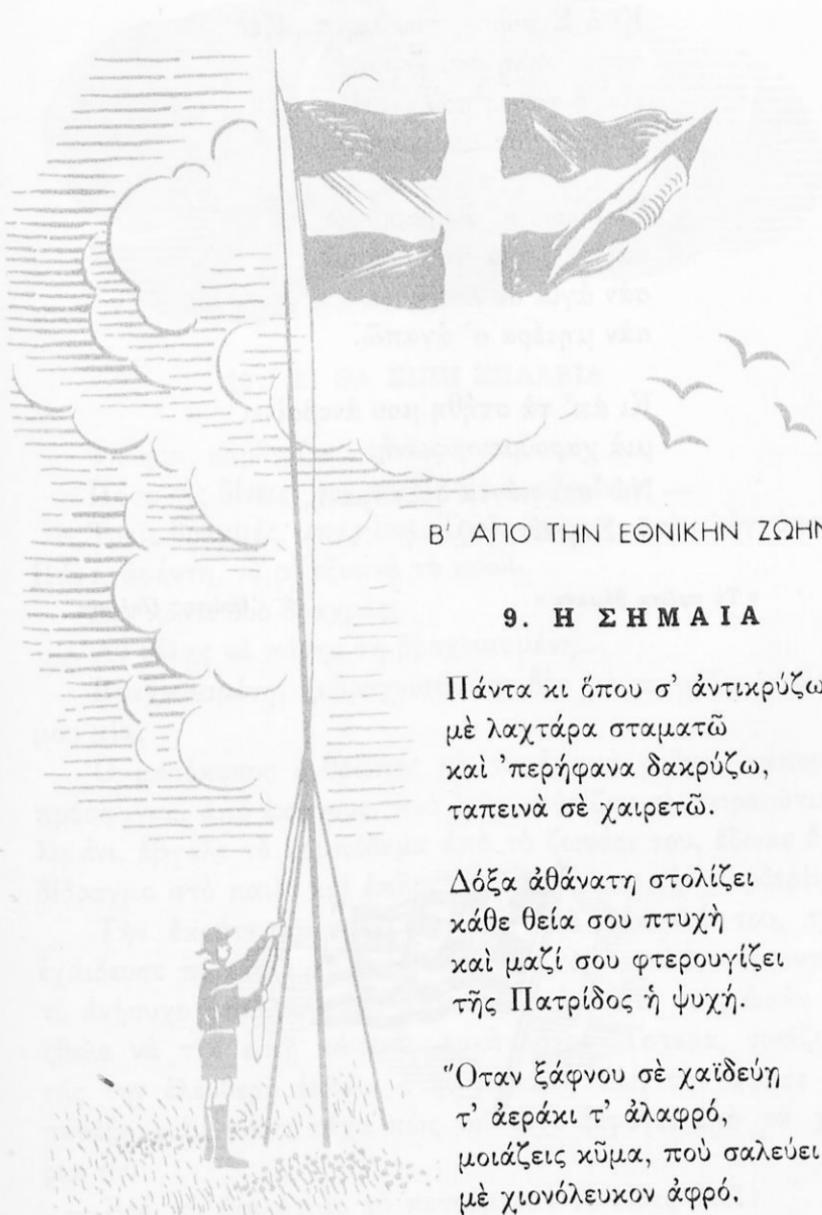
Τὸ ἔνα κῦμα τὸν πετᾶ
καὶ τ’ ἄλλο τόνε χάφτει
κι ἡ μαύρη θάλασσα ζητᾶ
νὰ καταπιῇ τὸ ναύτη.

Μ’ αὐτὸς ἀκόμα τραγουδεῖ
καὶ κολυμβᾶ καὶ πάει:
—’Εγώ εἰμ’ ‘Ελληνικὸ παιδί
κι ὁ Πλάστης μὲ φυλάει!

Παιητικὴ Ἀνθολογία Α'

Γεώργιος Βιζυηρός

Β' ΑΠΟ ΤΗΝ ΕΘΝΙΚΗΝ ΖΩΗΝ

9. Η ΣΗΜΑΙΑ

Πάντα κι ὅπου σ' ἀντικρύζω
μὲ λαχτάρα σταματῶ
καὶ περήφανα δαχρύζω,
ταπεινὰ σὲ χαιρετῶ.

Δόξα ἀθάνατη στολίζει
κάθε θεία σου πτυχὴ¹
καὶ μαζί σου φτερουγίζει
τῆς Πατρίδος ἡ ψυχή.

"Οταν ξάφνου σὲ χαιδεύη
τ' ἀεράκι τ' ἀλαφρό,
μοιάζεις κῦμα, ποὺ σαλεύει,
μὲ χιονόλευκον ἀφρό.

Κι δ Σταυρός, ποὺ λαμπυρίζει
στὴν ψηλή σου κορυφή,
εἶν' δ φάρος ποὺ φωτίζει
μιὰν ἐλπίδα μας κρυφή.

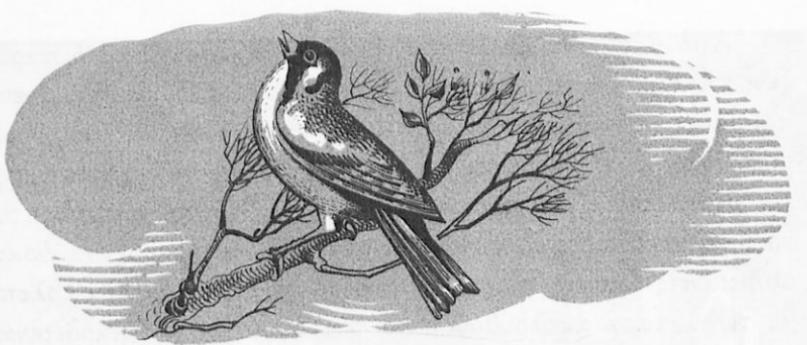
Σὲ θωρῶ κι ἀναθαρρεύω
καὶ τὰ χέρια μου κτυπῶ.
σὰν ἄγια σὲ λατρεύω.
σὰν μητέρα σ' ἀγαπῶ.

Κι ἀπ' τὰ στήθη μου ἀνεβαίνει
μιὰ χαρούμενη φωνή:
— Νά σαι πάντα δοξασμένη,
ὦ Σημαία γαλανή.

«Τὰ πρῶτα βήματα»

'Ιωάννης Πολέμης

10. ΤΙ ΘΑ ΕΙΠΗ ΣΚΛΑΒΙΑ

- Φλώρια, καρδερίνες, φλώριααα!
- Πόσο τις δίνεις, βρέ παιδί, τις καρδερίνες;
- Τρεῖς δραχμές, μπάρμπα. Τρεῖς δραχμές και μ' ἐγγύησι.
- Πάρε, ἀφέντη, νὰ σ' ἔξυπνῷ τὸ πρωί.
- Δὲν κάνει δυὸ δραχμές;
- "Αν θέλης νὰ πάρης τὴ βραχνιασμένη...
- Βραχνιασμένη, ξεβραχνιασμένη δὲν μὲ πειράζει. Δῶσέ μου μία.

‘Ο μεσόκοπος ἀνθρωπος μὲ τὰ ξενικὰ ροῦχα, κάποιος πρόσφυγας, ἀπὸ ἐκείνους, ποὺ ἐπλημμύριζαν τὸ πειραιώτικο λιμάνι, ἔβγαλε τὸ κομπόδεμα ἀπὸ τὸ ζωνάρι του, ἔδωκε ἔνα δίδραχμο στὸ παιδί και ἐπῆρε στὰ χέρια του τὴν καρδερίνα.

Τὴν ἐκράτησε λιγάκι ἐλαφρὰ στὰ δάκτυλά του, τὴν ἔχαίδευσε πονετικὰ και τὴν ἐκοίταξε καλὰ καλά, φέρνοντας τὸ ἀνήσυχο κεφαλάκι της μπροστὰ στὰ μάτια του, ώσαν νὰ ἥθελε νὰ τῆς εἰπῇ κάποιο γλυκὸ λόγο. “Γ'στερα, τινάζοντάς τὴν ἐλεύθερη ἐπάνω στὴν παλάμη του, τὴν ἄφησε νὰ πετάξῃ, κάμνοντας τάχα πώς τοῦ είχε ξεφύγει ἀπὸ τὰ χέρια του:

— Βρέ, τὸ ἀφιλότιμο τὸ πετούμενο! τὸ εἶδες ἔκει!

Από μέσα του όμως έφαινόταν καταχαρούμενος δι παράξενος ἔκεινος ἄνθρωπος. Θὰ ἡμποροῦσε νὰ δρκισθῇ κανείς, πώς αὐτό, ποὺ ἔγινε, δὲν ἦτο καθόλου τυχαῖο. Ὁ ξένος, χωρὶς ἄλλο, εἶχε ἀγοράσει τὸ πουλί, γιὰ νὰ τοῦ χαρίσῃ τὴν ἐλευθερία του. "Αν προσπαθοῦσε νὰ κρύψῃ τὸ σκοπό του, τὸ ἔκαμνε ἵσως ἀπὸ εὐγένεια. Καὶ θὰ ἡμποροῦσε νὰ δρκισθῇ κανείς ἀκόμη, πώς ἔτσι ἦτο τὸ πρᾶγμα, ἀν τὸν ἔβλεπε μὲ τί λαχτάρα ἀκολουθοῦσε τὸ φτερούγισμα τῆς καρδερίνας στὸν ἐλεύθερο ἀέρα. "Ενα φτερούγισμα τρελό, μὲ μουδιασμένα φτερά, ποὺ τὴν ἔφερε στὸ κατάρτι ἐνὸς καϊκιοῦ, σαστισμένη ἀκόμη ἀπὸ τὴν ἐξαφνικὴ χαρά της.

— Βρέ, τὸ ἀφιλότιμο τὸ πετούμενο, πῶς μοῦ ἐξέφυγε!

Απὸ μέσα του όμως ἔλεγε χωρὶς ἄλλο δι γεροντάκος:

— Κάνε τὴ δουλειά σου, πουλάκι μου, καὶ μή σὲ μέλη.

Δυὸ μορτάκια, ποὺ ἔκαμναν τὸ βαρκάρη ἐκεῖ δίπλα, ἐπήδησαν ἀμέσως μέσα στὸ καΐκι:

— Νά το, νά το, ἐπάνω στὸ πανί ἀκούμπησε, εἴπε τὸ ἔνα.

— Πέτα τὸ σακκάκι σου, νὰ τὸ ρίξῃς κάτω. Δὲν βλέπεις, πῶς εἶναι μουδιασμένο; ἀπήγνησε τὸ ἄλλο.

Ο ἐλευθερωτὴς δὲν ἡμπόρεσε νὰ κρυφθῇ πιά. "Ωρμησεν ἄγριος στὴν ἄκρη τοῦ μώλου καὶ ἐφώναξε, κουνῶντας τὸ μπαστούνι κατὰ τὸ καΐκι.

— Κάτω, παλιόπαιδα! Δικό σας εἶναι τὸ πουλί; Εγὼ τὸ ἀγόρασα, ἐγὼ ἡθέλησα καὶ τὸ ἀφησα. Ορίστε μας! Κάτω γρήγορα, γιατὶ θὰ σᾶς σπάσω τὰ παγίδια σας.

Καὶ μόνον ὅταν εἶδε τὸ πουλί νὰ τινάζῃ τὶς φτερουγίτσες του καὶ νὰ σχίζῃ χαρούμενο τὸν ἀέρα, μονάχα τότε ἐπήρε τὸ δρόμο του, μουρμουρίζοντας:

— Μὰ βέβαια, μέσα στὴν ἐλευθερία ἐγεννήθηκαν· ποῦ νὰ ἡξεύρουν τί θὰ εἰπῇ σκλαβιά!

Παῦλος Νιφάρας

11. ΤΟ ΠΑΡΑΠΟΝΟ ΤΟΥ ΕΥΖΩΝΟΥ

Τὸ σύνταγμά μας, ὅλο Μεσολογγῖτες, ἐμπῆκε πρῶτο στὶς 8 Δεκεμβρίου 1940 στὸ Ἀργυρόκαστρο. Οἱ κάτοικοι μὲ ἐπὶ κεφαλῆς τὸν Δεσπότη Ἀργυροκάστρου μᾶς ἐπερίμεναν μὲ δάκρυα χαρᾶς στὴν εἰσοδο τῆς πόλεως.

Σὰν προχωρήσαμε πρὸς τὴν Ἐκκλησία γιὰ τὴ δοξολογία, εἴδαμε τὴν πόλι ποὺ ἔπλεεν ὅλη στὸ γαλάζιο χρῶμα. Ποῦ βρέθηκαν τόσες ἑλληνικὲς σημαῖες γιὰ νὰ σημαιοστολισθῇ ἑορτάσιμα ἡ βορειοηπειρωτικὴ πρωτεύουσα; Οἱ βορειοηπειρώτισσες τὶς ἐφύλαγαν χρόνια κρυμμένες στὸ βάθος τοῦ σεντουκιοῦ τῶν γιὰ τὴν ὥρα ἐκείνη τῆς Ἐλευθερίας.

Καὶ τί δὲν βρήκαμε στὸ Ἀργυρόκαστρο! Καὶ τοῦ πουλιοῦ τὸ γάλα, ποὺ λέγει ὁ λόγος: καφέδες, ζάχαρι, ρύζια, ζυμαρικά, κονσέρβες καὶ κρασιὰ ὅλων τῶν εἰδῶν.

Κουρασμένοι ἐμεῖς καὶ διψασμένοι ἀπὸ τοῦ πολέμου τὶς κακουχίες ζητούσαμε μιὰ παρηγοριὰ σ' ἔνα - δυὸ ποτηράκια κρασί.

Σὲ μιὰ ἀπ' αὐτὲς τὶς ἀλησμόνητες ἡμέρες ἐξοικονόμησα ἀπὸ ἔναν δόδηγὸν αὐτοκινήτου ἔνα φύλλο ἀθηναϊκῆς ἐφημερίδος καὶ ἐκάθησα σ' ἔνα κέντρο νὰ διαβάσω τὰ νέα. Δὲν ἐπρόφθασα ν' ἀνοίξω τὴν ἐφημερίδα καὶ εἶδα νὰ κάθεται στὴ διπλανὴ τοῦ τραπεζιοῦ μου καρέκλα ἔνας εὔζωνος.

Χωρὶς πολλὰ λόγια μ' ἐρώτησε:

- Τί λιèν τὰ νέα, συνάδελφε;
- Τί νὰ εἰποῦν, τοῦ ἀπήντησα. 'Εμεῖς τὰ ξέρομε καλύτερα, γιατὶ τὰ ζοῦμε καθημερινῶς. 'Απὸ μᾶς περιμένουν νὰ τὰ μάθουν στὴν 'Αθήνα.

Ήρθε στὸ μεταξὺ τὸ παιδί καὶ τοῦ παρήγγειλα δυὸ κρασιά, ἔνα γιὰ τὸν ἑαυτό μου καὶ ἔνα γιὰ τὸν συνάδελφο.

'Ο εὔζωνος μοῦ ἀπήντησε σὲ τόνο ζωηρό:

- Γιατί, συνάδελφε, θέλ' ε νὰ μὲ κεράσης; "Εχεις περισσότερους παρᾶδες τοῦ λόγου σου;
- "Οχι, τοῦ ἀπήντησα, γιὰ νὰ μὴ τὸν προσβάλω. 'Επῆρα μιὰν ἐπιταγὴ σήμερα ἀπὸ τὸν πατέρα μου.
- "Ε, τότε ἀς πιοῦμε ἔνα εἰς ὑγείαν τοῦ πατέρα σου.

Παρετήρησα, ὅτι τὸ ἀριστερὸ μάτι τοῦ συναδέλφου ἦτο μελανιασμένο καὶ πρησμένο ώσὰν αύγο. Τὸ αὐτὸν ἦταν τραυματισμένο καὶ γεμάτο ἀπὸ ξηραμένα αἴματα. Τὰ δυὸ του χέρια πρησμένα καὶ αίματωμένα καὶ τὸ ἀριστερό του πόδι, δεμένο μὲ ἐπίδεσμο, ἦταν τυλιγμένο μὲ μιὰ κομμένη ἀρβύλα γιὰ παντόφλα.

— Είσαι τραυματίας; τὸν ἐρώτησα μὲ πολλὴ συμπάθεια. Ποῦ κτυπήθηκες;

'Ο εὔζωνος σηκώθηκε ἀπότομα ἀπὸ τὴν καρέκλα, μ' ἔκοιταξε μὲ βλέμμα γεμάτο θυμὸ καὶ παράπονο καὶ μοῦ εἴπε:

— Βαλτὸς είσαι καὶ σύ, ρὲ συνάδελφε, νὰ μὲ πικράνης; Τί είδες καὶ μ' ἐπέρασες γιὰ τραυματία;... Μπάς καὶ είσαι φίλος αὐτουνοῦ τοῦ γιατροῦ;

Προσπάθησα νὰ τὸν καθησυχάσω, ἀφοῦ δέχθηκα νὰ μὲ κεράση κι αὐτὸς ἔνα κρασί, καὶ τοῦ εἶπα:

— Κάτι ὅμως, μὲ τὸ συμπάθειο, συνάδελφε, ἔπαθες. Δὲν ἔχεις ἐμπιστοσύνη νὰ μοῦ εἰπῆς;

Ἐτσουγκρίσαμε τὰ ποτήρια μας στὴν ὑγείᾳ τοῦ δοξασμένου στρατοῦ μας καὶ ὁ εὔζωνος μοῦ διηγήθηκε τὴν ἴστορία του:

«'Ανήκω στὸ εὔζωνικὸ σύνταγμα τῆς "Αρτας καὶ εῖμαι Τζουμερκιώτης. Εἴχαμε τρεῖς ἡμέρες καὶ τρεῖς νύχτες, ποὺ ἐπολεμούσαμε μέσα στὰ χιόνια καὶ χωρὶς ἀνάπαυσι στὰ σύνορα κατὰ τὴν Κακκαβιά. Οἱ μακαρονᾶδες ἥσαν καλὰ ὠχυρωμένοι μέσα σὲ σπηλιές μὲ πολυβόλα καὶ χειροβομβίδες καὶ δὲν ἔβγαιναν. Σὲ μιὰ ἔφοδο ἐπήδησα σὲ μιὰ σπηλιὰ καὶ ἐκυνήγησα μὲ τὴ λόγχη δυὸ 'Ιταλούς· ἔνας ἀπ' αὐτοὺς φεύγοντας μοῦ ἔρριξε μιὰ χειροβομβίδα. "Εκανα ἔναγ πῆδο νὰ ψυλαχθῶ καί, ὅπως βλέπεις, μ' ἐπῆρε στὸ μάτι ἡ φλόγα καὶ ἔπαθα φλόγωσι, ὅπως λέει ὁ γιατρός, καὶ ἐγρατσουνίστηκα καὶ λίγο στ' αὐτή, στὰ χέρια καὶ στὸ ποδάρι μου..."

«Αὐτὸς ὅμως δὲν ἦταν τραῦμα, γιὰ νὰ μὲ βγάλῃ ὁ γιατρὸς ἀπὸ τὸ λόχο μου καὶ νὰ μὲ στείλῃ δέκα ἡμέρες στ' ἀναρρωτήριο. "Ολοι οἱ ἄλλοι συνάδελφοί μου κυνηγοῦν τοὺς 'Ιταλούς κι ἐγὼ κάθομαι στ' 'Αργυρόκαστρο! Μ' ἐκατάλαβες; Αὐτὸς εἶναι τὸ παράπονό μου. "Εχω ἡ δὲν ἔχω δίκιο;».

Ἐβούρκωσαν τὰ μάτια μου ἀπὸ τὴ συγκίνησι καὶ τοῦ ἀπήντησα:

— Σ' ἐκατάλαβα, συνάδελφε, καὶ ἡσύχασε. Σὲ λίγες μέρες θὰ γίνης καλὰ καὶ θὰ πᾶς στὸ λόχο σου. Θὰ σου δοθῇ καὶ πάλι ἡ εύκαιρία νὰ ξανακυνηγήσῃς τοὺς 'Ιταλούς, καὶ δὲν θὰ ἔχης παράπονο. "Εχεις κάτι παραπάνω ἀπὸ δίκιο.

«Σελίδες Δάξης» (Διασκευὴ)

Χρ. Κολιάτσος

12. ΕΝΑΣ ΓΕΡΟΣ, ΕΝΑ ΣΥΜΒΟΛΟ

1. Ή ιστορία πού θὰ διηγηθῶ εἶναι ιστορία ἀληθινὴ καὶ γίνεται στὰ χρόνια τῆς ἐχθρικῆς Κατοχῆς, τὸ 1943.

“Ενα ἀπόσπασμα ἵππικου” Ιταλικὸ φθάνει σ’ ἔνα ἑλληνικὸ χωριό. Εἶναι περαστικὸ ἀπ’ ἔκεῖ. ‘Ο ἀξιωματικὸς εἶχεν ἀνάγκη ἀπὸ κριθάρι ἢ χόρτα γιὰ τὰ ἀλογα. Ὡταν Μάνης μήνας. Σὲ μιὰ στιγμὴ βλέπει ἔναν γέρο, ποὺ ἐκαθόταν ἔξω στὴν αὐλὴ του.

—’Εμπρός, γέρο, γρήγορα νὰ μᾶς δείξῃς ἔνα καλὸ χωράφι νὰ πάρουν οἱ στρατιῶτες μου χλωρὸ κριθάρι. ”Αιντε βιάσου.

— Μετὰ χαρᾶς! ’Ακολουθήστε με, εἴπε τὸ γεροντάκι.

“Τστερα ἀπ’ ὀλίγο εἶδαν ἔνα παχὺ χωράφι μὲ καλὸ κριθάρι.

— Νὰ τί ζητοῦμε, εἴπεν ὁ ἀξιωματικός.

—”Οχι ἐδῶ. Νὰ μὲ ἀκολουθήσετε ὀλίγο πάρα πέρα, εἴπεν ὁ χωρικός καὶ ἐπροχώρησε.

— Μὰ γιατὶ ὅχι τοῦτο;

— Μοῦ εἴπατε νὰ σᾶς δείξω. Κάμετε λοιπὸν ὑπομονὴ καὶ θὰ κάμω κι ἐγὼ τὴν προσταγή σας, ἀπήντησεν ὁ σεβάσμιος γέροντας.

Τὸν ἀκολούθησαν καὶ τέλος ἔφθασαν σ' ἓνα ἄλλο χωράφι μὲ κριθάρι, ποὺ ἦτο ὅμως κατώτερο ἀπὸ τὸ πρῶτο.

— 'Απ' αὐτὸν νὰ πάρετε ὅσο θέλετε.

"Οταν οἱ καβαλλάρηδες ἔκοψαν ἀρκετὸν καὶ τὸ ἐφόρτωσαν ἐπάνω στ' ἄλογά των, τοῦ εἶπεν ὁ ἀξιωματικός:

— Γιατί, γέρο, μᾶς ἔφερες χωρὶς ἀνάγκη, τόσο μακριά, ἀφοῦ τὸ ἄλλο κριθάρι ἦταν καὶ κοντύτερα καὶ καλύτερο;

— Μοῦ εἴπατε νὰ σᾶς δείξω. Γιὰ τοῦτο καὶ σᾶς ἔδειξα αὐτό, ποὺ ὁ νοικοκύρης του δὲν ἔχει καὶ τόση ἀνάγκη, εἶπεν ὁ γέροντας.

'Ο ἀξιωματικὸς ὑπωπτεύθηκε ὅτι κάποια παλιὰ ἀντιζηλία θὰ κρύβεται ἀνάμεσα στὸ γέρο καὶ στὸν ἄγνωστο νοικοκύρη τοῦ χωραφιοῦ. Γιὰ τοῦτο ἔβαλε τὸν διερμηνέα νὰ μάθῃ ὅλα τὰ καθέκαστα. 'Ερώτησαν τὸν Πρόεδρο τοῦ χωριοῦ. Καὶ ἔμαθαν, ὅτι ὁ γέρος αὐτὸς εἶχε δύο παλληκάρια, ποὺ ἐπολεμοῦσαν στὴν Ἀφρικὴ μαζὶ μὲ τὸν ἐλεύθερο ἐλληνικὸ στρατό, ὅτι ὁ γέρος ὑποφέρει πάρα πολὺ καὶ ὅτι τὸ χωράφι μὲ τὸ κριθάρι, ποὺ τοὺς ὠδήγησε, δὲν εἶναι κανενὸς ξένου ἔχθροῦ του, ἀλλὰ τὸ μοναδικὸ ἴδικό του.

Τι εἶχε συμβῆ; 'Υπερήφανος ὁ γέρος, ἐπροτίμησε νὰ ζημιώθῃ αὐτός, παρὰ νὰ ζημιώσῃ ἄλλον συμπατριώτη του.

2. 'Ο ξένος ἀξιωματικὸς ἀκουσε τὴν πληροφορία καὶ ἔμεινε κατάπληκτος ἀπὸ τὴν τιμιότητα τοῦ γέρου. Νὰ στερήται τόσο πολὺ καὶ ὅμως νὰ μένῃ ἔτσι πατριώτης, ἦταν πρᾶγμα πρωτοφανές. Τὸ ἔμαθαν καὶ οἱ στρατιῶτες καὶ καθὼς ἔφευγαν ἔκοιταξαν τὸν γέρο "Ἐλληνα μὲ θαυμασμό. 'Ο ἀξιωμα-

τικδς ἐθυμήθη, ὅτι ὁ γέρος αὐτὸς εἶχεν ἀναθρέψει διὺς παλ-
ληκάρια, ποὺ τώρα πολεμοῦν ἐλεύθερα στὴν Ἀφρική. "Εμεινε
συλλογισμένος, καὶ ὕστερα ἀπ' ὀλίγῳ ἀκούσθηκε νὰ λέγῃ:

— Στρατιῶτες, ποὺ ἔχουν ἀνατραφῆ ἀπὸ τέτοιους πατέ-
ρες, δὲν νικιῶνται εὔκολα. Τώρα καταλαβαίνω ἀπὸ ποὺ ἔχουν
τὶς ρίζες τους οἱ ἑλληνικὲς νῖκες, ποὺ μὲ τόση πίκρα ἐμεῖς οἱ
Ἴταλοὶ τὶς ἐδοκιμάσαμε στὴν Ἀλβανία καὶ τὶς ξαναδοκιμά-
ζομε τώρα στὸ Ἐλ ’Αλαμέν ναὶ τὰ τόσα ἄλλα μέρη τῆς
Ἀφρικῆς!

Ἐπροχώρησε συλλογισμένος. 'Ο γέρος, ὁ πτωχὸς ἐκεῖ-
νος γέρος τοῦ ταπεινοῦ ἑλληνικοῦ χωριοῦ, εἶχεν ὑψωθῆ καὶ
στὸ νοῦ τοῦ Ἴταλοῦ ἀξιωματικοῦ εἶχε γίνει « ἡρωικὸ σύμ-
βολο ». Ἡσαν ὅλοι οἱ γέροι τῆς ἑλληνικῆς φυλῆς, ποὺ
ἐμάθαιναν στὰ παιδιά των νὰ ἀγαποῦν τὴν πατρίδα καὶ νὰ
πολεμοῦν γιὰ τὴν ἐλευθερία.

'Ο Ἰταλὸς ἀξιωματικὸς ἔφευγε συλλογισμένος τὴν ὥρα
ἐκείνη, γιατὶ ἔμαθε μιὰ μεγάλη ἀλήθεια. Πώς ἡ χώρα τού-
τη, ποὺ λέγεται 'Ελλάς, ἡμπορεῖ γιὰ λίγο νὰ γονατίζῃ σὲ
συμφορές, ποτέ τῆς ὅμως δὲν νικιέται ὀλότελα. 'Ο σίγουρος
νικημένος στὸ τέλος θὰ είναι μόνο ὁ ἔχθρός της.

Ἐθυμήθη τότε καὶ ὅλη τὴ σχετικὴ ἱστορία, τὴν ἡρωι-
κὴ καὶ δοξασμένη, ποὺ εἶχε διδαχθῆ στὸ ἴταλικὸ Γυμνάσιο,
γιὰ τὶς Θερμοπύλες, τοὺς Μαραθῶνες καὶ τὶς Σαλαμῖνες.

'Ο ἥλιος ἔδυε τὴν ὥρα ἐκείνη. Καὶ ὅπως ἐθυμήθη τὸ
φέρσιμο τοῦ ταπεινοῦ γέρου χωριάτη καὶ εἶδε χρυσοκόκκινα
τὰ σύννεφα πρὸς τὴ δύσι, τοῦ ἐφάνηκε πὼς ἀκόμη καὶ ὁ οὐρα-
νὸς τῆς χώρας αὐτῆς ἐτοιμάζει στεφάνι ἀπὸ τριαντάφυλλα,
γιὰ νὰ στεφανώσῃ τὰ παιδιὰ τῆς ἑλληνικῆς γῆς, ποὺ δὲν θὰ
ἀργήσουν νὰ γυρίσουν στὴν πατρίδα, φέρνοντάς της ἀκριβὸ
δῶρο τὴ νίκη καὶ τὴν ἐλευθερία!

K. Ρωμαῖος

13. ΔΥΟ ΓΡΑΜΜΑΤΑ

Κάπου ἀπὸ τὸ μέτωπο

Mαννούλα μου,

Ἐπῆρα ἀπὸ χθὲς τὸ «Βάπτισμα τοῦ πυρός», ποὺ λέμε στὸ μέτωπο.

Δὲν φαντάζεσαι τί ὅμορφο πρᾶγμα εἶναι νὰ εῖσαι "Ἐλ-λην!" Ενας λαὸς μὲ μιὰ ἱστορία, σὰν τὴ δική μας, ὅμοι-ἀζει μὲ ἄνθρωπο ντυμένο κατάλευκα, ποὺ ἀγωνίζεται νὰ μὴ λεκιάσῃ τὸ ἀσπρό του φόρεμα, δόπουδήποτε καὶ ἀν περάσῃ.

"Ἔχομε ἔνα παρελθόν, ποὺ μᾶς ἐπιβάλλεται νὰ τὸ τι-μήσωμε.

Καὶ τὸ τιμοῦμε, μαννούλα, καὶ μὲ τὸ παραπάνω. "Ολα μᾶς τὰ παιδιὰ ἐδῶ πάνω πολεμοῦν σὰν λιοντάρια.

Μὴ φοβᾶσαι καθόλου. Θὰ γυρίσωμε μιὰ μέρα γεμάτοι δόξα.

Ἡ ζωή μας ἐδῶ περνάει μέσα σὲ κύματα ἐνθουσια-σμοῦ, ποὺ μᾶς δίνουν δύναμι νὰ ἀποκρούσωμε κάθε ἐχθρικὴ ἐπίθεσι.

Τὸ πεζικό μας προχωρεῖ κι ἐκτοπίζει τοὺς ἔχθρούς. Τὸ πυροβολικό μας τοὺς διώγνει ἀπὸ κάθε τους βάσι καὶ ἡ ἀεροπορία μας τοὺς θερίζει.

Κάθε μέρα πιάνομε καὶ πολλούς αἰχμαλώτους στὶς μάχες καὶ ἀρκετὰ κανόνια αὐτοκίνητα, τὰνκς καὶ πολεμοφόδια.

Δὲν σοῦ ἐπιτρέπεται, μαννούλα, νὰ ἀμφιβάλλῃς οὔτε νὰ φοβᾶσαι, καὶ σὺ καὶ οἱ ἄλλες οἱ μητέρες τῶν πολεμιστῶν μας. Εἴμεθα εύτυχισμένοι.

Σᾶς θυμοῦμαι ὅλους συχνὰ καὶ αὐτὸ μοῦ δίνει θάρρος νὰ πολεμάω μὲ μεγαλύτερη ὁρμή, γιατὶ καταλαβαίνω μέσα μου, πώς, σὰν λείψῃ ὁ ἔχθρὸς ἀπὸ τὴ μέση, θὰ εἴμαι πάλι μαζί σας χαρούμενος γιὰ τὴ νίκη μας καὶ γιὰ τὴν ἀπολύτρωσί μας.

Τί λέγει ὁ πατέρας γιὰ ὅλ' αὐτά; Φίλησέ μού τον καὶ πές του, πώς ὁ γυιός του θὰ τιμήσῃ τὸ ὄνομά του ἐδῶ ἐπάνω. Εἶναι ὑπερήφανος ποὺ πολεμᾷ.

‘Η ἀδελφούλα μου ἡ Νίνα τί κάμνει; Καὶ ὁ μικρὸς ὁ Γιῶργος;

Θέλω νὰ μοῦ γράψῃς γιὰ ὅλους. Τὰ γράμματά σου είναι παρηγοριά, φυλακτὸ καὶ ἐλπίδα γιὰ μένα.

Σᾶς φιλῶ ὅλους
Κώστας

(ΑΠΑΝΤΗΣΙ ΤΗΣ ΜΑΝΝΑΣ)

‘Αγαπημένο μου παιδί,

Τὸ γράμμα σου τὸ βρέξαμε μὲ δάκρυα καὶ φιλιά. Ὁρες τὸ διαβάζαμε καὶ δὲν ἔχορταίναμε. ‘Ο πατέρας σου ἥταν δακρυσμένος καὶ ὑπερήφανος γιὰ τὰ λόγια σου, παιδί μου.

‘Εμεῖς ἐδῶ εἴμεθα ὅλοι καλὰ καὶ δουλεύομε γιὰ τὴν πατρίδα. ‘Η ἀδελφούλα σου ἡ Νίνα ἐπῆγε νοσοκόμα στὸν

Ἐρυθρὸ Σταυρό. Ἐγώ πλέκω μάλλινες κάλτσες γιὰ τὰ παιδιὰ τοῦ μετώπου καὶ μπλούζες γιὰ τὸ παιδί τοῦ στρατιώτου. Ο μικρὸς μὲ τὸ ποδήλατό του κάμνει θελήματα στὴν Ἐθνικὴ Νεολαία. Καὶ ὁ πατέρας σου δουλεύει γιὰ ὅλους μας.

Βλέπεις, πὼς κι ἐμεῖς κάτι κάμνομε. "Ολοι μαζί, ἐνώμενοι μὲ μιὰ ψυχή, μιὰ καρδιά, μιὰ πνοή, πρέπει νὰ ὑπηρετοῦμε τὸ μεγάλο ἀγῶνα μας.

Καὶ ὅταν τὶς ἀπογευματινὲς ὥρες γίνωνται στὴ γειτονικὴ ἐκκλησούλα μας δεήσεις γιὰ τὰ ἑλληνικὰ ὅπλα, πηγαίνω καὶ γονατίζω, παιδί μου, μπροστὰ στὴν εἰκόνα τῆς Παναγίας καὶ παρακαλῶ γιὰ τὴ νίκη μας, ποὺ εἶναι ἀνώτερη καὶ ἀπὸ τὴ ζωή μας.

Καλὴ ἀντάμωσι καὶ νικητής...

Σὲ φιλῶ θερμὰ
Η μαννούλα σου

Σύλβιος

14. Η ΝΙΚΗ

ΔΩ στὸ ἑλληνικὸ τὸ χῶμα,
τὸ στοιχειωμένο κι ἵερό,
ποὺ τὸ ἕδιο χῶμα μένει ἀκόμα
ἀπ' τὸν ἀρχαῖο τὸν καιρό,

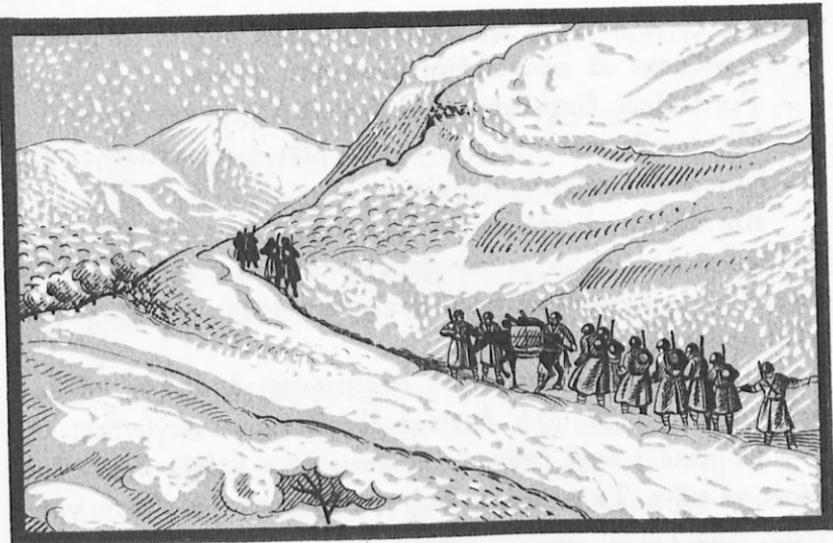
στὸ χῶμα τοῦτο πάντα ἀνθοῦνε
κι ἔχουν ἀθάνατη ζωὴ
καὶ μᾶς θαμπώνουν, μᾶς μεθοῦνε
νεράιδες, ἥρωες, θεοί.

Ἐδῶ στὸ Ἑλληνικὸ τὸ χῶμα,
τὸ στοιχειωμένο κι ἵερό,
ποὺ τὸ ἕδιο χῶμα μένει ἀκόμα
ἀπ' τὸν ἀρχαῖο τὸν καιρό,

εἶδα τὴ Νίκη τὴ μεγάλη,
τὴ Νίκη τὴν παντοτινή,
τὴν εἶδα ἐμπρός μου νὰ προβάλῃ
μὲ φορεσιὰ ὄλοφωτεινή.

Κωστῆς Παλαμᾶς

15. Ο ΗΡΩΙΚΟΣ ΗΜΙΟΝΗΓΟΣ

Παραμονή Χριστουγέννων του 1940. Πυκνὸς χιόνις ἐσκέπαζε ἀπὸ πολλὲς μέρες τὰ βουνὰ καὶ τὰ φαράγγια τῆς Βορείου Ήπείρου. Ο μανιασμένος Βοριᾶς εἶχε παγώσει τὸ χιόνι καὶ παραλύσει τὶς συγκοινωνίες τοῦ στρατοῦ μας, ποὺ πολεμοῦσε ἐκεῖ ἐπάνω ἐναντίον τῶν Ἰταλῶν.

Τὴν παγερὴ ἐκείνη μέρα τῆς παραμονῆς ὁ διοικητὴς μιᾶς μεραρχίας ἔξεχίνησε μὲ τὸ ἐπιτελεῖό του γιὰ τὶς πρῶτες γραμμὲς τοῦ Μετώπου. Ἐζήτησα νὰ τὸν συνοδεύσω καὶ μοῦ τὸ ἐπέτρεψε.

‘Η πορεία μας ἦταν πολὺ δύσκολη. Τὰ δυστυχισμένα τὰ μουλάρια μας ἐσωριάσθησαν μέσα στὰ χιόνια καὶ ἀναγκασθῆκαμε νὰ προχωρήσωμε πεζοί. Ἡταν τόσο πυκνὸς τὸ χιόνι καὶ τόσο δυνατὸς ὁ Βοριᾶς, ποὺ μόλις ἐπροχωρούσαμε ἐν κιλιόμετρο τὴν ὥρα.

Στὴν ἀνηφοριὰ ἐνὸς δρόμου συναντοῦμε ἕνα στρατιώτη

τελείως ξυπόλητο. Ὡταν φορτωμένος ἔνα δοχεῖο μὲ χαλβᾶ κι ἀγωνιζόταν νὰ προχωρήσῃ μέσα στὰ χιόνια.

— Γιατὶ εἶσαι ξυπόλητος; τὸν ἐρωτᾷ ὁ στρατηγός.

— Μὲ πονοῦν πολὺ τὰ πόδια μου, λέει ὁ στρατιώτης, καὶ δὲν ἡμπορῶ νὰ φορέσω ἄρβυλα.

Κοιτάξαμε τὰ πόδια του. Ὡσαν μελανιασμένα καὶ πρησμένα καὶ ἀπὸ τὰ νύχια των ἔτρεχε πύον. Καταλάβαμε ἀμέσως, ὅτι εύρισκόταν σὲ πολὺ κακὴ κατάστασι, μὲ προχωρημένα κρυοπαγήματα.

‘Ο Μέραρχος διατάζει τὸ στρατιώτη νὰ ἀφήσῃ τὸ δοχεῖο μὲ τὸ χαλβᾶ, ἀλλ’ ἔκεινος δὲν ὑπακούει λέγοντας:

— Τὰ παιδιὰ ἔκει ἐπάνω στὰ παγωμένα χιόνια ἔχουν δυὸ μέρες νὰ φᾶνε. Τὰ μουλάρια ψόφησαν. Πρέπει νὰ φθάσω γρήγορα. Αὔριο εἶναι Χριστούγεννα!...

‘Ηταν ἡμιονηγὸς καὶ δὲν εἶχεν ἀναγνωρίσει τὸ Μέραρχό του.

‘Επειδὴ τὰ περισσότερα ἀπὸ τὰ μουλάρια τοῦ στρατοῦ εἶχαν ψοφήσει ἀπὸ τὴν πεῖνα καὶ τὴν παγωνιά, ὅλα, πυρομαχικὰ καὶ τρόφιμα, τὰ μετέφεραν οἱ στρατιῶτες στοὺς ὄμους των.

— ‘Εννοια σου, λέει ὁ στρατηγὸς στὸν στρατιώτη, ποὺ ἔτρεμε ἀπὸ τὸ κρύο καὶ τοὺς πόνους τῶν ποδιῶν του, θὰ στείλω ἐγὼ τὸ δοχεῖο μὲ τὸ χαλβᾶ στὰ παιδιὰ μὲ ἄλλον στρατιώτη καὶ σὺ νὰ πάξ στὸ γιατρὸ νὰ σου γιατρέψῃ τὰ πόδια.

Διέταξε νὰ τοῦ δώσουν μάλλινες κάλτσες καὶ ἔνα ζευγάρι καινούργια ἄρβυλα καὶ τὸν ἔστειλε μὲ διαταγὴ του στὸ δρεινὸ χειρουργεῖο.

‘Ο ἡρωικὸς ἡμιονηγὸς ἀσφαλῶς, ἀν ὑπάρχῃ σήμερα στὴ ζωή, θὰ εἶναι ἀνάπτηρος καὶ ἀπὸ τὰ δυό του πόδια.

“Σελίδες Δέξης” (Διασκευὴ)

Χρ. Κολιάτσος

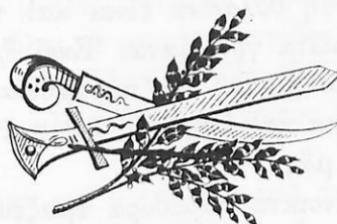
16. ΤΗΣ ΔΑΦΝΗΣ ΤΑ ΚΛΩΝΑΡΙΑ

TΗΣ δάφνης ξανανθίσαν τὰ κλωνάρια
ἐπάνω στῆς Ἡπείρου τὶς πλαγιές,
τὰ νέα γιὰ νὰ στολίσουν παλληκάρια,
ποὺ ἀπ' ὅλες τῆς Ἑλλάδος τὶς μεριὲς
τραβοῦν μ' ὅρμή, μὲ θάρρος καὶ μ' ἐλπίδα
γιὰ νὰ δοξάσουν τὴ γλυκειὰ Πατρίδα.

'Ο βάρβαρος ἔχθρὸς τώρα ἀς τὸ μάθη
κι ἀς φύγη ντροπιασμένος, ταπεινός.
'Η δάφνη στὴν Ἑλλάδα δὲν ξεράθη,
τῆς Λευτεριᾶς δὲν σβήστη δ' Αύγερινός.
Κρατεῖ ἡ Ἑλλάδα κλῶνο ἐλιᾶς, μὰ ξέρει
νὰ σπέρνη κεραυνοὺς μὲ τ' ἄλλο χέρι.

«Ἐλληνικὴ Δημιουργία»

Σπ. Παναγιωτόπουλος

17. ΕΝΑ ΕΛΛΗΝΟΠΟΥΛΟ

«...’Εγεννήθηκα κοντά στὴ θάλασσα. Νά την, γαλαζοπράσινη ἐκεῖ μακριὰ στὰ βράχια. Σ’ αὐτὴ ἐπερπάτησα, ἐκολύμβησα, ἔκλαψα, Πῶς νὰ μὴ τὴν ἀγαπῶ;

» Κοντὰ σ’ αὐτὴ ζοῦν οἱ ἴδιοι μου: ‘Η μητέρα μου, ποὺ μοῦ ἔδωσε τὸ γάλα. ‘Ο πατέρας μου μὲ τὸ χαμόγελο στὸ στόμα. Τ’ ἀδέλφια μου μὲ τὶς τρέλες καὶ οἱ φίλοι μου καὶ οἱ σύντροφοί μου στὸ παιξιμο καὶ στὸ τραγούδι.

» Εκεῖ κοντὰ στὴ θάλασσα εἶναι καὶ τὸ σχολεῖό μου, ὅπου ἔμαθα τὰ πρῶτα γράμματα. ’Εκεῖ ἦτο ὁ σοφός μου διδάσκαλος. Τί μαθήματα! Τί παραμύθια! Τί τραγούδια μαζί του! Καὶ γέλια καὶ ἐκδρομὲς καὶ παιγνίδια. Δεύτερος πατέρας ἦταν γιὰ μᾶς.

» Σ’ ἐκεῖνα τ’ ἀνοικτὰ παράθυρα ἐμαζευόμαστε τὸν χειμῶνα τὰ παιδιὰ καὶ ἐκοιτάζαμε τὴν βροχή, ποὺ ἐπλημμύριζε τὸ περιβόλι. Κι ἐκεῖνο τὸ περιβόλι τὸ εἴχαμε φυτέψει μὲ τὰ χέρια μας. ’Απὸ ἐκεῖνα τὰ παράθυρα ἐμπαίνε τὴν ἄνοιξι ποτάμι ὁ ἥλιος καὶ ἔλουζε τὰ σγουρὰ κεφάλια τῶν παιδιῶν, τὰ θρανία, τὸν πίνακα, τὴν ἔδρα, ὅλη τὴν τάξι.

» Πιὸ πέρα εἶναι ἡ ἐκκλησία. ’Έκεῖ ἐλειτουργοῦσε ὁ σε-

βάσιμος παπᾶς μὲ τὰ μακριὰ γένεια καὶ τὰ ἀγγελικὰ μάτια. Κάθε Κυριακὴ πηγαίναμε ὅλα τὰ παιδιά στὴν ἐκκλησία. Καὶ ἡσαν ἡμέρες, ποὺ τόσο γλυκὰ ἔψαλλαν οἱ ψάλτες, τόσον ἔλαμπε δὲ ἥλιος στὰ πολύχρωμα τζάμια τῆς ἐκκλησίας, τόσο ἐφεγγοβολοῦσαν τὰ χρυσᾶ κεράκια στὰ μανουάλια, ποὺ ἐνόμιζες, ὅτι εὑρίσκεσαι στὸν Παράδεισο.

» Κάτω στὴν ἀγορὰ τῆς πόλεως μας εἶναι ἔνα ὑψηλὸ σπίτι. Ἐκεῖ εἶναι τὸ γραφεῖο, ὅπου ἐργάζεται ὁ πατέρας μου μὲ τὸν μεγάλο ἀδελφό μου.

» Καὶ ἔξω ἀπὸ τὴν πόλι μας, ἀνάμεσα σὲ δυὸ βουναλάκια, φαντάζει τὸ μικρὸ κοιμητήρι μας. Ἐκεῖ κοιμᾶται ὁ παππούς μου. "Οταν πέθανε, τὸν ἔκλαψα μ' ὅλη μου τὴν καρδιά.

» Ο τόπος, ὅπου ἐγεννήθηκαν οἱ γονεῖς μου, τὰ ἀδέλφιά μου καὶ οἱ φίλοι μου· τὸ σχολεῖο καὶ ὁ διδάσκαλος, ἡ ἐκκλησία καὶ ὁ παπᾶς, ὅλα αὐτὰ τὰ λέγουν πατρὶ δα.

» Τὰ ἀγαπᾶς αὐτά; "Αμα τὰ ἀγαπᾶς αὐτά, ἀγαπᾶς τὴν πατρίδα σου.

» Κάθε παιδί ἔχει τὴν ξεχωριστή, τὴν μικρή του πατρίδα. Κι ὅλες οἱ μικρές πατρίδες κάμνουν μιὰ μεγάλη, τὴν Ἑλλάδα. Γιατὶ ὅλες οἱ μικρές πατρίδες ἔχουν μερικὰ πράγματα ἴδια καὶ ἀπαράλλακτα. Τὴν ἴδια θρησκεία οἱ κάτοικοι καὶ τὴν ἴδια γλῶσσα. Τοὺς ἴδιους προγόνους. Τὰ ἴδια ἦθη καὶ ἔθιμα.

» Εἶμαι "Ελλην καὶ καυχῶμαι γιὰ τοὺς προγόνους μου. 'Αλλὰ καὶ ἐγὼ εἶμαι καλός. Εἶμαι φρόνιμος. Καθαρός. Θέλω νὰ εἶμαι γερός, γιὰ νὰ μεγαλώσω καὶ νὰ κάμω στὴν ζωή μου κάτι. Μὰ καὶ τίποτε τὸ ἔξαιρετικὸ ἀν δὲν μοῦ τύχῃ ἡ εὐκαιρία νὰ κάμω, θὰ εἶμαι εὐχαριστημένος νὰ περάσω τὴν ζωὴ μου μ' ἐργασία, τιμὴ καὶ δικαιοσύνη.

» Ήξεύρω πώς καὶ στὶς ὅλες πατρίδες, τὶς ζένες, ἐκατομ-

μύρια ἄλλα παιδιά, ἀγόρια καὶ κορίτσια, εἶναι ώστε καὶ μὲ. Τὸ ἀγαπῶ καὶ εὔχομαι τὸ καλό των. Μὰ δὲν θέλω νὰ μ' ἀδικήσουν. Ὡς Ἐλλὰς εἶναι τόπος μᾶλλον πτωχὸς καὶ ἔχει πολλοὺς νὰ θρέψῃ. Τῆς χρειάζεται εἰρήνη καὶ ἀσφάλεια.

» Γνωρίζω, δτι ἡ Ἐλλὰς πάντα ἐπολέμησε γιὰ νὰ εἶναι ἐλεύθερη. Σκλάβους δὲν ἦθελησε νὰ ἔχῃ, ἀκόμη καὶ ὅταν ἥμποροῦσε. Δὲν θέλει ὅμως καὶ αὐτὴ νὰ σκλαβωθῇ. Ἐδιωξε τὸν Πέρση καὶ τόσους ἄλλους εἰσβολεῖς ἀπὸ τὴν γῆ της.

» Δὲν ὀνειρεύομαι πολέμους. Θὰ ὑπερασπισθῶ ὅμως μὲ τὸ αἷμά μου καὶ τὴν τελευταία σπιθαμὴ τοῦ τόπου μου, ποὺ μὲ ζῆ καὶ μὲ ἀνδρειεύει μὲ τὴν πολλή του δόξα.

» "Ολοι οι ξένοι, ποὺ κατοικοῦν πιὸ εὔφορους τόπους τριγύρο μας, ἐργάζονται. Θὰ ἐργασθῶ γιὰ νὰ τοὺς φθάσω καὶ νὰ τοὺς περάσω, γιατὶ ἡ ἐλληνικὴ φυλὴ εἶναι πιὸ ἔξυπνη καὶ πιὸ ἐπιδέξια ἀπὸ τόσες ἄλλες φυλές. Μὲ τὴν ἐργασία μου θὰ κάμω πολλά: αὐτὸ τὸ ὑπόσχομαι στὸν ἔαυτό μου.

» Καὶ κάτι ἄλλο ἀκόμη: Γνωρίζω ἀπὸ μικρὸς τί εἶναι σεβασμὸς καὶ σέβομαι τοὺς ἀνθρώπους καὶ κάθε τί, ποὺ εἶναι καλύτερο ἀπὸ ἐμέ.

» Σέβομαι πιὸ πολὺ τοὺς γέρους. "Αν εἰπῆς ἔνα πικρὸ λόγο σ' ἔνα γέρο, εἶναι δυὸ φορὲς πικρός. "Αν τοῦ κάμης ἔνα κακό, εἶναι δυὸ φορὲς κακό. Θέλω ἐγὼ νὰ πειράξῃ κανεὶς τὸν πατέρα μου; Θέλω νὰ τὸν πικράνῃ; "Ετσι καὶ ἐγὼ δὲν θὰ πειράξω καὶ δὲν θὰ πικράνω τὸν πατέρα ἄλλου παιδιοῦ....».

Αὕτα ἔγραψε προχθὲς ὁ Κωστάκης στὴν ἔκθεσί του, ὅταν ὁ διδάσκαλός των ἐζήτησε κάθε παιδὶ νὰ γράψῃ κάτι τι ἀπὸ τὸν ἔαυτό του.

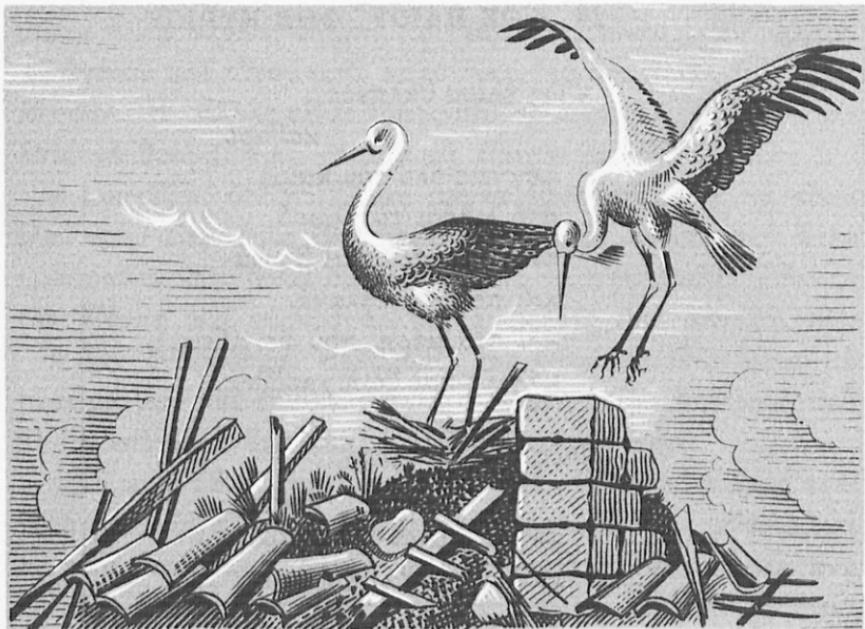
18. ΦΩΣ ΗΛΙΟΥ, ΦΩΣ ΚΥΡΙΟΥ

Φῶς ἡλίου θαλπερό,
καθαρό,
φέγγεις ὅλο τὸν καιρὸν
στὸ λιβάδι τὸ χλωρό,
φέγγεις δάση καὶ βουνὰ
καὶ πελάγη γαλανά,
καὶ στὰ μέρη, ποὺ φωτίζεις,
κάλλος καὶ ζωὴ χαρίζεις.

Φῶς Κυρίου νοερό,
ἴλαρό,
φέγγεις ὅλον τὸν καιρὸν
κάθε πλάσμα τρυφερό,
φέγγεις τὴν ἀγνὴ καρδιά,
ποὺ ἔχουν τὰ καλὰ παιδιά
καὶ τὸν νοῦν, ὅπου φωτίζεις,
στὸ καλὸ τὸν συνηθίζεις.

Φῶς ἡλίου θαλπερό,
καθαρό,
φῶς Κυρίου ίλαρό,
φέγγετ' ὅλο τὸν καιρό,
ναῦρουμε στὴ μαύρη γῆ
καὶ στὴν σκοτεινὴ ζωὴ
τοῦ Θεοῦ τὸν ἄγιο νόμο
καὶ τῆς ἀρετῆς τὸ δρόμο.

Γεώργιος Βιζυηνός

Γ'. ΙΣΤΟΡΙΕΣ ΓΙΑ ΖΩΑ ΚΑΙ ΓΙΑ ΔΕΝΔΡΑ

19. ΛΕΛΕΚΙ ΚΑΙ ΣΚΟΥΛΗΚΙ

1. Μιὰ φορὰ δυὸ λελέκια ἔκτισαν τὴ φωλιά τους ψηλὰ στὴ σκεπὴ ἐνὸς ἐρημόσπιτου, δίπλα σ' ἕνα λιβάδι καταπράσινο καὶ μεγάλο.

"Αμα βγῆκαν τὰ λελεκάκια τους ἀπὸ τ' αὐγά, ἡ μητέρα τὰ φύλαγε κι ὁ πατέρας ἐπηγαινοερχόταν μὲ τὴν τροφὴ στὸ στόμα.

Μιὰ μερα τὸ λελέκι, ἐκεῖ ποὺ ἔψαχνε στὸ λιβάδι γιὰ τροφή, βλέπει ἕνα σκουλήκι. Ἡταν μακρὺ - μακρὺ καὶ τὸ χρῶμά του ἥταν ὡσὰν τὸ χῶμα. Δὲν εἶχε πόδια καὶ ὅμως ἐπροχωροῦσε. Μαζευόταν - ἀπλωνόταν, μαζευόταν - ἀπλωνόταν κι ἔτσι πάντα περπατοῦσε.

—"Ε, ποῦ πᾶς; τοῦ λέει τὸ λελέκι. Δὲν μὲ φοβᾶσαι;

— Καὶ ποιός εἶσαι ἡ ἀφεντιά σου; Δὲν σὲ βλέπω. Εἴμαι τυφλό.

— Εἴμαι τὸ λελέκι, τοῦ λέγει.

— Πώ, πώ, τί ἔπαθα τὸ ἄμοιρο!

— "Ωστε μὲ ξέρεις, σὰ νὰ εἰποῦμε!

— Τὸν ἀφέντη τοῦ λιβαδιοῦ νὰ μὴν ξέρω, ποὺ τὸν τρέφομε ὅλοι ὅσοι ζοῦμε ἐδῶ μέσα;

— "Ωστε καὶ σὺ ἐδῶ μένεις πάντα μὲ τὴν οἰκογένειά σου;

— Ποὺ νὰ τὴν εύρω τὴν οἰκογένεια, ἀφέντη μου; δὲν μοῦ φθάνει ἡ φτώχεια μου, θέλω νὰ ἔχω καὶ οἰκογένεια!

— Μὰ δὲν νομίζεις, πώς ἐσύ καὶ οἱ σύντροφοί σου, οἱ φτωχοὶ καὶ κακομοιριασμένοι, εἰσθε περιττοὶ στὸν κόσμο αὐτό;

— "Οχι δὰ καὶ τόσο περιττοὶ ὅσο νομίζεις. Ἄρχοντά μου. "Αλλη φορά θὰ σοῦ εἰπῶ τὸ γιατί.

— "Ας είναι ἄλλη φορά, εἶπε καὶ τὸ λελέκι καὶ ἐπέταξε στὴ φωλιά του.

Τὸ σκουλήκι ἐσύρθηκε βιαστικὰ στὴν τρῦπα του.

2. Δὲν ἐπέρασαν πολλὲς μέρες καὶ συναντήθηκαν στὸ ίδιο μέρος πάλι τὸ λελέκι μὲ τὸ σκουλήκι.

— Σκουλήκι, λέγει τὸ λελέκι, μὴ φοβᾶσαι εἴμαι χορτάτο. Τί μοῦ ἔλεγες προχθές, πώς καὶ ἐσεῖς οἱ μικροὶ δὲν εἰσθε περιττοὶ σ' αὐτὸ τὸν κόσμο; 'Εξήγησέ μου, πῶς ζῆς καὶ τί δουλειά κάνεις.

— Δουλεύω ἡμέρα νύκτα τὸ χῶμα, σκάβω. 'Ανοίγω παντοῦ τρῦπες...

— Καὶ αὐτὸ τί ὡφελεῖ; ἐρώτησε τὸ λελέκι.

— Πῶς δὲν ὡφελεῖ; Μ' αὐτό, ποὺ κάμνω, φυτρώνουν εὔκολα τὰ φυτὰ καὶ ἀνάμεσα στὰ φυτὰ ζοῦν ἔντομα καὶ ἀπὸ τὰ ἔντομα ζοῦν οἱ βάτραχοι, οἱ σαῦρες, τὰ φίδια, ποὺ ἡ εὐγένειά σου καταδέχεσαι καὶ τρώγεις.

Τὸ χῶμα, ποὺ εἶναι κάτω, τὸ φέρνω ἔξω στὸν ἥλιο, στὸν ἀέρα καὶ στὴ βροχὴ καὶ τὸ χῶμα, ποὺ εἶναι ἐπάνω τὸ πηγαίνω κάτω. Αὐτὸ ὡφελεῖ πολὺ στὴ γεωργία. Καὶ ἀκόμη ἔνα ἄλλο: Θὰ ἔτυχε νὰ ἴδῃς κάτι μαραμένα φύλλα, ποὺ τυλιγμένα ὡσὰν χωνὶ στέκονται ὅρθια. Αὐτὴ τὴ δουλειὰ τὴν κάμνομε τὴν νύκτα. Τὴν ἄλλη νύκτα τραβοῦμε τὰ φύλλα πιὸ κάτω, ὡσπου χώνεται ὅλο τὸ φύλλο μέσα στὴ γῆ. "Ετσι ὀλίγο ὀλίγο τὸ φύλλο σαπίζει καὶ γίνεται μαλακό, γιὰ νὰ τὸ φᾶμε. "Ο, τι περισσεύσῃ, γίνεται λίπασμα, δηλαδὴ κάτι ποὺ δυναμώνει τὸ χῶμα καὶ τὸ κάμνει παχύτερο.

- Είσθε δύμως πολὺ ἀσχημα, εἶπε τὸ λελέκι.
- Καὶ τί μ' αὐτό; Δὲν εἴμεθα ἐργατικά; Δὲν εἴμεθα ὡφέλιμα; Γιατὶ λοιπὸν μᾶς περιφρονοῦν; Γιατὶ μᾶς πατοῦν; Μὴ θαρροῦν, πώς δὲν πονοῦμε;
- Σὲ λυποῦμαι, κακόμοιρο, εἶπε τὸ λελέκι.
- Μὰ ἀφοῦ ἔχεις τέτοια εὐγενικὴ καρδιά, δὲν λὲς ἔναν καλὸ λόγο στὰ παιδιά σου γιὰ μᾶς;

Τὸ λελέκι ἐστάθη στὸ ἔνα του πόδι, ἐτεντώθη καμαρωτὰ καὶ εἶπε:

—"Αφησε καὶ θὰ συλλογισθῶ μὲ τὴν ἡσυχία μου δσα μοῦ εἶπες.

— Καὶ τώρα θὰ σοῦ δώσω καὶ ἐγὼ μιὰ συμβουλή, ἀφέντη μου, εἶπε τὸ σκουλήκι.

— "Α, Ἄ! δλα κι δλα, μὰ οἱ συμβουλὲς ἀς λείψουν. Βλέπω, πολὺ τὸ ἐπῆρες ἐπάνω σου, ποὺ καταδέχομαι νὰ κουβεντιάσω μαζί σου!

— Μὲ συγχωρῆς. 'Εγὼ ἡξεύρω τί τιποτένιο πρᾶγμα εἴμαι. Αὐτὸ σοῦ τὸ εἶπα, γιὰ νὰ σὲ προφυλάξω ἀπὸ ἔνα μεγάλο κακό.

Τὸ λελέκι ἐγέλασε περιφρονητικά.

- Λέγε μου λοιπὸν ἀπὸ τί κακὸ θὰ μὲ προφυλάξης ἐσύ;
- Κάτω ἀπ' αὐτὸ τὸ παλιόσπιτο ἔχομε ἀνοίξει ἐμεῖς τὰ

σκουλήκια παντοῦ τρῦπες. "Όλη ή γῆ εἶναι σκαμμένη: σ' αὐτή τῇ δουλειὰ ἔχομε ἐργασθῆ ἐκατὸ χιλιάδες σκουλήκια καὶ περισσότερα. Λοιπὸν τὰ μάτια σου τέσσερα, ἀφέντη, νὰ μήν πέσῃ καμμιὰ ὥρα καὶ σᾶς πλαικώσῃ.

Τὸ λελέκι ἐγέλασε πολὺ δυνατὰ καὶ λέγει:

— Δὲν εἶναι σωστὸ νὰ σχετίζεται κανεὶς μὲ τέτοια πλάσματα. "Ενα σκουλήκι νὰ φαντάζεται, πῶς ήμπορεῖ νὰ ρίξῃ ὀλόκληρο σπίτι μαζὶ μὲ τὴ φωλιά μας!

Αὐτὰ εἶπε καὶ ἔφυγε. Τὸ σκουλήκι ἐσύρθηκε ἥσυχα στὴν τρῦπα του.

3. Μιὰ μέρα τὰ δυὸ λελέκια καθισμένα στὴ φωλιά τους ἔχάιδευαν τὰ παιδιά των μὲ τὴ μύτη των. "Εξαφνα ἀκοῦν ἔνα τρίξιμο.

— Τί εἶναι αὐτό; λέγει τὸ θηλυκὸ λελέκι φοβισμένο. Μοῦ φαίνεται, ώσὰν νὰ τρέμῃ ἡ στέγη.

— Κι ἐμένα ἔτσι μοῦ φαίνεται, λέει τὸ ὄλλο.

Δὲν ἐπρόφθασσαν νὰ εἰποῦν ὄλλη λέξι καὶ τὸ σπίτι ἐσωριάσθηκε μὲ βρόντο μεγάλο. "Ενα σύννεφο σκόνη ἐσηκώθηκε ψηλὰ στὸν ἀέρα καὶ τὰ δυὸ λελέκια ἐπέταξαν τρομαγμένα. Μὰ ἐγύρισαν ἀμέσως ὅπισω. 'Εφωναξαν τὰ παιδιά τους, ἐκτυποῦσσαν μὲ τὴ μύτη τους τὶς πέτρες καὶ τὰ ξύλα. Καμμιὰ ἀπάντησι. Τὰ παιδιά τους εἶχαν σκοτωθῆ.

Τὰ δυὸ πουλιὰ ἐκάθησαν ἔκει ἀρκετὴ ὥρα καὶ ἔκλαψαν τὰ παιδιά τους. Τὸ ἀρσενικὸ λελέκι ἐθυμήθηκε τί τοῦ εἶπε μιὰ ἡμέρα τὸ σκουλήκι καὶ τὸ διηγήθηκε στὴ σύντροφό του.

— Ποιός νὰ τὸ φαντασθῇ, ἔλεγε, πῶς ἔνα τιποτένιο σκουλήκι μοῦ ἔλεγε τὴν ἀλήθεια!

Τὰ δυὸ πουλιὰ ἔφυγαν ἀπαρηγόρητα καὶ δὲν ἔξαναγύρισαν. Μὰ καὶ μὲ μιὰ ἀπόφασι: νὰ μήν περιφρονοῦν κανένα, δόσο μικρὸς καὶ ἀν εἶναι.

Κατὰ Ἐβαλντ

Γ. Α. Μέγας

20. ΕΝΑ ΕΥΕΡΓΕΤΙΚΟ ΖΩΟ

Τὰ παιδιά, καθισμένα στὸν παχὺ ἥσκιο τῆς πελώριας καρυδιᾶς καὶ συζητῶντας μὲ τὸν ἀγροφύλακα, εἶδαν νὰ ξεπροβάλλῃ ἀπὸ τὸν δρόμον τῶν ἀμπελιῶν ὁ κύριος Πέτρος, ὁ γεωπόνος. Ἀμέσως ἐπετάχθηκαν ἐπάνω. Κι ἄλλα τοῦ ἑτοίμασαν κάθισμα κι ἄλλα ἔτρεξαν νὰ φέρουν ὅπωρικὰ καὶ κρύονερό.

Ἐκάθησεν ὁ κύριος Πέτρος, σπογγίζοντας τὸν ἰδρῶτα.
Ἄνασσανε. Ἐκοίταξε γελαστὰ γῦρο. Καὶ ἔπειτα:

— Πάλι ζωηρὴ σύζητησι εἴχατε, εἶπεν.

— Ναί, ἀπήντησεν ὁ ἀγροφύλακας. Καὶ αἰτίᾳ εἶναι τὸ «ζουλάπι» ἐκεῖνο ἔκει, ποὺ τὸ ἀνεκάλυψε στὸ ἀμπέλι ὁ σκύλος μου.

— Τὸ ζουλάπι; Ἄ, ὁ σκαντζόχοιρος; Ὁ καημένος! Σφαῖρα ἔγινε ἀπὸ τὸν τρόμο του. Καὶ εἶναι μεγάλος!

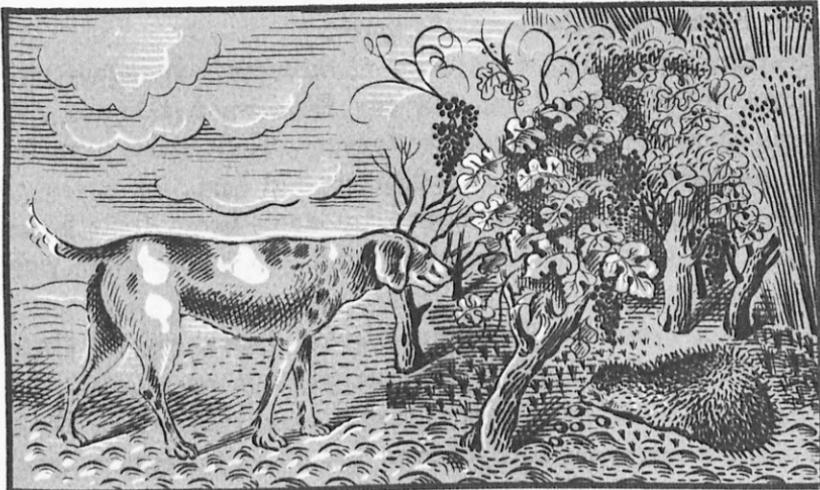
— Μᾶς λέγουν ἐδῶ, κύριε Πέτρο, πώς ὁ σκαντζόχοιρος τρώγει τὰ σταφύλια, εἶπε τὸ μικρότερο παιδί. Καὶ κάμνει ζημιά, ἐνῷ ἡμεῖς ἐδιαβάσαμε κάπου, ὅτι τρώγει μόνον τὶς δάχιές.

— «Ωστε αὐτὸ ἐδῶ τὸ ἄκακο πλάσμα εύρισκεται «ὑπὸ κατηγορίαν» καὶ σεῖς, παιδιά, τοῦ ἐγίνατε συνήγοροι, ρώτησεν ὁ γεωπόνος.

— Ναί! ναί! ἐφώναξαν τὰ παιδιά, ἐνῷ οἱ μεγάλοι ἐγελούσαν.

“Εφθασαν καὶ τὰ μικρὰ μὲ τοὺς καρποὺς καὶ τὸ δροσερό, πηγαδίσιο νερό. Ἐπῆρε ὁ κύριος Πέτρος σῦνα μελιστάλακτα καὶ χονδρόρρωγα μαῦρα σταφύλια. Ἔφαγε, εὐφράνθηκε καὶ ὑστερά:

— Πάλι τὸ ἴδιο ζήτημα στὴ μέση, εἶπε. Τὶς προάλλες ξαναέγινε γι' αὐτὸ λόγος. “Οσοι πιστεύουν, ὅτι ὁ «ἄκανθό-

χοιρος» προξενεῖ ζημιὰ στὰ κτήματά, πλανῶνται...

— Μὰ τὸ εἴδαμε μὲ τὰ μάτια μας αὐτὸ τὸ ζῷο νὰ τρώ-
γη ρῶγες, διεμαρτυρήθηκε ἔνας ξωμάχος.

— Τὸ παραδέχομαι, γέρο Νικόλα. Κάποτε-κάποτε γεύε-
ται καὶ αὐτὸς τὸν ἐκλεκτὸ καρπό. Άλλὰ τὸ ζήτημα εἶναι ἀν-
κάμνη τὸ κακό, ποὺ προξενοῦν στὰ σταφύλια τὰ ὅλα πλά-
σματα, ἵδιως τὰ πτηνά. Αὐτὴ τὴν ἐποχὴν τῆς «παγκαρπίας»,
ὅπως γνωρίζετε, καὶ οἱ σκύλοι ρίχνονται στὰ σταφύλια. Πῶς
συμβαίνει λοιπὸν νὰ τὰ ἔχωμε μόνον μὲ τὸν σκαντζόχοιρο,
ἔνα ζῷο πραγματικὰ εὐεργετικὸ στὸν ἄνθρωπο.

‘Αλλά, φίλοι μου, οἱ περισσότεροι ἀπὸ μᾶς, ἃς μὴν τὸ
κρύβωμε, τὸν κυνηγᾶμε γιὰ τὸ νόστιμο κρέας του. Πολλοὶ
ἄνθρωποι σκέπτονται τὸ κέρδος τῆς στιγμῆς καὶ ἀδιαφοροῦν
γιὰ τὰ λοιπά.

“Ολοι γνωρίζομεν, ὅτι ὁ σκαντζόχοιρος ἐξολοθρεύει κάθε
τρωκτικό, βλαβερὸ στὴ γεωργία, καὶ καταδιώκει πολὺ τὰ φί-
δια καὶ μάλιστα τὴν ὄχια. “Εχετε ἀντίρρησι;

— Κάθε ἄλλο! εἴπαν πολλές φωνές.

— Στὸν τόπο μας, ἐκτὸς ἀπὸ τὰ τρωκτικά, ὑπάρχουν καὶ πάρα πολλὰ φίδια. Ἐπὸ δὴ τὴν Εύρωπη, ἡ ἑλληνικὴ γῆ ἔχει τὶς περισσότερες ποικιλίες ἐρπετῶν. Κάθε χρόνο μετροῦμε μερικὰ θύματά των σὲ ἀνθρώπους καὶ ζῷα.

— Τὶς προάλλες μᾶς ἔσκασε ὁ γάιδαρος, ἐπετάχθηκε ὁ μικρὸς Γιαννακός, γιατὶ τὸν ἐδάγκασε μιὰ καταραμένη στὸ μουσούδι...

"Ολοι ἐγέλασαν μὲ τὸν χαριτωμένο τρόπο, ποὺ τὰ εἶπε.

— Νὰ μιὰ ζημιὰ ἔξαφνα, παρετήρησεν ὁ γεωπόνος. Λογαριάσατε πόσες τέτοιες προλαβαίνει ὁ σκαντζόχοιρος. "Ενας Γάλλος ἐπιστήμων εἶπε κάποτε, ὅτι «ὁ Θεός, ἐπειδὴ ἵσως μετενόησε, ποὺ ἐδημιούργησε τὴν ὄχια, ἔστειλεν ἐπειτα ἐναντίον τῆς τὸν ἀκανθόχοιρον, ὥπλισμένον μὲ τὰ φοβερά του ἀγκάθια».

Δυὸς διαβάτες ἔσταμάτησαν καὶ ἔχαιρέτισαν. "Ἐπειτα ἐπλησίασαν τὸν κύριο γεωπόνο καὶ τοῦ ἐζήτησαν μιὰ συμβουλή. "Ετσι ἡ συζήτησι ἐκόπηκε. Τότε τὰ παιδιὰ ἐκράτησαν τὸν σκύλο καὶ ἀφησαν ἐλεύθερο τὸ ἀγκαθωτὸ ζῷο. Ἐκεῖνο ἐξεθάρρεψε καὶ ἔχώθηκε στοὺς θάμνους.

"Οταν ἔφυγαν οἱ περαστικοί, ἡ συζήτησι συνεχίσθηκε.

— Ήξεύρεις, κύριε Πέτρο, εἴπεν ὁ γέρο Νικόλας, τὴν ἀνοιξι ὁ διδάσκαλος μοῦ ἔλεγε πῶς ὁ σκαντζόχοιρος, καὶ νὰ δαγκαθῇ ἀπὸ ὄχια, δὲν ψοφᾷ.

Οἱ ἄλλοι ἔδωσαν προσοχή.

— Σωστὰ σοῦ εἶπε. Ὁλίγα χρόνια εἶναι, ποὺ ἔγινε γνωστὸ αὐτὸ τὸ πρᾶγμα, ἐπειτα ἀπὸ πειράματα σ' ἓνα εἰδικὸ ἴδρυμα τῆς Γαλλίας. Ἐκεῖ διατηροῦν πολλὲς ὄχιές.

"Αλλοτε ἐνομίζαμε, ὅτι ὁ σκαντζόχοιρος πλησιάζει τὴν ὄχια, τῆς δαγκάνει τὴν οὐρὰ καὶ ἀμέσως γίνεται σφαῖρα. Αὐτὸ δὲν εἶναι σωστό. Τὴν ὄχια τὴν πλησιάζει ἀφοβά καὶ

προβάλλει τὸ ρύγχος του, ὡσὰν νὰ θέλῃ νὰ τὴν μυρισθῇ.
 Ἐκείνη τότε δρμῷ καὶ τὸν δαγκάνει στὸ ρύγχος. Αὐτὸς
 γλείφει τὸ δαγκαμένο μέρος καὶ πάλι κινᾷ πρὸς τὰ ἐμπρός.
 Δεύτερο δάγκαμα ἡ ὄχιά. Εύρισκει ὅμως καὶ αὐτὸς τὴν εὐ-
 καιρία καὶ ἀρπάζει τὸ φίδι ἀπὸ κάπου. Ἐκεῖνο κτυπιέται
 ἐπάνω στ' ἀγκάθια του, καταπληγώνεται καὶ ψοφᾶ. "Αν τὸ
 ζῷον πεινᾷ, τρώγει ἐπὶ τόπου ἔνα μέρος τοῦ φιδιοῦ. "Αν
 ὄχι, τὸ μεταφέρει στὴν φωλιά του.

Ἡξεύρω, τί θὰ μὲ ἐρωτήσῃς γέρο Νικόλα, εἶπε τώρα ὁ
 γεωπόνος. Θὰ μ' ἐρωτήσῃς γιατὶ δὲν ψοφᾶ ὁ σκαντζόχοιρος,
 ἔπειτα ἀπὸ τόσα δαγκάματα. Ἐδῶ κυρίως εἶναι ἡ ἀνακά-
 λυψι, που ἔκαμαν οἱ εἰδικοί: Τὸ δηλητήριο, που χύνει στὴν
 πληγὴ ἡ ὄχιά, ἐνῷ εἶναι ἀρκετὸ νὰ θανατώσῃ κάποτε ἄν-
 θρωπο, δὲν φέρει καμιαὶ βλάβη στὸ ἀκανθωτὸ ζῷο. Αὐτὸ
 γιὰ νὰ ψοφήσῃ πρέπει νὰ δαγκαθῇ ἀπὸ τὴν ὄχιὰ τριάντα
 περίπου φορές. Καὶ κάθε φορὰ νὰ χύνεται στὴν πληγὴ ἡ
 παραπάνω ποσότης, κάπου δηλαδὴ ἐπτὰ ἡ δέκτω χιλιοστό-
 γραμμα δηλητηρίου. Τόση ἀντίστασι δείχνει τὸ σῶμά του.

Δὲν πρέπει λοιπὸν νὰ ἀφήνωμε νὰ ἔξοντώνεται αὐτὸ
 τὸ εὐεργετικὸ ζῷο. Καὶ σημειώσατε τοῦτο: Σὲ ὅλη τὴν με-
 σημβρινὴ καὶ νότια Ἑλλάδα ὁ σκαντζόχοιρος εἶναι τὸ μο-
 ναδικὸ ζῷο, που κυνηγᾷ ἀποτελεσματικὰ τὰ φαρμακερὰ φί-
 δια. Στὴν βόρειο Ἑλλάδα εἶναι καὶ οἱ πελαργοί.

Σεῖς οἱ μικροὶ ἀκοῦτε καὶ προσέχετε. Ἐμεῖς οἱ μεγά-
 λοι έζήσαμε τὰ μικρά μας χρόνια, ὅταν οἱ ἐπιστῆμες δὲν
 ἤσαν τόσο ἀναπτυγμένες. Γι' αὐτὸ ἐπιμένομε σήμερα σὲ με-
 ρικὰ πράγματα, μὴ σωστά, που τὰ διατηροῦμε ὅμως «κατὰ
 παράδοσι».

Θ. Μαχρόπουλος

21. ΤΟ ΜΥΔΙ ΚΑΙ Ο ΠΟΝΤΙΚΟΣ

"Αν ρίξετε ἔνα πήλινο κανάτι στὴ θάλασσα καὶ τὸ ἀνασύρετε ἔπειτα ἀπὸ κάμποσο καιρό, εἶναι πιθανὸν νὰ εὕρετε μέσα ἔνα ὄχταπόδι. "Αν ὅμως ἀφήσετε σ' ἔνα ἥσυχο μέρος τοῦ βυθοῦ ἔνα ξύλο ἢ ἔνα σίδερο, θὰ ἰδῆτε, ἔπειτα ἀπὸ ἔνα διάστημα, νὰ σχηματίζεται ἐκεῖ ἐπάνω μιὰ ὀλόκληρη ἀποικία ἀπὸ μύδια. Τέτοιες ἀποικίες συναντᾶν κανεὶς σὲ πολλὰ μέρη, ὅταν ὁ βυθὸς εἶναι κατάλληλος καὶ τὰ νερὰ ἥσυχα. Εἶναι οἱ ἀρχαιότερες ἀποικίες τῆς ὑφηλίου, πολὺ παλιότερες ἀπὸ τις ἀποικίες τῶν Φοινίκων καὶ τῶν Ἑλλήνων.

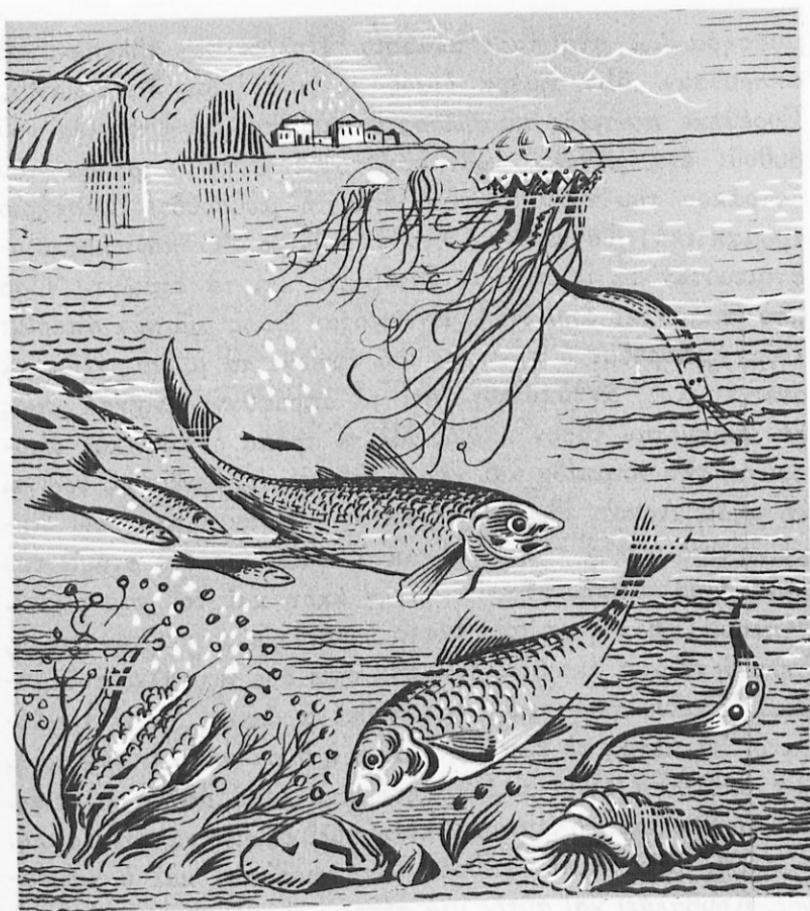
Τὸ μύδι, προστατευόμενο ἀπὸ τὸ διπλὸ δστραχό του, ποὺ ἀνοίγει καὶ κλείει ώσαν τσιμπίδα, δὲν ἀντιμετωπίζει πολλοὺς κινδύνους, οὔτε ἔχει πολλοὺς ἔχθρούς. Δὲν φοβάται σχεδὸν κανένα, ἐκτὸς ἀπὸ τὸν ἀστερία — τὸν σταυρὸ τῆς θαλάσσης — καὶ τὸν τσαγανό, ὅπως λέγεται ἔνας μικρός, τετραπέρατος καβουράκος τοῦ βυθοῦ.

'Ο πρῶτος, ὁ ἀστερίας, θεωρεῖται καὶ εἶναι ὁ μεγαλύτερος χαλαστῆς τῆς γενιᾶς τῶν μυδιῶν καὶ τῶν στρειδιῶν. Ζυγάνει τὸ θῦμα του, τὸ ἀγκαλιάζει, τὸ πιέζει, τὸ ἀνοίγει καὶ τὸ τρώγει.

'Ο ἄλλος ἔχθρός, ὁ τσαγανός, ἔχει ἄλλη τακτική. Αὐτὸς τὸ μύδι τὸ τρώγει σιγά-σιγά. Πῶς ὅμως ἡμπορεῖ καὶ τὸ ἀνοίγει; Χυ! "Εχει τὸν τρόπο του.

'Αλλά, πρὸς ἐκθέσωμε αὐτὸν τὸν τρόπο, θὰ παρουσιάσωμε ἔναν ἄλλο φαγῆ, ἔναν ἄλλο περίεργο καὶ ἀπίθανο ἔχθρὸ τοῦ μυδιοῦ, στεριανῆς προελεύσεως. Καὶ τώρα πιὰ πρέπει νὰ φέρωμε τὴν συζήτησι στὸν ποντικό, γιατὶ αὐτὸς εἶναι ὁ ἀπὸ ξηρᾶς ἐπιδρομεύς.

'Ο ποντικὸς εἶναι πολυμήχανος. Καταφέρονται δουλειές, ποὺ σου ἔρχεται ζαλάδα. Σκαρφαλώνει στὸν τοῖχο, τρυπᾶ

τὴν σανίδα, κιέβει τ' αὐγά. Τέλος ἀνάμεσα στ' ἄλλα, εἶναι καὶ δεινὸς κολυμβητής. Κάμνει καὶ μακροβούτια. Λαμπρά, ὅλα αὐτὰ εἶναι γνωστὰ καὶ δὲν ἐκπλήττουν κανένα.

Ἐκεῖνο ὅμως, ποὺ δὲν ἐπερίμενε κανείς, εἶναι, ὅτι θὰ ἐπεξέτεινε τὴν δρᾶσί του καὶ μέχρι βυθοῦ! Καὶ ὅμως καὶ αὐτὸς γίνεται. Φθάνει καὶ στὸν βυθὸν ἀκόμη καὶ ἐπιτίθεται στὰ μύδια. Γι' αὐτὸν ἀκριβῶς τὸν λόγο τριγυρίζει συχνὰ

μυστηριωδῶς στὸ παραθαλάσσιο. Πολλοὶ τὸν ἔβλεπαν καὶ ἀποροῦσαν. Μιὰ ἡμέρα ὅμως τὸ μυστήριον διελευκάνθη. Εύρεθηκε ποντικὸς πιασμένος σὲ μιὰ περίεργη παγίδα τοῦ βυθοῦ: ἔνα μεγάλο μύδι ἐβαστοῦσε στὴν τσιμπίδα τοῦ ὁστράκου του ἔναν ποντικὸν ἀπὸ τὸ μουσούδι! Πειστήριο τρομακτικό! Τὸ πρᾶγμα ἦτο ὄλοφάνερο. 'Ο ποντικὸς ἐνοστιμεύόταν τὰ μύδια καὶ κατέβαινε καὶ τὰ ἔτρωγε. "Οσο ποὺ ἐπιάσθηκε ἀπὸ ἔνα! 'Εγεννιόταν ὅμως μιὰ νέα ἀπορία: Πῶς ἡμποροῦσε ὁ ποντικὸς καὶ ἔτρωγε τὰ μύδια; Πῶς τὰ ἄνοιγε; Καί, ἀν ὑποτεθῆ, δτι τὰ ἐπρόφθανε ἀνοικτά, πῶς δὲν ἐπιανόταν τόσον καιρό; Μὲ τί τρόπο ὁ ποντικὸς ἀποφεύγει τὴν τσιμπίδα καὶ γενικὰ πῶς καταφέρνει καὶ τρώγει τὸ μύδι; Λοιπὸν ἵδού τὸ τέχνασμα! "Οταν ὁ ποντικὸς διακρίνῃ ἀπὸ ὑψηλὰ τὸ μύδι ἀνοικτό, παίρνει μὲ τὸ στόμα του μιὰ πέτρα μικρή, πηγαίνει στὴν ἄκρη καὶ τοῦ τὴν ρίχνει. Μπλούμ! 'Ενενήντα τοῖς ἑκατὸν ἡ πέτρα εύρισκει τὸν στόχο, δηλαδὴ πέφτει ἀκριβῶς ἀνάμεσα στὶς δυὸ κουτάλες τοῦ μυδιοῦ. 'Εκεῖνο τρομαγμένο προσπαθεῖ νὰ κλείσῃ. Μὰ εἶναι ἀδύνατο. 'Η πέτρα τὸ ἐμποδίζει. Καὶ ἡ θύρα μένει μισάνοικη. Τὰ ὑπόλοιπα εἶναι πλέον ζητήματα μιᾶς ἀπλῆς βουτιᾶς. "Οπως βλέπετε, τὸ τέχνασμα εἶναι πολὺ ἔξυπνο καὶ πολὺ ἀπλό.

Τὴν ἵδια λοιπὸν μέθοδο μεταχειρίζεται καὶ ὁ τσαγανός. Κουβαλάει καὶ αὐτὸς μιὰ πέτρα καὶ τὴν ρίχνει στὸ ἄνοιγμα τῆς θύρας τοῦ στρειδιοῦ ἢ τοῦ μυδιοῦ καὶ ἡ θύρα δὲν ἡμπορεῖ νὰ κλείσῃ πλέον. Καὶ τότε ἐκεῖνος μπαίνει μέσα ἀφοβά καὶ στρώνεται στὸ φαῖ. Μιμεῖται ἄρα γε τὸν ποντικὸν ἢ ὁ ποντικὸς ἐπῆρε τὸ σχέδιο ἀπὸ τὸν τσαγανό; Σὲ ποιὸν ἀνήκει ἡ πατρότης τῆς ἐφευρέσεως; "Η πρόκειται περὶ ἀπλῆς συμπτώσεως; Μᾶλλον αὐτὸν θὰ συμβαίνῃ. Τὰ μεγάλα πνεύματα πάντοτε συναντῶνται.

"'Εδῶ Βυθός'" ("Έκδοσις Σαλιβέρου")

Θέμος Ποταμιανὸς

22. ΤΟ ΗΥΡΟΦΑΝΙ

Καίει τὸ πυροφάνι τοῦ ψαρᾶ
κι οἱ σταλαχτῖτες λάμπουν σὰν ἀστέρια
καὶ στῆς σπηλιᾶς τὰ διάφανα νερὰ
φεγγοβόλοῦν καντήλια κι ἀγιοκέρια

Τῆς νυκτερίδας τρίζουν τὰ φτερά
καὶ στὶς φωλιὲς ξυπνοῦν τὰ περιστέρια
καὶ σπαρταροῦν τὰ ψάρια ἀστραφτερὰ
ἀπ' τὸ καμάκι στοῦ ψαρᾶ τὰ χέρια.

Ἐπάνω στῆς σπηλιᾶς τὴν κορυφή,
μέσο' ἀπ' τὰ μούσκλια καὶ τὰ πολυτρίχια,
σταλάζει βρύση ἀνώφελη, κρυφή.

Καὶ πέρα, ἀπὸ μιὰ τρῦπα σκοτεινή,
στοὺς βράχους ἀκονίζοντας τὰ νύχια,
μιὰ φώκια ἀπαρηγόρητα θρηνεῖ.

« Γαλήνη »

Γεώργιος Δροσίνης

23. Η ΒΕΛΑΝΙΔΙΑ ΔΙΗΓΕΙΤΑΙ ΤΗΝ ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΗΣ

1. Ἐγεννήθηκα ἀπὸ ἔνα βελανίδι, ποὺ δὲ ἀνεμος τὸ ἄρπαξ ἀπὸ μιὰ μεγάλη βελανιδιὰ καὶ τὸ ἕρριξε κοντὰ στὸ δάσος.

Χωρὶς καμμιὰ περιποίησι, χωρὶς κανένας νὰ φροντίζῃ γιὰ μένα, ἐμεγάλωσα μονάχη μου σιγὰ σιγά. Καὶ ὅστερα ἀπὸ πολλὰ χρόνια, ἐπάνω ἀπὸ διακόσια, ἔγινα καὶ ἐγὼ μεγάλη βελανιδιά.

2. Οἱ ρίζες μου ἐπροχώρησαν βαθιὰ καὶ ξαπλώθηκαν μέσα στὴ γῆ, ὅσο ἀπλώνονται ἐπάνω στὸν κορμό μου καὶ τὰ κλαδιά μου ὀλόγυρα. "Ἐνα μεγάλο δένδρο πρέπει νὰ ἔχῃ μεγάλες καὶ δυνατὲς ρίζες, γιὰ νὰ στηρίζεται καλά.

Τὰ κλαδιά μου ἐμεγάλωσαν καὶ ἀπλώθηκαν σ' ὅλες τὶς μεριές, ώσταν πελώρια γέραια.

"Ἔρριξα πολὺ μεγάλο ἀνάστημα καὶ ἐπέρχασα ὅλα τὰλλα δένδρα, ποὺ εἶναι ἑδῶ. 'Ο κορμός μου στὰ μικρά μου χρόνια ἦταν λεπτὸς καὶ τρυφερός· μὲ τὸν καιρὸν ὅμως ἔγινε γονδρὸς καὶ δυνατός. Καὶ ἡ φλούδα μου, ὅταν ἥμουν μικρή, ἦταν πρασινωπὴ καὶ μαλακή· λίγο-λίγο κι αὐτὴ πῆρε γρῶμα μαυρειδερό, ἔγινε σκληρὴ καὶ γέμισε σχισμάδες.

3. Ὁλίγο πιὸ πέρα ἀπὸ μένα εἶναι καὶ ἄλλες βελανιδιές, πολὺ γέρικες. Μὲ περνοῦν πολλὰ χρόνια.

Εἶναι, ώσταν νὰ εἰποῦμε, γιαγιάδες μου καὶ παρχιγιαγιάδες μου. 'Ο κορμός τους εἶναι γεμάτος ἀπὸ κουφάλες καὶ ρόζους καὶ τὰ κλωνάρια τους εἶναι ὅλο ρόζοι.

4. Τὰ φύλλα μου εἶναι πολλὰ καὶ πυκνά, ἀλλὰ μονάχα στὴν ἄκρη τῶν κλαδιῶν. Στὴ μέση δὲν ἔχω πολλὰ φύλλα· γι' αὐτὸν ὅποιος στέκεται κοντὰ στὸν κορμό μου ἡμπορεῖ νὰ ιδῃ ὃς ἐπάνω στὴν κορυφὴ μου.

Κάτω ἀπὸ τὴν φυλλωσιά μου φυτρώνουν λογῆς-λογῆς

άνοιξιάτικα φυτά και άγριολούλουδα. 'Ο ήλιος περνᾷ μέσα
ἀπὸ τὴ φυλλωσιά μου και φθάνει ὡς τὸ χῶμα και τοὺς
δίνει ζωή.

'Ο ήλιος! "Αχ! πῶς τὸν ἀγαπῶ! Δὲν ξέρω, ἀν εἶναι
ἄλλωδένδρο στὸν κόσμο, ποὺ νὰ ἀγαπᾶ τὸ φῶς και τὴ ζεστα-
σιὰ ὥστ' νι ἐμέ.

Δὲν πολυβιάζομαι νὰ βγάλω τὴν ἄνοιξι τὰ πριονωτὰ
φύλλα μου· φοβοῦμαι τὸ κρύο και περιμένω νὰ ζεστάνη ὁ
καιρὸς και τὰ φύλλα μου βγαίνουν ὅχι χωριστὰ τὸ καθένα,

ἀλλὰ φοῦντες-φοῦντες, καὶ ἔχουν ἔνα κοτσάνι, γιὰ νὰ ἡμποροῦν νὰ γυρνοῦν στὸν ἀγαπημένο ἥλιο.

5. 'Ο καρπός μου εἶναι ἡ πιὸ θρεπτικὴ τροφὴ γιὰ τοὺς χοίρους. Βελανίδια ἔδινε καὶ ἡ Κίρκη στοὺς συντρόφους τοῦ 'Οδυσσέως καὶ ἔτρωγαν, ἀφοῦ τοὺς μετεμόρφωσε σὲ χοίρους, ὅπως λέει ἡ ἴστορία.

Μὰ καὶ τὰ φλουδωτὰ κουπάκια τῶν βελανιδιῶν μου καὶ ἡ φλούδα μου δὲν εἶναι πράγματα ἄχρηστα· μ' αὐτὰ οἱ βυρσοδέψεις κατεργάζονται τὰ δέρματα.

'Ελησμόνησα νὰ σᾶς εἰπῶ, πώς τὰ φύλλα μου καὶ τὰ κλαδιά μου, τὸ καλοκαίρι, τὰ δαγκάνουν κάτι μικρὰ ζωύφια. Στὸ κάθε δάγκαμα γίνεται ἔνα ἐξόγκωμα ώσταν καρύδι. 'Εκεῖ μέσα τὰ μικρὰ ζωύφια φυλάγουν τ' αὐγά τους.

Τὰ καρύδια αὐτὰ τὰ λένε κηκίδια καὶ τὰ μεταχειρίζονται γιὰ γιατρικό· ἀκόμη γιὰ νὰ κάμουν μελάνη καὶ οἱ χωρικοὶ γιὰ νὰ βάφουν μαῦρα, ὅταν θέλουν, τὰ μάλλινα ὑφάσματά τους.

6. Τώρα νὰ σᾶς εἰπῶ καὶ γιὰ τὸν κορμό μου. Στὸν κορμό μου τὸ μέσα ξύλο, ἡ καρδιά, ώσταν νὰ εἰποῦμε, εἶναι στακτερὴ καὶ τόσο σκληρή, ποὺ δὲν ἡμπορεῖ εὔκολα νὰ τὴ χαράξῃ τὸ μαχαίρι. Τὸ ἄλλο ξύλο, ποὺ εἶναι ὀλόγυρα στὴν καρδιὰ καὶ γειτονεύει μὲ τὴ φλούδα μου, εἶναι κιτρινωπὸ καὶ μαλακό. Αὐτὸ μὲ κάνει καὶ ζῶ. 'Απ' αὐτὸ περνοῦν οἱ χυμοὶ ποὺ ἀνεβαίνουν ἀπὸ τὶς ρίζες καὶ φθάνουν ὡς τ' ἀκροκλάδια.

'Η καρδιά μου πάλι μὲ συγκρατεῖ στερεὰ καὶ μὲ κάμνει νὰ μὴ φοβοῦμαι τὸν ἀνεμο, δσο δυνατὰ καὶ ἀν φυσῆ. Τὸ ξύλο τῆς καρδιᾶς μου εἶναι πολὺ χρήσιμο στοὺς ἀνθρώπους.

"Οταν ἔχουν ἀνάγκη ἀπὸ ξύλο, ποὺ νὰ μὴ σαπίζῃ στὸ νερό, ποὺ νὰ εἶναι αἰώνιο, τρέχουν νὰ εῦρουν καρδιὰ βελανιδιᾶς καὶ κάνουν γεφύρια, βάρκες, καράβια, καὶ σπίτια.

7. Μὲ τὸ ἄλλο μου ἔύλο, τὸ κιτρινωπό, κάμνουν ἐπιπλα, ποὺ εἶναι προφυλαγμένα ἀπὸ τὸ νερὸ καὶ δὲν ἔχουν φόβο νὰ σαπίσουν. Αὐτὸ τὸ ἔύλο τὸ μεταχειρίζονται καὶ γιὰ κάψιμο στοὺς φούρνους, σὲ τζάκια, σὲ θερμάστρες, καὶ μὲ τὰ κλαδιά μους κάμνουν τὸ πιὸ καλὸ ἔυλοκάρβουνο, τὸ ἄγριο, ὅπως λέγουν οἱ νοικοκυρές.

Τὸ κιτρινωπὸ ἔύλο μου εἶναι κάποτε κατατρυπημένο. "Ἐνα πλῆθος ἔντομα ἔρχονται, τρυποῦν τὴ φλούδα μου, κάμνουν ἐκεῖ μέσα τὴ φωλιά τους καὶ φυλάγουν τ' αὐγά τους σὲ λίγο τὸ μέρος ἐκεῖνο τοῦ κορμοῦ μου κάτω ἀπὸ τὴ φλούδα γίνεται κούφιο.

8. Καὶ τώρα πῶς νὰ γλυτώσω; "Ἄς εἶναι καλὰ ὁ φίλος μου ὁ δρυοκολάπτης, τὸ καλὸ πουλὶ μὲ τὸ βαθὺ κόκκινο, τὸ κρεμεζὶ μέτωπο, τὶς πράσινες ἢ ἀσπρόμαυρες πτεροῦγές του καὶ τὴν κοκκινωπὴ οὔρᾳ.

Αὐτὸ ἔρχεται τακτικὰ καὶ μὲ τὴ δυνατὴ μύτη του ἀρχίζει νὰ κτυπᾷ τὸν κορμό μου: τὰκ-τὰκ-τάκ. Ἀπὸ τὰ δυνατὰ κτυπήματα ἀντιβουίζει τὸ δάσος καὶ τὸ ἔξυπνο πουλὶ καταλαβαίνει, ὅταν ὁ κρότος εἶναι ἔντομος, πῶς τὸ ἔύλο εἶναι γερό. «'Εδῶ δὲν εἶναι τίποτε», λέγει μὲ τὸ νοῦ του καὶ πηγαίνει παραπέρα.

Ξαναρχίζει τὸ τὰκ-τάκ καὶ ὅταν ἀκούσῃ τὸ ἔύλο νὰ κουδουνίζῃ, ὅπως κουδουνίζουν τὰ κούφια πράγματα, «έδῶ εἴμεθα» λέγει, καὶ μὲ τὴ φοβερὴ μύτη του σκάφτει δυνατά, εύρισκει τὴ φωλιὰ καὶ τρώγει ὅλα τὰ ἔντομα.

Στὰ παλιὰ χρόνια, ὅταν οἱ ἀνθρωποι ἥθελαν νὰ ἐπαινέσουν κανένα γιὰ τὴν παλληκαριά του καὶ τὴ δύναμί του, ἐθυμοῦντο ἐμένα καὶ τὸν παρωμοίαζαν μὲ τὸ ἔύλο μου, ποὺ εἶναι σκληρὸ σὰν πέτρα.

«Σκόρπια λουλούδια»

Αριστοτέλης Κουρτίδης

24. Ο ΠΕΥΚΟΣ

EΝΑΣ πεῦκος μέσ' στὸν κάμπο
γέρασ' ὁ φτωχός,
Στέκει ἐκεῖ πρωὶ καὶ βράδυ
μοναχός.

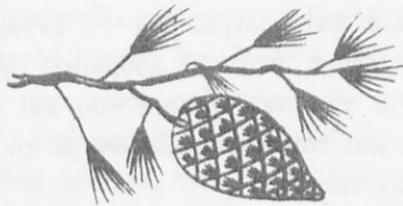
"Ἐχασε μεγάλους κλώνους,
ἔμαθε πολλά,
Ζῆ διακόσια τόσα χρόνια
στρογγυλά.

"Ἀκουσε τὰ καριοφίλια,
εἴδ' ἀρματολούς,
Πέρασε πολέμους, μπόρες
κεραυνούς.

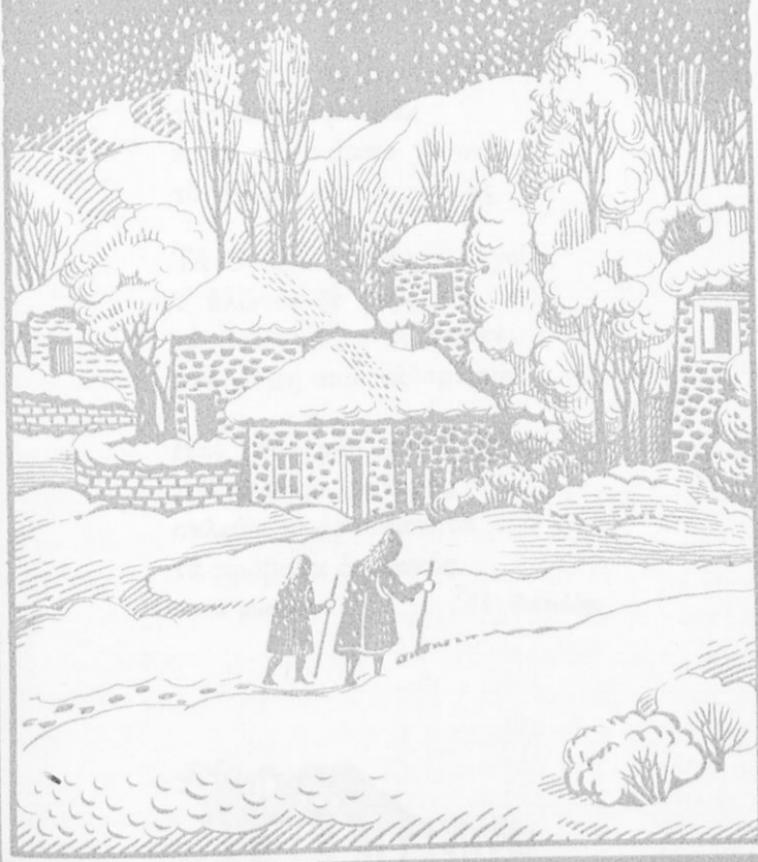
Μὰ βαστάει σὰν παλληκάρι
ὅσο κι ἀν γερνᾶ,
Κι ἀγναντεύει πέρα ὃς πέρα
τὰ βουνά.

« Παιδικά τραγούδια »

Zacharías Papantoniou

2^{ος} ΚΥΚΛΟΣ
ΧΕΙΜΩΝ

Α'. ΑΠΟ ΤΗΝ ΖΩΗΝ ΤΟΥ ΥΠΑΙΘΡΟΥ

25. ΧΕΙΜΩΝΑΣ

K

ΑΤΩ ἀπ' τὴ στέγη τοῦ ζευγᾶ,
στὰ καπνισμένα ξύλα,
φυσῆ δ βοριᾶς στὴν ἔρημη
φωτιὰ μ' ἀνατριχίλα.

Καὶ σέρνει τὰ μηνύματα
τῆς βαρυχειμωνιᾶς
κατὰ τὸν κάμπο χύνοντας
τὸ δάκρυ του ὁ χιονιᾶς.

Τὰ στάχυα δὲ βεργολυγοῦν,
τ' ἀλώνια δὲ γυρίζουν,
τὰ βοϊδαμάξια σώπασαν
στὴ ρύμη πιὰ νὰ τρίζουν.

Καὶ πέρα μέσ' στὸ διάπλατο
τοῦ κάμπου, μοναχὸς
σαλεύει τ' ἀργοπάτητα
τὰ πρόβατα ὁ βοσκός.

«'Ανοιχτὰ μυστικά»

'Αλ. Φωτιάδης

26. ΤΟ ΧΙΟΝΙ

1. Ἡταν χειμωνιάτικο βράδυ. Ὁ ἀέρας εἶχε πέσει καὶ στὸ περιβόλι ἐβασίλευεν ἡσυχία. Ὡστόσο ὁ οὐρανὸς ἦταν σκεπασμένος ἀπὸ σταχτιὰ καὶ μαῦρα σύννεφα.

"Εξαφνα ἄρχισαν νὰ πέφτουν ἀπὸ τὸν οὐρανὸν κάτι μικρὲς πεταλουδίτσες. Ἡσαν νιφάδες χιονιοῦ. Καὶ ἔπεφταν τόσο μαλακά, τόσο ἀπαλὰ ἡ μιὰ κατόπι στὴν ἄληγ οἱ πεταλουδίτσες αὔτες, ποὺ δὲν ἀκούονταν καθόλου. Οἱ μικρότερες μάλιστα ἔχόρευαν στὸν ἀέρα ωσὰν τρελές. Σιμώνοντας ὅμως ἐλαφρὰ-ἐλαφρὰ τοὺς κοιμισμένους θάμνους καὶ τὰ δένδρα, τὰ ἐστόλιζαν μὲ πολὺ γοῦστο. Δὲν ἔξεχνοῦσαν οὕτε τὸ παραμικρὸ κλαδάκι.

Κι ἔπεφταν κι ὅλο ἔπεφταν ἀπὸ τὸν οὐρανὸν χιλιάδες, ἐκατομμύρια πεταλουδίτσες καὶ ἄφηναν στὴ γῆ τὰ φορεματάκια των, ποὺ ἔμοιαζαν σὰν ἀστρουλάκια. "Ἐτσι ἐφόρεσαν καὶ τῆς κληματαριᾶς ἔνα ζεστὸ ἐπανωφόρι καὶ τὴ γλόνη ἐσκέπασαν μ' ἔνα πάπλωμα ἀφράτο, πουπουλένιο.

Τὸ ἕδιο ἔκαμαν καὶ στὰ κάγκελλα καὶ σὲ ὅλα τὰ πράγματα τοῦ περιβολοῦ. Στὸ καθένα ἔβαλαν ἀπὸ μιὰ σκούφια. Μὰ στὴ βίᾳ τους ἐπάνω ἔκαμαν καὶ μερικὰ στραβά. "Αλλα ἐπῆραν μεγάλες σκούφιες καὶ ἔβλεπες νὰ τοὺς κατεβαίνουν ὡς τ' αὔτιά." Αλλα πάλι ἐπῆραν μικρότερες καὶ τοὺς ἐστέκονταν στὴν κορυφή. Μερικὲς ἐμπῆκαν στραβά. Μὰ τί ἔχει νὰ κάμη; Φθάνει ποὺ ἐπῆραν ὅλα τὸ δῶρό τους ἐκεῖνο τὸ βράδυ. Κανένα δὲν ἔμεινε παραπονεμένο.

2. Τὴν ἄλλη ἡμέρα τὸ περιβόλι ἦταν ἀγνώριστο. Μὰ τὶ ξάφνισμα ἦταν ἐκεῖνο, τί χαρά, τί πανηγύρι σὰν ἔξύπνησαν ὅλα καὶ εἰδαν τὰ λευκά τους δῶρα. Οἱ θάμνοι δὲν ἐτολμοῦσαν νὰ κινηθοῦν, μήπως καὶ τοὺς πέσουν τὰ ὅμορφα στολίδια.

‘Η χλόη ήταν πολὺ εύχαριστημένη μὲ τὸ ἀφρᾶτο, τὸ ἀπαλὸ τῆς πάπλωμα. ‘Η γριὰ κληματαριά, ποὺ ἄλλοτε ἐξύπνουσε πρώτη ἀπ’ ὅλους, σήμερα ἐξύπνησε τελευταία. Τόσο γλυκὰ ἔκοιμήθηκε κάτω ἀπὸ τὸ ζεστό της ἐπανωφόρι. ’Απ’ ὅλα ὅμως πιὸ πολὺ ἔχάρηκαν τὰ κάγκελλα τοῦ φράκτη.

— Θὰ μᾶς τ’ ἀφήσουν ἀρά γε γιὰ πάντα τὰ ὅμορφα αὐτὰ σκουφιά; ἐρωτοῦσαν.

‘Αλλὰ δὲν ἐπρόφθασαν καλὰ-καλὰ νὰ χαροῦν τὰ δῶρά τους, ὅταν ἔζαφνα ἀκούσθηκαν κάτι φωνὲς χαρούμενες καὶ σὲ λίγο τὸ περιβόλι ἐγέμισε ἀπὸ παιδιά.

Θεέ μου! τὶ τρέλες ήσαν ἐκεῖνες, σὰν ἀντίκρυσαν τὸ ἀπαλό, τὸ κατάλευκο χιόνι! ”Αλλα κυλιόνταν χάμω καὶ ἄλλα πάλι κυνηγιόνταν μὲ τὶς φοῦκτες γεμάτες χιόνι.

Σὲ λίγο ἀναψε καὶ ὁ χιονοπόδεμος. Πώ, πώ! τί κακὸ ήταν ἐκεῖνο! Δὲν ἔμεινε στολίδι γιὰ στολίδι στὰ χαμόδενδρα. ’Ακόμη καὶ στὰ ὑψηλὰ δένδρα ἐφθαναν οἱ μπάλες. Πᾶνε καὶ οἱ σκούφιες, ποὺ ἐφοροῦσαν τὰ κάγκελλα, πάει καὶ τὸ ἐπανωφόρι τῆς κληματαριᾶς. Σωστὴ καταστροφή! Τὰ παιδιά ὅμως ήσαν ἐνθουσιασμένα. Κατακόκκινα τὰ μάγουλά τους καὶ τὰ μάτια τους ἀστραπταν ἀπὸ χαρά.

27. ΣΤΑ ΚΡΥΑ ΚΑΙ ΣΤΑ ΧΙΟΝΙΑ

1. Βαρύς χειμώνας πλάκωσε καὶ οἱ χωρικοί, κλεισμένοι τὰ βράδια στὰ σπίτια τους, μαζεύονται ὅλοι γῦρο στὴ φωτιά.

Ἐκείνη τὴν νύκτα ὁ ἄνεμος ἐβούλετο πιὸ ἀγρια ἀπὸ κάθε ἄλλη φορά.

Στὸ σπίτι τοῦ γέρο - Φώτη ἡ γωνιὰ ἄναβε ὀλόφλογη καὶ ἔχυνε σ' ὅλο τὸ δῶματιο εὐχάριστη πύρα. "Ολοι τοῦ σπιτιοῦ ἔσαν καθισμένοι γῦρο στὴ φωτιά.

Ἡ Γιώργινα ράβει ἔνα φορεματάκι τοῦ παιδιοῦ, ἡ Χρυσάνθη γνέθει, ὁ Γιώργης πυρώνει τὰ χέρια του καὶ ὁ γέρος συνδαυλίζει τὴν φωτιά.

2. 'Ο Δημήτρης ποὺ τοῦ ἀρέσουν τὰ μαντέματα, ἀργίζει πρῶτος, γιὰ νὰ παρακινηθοῦν καὶ οἱ ἄλλοι. 'Απὸ ἐκεῖ τὰ μαθαίνει καὶ τὰ λέγει καὶ στὰ ἄλλα τσοπανόπουλα καὶ τοὺς παίρνει ἔνα σωρὸ «κάστρο».

—'Απόψε θὰ σᾶς εἰπῶ, μαντέματα, ποὺ δὲν θὰ τὰ εὔρῃ κανένας, τοὺς λέγει. 'Ακοῦστε ἔνα:

Τέσσερις στέκονται,
δυὸς ἀκοῦνε,
ἓνας σκάφτει,
κι ἓνας θυμιατίζει
Τί είναι;

Σκέπτονται ὅλοι, βάζουν μὲ τὸ νοῦ τους κάμποσα πράγματα, ἀλλὰ κανεὶς δὲν ὑποψιάζεται πῶς εἶναι τὸ γούρούνι μὲ τὴν οὐρά του.

— Εὔρετε το λοιπόν! τοὺς πεισμώνει ὁ Δημήτρης. Καὶ ἐπειδὴ κανεὶς δὲν τὸ εύρίσκει, τοῦ δίδουν ἀπὸ ἔνα «κάστρο» δι καθένας νὰ τοὺς τὸ εἰπῆ.

— Τέτοια δύσκολα μαντέματα μονάχα ὁ Γιώργης ήξεύρει ξαναλέγει δι Δημήτρης σὲ λίγο. Μὰ νὰ ποὺ σᾶς εἶπα καὶ ἐγὼ ἔνα!... Καὶ αὐτό, ποὺ θὰ σᾶς εἰπῶ τώρα, δὲν θὰ τὸ εὕρη κανεὶς σας. "Οποιος τὸ ξέρει ἐδῶ θὰ φανῇ!..."

*Μικρὴ - μικρὴ νοικονορὰ
μεγάλη πίπτα κάνει.
Τί εἶναι;*

Καὶ αὐτὸ τοὺς τὸ εἶπε, γιατί, ὅσο καὶ ἀν ἐσκέφθηκαν, δὲν ἐπῆγε δι νοῦς των στὴ μέλι σσα.

3.—'Εγὼ θὰ σου εἰπῶ ἔνα, λέγει δι Γιώργης, καὶ νὰ σὲ ἰδῶ ἀν τὸ εὕρης.

*Τὸ φίδι τρέωει τὴ θάλασσα
κι ἡ θάλασσα τὸ φίδι.
Τί εἶναι;*

— Τὸ λυχνάρι μὲ τὸ φυτίλι, ἐπετάχθηκεν ὁ Δημήτρης.

— Τὸ πέτυχες! τοῦ λέγει ὁ Γιώργης. Μὰ τώρα θὰ σου εἰπῶ δύο, που εἶναι τὸ ἴδιο πρᾶγμα. Νὰ ᾔδομε, θὰ τὰ εὕρης καὶ αὐτά;

— Πές τα καὶ θὰ τὰ εὕρω! τοῦ ἀπαντᾷ.

— "Ακουσε λοιπὸν τὸ πρῶτο

*Miὰ κόρη λυγερὴ
βῆμα - βῆμα περπατεῖ
καὶ πλέω τῆς πηγαίνει
μιὰ γριὰ βλογιοκομμένη!
Τί εἶναι;*

— "Ακουσε τώρα καὶ τὸ δεύτερο:

*"Εχω μιὰ προβατίνα
ἀπὸ τὸ λαιμὸ τὴ δένω
κι ἀπὸ τὴν οὐρὰ τὴ σέρνω!
Τί εἶναι;*

'Ο Δημήτρης τὸν ἔβαλε καὶ τοῦ τὰ εἴπε πάλι καὶ πάλι, μὰ δὲν τὰ εύρηκε. Τότε καὶ οἱ ὄλλοι τοῦ ἔταξαν σπουδαῖα «κάστρα», γιὰ νὰ τοὺς τὰ φανερώσῃ.

— Μὰ γιὰ σκεφθῆτε λιγάκι ἀκόμη! τοὺς λέγει. 'Ο κόσμος τὸ χρειάζεται ὅλη τὴν ὥρα!

Τοὺς ἔβασάνισε κάμποσο, ἐπειτα τοὺς ἐμαρτύρησε πώς εἶναι ἡ βελόνα μὲ τὴ δακτυλήθρα, που δμοιάζει ωσὰν βλογιοκομμένη.

— "Ε! φθάνει πιὰ τὰ «κάστρα», που ἐπῆρες, Γιώργη, εἶπεν ὁ γέρο-Φώτης· τώρα εἶναι καιρὸς νὰ σχολάσωμε.

Γεώργιος Α. Μέγας

28. ΧΕΙΜΩΝΙΑ

Στὸ χωριὸ μὲ τ' ἄσπρα σπίτια
ἥρθε ἡ χειμωνιά,
μαζευθῆκαν τὰ σπουργίτια
καὶ ζητοῦν ζεστή γωνιά.
Ἐξω ἀπ' τοῦ χωριοῦ τὰ σπίτια
ἥρθε ἡ παγωνιά.

Τὰ κλαριὰ δὲν ἔχουν φύλλα,
σπόρος πουθενά,
μέσ' στὸ τζάκι ἀνάψαν ξύλα
κι ἔξω τὸ πουλὶ πεινᾶ.
Τὰ κλαριὰ γυμνὰ ἀπὸ φύλλα,
σπόρος πουθενά.

Τὸ καλὸ παιδὶ θ' ἀνοίξῃ
τότε, τί χαρά!
Καὶ τὶ ψίχουλα θὰ ρίξῃ
στὰ πουλάκια τὰ μικρά.
Τὸ θοιόδ τζάμι θ' ἀνοίξῃ.
τότε, τί χαρά.

Μιὰ καὶ δυὸ θὰ φτερουγίσουν
μέσα στὴν αὐλή,
τὴν κοιλιά τους νὰ γεμίσουν,
ποὺ ξταν ἀδεια ὥρα πολλή,
καὶ γι' ἀλλοῦ θὰ ξεκινήσουν,
ώρα τους καλή.

Μιχ. Δ. Στασινόπουλος

Β'. ΑΠΟ ΤΗΝ ΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΗΝ ΖΩΗΝ

29. «... ΚΑΙ ΕΠΙ ΓΗΣ ΕΙΡΗΝΗ ...»

— Πλησιάζει, παιδί μου, ή μεγάλη τῆς Χριστιανοσύνης ήμέρα, ή 25 Δεκεμβρίου. Οι Χριστιανοί, παιδί μου, δύοι, μάζευχωριστά ἐμεῖς οἱ "Ἐλληνες, θὰ ἐορτάσωμε καὶ πάλι τὴ γέννησι τοῦ Χριστοῦ μας, ποὺ ἔσωσε τὴν ἀνθρωπότητα ἀπὸ τὴν κακία, ποὺ ἐγέμισε ἐλπίδες τοὺς λαούς, ποὺ ἔχαροποίησε χαρὰ μεγάλη τὸν κόσμο. Ό οὐρανὸς θὰ ἀντηγήσῃ μὲ τὸ τραγούδι τῶν ἀγγέλων καὶ τῶν ποιμένων, μὲ τὴ διοξολογία τῶν ἀνθρώπων :

*Δόξα ἐν Ὑψίστοις Θεῷ καὶ ἐπὶ γῆς εἰρήνη
ἐν ἀνθρώποις εὐδοκίᾳ.*

Τὸ χαριτωμένο θεϊκὸ ἀγοράκι μέσα στὴν ἀγκαλιὰ τῆς μαννούλας του θὰ χαμογελάσῃ καὶ τὸ ἀνθηρὸ μάγουλό του θὰ σκάσῃ, ώσαν μπουμπουκάκι στὸν πρωινὸν ἥλιο. Καὶ θὰ χυθῇ παντοῦ ἡ χαρά, ἡ ἀγαλλίασι, ἡ ἐλπίδα, ἡ λαχτάρα καὶ ὁ πόθος τῆς εἰρήνης. Ό μικρὸς Χριστὸς θὰ εὐλογήσῃ τοὺς λαούς καὶ θὰ παρηγορήσῃ τοὺς ἀδυνάτους, τοὺς πάσχοντας, τοὺς ἀσθενικούς καὶ θὰ μεταδώσῃ μὲ τὴν εὐλογία του τὴν ἐλπίδα.

Κοιμήσου, ἀγόρι μου, καὶ ὁ Χριστὸς μαζί σου...

Μὲ τέτοια λόγια ἀποκοιμίζει τὸν μικρό της Γιαννάκη ή μαννούλα του. Τὰ χρυσᾶ λογάκια της, ποὺ τὸν ἐνανούριζαν, τοῦ φαίνεται, ὅτι ἀκόμη τὰ ἀκούει στὸν ὕπνο του:

— Κοιμήσου σύ, παιδάκι μου, καὶ ὁ Χριστὸς μαζί σου.

Καὶ ὁ Γιαννάκης τώρα κοιμᾶται καὶ ὀνειρεύεται πῶς ἔκαμε πτερά, πῶς ἦτο πιὰ ἀγγελούδι, μέσα στὸ χορὸ τῶν ἀγγέλων, ὅταν ἀνοίξειν ὁ οὐρανὸς καὶ τὰ ἀστρα ἔλαμψαν νὰ ὑποδεχθοῦν τὸν ἐρχομό τοῦ θεϊκοῦ παιδιοῦ ἀπὸ τὰ οὐράνια.

Πετοῦσε ψηλά, μέ χιλιάδες ἀγγελούδια μὲ τὰ ρόδινα
μάγουλα, μὲ τὶς χιονᾶτες φτεροῦγες καὶ τὰ παχουλὰ κορμιά.
Ἐπήγαιναν ἀντάμα ἀνεβαίνοντας, ὡς ποὺ νὰ ἀνοίξουν οἱ οὐρανοί, νὰ κατεβῇ ὁ Χριστὸς — τὸ θεῖον βρέφος —, νὰ τὸν συνοδεύσουν στὴ γῆ κάτω γιὰ νὰ φέρουν τὴν εἰρήνη, τὴν ἀγάπη τῶν λαῶν, τὴν εὐλογία. Καὶ νά, ἀνοίξαν οἱ οὐρανοί. "Ελαμψάν τὰ σκοτάδια καὶ τὰ ἀστρα ἐκατομμύρια ἐκατομμυρίων ἔχυσαν τὸ φῶς των. Καὶ ἀκούσθηκε μελωδικὰ τὸ τραγούδι τῶν ἀγγέλων σὲ χίλιες νότες, καθαρὸ καὶ γλυκό:

Χριστός γεννᾶται, δοξάσατε,
Χριστός ἐξ οὐρανῶν, ἀπαντήσατε
Χριστός ἐπὶ γῆς ὑψώθητε . . .

Τί φωνές, τί μελωδίες!! Καὶ ἀνάμεσα στὶς χιλιάδες φωνές καὶ ὁ Γιαννάκης σμίγει τὴν μελωδική του φωνούλα.

Καὶ κατεβαίνουν τώρα τὴν οὐράνια σκάλα, καὶ οἱ μελωδίες στὸ κατέβασμα μεγαλώνουν καὶ δυναμώνουν. Τὸ θεῖκὸ βρέφος, ποὺ φέρνει τὴν εἰρήνην καὶ τὴν χαράν, χαμογελᾷ καὶ τὸ χαμόγελό του γίνεται τριαντάφυλλα, ποὺ ἀφήνουν τὰ μυρωδῖτα φύλλα τους μαζὶ μὲ τὶς ἐλπίδες, ποὺ δυναμώνουν τὴν χαράν. Καὶ τὸ τραγούδι, τὸ ἀγγελικό, χύνεται ἀπὸ χιλιάδες μυρωμένα στόματα ρυάκι ἀκούρασπο:

Δόξα ἐν ὑψίστοις Θεῷ καὶ ἐπὶ γῆς εἰρήνη
ἐν ἀνθρώποις εὐδοκίᾳ.

"Ετσι ἐπέρασεν ἐλπιδοφόρα ἡ νύκτα. Καὶ στὸ λάλημα τῶν πετεινῶν ἔξύπνησε καὶ ὁ Γιαννάκης εύτυχισμένος γιὰ τὸ οὐράνιο ταξίδι του. Ἔξύπνησε μὲ τοὺς ἥχους τῆς χαρμόσυνης καμπάνας, ποὺ διαλαλεῖ τὴν εἰρήνη τοῦ κόσμου.

— Μαννούλα μου, ποὺ εἶναι τὰ πτερά μου, ποὺ ἐπετοῦσα ὡς τώρα; Ποὺ εἶναι;

— Τὰ πτερά σου, παιδί μου, ἔγιναν ἐλπίδες. Τώρα πιὰ θὰ μᾶς ἔλθη τὸ φῶς καὶ ἡ χαρὰ τῆς εἰρήνης, θὰ μᾶς ἔλθῃ ἡ γαλήνη καὶ ἡ εύδαιμονία. Δὲν θὰ πεθαίνουν οἱ ἀνθρώποι καὶ τὰ ὄρφανὰ παιδιά ἀπὸ τὸν ἀφανισμό. Νά, ὅλα θὰ πλημμυρίσουν ἀπὸ ἀγάπη, καὶ τ' ἀγαθὴ τῆς γῆς ὅλα θὰ γίνουν ἀφθονα. Τὰ πάθη τὰ ἀνθρώπινα θὰ μαλακώσουν καὶ οἱ δυστυχισμένες ωρες θὰ ἀποσυρθοῦν στὰ Τάρταρα, θὰ χαθοῦν μέσ' ἀπὸ τοὺς ἀνθρώπους...

Καὶ ἀρχισεν ἡ ἡμέρα γελαστὴ στοῦ ἥλιου τὸ ξύπνημα καὶ ὅλα ἔχαμογέλασαν, εύτυχισμένα ἐπάνω στὴ γῆ.

Καὶ ἐπὶ γῆς Εἰρήνη!

Π. Παπαχριστοδούλου

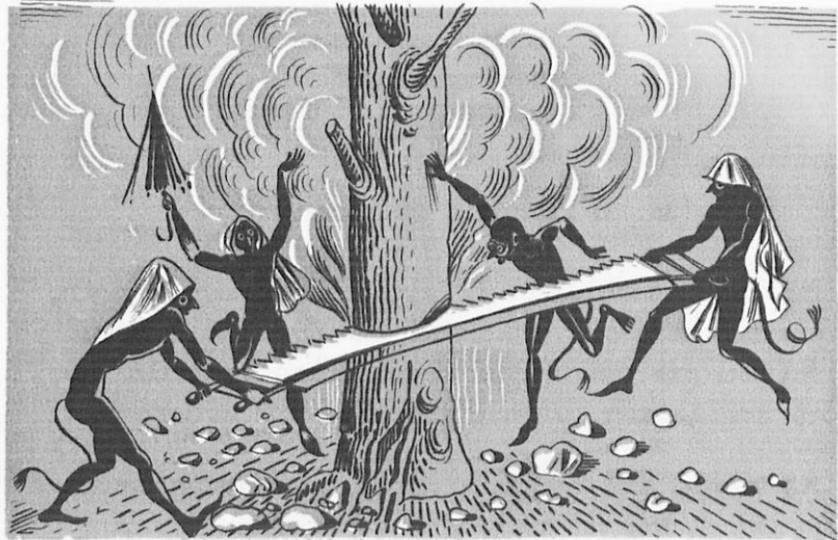
30. Η ΓΕΝΝΗΣΙ ΤΟΥ ΧΡΙΣΤΟΥ

Νά 'μουν τοῦ στάβλου ἐν' ἄχυρο, ἐνα φτωχὸ κοιμάτι,
τὴν ὥρα π' ἀνοιξε ὁ Χριστὸς στὸν ἥλιο του τὸ μάτι!
Νὰ ἴδω τὴν πρώτη του ματιὰ καὶ τὸ χαμόγελό του
τὸ στέμμα τῶν ἀκτίνων του γῆρο στὸ μέτωπό του.

Νὰ λάμψω ἀπὸ τὴ λάμψι του κι ἐγὼ σὰ διαμαντάκι,
κι ἀπὸ τὴ θεία του πνοὴ νὰ γίνω λουλουδάκι,
νὰ μοσκοβιοληθῶ κι ἐγὼ ἀπὸ τὴν εὐωδία
ποὺ ἀναψε στὰ πόδια του τῶν Μάγων ἡ λατρεία!

Kωστής Παλαμᾶς

31. ΠΑΡΑΔΟΣΕΙΣ ΣΧΕΤΙΚΕΣ ΜΕ ΤΗ ΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΗ ΖΩΗ

1. 'Ο στῦλος τῆς γῆς

Κάτω ἀπὸ τὴν γῆν ὑπάρχει ἔνα μεγάλο δένδρο, ὡσὰν στῦλος πελώριος καὶ γερός, καὶ βαστάει τὴν γῆν. "Ἐτσι ἐλεγαν οἱ παλαιότεροι. Ἐκεῖ κάτω εύρισκονται ὅλο τὸ χρόνο οἱ Καλλικάντζαροι καὶ δουλεύουν νύκτα καὶ ημέρα. Προσπαθοῦν νὰ κόψουν τὸ στῦλο, ποὺ βαστάει τὴν γῆν, γιατὶ θέλουν νὰ τὴν ἰδοῦν νὰ γκρεμίζεται καὶ νὰ γελοῦν. Κτυποῦν λοιπὸν μὲ μικρὰ τσεκουράκια καὶ πριονίζουν μὲ πριονάκια. Κάθε χρόνο, μόλις ζυγώνουν νὰ τὸ κόψουν, νά σου καὶ ἔρχονται καὶ τὰ Χριστούγεννα.

—"Αιντε, πᾶμε τώρα νὰ γλεντήσωμε λίγο ἐπάνω στὴ γῆ, πειράζοντας τοὺς ἀνθρώπους, γιορτές ημέρες ποὺ ἥρθαν. Πᾶμε, καὶ στὸ γυρισμό μας τὸ ἀποκόβομε.

"Ἐρχονται λοιπὸν κοντά μας. Στὸ γυρισμό τους ὅμως

εύρισκουν τὸ δένδρο νὰ ἔχῃ θρέψει. Καὶ τότε ἀρχίζουν πάλι
ἄπὸ τὴν ἀρχήν.

Εὔτυχῶς ποὺ εἶναι κουτούτσικοι οἱ Καλλικάντζαροι, γιὰ
τοῦτο κάθε χρόνο πάντα τὰ ἵδια κάμνουν καὶ πάντα τὰ
ἵδια παθαίνουν μὲ τοῦτο τὸ θεόρατο δένδρο, ποὺ κρατάει
τὴ γῆ δλόκληρη μὲ τὰ χωριά της καὶ μὲ τὶς πολιτεῖές της.

2. Ὁ μυλωνᾶς καὶ ὁ Καλλικάντζαρος

Μιὰ φορὰ ἔνας μυλωνᾶς εἶχε ὀραία φωτιὰ μὲ κάρβου-
να στὸ μύλο του καὶ ἔψηνε μιὰ σούβλα κρέας. Ἐκεῖ ποὺ
ἐγύριζε τὴ σούβλα του, βλέπει στὴν ἄλλη μεριὰ ἔναν Καλλι-
κάντζαρο καὶ ἐγύριζε μιὰ σούβλα μὲ βατράχους! Δὲν του
ἔμιλησε διόλου. "Τστερα ἀπὸ λίγο τὸν ἐρωτῷ ὁ Καλλικάν-
τζαρος πῶς τὸν λέγουν.

—Ἐαυτὸ μὲ λέγουν, τοῦ λέγει ὁ μυλωνᾶς.

Ἐκεῖ ποὺ ἐγύριζε τὴ σούβλα καὶ τὸ κρέας ἦταν ροδο-
κόκκινο καὶ ἐμοσχομύριζε, ὁ Καλλικάντζαρος βάζει τὴν ἴδι-
κή του σούβλα μὲ τοὺς βατράχους ἐπάνω στὸ κρέας.

Πάτ! δὲν ἀργεῖ ὁ μυλωνᾶς καὶ τοῦ φέρνει μιὰ μὲ ἔνα
ἀναμμένο δαυλὶ καὶ, καθὼς ὁ Καλλικάντζαρος ἦταν γυμνός,
τὸν κατάκαψε!

Φωνὲς καὶ κακὸ ὁ Καλλικάντζαρος!

—Βοηθᾶτε, ἀδέρφια, γιατὶ μ' ἔκαψαν!

—Βρέ, ποιός σ' ἔκαψε; τοῦ λέγουν οἱ ἄλλοι Καλλικάν-
τζαροι ἀπ' ἔξω.

—Ο 'Ἐαυτὸς μ' ἔκαψε, τοὺς λέγει ἔκεινος ἀπὸ μέσα.

—Ἄμ' σὰν ἐκάηκες ἀπὸ τὸν ἔαυτό σου, τί σκούζεις ἔτσι;

Καὶ ἔτσι τὴν ἐπαθεὶ ὁ καλός σου ὁ Καλλικάντζαρος,
γιατὶ ὁ μυλωνᾶς ἐφάνηκεν ἔξυπνότερός του.

Ἐκλογὴ Κ. Ρωμαίου

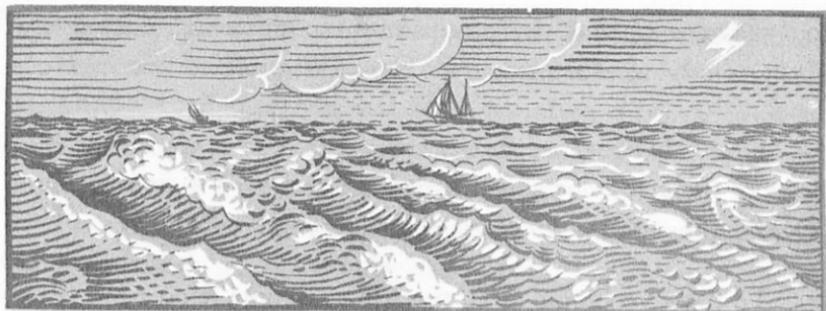
32. ΑΓΙΟΣ ΒΑΣΙΛΗΣ

Ἐλᾶτε στὸ τραπέζι μας ἀπόψε,
γιὰ τὴ χαρὰ νὰ κάμωμε μιὰ θέσι.
Τὴν πίττα μας, πατέρα, τώρα κόψε,
νὰ ίδοῦμε τὸ φλουρὶ σὲ ποιὸν θὰ πέσῃ.

Κι ἀς μένη ἔτσι στρωμένο ἀπόψε, ἀς μένη
κι ἡ σόμπα μας ἀς καίη ἐκεῖ στὸ πλάι
Ἀπόψε μὲ τὴν κάπα χιονισμένη
Θὰ ’ρθῃ κι ὁ "Αι-Βασίλης γιὰ νὰ φάγη.

Στέλιος Σπεράντσας

Γ ΑΠΟ ΤΗΝ ΘΑΛΑΣΣΙΝΗΝ ΖΩΗΝ

33. « ΦΟΥΡΤΟΥΝΙΑΣΜΕΝΗ ΘΑΛΑΣΣΑ »

— "Οση γαλήνη καὶ ἀν κάνη, ὅση καλοκαιρία καὶ ἀν υπάρχη, πάντα στὶς δώδεκα τὰ μεσάνυκτα κάθε παραμονῆς Χριστουγέννων θὰ ἰδῆτε ἐδῶ τὴν θάλασσα νὰ φουσκώνῃ, νὰ ἀφρίζῃ χωρὶς βοή καὶ ἀντάρα καὶ νὰ γεμίζῃ ἄσπρα κύματα, λέτε καὶ εἶναι κοπάδια πρόβατα, ποὺ βόσκουν σὲ λιβάδι. Καὶ παλι σιγά-σιγά τὰ κύματα σβήνουν καὶ χάνονται στὰ βάθη τοῦ πελάγου..."

"Ἐτσι μᾶς ἔλεγεν ὁ μπάρμπα Ἡλίας ὁ Σερεμέτης, στρί-
βοντας μὲ τὰ ροζιάρικα, χονδρόπετσιασμένα χέρια του σιγά-
ρο. Καὶ ἔξακολούθησε:

— Καὶ μὴ θαρρεῖτε πώς εἶναι τὰ πεῦκα τότε, ποὺ βουτ-
ζουν ἐδῶ... Εἶναι ὁ βοσκός, ποὺ σαλαγάει τὰ πρόβατα ἐπάνω
κάτω στὸ περιγιάλι... Ἐμεῖς τὸ ξεύρουμε πάππου πρὸς πάπ-
που καὶ τὸ εἴδαμε μὲ τὰ μάτια μας..."

· Απίθωσε τὸ σιγάρο στὸ πλαίσιο τοῦ παραγωνιοῦ,
ὅπου ἐσπιθισθολοῦσαν τὰ λιόκλαρα, καὶ ἐσταυροκοπήθηκε
μ' εὐλάβεια. Τὸ πρόσωπό του, ποὺ τὸ εἶχαν ψήσει ἡ ἄλμη
τὸ λιοπύρι καὶ τὰ ξηροβόρια, ἀνυψώθηκε μὲ μιὰν ἐνατένισι
κάποιας ὀπτασίας. Καὶ τὰ μάτια του, ποὺ τὰ ἐσκίαζαν πυκνά,

ἀκατάστατα φρύδια, ἐπῆραν μιὰν ἡμερότητα καὶ μιὰν ἀγαλλίασι, ώσταν νὰ ἔβλεπαν στὰ Θεοφάνεια διάλογοικτο τὸν οὐρανό...

— "Ετσι εἶναι, εἶπε, ξαναπαίρνοντας τὸ σιγάρο καὶ τραβῶντας βαθειές ρουφηξιές... Μοῦ τὰ ἔλεγεν ἡ κυρούλα μου... 'Εκαθόμουνα δίπλα της καὶ δρχιζε τὴν ιστορία:

— Τὸ βλέπεις ἐκεῖνο ἐκεῖ τὸ χάλασμα στὴν πέρα ράχι, ἐπάνω ἀπὸ τῆς Μπίγλαινας τὸ λιοστάσι; 'Εκεῖ ἦταν τότε ἡ στάνη τοῦ Χριστόγιωργα μὲ τ' ὄνομα, τοῦ πρώτου ἀρχιτέλιγγα τοῦ τόπου... Γιατὶ τότε δὲν ἦταν τίποτε ἐδῶ· μηδὲ λιοστάσια, μηδὲ χωριό... "Ερχονταν, βλέπεις, οἱ « φοῦστες » μὲ 'Αλγερίνους καὶ ἐσκότωναν τὰ παλληκάρια καὶ ἐπαιρναν ἀπὸ τὰ σπίτια ὅ,τι εὔρισκαν... Γι' αὐτὸ καὶ τὸ χωριό ἦτο ὑψηλὰ στὴν Παλιοχώρα καὶ εἶχε βίγλες, ποὺ ἐφύλαγαν καὶ ἔδιναν εἴδησι.

Καὶ δταν ἐφαίνονταν οἱ φοῦστες στὸ γιαλό, οἱ ἔξωμερῆτες ὅπου φύγη φύγη... "Ακουες θρῆνο τὰ παιδιά καὶ χάρχαλο τὰ πράγματα. Καὶ ἔτρεχαν νὰ κρυφθοῦν στὸ φρούριο... "Ας εἶναι...

Ποὺ λές, σ' ἐκεῖνο τὸ χάλασμα ἐπάνω στὴν πέρα ράχι ἥτο ἡ στάνη τοῦ Χριστόγιωργα. « Εἶχε χιλιάδες πρόβατα καὶ μυριάδες γίδια », ποὺ λέγει τὸ τραγούδι... Μὰ ἦταν ἀνθρωπος σκληρὸς καὶ ἀπόνετος καὶ δὲν ἔκαμνε καλὸ σ' ἀνθρωπο.

Μιὰ βραδιά, ποὺ λές, μιὰ παραμονὴ τοῦ Χριστοῦ, κάποιος ἐπῆγε καὶ κτύπησε τὴν θύρα του. Οἱ σκύλοι, ποὺ ἔσκιζαν ἀνθρωπο, οὔτε ἔσκουξαν οὔτε ἀγρίεψαν. Μόνο ἐπῆγαν καὶ συμμαζεύθηκαν στὰ πόδια τοῦ Χριστόγιωργα.

— Ποιός εἶναι αὐτοῦ; ἔξεφώνησεν ἐκεῖνος ἀγριεμένος. Ποιός εἶσαι; Τί γυρεύεις τέτοια ὥρα;

— "Αν εἶσαι χριστιανός, ἀνοιξε ἀποκρίθηκε μιὰ φωνή.

Μ' ἔπιασε ἡ νύκτα καὶ τὸ κρύο καὶ δὲν ἥξεύρω ποῦ νὰ πάω.

Ἐχιόνιζε κι ὅλας, ἐξέχασα νὰ σοῦ τὸ εἰπῶ.

— Τράβα τὸ δρόμο σου καὶ ἐδῶ δὲν εἶναι χάνι, ἐξεφώνησε ὁ Χριστόγιωργας καὶ ἔχούγιαξε τὰ σκυλιά.

Μὰ ἐκεῖνα δὲν ἔκουνήθηκαν!

— Γιὰ τὴν ἀγάπη τοῦ Χριστοῦ, ποὺ γεννιέται τώρα, εἶπε παρακαλεστὰ ἡ φωνή, ἀνοιξε, δὲν βαστῶ πιά...

Μὰ ἐκεῖνος ποῦ ν' ἀνοίξῃ!

— Σῦρε στὸ δρόμο σου, ξαναεῖπε ἀγριεμένα.

— Γιὰ τὴν ἀγάπη τοῦ Χριστοῦ, ἀνοιξε, εἶπε πάλι ἡ φωνή.

Μὰ ποῦ ἐκεῖνος!...

Κι ἔξαφνα ἀκουσε τὸ ποδοβολητὸ τῶν ἀρνιῶν, ὡσὰν νὰ ἔβγαιναν ἀπὸ τὸ μανδρί. Κι ἡ θύρα ἀνοιξε μόνη της κι ἔβγηκαν ἔξω τὰ σκυλιά: Στὴν κατηφοριά, ὡσὰν φεγγερὴ σκιά, κατέβαινε ὁ ξένος. Καὶ δπίσω του ἀκολουθοῦσαν τὰ πρόβατα... Μπροστὰ ὁ ξένος καὶ πίσω αὐτὰ καὶ παραπίσω ὁ Χριστόγιωργας φωνάζοντας.

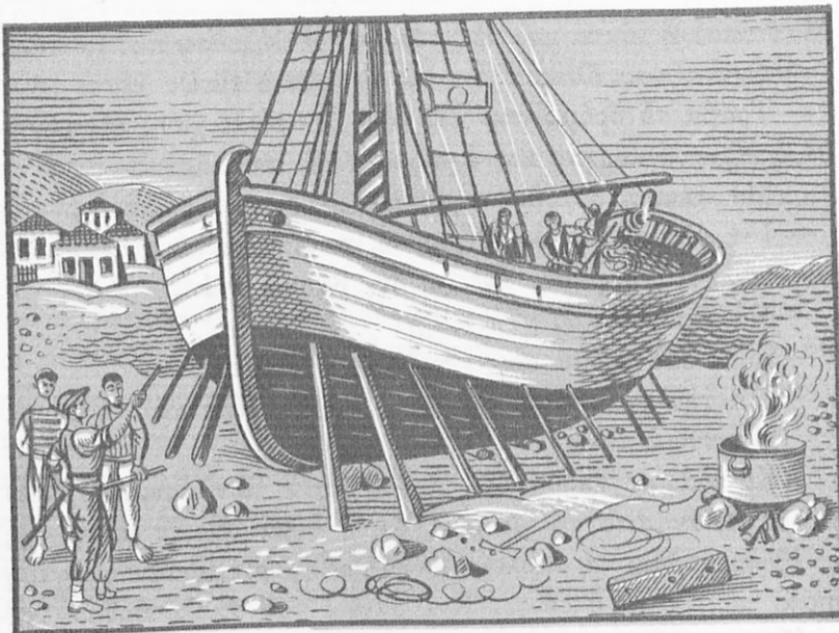
"Οταν ὁ ξένος ἔφθασε στὴν θάλασσα, ἄρχισε νὰ περπατᾷ στὰ κύματα. Ὁπίσω του ἔρχονταν ἕνα-ένα τὰ πρόβατα. Καὶ ἐγέμισεν ἡ θάλασσα ἀπὸ πρόβατα, ποὺ δλοένα ἔξεμάκραιναν, ἀκολουθῶντας τὴν φωτερὴ σκιά, ὡσπου ἐχάθηκαν στὰ βάθη τοῦ πελάγου.

Κι ἐχάθηκε κι ὁ Χριστόγιωργας. Κι ἐρήμαξε ἡ στάνη του. Καὶ μόνον κάθε χρονιὰ τὴν παραμονὴ τοῦ Χριστοῦ, στὰ μεσάνυκτα, πηγαινοέρχεται στὸν γιαλὸ καὶ σαλαγῇ τὰ πρόβατα, ποὺ ἀκολουθοῦν τὸν Χριστό. Γιατὶ ὁ Χριστὸς ἦταν ποὺ εἶχεν ἔλθει γιὰ νὰ τὸν σώσῃ ἢ νὰ τὸν τιμωρήσῃ.

Καὶ ὁ μπάρμπα 'Ηλίας ἐσταυροκοπήθηκε πάλι.

Περιοδικὸν «Ναυτικὴ Ελλὰς»

Γεράσμιος "Αννινος

34. ΤΟ ΡΙΞΙΜΟ ΤΟΥ ΚΑΡΑΒΙΟΥ

Είναι Κυριακή τοῦ Φεβρουαρίου, μία ώραία ἡμέρα.

‘Ο καπετάν Μαλάμος βαπτίζει σήμερα τὸ μπρίκι του καὶ ἔχει καλεσμένο δύο τὸ νησί.

Τὸ Ναυπηγεῖο — δ ταρσανᾶς, ποὺ τὸ λέγουν στὸ νησὶ — γεμάτο μαδέρια, κατάρτια, σανίδες, πελεκούδια, ροκανίδια. ‘Ο ἀέρας γεμάτος ἀπὸ τὴν ἄρμη τοῦ νεροῦ, τὴ μυρωδίᾳ τοῦ κατραμιοῦ, τῆς πίσσας, τῶν σχοινιῶν...

“Ολα τοῦ ναυτόκοσμου τὰ σύνεργα, οἱ ἀπλοὶ πόθοι καὶ οἱ μεγάλες ἐλπίδες, στέκονται ξυλόκτιστες στὴν ἀμμουδιά. Οἱ καλεσμένοι γιορτινοντυμένοι γυρίζουν στὰ σκαριά.

Πηδοῦν μέσα τὰ παιδιά, τὰ ψηλαφοῦν οἱ ἀνδρες, τὰ καμαρώνουν καὶ τοὺς μιλοῦν πολλὲς φορές· λέγουν τὴν ἀξ-

αν των, λογαριάζουν τὴ γοργάδα των, συμβουλεύουν τὸν πρωτομάστορα γιὰ τὸ κάθε τί.

Τὸ μπρίκι τοῦ καπετάν Μαλάμου ἐπάνω στὴ σκάρα του μὲ τὴν πλώρη σπαθωτή, στεφανοζωμένη τὴν πρύμνη, μὲ τὰ μποντίλια του ἀπλωτὰ ζερβόδεξα, ὅμοιάζει σαρανταποδαροῦσα κρεμάμενη στὴν ἀμμουδιά.

‘Ολογάλαζη ἡ θάλασσα ἀστράφτει καὶ παιγνιδίζει καὶ φτειάνει γλῶσσες - γλωσσίτσες στὰ πόδια τοῦ καραβιοῦ, τὸ ραντίζει μὲ τὸν ἀφρό της, καὶ τοῦ κελαδεῖ μυστικά, ὡσὰν νὰ τοῦ λέγῃ :

—“Ελα! ”Ελα! νὰ σὲ πλαγιάσω στὸν κόρφο μου. Τί ιάθεσαι ἄψυχο ξύλο καὶ βάρυπνο; Δὲν ἐβαρέθηκες τὴν νάρκη τοῦ δάσους καὶ τὴν ἄβουλη ζωή; Ντροπή σου! ”Ἐβγα νὰ παλέψης μὲ τὸ κῦμα! ”Ορμησε στηθᾶτο νὰ κουρελιάσῃς τὸν ἄνεμο! ”Ελα νὰ γίνης ζήλεια τῆς φάλαινας, σύντροφος στὸ

δελφίνι, τοῦ γλάρου ἀνάπταυσι, τραγούδι τῶν ναυτῶν, καύχημα τοῦ καπετάνιου. "Ελα, χρυσό μου, ἔλα!

Καὶ ἐκεῖνο τὸ ἄπραγο, ωσὰν νὰ νοιώθῃ τὰ λόγια τῆς ἀρχίζει καὶ τριζοβολᾶ, ἔτοιμο νὰ ἀφήσῃ τὸ κλινάρι του.

'Ο καπετάν Μαλάμος, φρεσκοξυρισμένος, γελαστός, μὲ τὴν τσόχινη βράκα καὶ τὸ πλατύ ζωνάρι, ἀνυπόμονα περιμένει. Δίπλα του ἡ καπετάνισσα, ντυμένη στὰ μεταξωτά. Καὶ τὸ βιολί καὶ τὸ λαγοῦτο λαλαγοῦν τὴ χαρὰ καὶ τῶν δυό των στὰ τετραπέρατα.

'Ο παπᾶς, ντυμένος τ' ἄμφια, διαβάζει τὴν εύχὴ στὸ πλεούμενο.

'Ο πρωτομάστορας ἀρχίζει τὰ προστάγματα :

— Φόρα τὸ πλώριο!

— Φόρα σκόντρα καὶ σκαρί!

"Ενα μετὰ τὸ ἄλλο φεύγουν τὰ στηρίγματα ἀπὸ τὴ σκάρα καὶ τὸ μπρίκι ἀρχίζει νὰ τραμπαλίζεται, μουδιασμένο, θαρρεῖς, ἀπὸ τὸ καθισιό, ἀτολμο στὴ νέα του ζωή. Τὰ παιδιά, ποὺ εἶναι ἀνεβασμένα στὸ κατάστρωμα, τρέχουν ἀπὸ τὴν πρύμνη στὴν πλώρη, ἀπὸ πλευρὸ σὲ πλευρό, μαζὶ ὅλα, μὲ τὴν κρυφὴ ποδοβολὴ κοπαδιοῦ...

— Γιούργια, κράζει τότε ὁ καπετάνιος.

Στενάζει τὸ πλοϊο μὲ τὸ σπρώξιμο τῶν καλεσμένων, γλιστρᾶ στὰ νερὰ ωσὰν πάπια, μαζὶ μὲ τὸ ἀμούστακο πλήρωμά του.

— Καλοτάξιδο, καπετάν Μαλάμο, καλοτάξιδο! Καὶ τὸ καρφί του μάλαμα, φωνάζει ὁ ναυτόκοσμος, βρέχοντας τὸ ἀνδρόγυνο μὲ θάλασσα.

"Αιδρέας Καρκαβίτσας"

35. ΤΟ ΕΥΛΟΓΗΜΕΝΟ ΚΑΡΑΒΙ

- Ποῦ πᾶς, καραβάκι, μὲ τέτοιον καιρό ;
Σὲ μάχεται ἡ θάλασσα, δὲν τὴν φοβᾶσαι ;
Ἄνεμοι σφυρίζουν καὶ πέφτει νερό,
ποῦ πᾶς, καραβάκι, μὲ τέτοιον καιρό ;
- Γιὰ χώρα πηγαίνω πολὺ μακρινή.
Θὰ φέξουνε φάροι πολλοὶ νὰ περάσω.
Βοριᾶδες, νοτιᾶδες θὰ βρῶ, μὰ θὰ φθάσω
μὲ πρίμο ἀγεράκι, μ' ἀκέριο πανί.
- Κι οἱ κάβοι ᾧν σοῦ στήσουν τὴ νύκτα καρτέρι ;
Ἄπανω σου ᾧν πέσῃ τὸ κῦμα θεριό,
καὶ πάρη τοὺς ναῦτες καὶ τὸν τιμονιέρη ;
Ποῦ πᾶς, καραβάκι, μὲ τέτοιον καιρό ;
- Ψηλὰ στὸ ἐκκλησάκι τοῦ βράχου, ποὺ ἀσπρίζει,
γιὰ μένα ἔχουν κάμει κρυφὴ λειτουργία·
ὅρθδς ὁ Χριστὸς τὸ τιμόνι μου ἀγγίζει,
στὴν πλώρη μου στέκει ἡ Παρθένα Μαρία.
«Τὰ χειριδόνια »

Zachariás Papantoniou

36. Η ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗ ΤΗΣ ΘΑΛΑΣΣΑΣ

‘Ο γέρο - Καλούδης ράβει τὸ πανὶ στὴν πλώρη. Οἱ ναῦτες γῦρό του τὸν παρακαλοῦν νὰ τοὺς διηγηθῇ καμμιὰ ἵστορία. ‘Ο γέρο - Καλούδης μὲ τὸ χαμόγελο στὰ χείλη ἀρχισε :

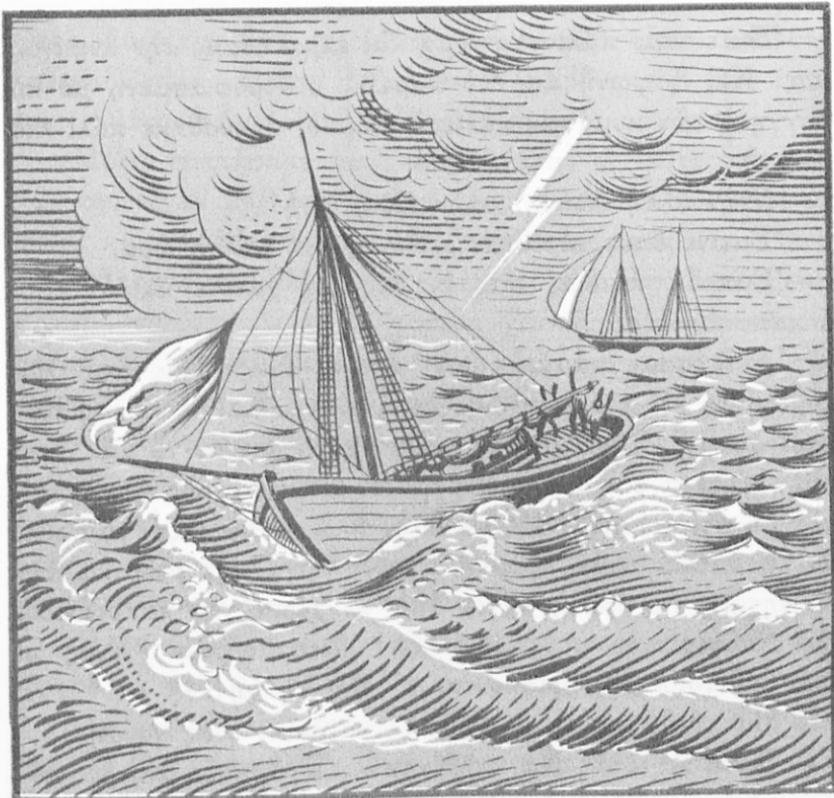
— Μιὰ φορά, ἐκινδυνέψαμε νὰ πνιγοῦμε στὴ Μαύρη Θάλασσα. ’Εκεῖ, ποὺ ἐνομίζαμε πῶς ἄδικα ἐπαλεύαμε νὰ σώθοῦμε, βλέπομε μακριὰ ἔνα μικρὸ χαμηλὸ πανάκι. Μὲ μᾶς ἐζωντανέψαμε ὅλοι. Δένομε ἀμέσως τὴ σημαία κόμπο στὸ κατάρτι ψηλὰ καὶ ἀρχίζομε νὰ φωνάζωμε, νὰ φυσοῦμε τὸν κόχυλα καὶ νὰ κινοῦμε τὶς σκούφιες μας. Τὸ καράβι μακριὰ μόλις ἐφαινόταν ὡσὰν χελιδονάκι, ποὺ σιγοπετᾷ. Σὲ λιγάκι ἐφάνηκε ὀλόκληρο, ἐρχόταν ὡσὰν βόλι ἐπάνω μας. Σὲ λίγο ἐπλησίασε ἐδιάβαζα μάλιστα καὶ τὸ ὄνομά του στὶς κουλοῦρες¹ τὸ ἔλεγαν « Σωτῆρα ».

‘Α! ᾧ! ᾧ!, ἐβάλαμε ὅλοι χαρούμενες φωνές. ’Απὸ ἐκείνους ὅμως οὔτε ἐκινήθηκε οὔτε ἐφώναξε κανείς. Εἰδα καλὰ τὸν τιμονιέρη στὸ τιμόνι, τὸν καπετάνιο ὄρθο στὴν πρύμνη, τὸ ναύκληρο καὶ πέντ’ ἔξι ναῦτες. “Ολοι ἔστεκαν καὶ μᾶς κοίταζαν, μὰ οὔτε σχοινιὰ ἐτοίμαζαν οὔτε τίποτα. Μόνον δὲ σκύλος τους, ἔνας σκύλος μαλλιαρός, κατάμαυρος, μὲ κεφάλι ὀλοστρόγγυλο ὡσὰν « μπόμπα » παλιοῦ κανονιοῦ, μᾶς ἔστελλε τὸ ἄγριό του γαύγισμα.

‘Ωστόσο τὸ καράβι ἦρθε μιὰ βόλτα καὶ ἔπεσε δίπλα μας, δεκαπέντε ὄργυιὲς μακριά. Μὰ βλέπω ἔξαφνα τὸν καπετάνιο νὰ γυρίζῃ στὸν τιμονιέρη. Μιὰ τιμονιὰ ἐκεῖνος, καὶ τὸ καράβι ἀλλάζει δρόμο. Βάζομε τὶς φωνές :

— ’Αδέλφια, πνιγόμαστε!... Ποῦ μᾶς ἀφήνετε; Σῶστέ μας!... ’Αδέλφια, πνιγόμαστε!... βοήθεια!...

— ’Ακούσθηκε κάποια φωνὴ κι ἐσωπάσκαμε, δὲ ἔνας ἔκλεισε

τὸ στόμα τοῦ ἄλλου μὲ τὴν παλάμη του. Καὶ μέσα στὴν ταραχὴ τῶν κυμάτων καὶ τὸ φύσημα τοῦ ἀνέμου ἀκούσθηκε μιὰ φωνή, ὡσὰν νὰ τὴν ἔστελλε ὁ Ἰδιος ὁ Χάρος :

— Στὴν ἄλλη ζωή!... στὴν ἄλλη ζωή!...

Δὲν τὸ ἐπίστευαν τὰ αὐτιά μου!... Εἶπα πώς ὁ καπετάνιος ἤθελε νὰ παιξῃ μὲ τὴ θέσι μας καὶ ἀρχισα νὰ θυμώνω περισσότερο γιὰ τὰ ἀνοστα χωρατὰ παρὰ γιὰ τὴ σκληρή του πρᾶξι. 'Ο « Σωτῆρας » δμως πάντα ἐμάκραινε. Βάζομε πάλι τὶς ἄγριες φωνές :

—'Αδέλφια, πνιγόμαστε! ποῦ μᾶς ἀφήνετε! βοήθεια!... πνιγόμαστε, βοήθεια!...

Ἐκλείσαμε πάλι τὸ στόμα καὶ ἐκρατήσαμε τὴν ἀναπνοή μας. Καὶ ἡ φωνὴ ἀπὸ τὸ καράβι, συντροφιασμένη μὲ τὸ βογγητὸ τῶν κυμάτων καὶ τοῦ ἀνέμου, ἀκούσθηκε πάλι πιὸ δυνατή :

— Στὴν ἄλλη ζωή!... στὴν ἄλλη ζωή!...

“Εμεινε ὅπου εύρεθηκε καθένας γιὰ πολλὴ ὥρα.

— Εμπρός, παιδιά, στὶς ἀντλίες, μὴ χάνετε καιρό! εἶπε δὲ καπετάνιος μας.

‘Αντλήσαμε καμμιὰ ὥρα· ἔπειτα ἔνας - ἔνας ἀφήσαμε τὶς ἀντλίες. ‘Επλάκωσε ὡστόσο ἡ νύκτα. Καὶ τί νύκτα! Κόλασι σωστή. Πῆρε χιονιᾶς καὶ τὸ χιόνι ἀρχισε νὰ μᾶς σκεπάζῃ. Νέκρα ἔπεισε στὸ καράβι κι ἐνόμιζες πῶς ἦταν παντέρημο στὰ κύματα. Μόνον στὴν πλώρη οὔρλιαζε τὸ σκυλὶ καὶ ἡ ἀντλία στὴν πρύμνη ἔβγαζε ἀργά καὶ ρυθμικὰ τὴν θρηνητική της φωνὴ κάτω ἀπὸ τὰ χέρια τοῦ καπετάνιου.

— Ναῦτες ποὺ τοὺς ἐδιάλεξα! ἐμουρμούριζε. “Ἐνας κι ἔνας! Τέτοιοι δὲν βρίσκονται σ’ ὅλη τὴ γῆ!...

— Μὰ τί θέλεις νὰ κάμωμε; τοῦ λέγει ἔνας ναύτης.

— Τὶ νὰ κάμετε; Νὰ παλέψετε!... Σ’ ἀρπαξε ἀπὸ τὰ πόδια ὁ Χάρος; Πιάσε τον ἀπὸ τὸ λαιμό... Θὰ σὲ πάρη; Νὰ σὲ πάρη παλληκαρίσια. “Οχι νὰ σταυρώσης τὰ χέρια καὶ νὰ παραδοθῆς.

— Μὰ δὲν βλέπεις ποὺ χάσκει τὸ κῦμα νὰ μᾶς καταπιῇ;

— “Ωσπου νὰ μὲ καταπιῇ ἐκεῖνο, τὸ ρουφάω ἐγώ!...

‘Ο καπετάνιος ἐγύρευε νὰ μᾶς κεντήσῃ τὴ φιλοτιμία, ἀλλὰ ποιός ἡμποροῦσε νὰ κινηθῇ; Τὸ χιόνι ἦταν ὡς ἔνα πῆχυ στὸ κατάστρωμα. Σχοινιά, κατάρτια, σίδερα, ὅλα κάτασπρα.

“Ετσι ἥμαστε, ὅταν ἀκούσαμε μιὰ φωνή :

— “Ε! ἀπὸ τὸ καράβι!...

Νὰ μὴν ἦταν ἀπὸ τὸν «Σωτῆρα»; Δόξα νά ’χῃ δ

Θεός, δὲν ήταν ἀπὸ τὰ καταραμένο καράβι· ήταν ἀπὸ τὴν γαλαξιδιώτικη γολέττα τοῦ καπετάν Καρέλη, ποὺ μᾶς ἔσωσεν. Ὁλίγο ἀκόμη καὶ θὰ ἐβουλιάζαμε.

Μόλις ἐπατήσαμε ἐκεῖ, μᾶς ἔβγαλαν οἱ ναῦτες τὰ ροῦχα, ποὺ εἶχαν κολλήσει ἐπάνω μας, μᾶς ἐπότισαν τσάι μὲ ρούμι καὶ μᾶς ἔξαπλωσαν στὰ ζεστὰ στρώματα.

Φθάσαμε τὴν ἄλλη μέρα στὴν Πόλι κι ἀπὸ ἐκεῖ κατεβήκαμε εἰς τὴν Δῆλο μὲ φοβερὸ χιονιᾶ. Ἐβδομῆντα καράβια, μικρὰ καὶ μεγάλα, ήταν ἐκεῖ ἀραγμένα ἀπὸ τὴν τρικυμία. Ἀπὸ τὰ κατάρτια καὶ τὰ σχοινιά ἐνόμισα πῶς ἔμπαινα σὲ πυκνὸ δάσος χειμῶνα καιρό. Δὲν ἀράξαμε ἀκόμη, καὶ βλέπω τὸν καπετάνιο μας κατακόκκινο νὰ τρέχῃ στὴν πλάρη καὶ νὰ φωνάζῃ. Κοιτάζω καλά· τὸ καταραμένο καράβι, δ «Σωτῆρας», ἔστεκε δίπλα μας. Είδα κι ἔπαθα νὰ ἡσυχάσω τὸν καπετάν Μπισμάνη.

— Ή κακία τοῦ ἔμεινε, τοῦ εἴπα· νά, ποὺ δ Θεός δὲν μᾶς ἀφησε νὰ χαθοῦμε.

Ἄρχισε νὰ νυκτώνῃ καὶ δ καιρὸς ἔδειχνε κακὰ σημάδια. Ο ἥλιος ἐβασίλεψε μαραμένος πίσω ἀπὸ τὴ Σίφνο. Τὸ ἀκρωτήριο τῆς Τήνου, δ Τσικνιᾶς, ἐσκοτείνιασε. Ασυνήθιστη κίνησι ἄρχισε στὴ Δῆλο, καθὼς σὲ μυρμηγκοφωλιὰ τὰ πρωτοβρόχια. Οἱ ναῦτες τρέχουν ἄλλοι στὰ σχοινιά, ἄλλοι στὶς άγκυρες, ἄλλοι στὶς βάρκες, ἄλλοι στὰ κατάρτια! Χέρια, πόδια, νύχια, δόντια, ὅλα εἶναι σὲ κίνησι. Ἐπλάκωσε, νομίζεις, ἐπίβουλος ἔχθρος καὶ καθεὶς ἐτοιμαζόταν νὰ τὸν ἀντικρύσῃ ὅπως ἡμποροῦσε καλύτερα.

Καὶ ἀλήθεια σὲ λίγο ἐπλάκωσεν δ ἔχθρος. Μαῦρος, θεοσκότεινος ἐπέταξε ἀπὸ τὸν Τσικνιᾶ δ χιονιᾶς μὲ ἄγριες φωνὲς καὶ φτεροκοπήματα, κι ἔκαμε τὸ λιμάνι μαλλιὰ κουβάρια. Σίδερα ἐβροντοῦσαν, ξύλα ἐτρίζανε, φωνὲς ἀντηχοῦσαν καὶ γαυγίσματα. Ἀπὸ ἔνα μυκονιάτικο καράβι φορτωμένο

ξυλεία ἐπετοῦσαν τὰ σανίδια ώσαν πούπουλα κι ἐσκέπασαν τὴ θάλασσα ἔως πέρα στὸ νησί! Μιὰ μαούνα σμυρναίικη, φορτωμένη κάρβουνο, ἀδειασε δὲλως διόλου. Ἀπὸ μιὰ σφουγγαράδικη μηχανὴ δὲν ἔμεινε τίποτε. Τὰ βαπτόρια ἐσήκωσαν τὶς ἄγκυρές τους καὶ ἀγριοσφυρίζοντας ἐρρίχθηκαν ποιὸν νὰ πρωτοφύγῃ. Ἐμεῖς ήμαστε στὴν ἄκρη καὶ εὔκολα, ἀφοῦ ἐρρίξαμε τὴν ἄγκυρα, ἐβγήκαμε πέρα, κάτω ἀπὸ τὴν Μικρὴ Δῆλο.

“Ολη τὴν νύκτα ἐβάσταξε ἡ θύελλα. Καὶ ὅταν ἔφεξε ἡ ήμέρα, εἰδα τὸ κακὸ ποὺ ἔγινε. “Αλλα καράβια ἥσαν μισοσπασμένα, ἄλλα γυμνὰ ἀπὸ ξάρτια, ἕνα ἐδῶ εἶχε τὴ μισὴ πρύμνη φαγωμένη, ἄλλο ἐκεῖ ἥταν δίχως φλόκους. Δὲν ξέρω πῶς ἐπῆγα στὴν πρύμνη καὶ βλέπω τὸν καπετάνιο μας δύπισω στὸ τιμόνι μὲ μάτια δακρυσμένα.

— Τί ἔχεις, καπετάνιε, τί ἔπαθες; τὸν ρωτῶ.

— “Αχ, παιδί μου, λέγει ἀναστενάζοντας, ὁ κακομοίρης ἐχάθηκε, πτωχὸς ἀνθρωπος.

Γυρίζω κατὰ τὰ Κοκκινάδια καὶ βλέπω τὸν «Σωτῆρα» πεταμένον ἔξω στὶς πέτρες καὶ κοντὰ τοὺς ναῦτες του, βρεγμένους διὰ τὸ κόκκαλο, νὰ τουρτουρίζουν, γῦρο στὴ φωτιά. Κι ἀκόμη κοντὰ τὸν καπετάνιο του, ἀναμαλλιασμένο καὶ ἀγριομάτη, νὰ κοιτάζῃ τὰ ναυάγια ώσαν νὰ ἐκοίταζε τὰ λείψανα τῶν παιδιῶν του.

— Τὸν κακομοίρη, πτωχὸς ἀνθρωπος! Δὲν ἥθελα νὰ τὸν ἰδῶ ἔτσι... ξαναεῖπε ὁ καπετάνιος μας.

— “Αλήθεια, ἐλυπήθηκα καὶ ἐγὼ τὸ καράβι, εἴπε ὁ γέρο Καλούδης. Μὰ νὰ ξέρετε, πῶς ἡ θάλασσα ἔχει τὴ δικαιοσύνη της.

“Τοστερα ἐσώπασε. Καὶ οἱ ναῦτες ἔμειναν γιὰ πολλὴ ὥρα χωρὶς νὰ μιλήσουν.

«Λόγια τῆς πλώρης»

‘Ανδρέας Καρκαβίτσας

Δ'. ΑΠΟ ΤΗΝ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΝ ΖΩΗΝ

37. ΕΝΑΣ ΜΙΚΡΟΣ ΒΙΟΠΑΛΑΙΣΤΗΣ

1. Μόλις ήταν δέκα χρονῶν παιδὶ ὁ Ἀνδρέας καὶ ἐγνώριζε κιόλας τὶς στενοχώριες τῆς ζωῆς.

Σὲ ἡλικία τεσσάρων μόλις χρονῶν εἶχε χάσει τὴ μανούλα του καὶ τώρα ἔχασε καὶ τὸν καλό του πατέρα. "Ετσι ὁ Ἀνδρέας μὲ τὸ μικρούλη του τὸν ἀδελφό, τὸ Νότη, ἔμειναν στοὺς πέντε δρόμους.

Καλὰ ποὺ εύρεθηκε ἡ θεία τους ἡ Σταυρούλα, ἡ ἀδελφὴ τῆς μάννας τους τῆς συχωρεμένης καὶ τὰ περιμάζεψε. Πτωχὴ ὅμως κι αὐτὴ ἐργάτρια σ' ἔνα ταπητουργεῖο, ποῦ νὰ χορτάσῃ ψωμὶ τὰ ὄρφανά! Τί νὰ πρωτοκάμη ἡ θεία ἡ Σταυρούλα μὲ τὶς ὀλίγες δραχμοῦλες, ποὺ παίρνει;

2. Μιὰ ἡμέρα ὁ Ἀνδρέας, ποὺ ήταν παιδὶ πολὺ στοχαστικὸ κι ἐκαταλάβαινε τὶς στενοχώριες τῆς θείας του, τῆς λέγει :

— Ξέρεις, θεία Σταυρούλα, έγώ σὲ λίγο τελειώνω πιά τὸ σχολεῖο. Θὰ πάω νὰ δουλέψω. Δὲν ἡμπορῶ νὰ σὲ βλέπω νὰ κουράζεσαι ἔτσι καὶ πάλι νὰ πεινοῦμε ὅλοι μας. Πρέπει καὶ ἐγὼ νὰ βγάζω τὸ δικό μου φωμί.

— Σὲ καλό σου, γιόκα μου! Ποιός θὰ σὲ πάρῃ στὴ δουλειά του μιὰ στάλα παιδί; Τί ἡμπορεῖ νὰ κάμη ἐνα παιδί στὴν ἥλικία σου;

Μὰ δ 'Ανδρέας ἐπέμενε καὶ ἔγινε... ἔμπορος. Ἐπουλοῦσε σπίρτα στὸ δρόμο, στὰ καφενεῖα, στὶς γωνίες, ὅπου βρισκόταν.

"Ετσι χλωμὸ ἀπὸ τὴν κακοπέραση καὶ πτωχοντυμένο, ὅποιος τὸν ἔβλεπε, καὶ ἀνάγκη νὰ μὴν εἶχε, ἐπαιρνε κανένα κουτί. Σπίρτα εἶναι, χρειάζονται.

3. Μιὰ ἡμέρα δ 'Ανδρέας ἐπλησίασε ἐναν κύριο, τὴν ὥρα ποὺ ἔβγαινε ἀπὸ ἐνα μεγάλο κατάστημα. Ἀπὸ τὸ πρωὶ δὲν εἶχε πουλήσει οὕτε ἐνα κουτί.

— Πάρτε, κύριε, ἐνα κουτάκι σπίρτα ἀπὸ τὸ πτωχό.

'Ο κύριος ἔγυρισε καὶ εἶδε τὸ παιδί μὲ συμπόνια. Δὲν ἔμοιαζε μὲ τὰ χαμίνια τοῦ δρόμου. Στὸ χλωμό του πρόσωπο ἦταν ζωγραφισμένη ἡ θλῖψι.

"Ἐψαξε τότε δ κύριος γιὰ ψιλά, ἀλλὰ δὲν εύρηκε. "Τ-στερα ἔβγαλε τὸ πορτοφόλι του, ἀλλὰ κι ἐκεῖνο δὲν εἶχε τίποτε δλιγώτερο ἀπὸ ἐκατοστάρικα.

— Λυποῦμαι, μικρέ μου, ποὺ δὲν ἔχω ψιλά, εἶπεν δ κύριος καὶ ἔκαμε νὰ φύγη.

— Δῶστέ μου, κύριε, τὸ ἐκατοστάρικο καὶ ἐγὼ θὰ εὔρω νὰ τὸ χαλάσω. Θὰ τρέξω γρήγορα - γρήγορα καὶ σὲ δυὸ λεπτὰ θὰ σᾶς φέρω τὰ ψιλά.

—'Αλήθεια τὸ λέσ; ἐρώτησε δ κύριος, βλέποντας τὸν 'Ανδρέα κατάματα.

— Ναι, ἀλήθεια σᾶς λέγω.

Τὸ ξάστερο πρόσωπο τοῦ παιδιοῦ κι ὁ τρόπος ποὺ τοῦ μίλησε ἔπεισαν τὸν κύριο νὰ τοῦ ἐμπιστευθῇ τὸ ἑκατοστάρικο.

‘Ο ’Ανδρέας ἔφυγε τρεχᾶτος.

‘Ο κύριος ἔμεινεν ἐπάνω στὸ πεζοδρόμιο καὶ περίμενε. Στὸ μεταξὺ πλησίασε τὴ βιτρίνα κι ἔβλεπε.

Πέρασαν πέντε λεπτά, πέρασαν δέκα κι ὁ ’Ανδρέας ἀκόμη νὰ φανῇ! ‘Ο κύριος ἀρχισε νὰ κουνᾷ τὸ μπαστούνι του νευρικὰ καὶ τὸ πρόσωπό του ἔδειχνε ἀνησυχία. Πέρασαν ἀλλα δέκα λεπτά, τίποτε!

— Κουτὸς ἡμουν νὰ πιστέψω σ’ ἔνα παιδί τοῦ δρόμου ἔλεγε ἀπὸ μέσα του.

Μετὰ μισὴ ὥρα, σὰν ἀπελπίσθηκε, πῆρε τὸ δρόμο καὶ τράβηξε γιὰ τὸ σπίτι του.

4. Τὴν ἄλλη μέρα βλέπει ὁ κύριος ἔξω ἀπὸ τὴν πόρτα τοῦ σπιτιοῦ του ἔνα μικρούλη νὰ τὸν περιμένῃ. “Ἐμοιαζε ἀπαράλλακτα μὲ τὸν μικρό, ποὺ τοῦ εἶχε δώσει τὸ ἑκατοστάρικο, μόνον ποὺ ἦταν μικρότερος ἀπὸ ἐκεῖνον.

Κάποια μεγάλη θλῖψι θὰ εἶχε στὴν καρδιά του τὸ παιδί, γιατὶ τὰ μάτια του ἦταν γεμάτα δάκρυα.

— Κύριε, τοῦ εἶπε μὲν ὅφος φοβισμένο, ἐσεῖς εἶσθε, ποὺ δώσατε στὸν Ἀνδρέα μας χθὲς τὸ πρωὶ τὸ ἑκατοστάρικο;

— Ναί, ἐγὼ εἴμαι, ἀπάντησε ὁ κύριος.

— Νά τα τὰ λεπτά σας, κύριε. Μ' ἔστειλε ὁ Ἀνδρέας μας νὰ σᾶς τὰ δώσω.

— Καὶ πῶς βρῆκες τὸ σπίτι μου, παιδί μου;

— Μ' ἔστειλε ὁ Ἀνδρέας στὸ κατάστημα ποὺ σᾶς βρῆκε χθὲς καὶ ρώτησα, γιατὶ τὸν Ἀνδρέα τὸν πάτησε τὸ αὐτοκίνητο, εἶπε ὁ μικρὸς χύνοντας πικρὰ δάκρυα.

‘Ο κύριος στάθηκε γιὰ μιὰ στιγμὴ σκεπτικὸς καὶ τὸ πρόσωπό του ἔδειχνε μεγάλη ταραχή.

“Γιστερα πήρε τὸ παιδί ἀπὸ τὸ χέρι καὶ τοῦ λέει:

— Πᾶμε, μικρέ μου, στὸ σπίτι σας.

5. Σὲ λίγο μπῆκαν σὲ ἔνα στενοδρόμι.

— Εδῶ, κύριε, εἶναι τὸ σπίτι μας, εἶπε τὸ παιδί καὶ ἔδειξε μὲ τὸ δάκτυλό του ἔνα σκοτεινὸν ὑπόγειο.

Κατέβηκαν τέσσαρα - πέντε σκαλοπάτια. Σὲ μιὰ γωνιὰ τοῦ ὑπογείου ἦταν ἔνα ἀχυρένιο στρῶμα. Ἐπάνω στὸ στρῶμα αὐτὸν κειτόταν ἔνα παιδί καὶ στὸ πλάι του παράστεκε μιὰ φτωχοντυμένη γυναικούλα μὲ τὰ μάτια πρησμένα ἀπὸ τὸ κλάμα.

‘Ο κύριος γνώρισε ἀμέσως τὸν Ἀνδρέα. Τὸ πρόσωπό του ἦταν κατάχλωμο ὥσάν τὸ κερί.

Γονάτισε ὁ κύριος καὶ ἔπιασε τὸ χέρι τοῦ φτωχοῦ παιδιοῦ, ἔνα χεράκι ξυλιασμένο.

— Εδωσες στὸν κύριο τὰ λεπτά; ρώτησε ὁ Ἀνδρέας τὸν ἀδερφούλη του. Καὶ ἡ φωνὴ του, ἀδύνατη, νόμιζες πῶς θὰ ἔσβηνε, πρὶν ἀποσώσῃ τὰ λόγια του.

‘Ο καλὸς κύριος ἔσκυψε τότε καὶ ἐφίλησε τὸ μέτωπο τοῦ παιδιοῦ καὶ μὲ φωνὴ γεμάτη συμπόνια εἶπε στὴ θεία του:

— Θὰ φροντίσω ἐγὼ γι' αὐτὸ τὸ παιδί, γιὰ νὰ γίνῃ καλά. Μιὰ στιγμὴ καὶ θὰ ξανάρθω.

Καὶ ἀνέβηκε βιαστικὸς τὰ σκαλοπάτια.

6. Σὲ λίγο ξαναγύρισε μὲ τὸ αὐτοκίνητο τῶν πρώτων βοηθειῶν. Πῆρε δὲ ἵδιος τὸ παιδί στὴν ἀγκαλιά του καὶ τὸ ἔβαλε προσεκτικὰ μέσα στὸ αὐτοκίνητο.

"Τοστερα ἀπὸ λίγη ὥρα δὲ 'Ανδρέας ἦταν ξαπλωμένος ἐπάνω σ' ἕνα λευκὸ κρεβάτι στὸ νοσοκομεῖο.

'Η πληγή του βέβαια ἦταν βαρειὰ καὶ δὲ κίνδυνος μεγάλος. 'Αλλὰ οἱ φροντίδες τῶν καλῶν γιατρῶν τὸν ἔσωσαν.

"Εμεινε ἀρκετὲς ἡμέρες στὸ νοσοκομεῖο δὲ 'Ανδρέας.

"Οταν ἔγινε καλὰ καὶ βγῆκε ἀπὸ τὸ νοσοκομεῖο, δὲ καλὸς κύριος δὲν τὸν ἀφησε πιὰ νὰ πουλᾷ σπίρτα. Τὸν ἔστειλε πάλι στὸ σχολεῖο, γιὰ νὰ μάθῃ περισσότερα γράμματα. Τὸ ἵδιο ἔκαμε καὶ γιὰ τὸν Νώτη, τὸν ἀδελφὸ τοῦ 'Ανδρέα.

Οὕτε τοὺς ἀφησε νὰ ζοῦν στὸ ἵδιο ὑγρὸ καὶ ἀνήλιο ὑπόγειο. Πῆρε τὴ θεία τους τὴ Σταυρούλα οἰκονόμο στὸ πλούσιο σπίτι του καὶ παραχώρησε καὶ γιὰ τοὺς τρεῖς ἕνα μεγάλο προσηλιακὸ δωμάτιο.

'Απὸ τότε ἡ θεία Σταυρούλα μὲ τὰ ὄρφανὰ ἀνεψάκια της ἔζησε εὐχαριστημένη. Τὰ παιδιὰ μεγάλωσαν καὶ ἔγιναν τίμιοι ἔργατες καὶ καλοὶ ἀνθρώποι.

Κατὰ τὸ Γαλλικὸν

38. ΕΛΕΗΜΟΣΥΝΗ

”Ε ! σεῖς, ὅπου σκορπίζετε τὰ πλούτη στὸν ἀέρα,
τὸ χέρι σας τὸ ἄπονο καὶ ἀσωτὸ ἀπλῶστε
καὶ δῶστε καὶ στὸν ἄρρωστο καὶ στὴν πτωχὴν μητέρα...
’Ελεημοσύνη, χριστιανοί, ἐλεημοσύνη δῶστε !

Ποιὸς λέει, ποιός, πώς ὅλ' αὐτά, ποὺ τώρα σεῖς πετᾶτε,
εἴναι δικά σας;... Δύστυχοι, αὐτὸ ποὺ περισσεύει
εἴναι τῆς χήρας, τ' ὀρφανοῦ καὶ μὴν τὸ σπαταλᾶτε.
”Οποιος τὰ πλούτη του σκορπᾷ ἀπ' τοὺς πτωχοὺς τὰ κλέβει.

’Ελεημοσύνη, χριστιανοί· ἀδέλφια, ἐλεημοσύνη·
πολλὰ χαρίζει ὁ Θεὸς σ' ἔκεινον, ὅπου δίνει.

“Ποιήματα” Γ'

’Αχιλλεὺς Παράσχος

39. ΕΡΓΑΣΙΑ

ΗΜΕΡΩΝΕΙ αύγή δροσάτη
μὲ τὸ πρῶτό της πουλὶ¹
λέει καὶ χράζει τὸν ἔργατην
στὴ φιλόπονη ζωή.

Πρὶν ἀχνίσῃ κάθε ἀστέρι
μὲ χαρούμενη καρδιά,
νέοι, μεσόκοποι καὶ γέροι,
τρέξετ’ ὅλοι στὴ δουλειά!

Μὴ σᾶς εἶναι ὁ ξένος πλοῦτος
ἐν ἀγκάθῳ στὴν καρδιά·
πέστε ἀζήλευτα: Εἶναι τοῦτος
ἔργασίας κληρονομιά.

Σηκωθῆτε! ‘Η γῆ χαρίζει
μόνον ἄφθονο καρπό,
ἄν δ’ κόπος τὴν ποτίζῃ
μ’ ἔναν ἔδρωτα συχνό.

Πάντα, ναί, τιμίου κόπου
οἱ γλυκύτατοι καρποί
εἰν’ οἱ μόνοι, ποὺ τ’ ἀνθρώπου
σῶμα τρέφουν καὶ ψυχή.

Πρὶν ἀχνίσῃ κάθε ἀστέρι
μὲ χαρούμενη καρδιά,
νέοι, μεσόκοποι καὶ γέροι,
τρέξετ’ ὅλοι στὴ δουλειά!

Νεωτέρα Σχολική 'Ανθολογία

Γεράσιμος Μαρκορᾶς

Ε'. ΑΠΟ ΤΗΝ ΑΡΧΑΙΑΝ ΕΘΝΙΚΗΝ ΖΩΗΝ

40. ΟΙ ΣΠΑΡΤΙΑΤΙΣΣΕΣ ΣΤΗΝ ΩΡΑ ΤΟΥ ΚΙΝΔΥΝΟΥ

1. 'Ο Πύρρος, δ. βασιλιάς τῆς Ἡπείρου, τὸ 272 πρὸ Χριστοῦ ἐπέρασε μ' ἔνα μεγάλο στρατὸ τὰ σύνορα τῆς Λακωνίας καὶ ὥρμησε νὰ κυριεύσῃ τὴν Σπάρτη.

Νύκτα ἔφθασε στὴ Σπάρτη τὸ φοβερὸ ἄγγελμα καὶ τὴν ἕδια στιγμὴ μαζεύθηκαν οἱ Σπαρτιάτες, γιὰ νὰ σκεψθοῦν τί πρέπει νὰ κάμουν. 'Ο βασιλιάς τους Ἀρέας ἐλειπε μὲ στρατὸ πολὺ στὴν Κρήτη.

Στὴ συνέλευσι αὐτὴ οἱ Σπαρτιάτες ἀποφάσισαν νὰ

στείλουν πρῶτα τὶς γυναικες καὶ τὰ παιδιά τους στὴν Κρήτη, ἔπειτα, δουλεύοντας ὀλονυκτίς, νὰ σκάψουν γῦρο στὴν Σπάρτη μιὰ βαθειὰ τάφρο καὶ τὸ πρωὶ νὰ πολεμήσουν μὲ τὴ βοήθεια τοῦ Θεοῦ, σὰν ἄνδρες γενναῖοι.

2. Οἱ γυναικες, ὅταν ἔμαθαν, πὼς οἱ ἄνδρες ἀποφάσισαν νὰ ἀντιμετωπίσουν τὸν κίνδυνο μόνοι τους, λυπήθηκαν πολὺ καὶ ἀντιστάθηκαν. Ἡ Ἀρχιδάμεια μάλιστα, μιὰ γυναικα, ποὺ ἡ καταγωγή τῆς ἦταν ἀπὸ βασιλικὴ οἰκογένεια, ζωσμένη σπαθί, πῆγε στὴ συνέλευσι καὶ τὰ ἔβαλε μὲ τοὺς ἄνδρες, γιὰ τὴν ἀπόφασι ποὺ πῆραν, νὰ στείλουν τὶς γυναικες στὴν Κρήτη, γιὰ νὰ μὴν κινδυνεύσουν, ἐνῷ ἡ Σπάρτη βρισκόταν σὲ τόσο μεγάλο κίνδυνο.

Καὶ κατὰ τὰ μεσάνυκτα, ὅταν οἱ ἄνδρες ἀρχισαν νὰ σκάβουν τὴ βαθειὰ τάφρο, ὅλες οἱ κοπέλλες καὶ οἱ γυναικες ἔτρεξαν, γιὰ νὰ ἐργασθοῦν καὶ αὐτές. Παρακάλεσαν μάλιστα τους ἄνδρες νὰ ἀφήσουν τὴν φροντίδα γιὰ τὴν τάφρο σ' αὐτές καὶ ἐκεῖνοι νὰ ἀποσυρθοῦν, γιὰ νὰ ἔχουν δυνάμεις γιὰ τὴν ἄλλην ἡμέρα. Τὴν τάφρο θὰ τὴν ἔσκαβαν αὐτές.

3. Τὰ ἔξημερώματα, ὅταν οἱ ἔχθροὶ ἀρχισαν νὰ κινοῦνται, οἱ γυναικες παρέδωσαν τὴν τάφρο στοὺς ἄνδρες, λέγοντας νὰ τὴν ὑπερασπίσουν γενναῖα, γιατὶ δὲν ὑπάρχει στὸν κόσμο πρᾶγμα πιὸ γλυκὸ ἀπὸ τὸ νὰ νικήσῃ κανεὶς κάτω ἀπὸ τὰ μάτια τῆς Πατρίδος του, οὕτε δόξα πιὸ μεγάλη ἀπὸ τὸ νὰ πεθάνῃ κανεὶς στὰ χέρια τῆς μάννας του ἢ τῶν ἀδελφῶν καὶ τῆς γυναικας του.

"Ολη τὴν ἡμέρα οἱ Σπαρτιάτες καὶ τὰ στρατεύματα τοῦ Πύρρου ἐπολέμησαν μὲ μεγάλη γενναιότητα. Ὁστόσο νικητὴς δὲν ἀνεδείχθη κανεὶς.

Τὴν νύκτα ἔπαυσε ἡ μάχη. Μόλις ὅμως ἔξημέρωσεν,

άρχισαν πάλι τὰ στρατεύματα τοῦ Πύρρου νὰ κτυποῦν τοὺς Σπαρτιᾶτες. Οἱ Σπαρτιᾶτες πολεμοῦσαν σὰν λιοντάρια. Καὶ οἱ γυναῖκες, ποὺ ἦταν ὅλες μέσα στὴ φωτιὰ τῆς μάχης, τοὺς παρεκίνουν ἀδιάκοπα. "Αλλες τοὺς ἐμοίραζαν βέλη, ἄλλες τοὺς ἔδιναν ψωμὶ καὶ νερὸ καὶ ἄλλες ἔπαιρναν τοὺς πληγω- μένους καὶ τοὺς περιποιοῦνταν.

4. Σ' αὐτὸ τὸ μεταξὺ φαίνεται κοντὰ στὴν τάφρο ὁ Πύρρος καβάλλα στὸ ἀλογό του νὰ ὀρμῷ πρὸς τὴν πόλι. Οἱ Σπαρτιᾶτες, ποὺ ἦταν παρατεταγμένοι στὸ μέρος ἐκεῖνο, ἀρχισαν νὰ φωνάζουν δυνατὰ καὶ οἱ γυναῖκες ὥρμησαν μὲ ἀλαλαγμὸ κατ' ἐπάνω του.

'Εκείνη τὴ στιγμὴ πληγώνεται τὸ ἀλογο τοῦ Πύρρου καὶ ὁ ἴδιος πέφτει καταγῆς. Τρέχουν τότε οἱ σωματοφύλακές του νὰ τὸν σηκώσουν, οἱ Σπαρτιᾶτες ὅμως ὀρμοῦν μὲ τὰ κοντάρια τους. Γίνεται συμπλοκὴ τρομερή.

Τότε ὁ Πύρρος πρόσταξε νὰ πάψῃ ἡ μάχη. Νόμιζε, πὼς τὸ ἥθελαν καὶ οἱ Σπαρτιᾶτες αὐτό, γιατὶ καὶ ἀπ' αὐτοὺς πολλοὶ είχαν σκοτωθῆ κι ὅλοι σχεδὸν οἱ ἄλλοι ἦταν πληγωμένοι.

5. Σ' αὐτὸ τὸ μεταξὺ φθάνει ἀπὸ τὴν Κρήτη μὲ δυὸ χιλιάδες στρατὸ ὁ βασιλιᾶς Ἀρέας. Τότε οἱ γυναῖκες, βλέποντας, ὅτι καὶ ὁ βασιλιᾶς τους ἦταν πλέον ἐκεῖ καὶ ἀνδρες ὑπῆρχαν ἀρκετοί, γιὰ νὰ ὑπερασπίσουν τὴν πατρίδα, τότε μόνον ἀποφάσισαν νὰ φύγουν ἀπὸ τὸ πεδίο τῆς μάχης καὶ νὰ γυρίσουν στὰ σπίτια τους.

"Ετσι ἡ Σπάρτη, ἀφοῦ μὲ τὴν γενναιοψυχία τῶν γυναικῶν τῆς γλύτωσεν ἀπὸ τὸν μεγάλο κίνδυνο, μπόρεσε κατόπι νὰ ἔξασφαλισθῇ μὲ τὴ φρόνησι τοῦ βασιλιᾶ καὶ τὴν ἀνδρεία τῶν στρατιωτῶν τῆς.

Κατὰ Χαρίσιον Παπαμάρκον

41. ΓΟΡΓΟΝΑ

‘Ο Πετρῆς, τοῦ καπετὰν Μπούρα ὁ γυιός, ἀπὸ μικρὸς ἦταν μεγαλωμένος μέσα στὸ καράβι τοῦ πατέρα του. Ἡταν ἔνα ἀγόρι κάπου δεκάξι χρονῶν, ἀλλὰ δυνατὸ σὰν ἄνδρας καὶ ψημένο στὴ δουλειὰ τοῦ καραβιοῦ. Κάθε φορά, ποὺ τὸ καράβι γύριζεν ἀπὸ ταξίδι, πάντα κάτι καινούργιο εἶχε νὰ διηγηθῇ, καὶ ὁ φίλος του ὁ Ἄνδρέας, ὁ γυιὸς τοῦ καφετζῆ, τὸν ἄκουε μὲ ἀνοικτὸ στόμα. Τοῦ ἔλεγε καὶ τὶς ἴστορίες, ποὺ ἄκουε ἀπὸ τὸν πατέρα του.

‘Απὸ ὅλες τὶς ἴστορίες αὐτὲς πιὸ πολὺ ἀρεσε τοῦ Ἅν-

δρέα ή ιστορία τῆς Γοργόνας καὶ ὁ Πετρῆς τοῦ τὴν ξανάλεγε μὲ πολλὴ εὐχαρίστησι.

Ἡταν μιὰ ἀληθινὴ ιστορία, καθὼς ἔλεγεν ὁ Πετρῆς, ἀφοῦ συνέβηκε ἀκόμα καὶ στὸν παππού του. Στὰ μεγάλα ταξίδια, βλέπεις, λαχαίνει καρμιὰ φορὰ τὰ καράβια νὰ βρίσκωνται ὀλομόναχα, μέρες καὶ νύχτες ὀλάκερες, βωλοδέροντας μέσα στὶς μακρινὲς θάλασσες. Ἐκεῖ δὲν ὑπάρχει τίποτε ἄλλο ἀπὸ οὐρανὸς καὶ θάλασσα, θάλασσα καὶ οὐρανός. Βραδυάζει, ξημερώνει καὶ στεριὰ δὲν φαίνεται. Θαρρεῖ κανεὶς πώς τὸ καράβι ρίζωσε στὴ μέση τοῦ πελάγου καὶ δὲν μετατοπίζεται μηδὲ ὀργυιά.

Μιὰ φορὰ σὰν κι αὐτὲς ἦταν ποὺ ὁ γέρο - Μπούρχς, ὁ παππούς του Πετρῆ, εἶδε τὴν Γοργόνα.

— Τὴν εἶδε ^{μὲ} τὰ μάτια του; ρώτησε ὁ Ἀνδρέας.

— Ἀκοῦς λέει; Τὴν εἶδε μὲ τὰ μάτια του, τὴν ἀκουσε μὲ τ' αὐτιά του καὶ τῆς μίλησεν, ὅπως μιλοῦμε, καλὴ ὥρα, οἱ δυό μας, βεβαίωσε ὁ Πετρῆς. Ὁ πατέρας μου τὸ ἔχει ἀκουστὰ ἀπὸ τὸν ἴδιο τὸν παππού μου. Καὶ νὰ πῶς ἔγινε.

‘Ο παππούς εἶχεν ἔνα δικάταρτο καράβι. Ταξίδευεν ἔκεινη τὴ χρονιὰ κατὰ τὴν Μπαρμπαριά. Ἡταν καλοκαίρι φεγγαράδα κι ὁ παππούς ξαγρυπνοῦσε στὸ τιμόνι, τὰ μάτια του τέσσαρα νὰ μή ξεδρομίση τὸ καράβι ἀπὸ τὸ δρόμο του.

“Εξαφνα, ἔκειδὰ πίσω ἀπὸ τὴν πρύμνη ἀκούγεται μεγάλη φασαρία, κτύπος μέσα στὰ νερά. Σὰν νὰ ἦταν κανένα θεριόφαρο κι ἔδερνε τὰ νερὰ μὲ τὴν ούρᾳ του. Κάνει νὰ γυρίσῃ κιόλας τὸ τιμόνι ὁ παππούς, αὐτὸ τίποτε. Καρφωμένο στὸν τόπο. Μήτε δεξιὰ στρίβει μήτε ἀριστερά! Γυρίζει τὰ μάτια του πίσω καὶ τί νὰ ἴδῃ. Μιὰ γυναῖκα στέκεται πίσω ἀπὸ τὸ καράβι, ὅρθια μέσα στὴ θάλασσα. Εἶναι θεόρατη, βαστιέται μὲ τὰ χέρια τῆς ἀπὸ τὸ τιμόνι κι ἀπὸ τὴν κουπαστή. Τὸ κορμί της ὡς τὴ μέση εἶναι γυναίκειο κι ἀπὸ

τὴ μέση καὶ κάτω θεριόψφαρο, ὅλο λέπια. 'Η οὐρά της δέρνει τὴ θάλασσα σὰν τὴν ἔλικα τοῦ βαπτοριοῦ. "Ιδια ὅπως εἶναι ἡ φιγούρα στὴν πλώρη κάποιων καραβιῶν, μόνο ποὺ εἶναι σκαλισμένη στὸ ξύλο. Αὐτὴ εἶναι θεόρατη, δλοζώντανη. Τὰ μάτια της ἀστράφτουν μέσα στὴ νύχτα, τὰ μαλλιά της εἶναι πλεγμένα μὲ τὰ φύκια.

'Ο παππούς μου τὴν εἶδε καὶ κόπηκε ἡ ἀναπνοή του. Μονομιᾶς τὴ γνώρισε ώστόσο. Γιατὶ ὅλοι οἱ θαλασσινοὶ τὴν ἔχουν ἀκουστά. "Εκανε λοιπὸν τὸ σταυρό του καὶ περίμενε.

'Η Γοργόνα τοῦ μίλησε τότε καὶ τοῦ εἶπε:

— Ζῆ δ βασιλιᾶς Ἀλέξανδρος;

'Η φωνή της ἦταν γλυκειὰ καὶ παραπονεμένη.

'Ο παππούς μου, ποὺ ἤξερε τὶς συνήθειες τοῦ στοιχειοῦ τῆς λέει μονομιᾶς:

— Ζῆ καὶ βασιλεύει, Κυρά μου!

Αὐτὸς ἦταν. Μόλις εἶπε τὸ λόγο του, ἡ Γοργόνα χαμογέλασε, ἀφῆκε τὸ καράβι, καὶ βούλιαξε ἀγάλι - ἀγάλι μέσα στὸ πέλαγος. Γιατὶ ὁ παππούς μου ἤξερε τὸ λόγο, ποὺ τοῦ γύρευε τὸ στοιχεῖο τῆς θάλασσας. Αὐτή, νὰ καταλάβης, εἶναι ἀδελφὴ τοῦ Μεγάλου Ἀλεξάνδρου. Γυρίζει λοιπὸν τὶς θάλασσες καὶ ρωτᾷ τοὺς καραβοκύρηδες καὶ τοὺς καπεταναίους καὶ ἀλλοίμονό τους ἀν δὲν ξέρουν τί νὰ τῆς ἀπαντήσουν.

"Ετσι δὲν τὴν ἔπαθε ἔνας καινούργιος καπετάνιος Πειραιώτης; Δὲν ἤξερε πιά, ἥθελε νὰ κάνῃ τὸν ἔξυπνο, δὲν ξέρω.

— Ζῆ δ βασιλιᾶς Ἀλέξανδρος; Τὸν ρωτᾷ ἡ Γοργόνα.

Καὶ αὐτὸς τῆς λέει:

— Τώρα πιὰ δ βασιλιᾶς Ἀλέξανδρος! Αὐτός, κυρά μου, πέθανε στὴ Βαβυλῶνα, ἐδῶ καὶ δυὸ χιλιάδες χρόνια!

Δὲν ἀπόσωσε τὸ λόγο του καὶ ἡ Γοργόνα τοῦ τσάκισε

τὸ καράβι ἀνάμεσα στὰ δυὸ δάχτυλα, ἔτσι δά, ὅπως τσακίζουμε ἐνα καρύδι.

— "Ω, Πετρῆ! λέει μὲ ἀστραφτερὰ μάτια ὁ γυιὸς τοῦ καφετζῆ. Πές μου, εἶναι ἀλήθεια αὐτά;

— Ποιά αὐτά;

— Νά, γιὰ τὴ Γοργόνα. 'Ο πατέρας σου τὸ ἔχει γιὰ σίγουρο;

— Καὶ βέβαια, 'Ανδρέα, τὸ ἔχει γιὰ σίγουρο. 'Ο παππούς μου τὴν εἶδε τὴ Γοργόνα καὶ τῆς μίλησε. 'Ο βασιλιᾶς 'Αλέξανδρος ζῆ καὶ θὰ ζῆ αἰώνια. Νά, ἐδῶ· μέσα στὴν καρδιά μας. Χάθηκε τὸ βασίλειό του στὶς στεριές. Δὲν πειράζει. Τὸ βαστοῦμε στὶς θάλασσες. 'Ανδρέα! 'Ανδρέα! "Ολες οι θάλασσες τοῦ κόσμου εἶναι 'Ελλάδα! "Ολα τὰ κύματα ξέρουν τὶς ἑλληνικὲς καρένες! "Οπου νὰ ταξιδέψῃς θὰ ἀνταμώσῃς τὴν ἑλληνικὴ σημαία νὰ ἀγεροχτυπιέται πάνω στὰ ψηλὰ ἀλμπουρά.

«'Ο 'Αργοναύτης»

Στράτης Μυριβήλης (Διασκευὴ)

42. Η ΠΡΟΓΟΝΙΚΗ ΕΠΙΓΡΑΦΗ

‘Ο νεροφόρος τοῦ χωριοῦ, περνῶντας ἀπὸ τὸ καφενεῖον τοῦ χωριοῦ, ἀνέφερε τὸ νέο: ‘Ο γέρο - Ξυνιᾶς, σκάπτοντας στὸ κτῆμά του γιὰ νὰ ξερριζώσῃ μιὰ ξηρὴ καστανιά, εύρηκε «ἀρχαῖα».

Αμέσως ἐκίνησαν πολλοί, ἀκόμη καὶ γυναικες, κι ἐκατηφόρισαν στὸ κτῆμα. Ἐκεῖ ἦταν σταματημένοι διαβάτες καὶ βοσκοὶ κι ἐκοίταζαν ἔνα στενόμακρο μισοχωμένο μάρμαρο. Ο ἔνας ἔλεγε πῶς ἦταν ἀρχαῖος τάφος, σὰν ἐκεῖνον ποὺ εἶχαν πρὸ καιροῦ ξεχώσει στὸ γειτονικὸ χωριό. “Άλλος πῶς εἶναι παλιό, μαρμάρινο πεζούλι.

Νὰ κι ὁ κύριος Θεμιστοκλῆς, ὁ συνταξιοῦχος. Ἐπλησίασε κι ἔξυσε λίγο μὲ τὸ ραβδί του τὸ μάρμαρο.

— Εἶναι ἀρχαῖα πλάκα, εἶπε σοβαρά. Κι ἔχει ἐπάνω γράμματα. Εἶναι δηλαδὴ ἐπιγραφή. Καλὸ λοιπὸν εἶναι νὰ σταματήσῃ τὸ ξέχωμα, μήπως σπάσῃ τὸ μάρμαρο, ὥσπου νὰ γυρίσῃ στὸ χωριό δὲ πρόεδρος κι ὁ δάσκαλος.

Τὸν ἄκουσαν.

“Ολη τὴν ἡμέρα στὸ χωριό συζητοῦσαν μὲ χαρὰ γιὰ τὸ εὔρημα.

Τὸ γεῦμα τῆς διλῆς μέρας ἐγύρισε δὲ πρόεδρος κι ὁ δάσκαλος. Ἐπληροφορήθηκαν τὸ νέο κι ἐκατέβηκαν ἀμέσως στὸ κτῆμα τοῦ Ξυνιᾶ. Τοὺς ἀκολούθησαν πολλοί.

Τὸ μέρος ἐκεῖνο μὲ τὰ χλοερὰ ἀμπέλια καὶ τὶς πελώριες καστανιές ἀποτελοῦσε πολὺ ὅμορφο τοπίο. Σὰν νεώτερος δὲ δάσκαλος πήδησε στὸ σκάμμα κι ἔσκυψε ἐπάνω στὸ μάρμαρο.

— Εἶναι πλάκα μὲ ἐπιγραφή, εἶπε, ὅταν ἐβγῆκε. Καὶ ἐπιγραφὴ μᾶλλον καλῆς ἐλληνικῆς ἐποχῆς.

— Τί θέλει νὰ πῇ αὐτό, κύρ δάσκαλε; ρώτησε δὲ πρόεδρος.

— Θὰ εἶναι γραμμένο στὴν πλάκα πρᾶγμα ἀξιόλογο, ἀπὸ τὴν ἐποχή, ποὺ ἡ ἀρχαία Ἑλλὰς ἦταν ἐλεύθερη.

‘Ο πρόεδρος ἔκαμε νόημα. ’Ἐπήδησαν τότε στὸ σκάμμα μερικὰ παλληκάρια καὶ συνέχισαν μὲ προσοχὴ τὸ σκάψιμο.

‘Η πλάκα ἔξεχώθηκε. Εἶχε κάπου δυὸς μέτρα μῆκος καὶ ἓνα πλάτος. Τὴν μετέφεραν στὸ χωρὶὸ καὶ τὴν ἐτοποθέτησαν στὴν εἰσοδο τοῦ σχολείου. ’Ο δάσκαλος ἐκαθάρισε τὴν ἐπιγραφὴ καὶ τὴν ἀντέγραψε. ’Ως τὸ βράδυ ἔφθαναν χωρικοί, ἔμπαιναν στὸ σχολεῖο κι ἐκοίταζαν τὴν ἐπιγραφὴ σοβαροὶ καὶ συγκινημένοι. ’Ηταν ἔνα πραγματικὸ προσκύνημα πρὸς τοὺς παλαιούς μας προγόνους, οἱ δόποιοι καθωδήγησαν κι ἀκόμη καθοδηγοῦν πνευματικὰ ὅχι μόνον ἐμᾶς τοὺς “Ἐλληνας, ἀλλὰ ὅλη τὴν ἀνθρωπότητα.

‘Η ἄλλη μέρα ἦταν Κυριακή. Μετὰ τὴν λειτουργία ὅλο σχεδὸν τὸ χωρὶὸ ἐμαζεύθηκε στὴν πλατεῖα, κάτω ἀπὸ τὰ γέρικα πλατάνια.

— Σᾶς ὑποσχέθηκα, εἶπεν ὁ δάσκαλος, νὰ σᾶς ἔξηγήσω τί λέγει ἡ ἐπιγραφή. Καὶ θὰ τὸ κάμω. Σ’ αὐτὴ ἐδῶ τὴν ἱστορία τοῦ ἀρχαίου “Ἐλληνος ἱστορικοῦ Πολυβίου ἀναφέρεται ἡ ἐπιγραφὴ τῆς πλάκας.

Ψίθυρος θαυμασμοῦ ἀκούσθηκε.

— Εύρισκόμαστε στὰ 220 πρὸ Χριστοῦ. ’Αρκετὰ χρόνια πρὶν εἶχε πεθάνει ὁ τρανὸς ἀρχηγὸς τῶν ‘Ἐλλήνων, ὁ Μέγας Ἀλέξανδρος. Καὶ ἡ ‘Ἑλλάς μας εἶχε χωρισθῆ σὲ πολλὰ μεγάλα ἢ μικρὰ κράτη. ’Η ἴδιαιτερή μας πατρίδα εἶχε συμπεριληφθῆ στὴν Αἰτωλικὴ Συμπολιτεία, ποὺ εἶχε κέντρον—πρωτεύουσα νὰ εἰποῦμε — τὸ Θέρμον, τὸ σημερινὸ Κεφαλόβρυσο.

Δυστυχῶς ὅλα αὐτὰ τὰ κράτη, ἀν καὶ ἐλληνικά, ἐγκρίνιαζαν μεταξύ τους. Αἰτίᾳ ὁ ἐγωισμὸς τῶν ἀρχηγῶν τους. Κάποτε δὲ λίγο ἔλειψε νὰ πιασθῇ ὁ φιλόδοξος βασιλιᾶς τῆς Μακεδονίας, ὁ Φίλιππος Ε’, μὲ τὴν Συμπολιτεία μας.

Κι ἂν συνέβαινε αὐτό, τὰ ὑπόλοιπα ἐλληνικὰ κράτη θὰ ἔπαιρναν τὸ μέρος τοῦ ἐνὸς ἢ τοῦ ἄλλου. Φοβερὸς ἐμφύλιος πόλεμος δηλαδή.

— Καὶ πῶς ἀπέφυγαν τὸν πόλεμο; ρώτησε ὁ πρόεδρος.

— Τώρα θ' ἀκούσετε, εἶπεν ὁ δάσκαλος.

Κατέβηκε τότε ἀπὸ τὴν Μακεδονία στὴν Ναύπακτο μὲ τὸ στόλο του ὁ Ἰδιος ὁ Φίλιππος. Ἐκεῖ συγκεντρώθηκαν οἱ ἀντιπρόσωποι καὶ τῆς Συμπολιτείας μας καὶ ἄλλων ἐλληνικῶν πόλεων. Θὰ συζητοῦσαν γιὰ εἰρήνη ἢ γιὰ πόλεμο.

“Οταν ἀρχισαν οἱ συζητήσεις, τὰ πνεύματα ἦταν ταραγμένα. Ἀλλὰ τὴν κρίσιμη στιγμὴ ἀκούσθηκε μιὰ φωνή, ποὺ τὴν ἐπρόσεξαν ὅλοι. Ὁμίλησεν ὁ Ἀγέλαος ἀπὸ τὴν Ναύπακτο. Ὁ ἀγνὸς ἐκεῖνος "Ἐλλην πατριώτης ἦταν ὁ κυριώτερος ἀντιπρόσωπος τῶν Αἰτωλῶν. Τὰ λόγια του ἀναφέρει ἡ πλάκα. Σᾶς τὰ διαβάζω ἀπλοποιημένα στὴ γλῶσσά μας:

«'Ακοῦστε, φίλοι μου. "Ολοι εἴμαστε "Ἐλληνες ἐδῶ καὶ ἐλληνικὲς χῶρες ἀντιπροσωπεύομε. Δὲν εἶναι λοιπὸν ἥθικὸ "Ἐλληνες νὰ σκέπτωνται νὰ πολεμήσουν ἐναντίον "Ἐλλήνων. Τούναντίον, νομίζω, ὅτι ὀφείλομεν ὅλοι, μὲ τὴν βοήθεια τῶν θεῶν, πιασμένοι ἀπὸ τὸ χέρι, ὅπως ἐκεῖνοι, ποὺ περνοῦν ὁρμητικὸ ποτάμι, νὰ ἀποκρούωμε τοὺς βαρβάρους, ἀσφαλίζοντας ἔτσι τὶς ἐλληνικὲς πόλεις.

»"Ολοι μας βλέπομε νὰ ἔρχωνται ἀπὸ τὴ δύσι μαῦρα σύννεφα. Κι ἀκοῦμε τὸν ἀσίγαστο κρότο τῶν ὅπλων. Οἱ Ρωμαῖοι, ποὺ ὑπέταξαν τοὺς "Ἐλληνας τῆς Μεγάλης "Ἐλλάδος, δὲν θὰ βραδύνουν νὰ στραφοῦν ἐναντίον μας.

»Σύ, Φίλιππε, ποὺ εἶσαι ὁ ἴσχυρότερος "Ἐλλην ἡγεμών, πρέπει νὰ δώσῃς τὸ παράδειγμα: Νὰ μὴ θέλης νὰ κατακτήσῃς ἐλληνικοὺς τόπους. Καὶ νὰ στραφῇς πρὸς βορρᾶν ἢ πρὸς δυσμάς. Πολεμῶντας ἐναντίον ἐλληνικῶν πόλεων καὶ ἀδυνα-

τίζοντας αὐτές, ἔτοιμάζεις τὴν Ἑλλάδα νὰ γίνη σὲ λίγο σκλάβα τῶν Ρωμαίων.

» Εἶναι φοβερό, μὰ τοὺς θεούς, νὰ ἔξιδεύωμε τὴν ζωτικότητά μας σὲ ἐμφυλίους πολέμους, ἐνῷ γῦρό μας ξένοι λαοὶ αὐξάνουν ὀλοένα τὴν δύναμι τους. "Αν δὲν μονοιάσωμε, τότε τὰ σύννεφα ἀπὸ τὴν δύσι δὲ θὰ ἀργήσουν νὰ σκεπάσουν τὸν γλαυκὸ οὐρανὸ τῆς Ἑλλάδος μας".

'Ετελείωσεν ὁ δάσκαλος καὶ ὅλοι τὸν ἑκοίταζαν, χωρὶς νὰ μιλοῦν. Μόνον ὁ πρόεδρος ἐφαινόταν, ὅτι κάτι ἥθελε νὰ εἰπῇ.

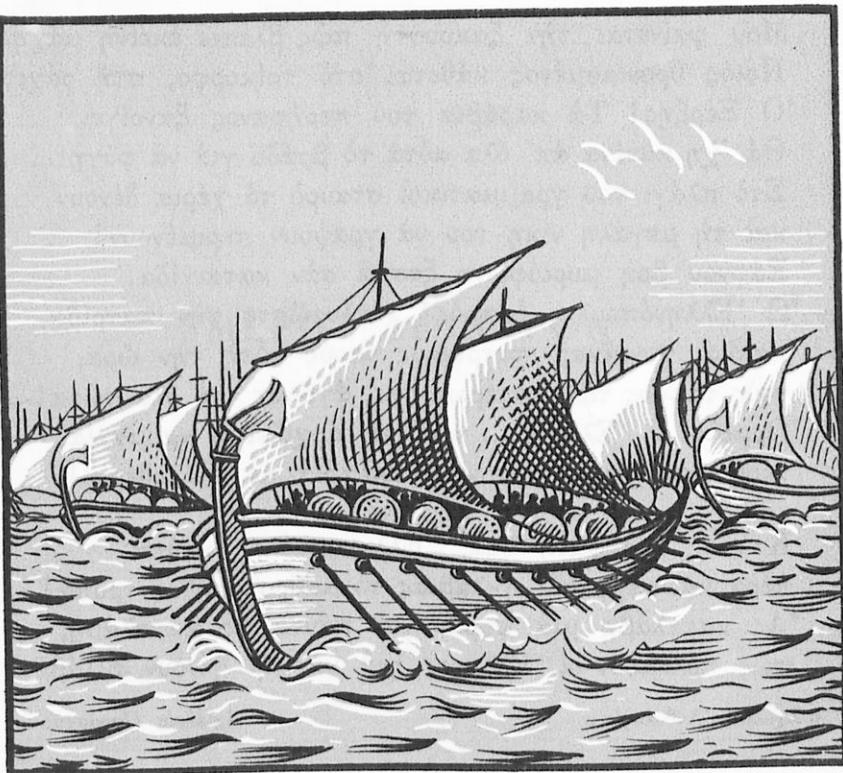
— Μίλησε, κύριε πρόεδρε, εἰπεν ὁ δάσκαλος.

— Νὰ μιλήσω καὶ νὰ εἰπῶ τί; Τὸν θαυμασμό μου, τὴν ἴδιαιτερή μου ἱκανοποίησι; Νομίζω πώς βλέπω ἐδῶ μπροστά μας τὸν ἐκλεκτὸ ἐκεῖνο πατριώτη μας καὶ πώς ἀκούω τὰ λόγια του.

— Θὰ ἥθελατε, βέβαια, ξανάρχισε ὁ δάσκαλος, νὰ σᾶς εἰπῶ τί ἀποτέλεσμα ἔφεραν τὰ λόγια τοῦ Ἀγελάου. Οἱ πρόγονοί μας ἐγκρίνιαζαν μεταξύ τους καὶ κάποτε ἔφθαναν καὶ σὲ πόλεμο. "Ηξεραν ὅμως τὶς περισσότερες φορὲς νὰ πειθαρχοῦν καὶ νὰ συμφιλιώνωνται, ὅταν τὸ ἀπαιτοῦσε τὸ συμφέρον τῆς πατρίδος. "Ολοὶ λοιπὸν οἱ ἀντιπρόσωποι, μόλις ἐτελείωσεν ὁ Ἀγέλαος, ἀκόμη κι ὁ Ἰδιος ὁ Φίλιππος, συγκινημένοι ἐχειροκρότησαν θερμά. 'Εσβήσθηκαν τότε τὰ μίση. Ξανάγιναν δλοι "Ἐλληνες πατριῶται, ὑπέγραψαν εἰρήνη κι ἐγύρισαν στὶς πόλεις τους μὲ «κλάδον ἐλαίας». Τὸ ὄνομα τοῦ Ἀγελάου ἔγινε ἀμέσως γνωστὸ στὸ Πανελλήνιο. Τότε θὰ ἐχαράχθηκε ὁ λόγος του σὲ πλάκες, ὅπως συνήθιζαν. Καὶ μία ἀπὸ τὶς πλάκες αὐτὲς εἶναι καὶ τούτη, ποὺ εὑρήκαμε.

Περιοδικὸν «Παιδικὸς Κόσμος»

Θ. Μακρόπουλος

43. ΣΤΗ ΘΑΛΑΣΣΑ ΤΗΣ ΣΑΛΑΜΙΝΑΣ

Πώς γιγαντώνεται ή ψυχή σὲ τοῦτα τὰ πελάγη!
'Ανδρειεύεται, παίρνει καρδιὰ καὶ σ' ἄλλα χρόνια πάγει...
...Καὶ βλέπω, βλέπω μὲ τὸ νοῦ καὶ τῆς καρδιᾶς τὸ μάτι
ἀπὲ καράβια ἀμέτρητα τὴ θάλασσα γεμάτη!

Τόπο δὲν ἔχουν νὰ σταθοῦν, τὸ πέλαγο δὲν φθάνει:
πλῆθος φυλὲς τὸ πλημμυροῦν καὶ Μῆδοι καὶ Περσιῶνι,
σαλεύουν δάσος κονταριῶν, χίλιες στολὲς φοροῦνε
καὶ χίλιες γλῶσσες βάρβαρες στὸν ἄνεμο ἀντηχοῦνε...

Μοῦ φαίνεται τὴν ξακουστὴν πώς βλέπω ἐκείνη μάχη.

Ποιός θρονιασμένος κάθεται στὸ τρίκορφο, στὴν ράχι;

‘Ο Ξέρξης! Τὰ καράβια του περήφανος ξανοίγει.

Θά ‘χη κανένα ἀπ’ ὅλα αὐτὰ τὸ βράδυ γιὰ νὰ φύγῃ;...

Στὸ πλάγιο του γραμματικοὶ σταυρὸς τὰ χέρια δένουν
καὶ τὴ μεγάλη νίκη του νὰ γράψουν περιμένουν!

Ξάφνου βοὴ μυριόφωνη ξεσπᾶ σὰν καταιγίδα:

—Ω ‘Ελληνόπουλα, ἐμπρός!... γλυτῶστε τὴν πατρίδα,
παιδιά, γυναῖκες, πατρικοὺς ναοὺς αὐτὴ τὴν ὄρα,
τοὺς τάφους τῶν πατέρων σας, ἀγῶνας γιὰ ὅλα τώρα!...
‘Ορμοῦν οἱ “Ελληνες... καὶ νά, ἀρχίζει ἡ ναυμαχία,
χέρια μὲ χέρια πιάνονται σκλαβιὰ κι ’Ελευθερία!

Κτύπα, περήφανη θεά, ‘Ελληνοπούλα, κτύπα·

πέρα καὶ πέρα τῆς σκλαβιᾶς τὸ μαῦρο στῆθος τρύπα!

“Ας καταλάβῃ μιὰ φορά, γιὰ πάντα ἀς καταλάβῃ,
πῶς πολεμοῦν οἱ “Ελληνες, γιὰ νὰ μὴν γίνουν σκλάβοι!

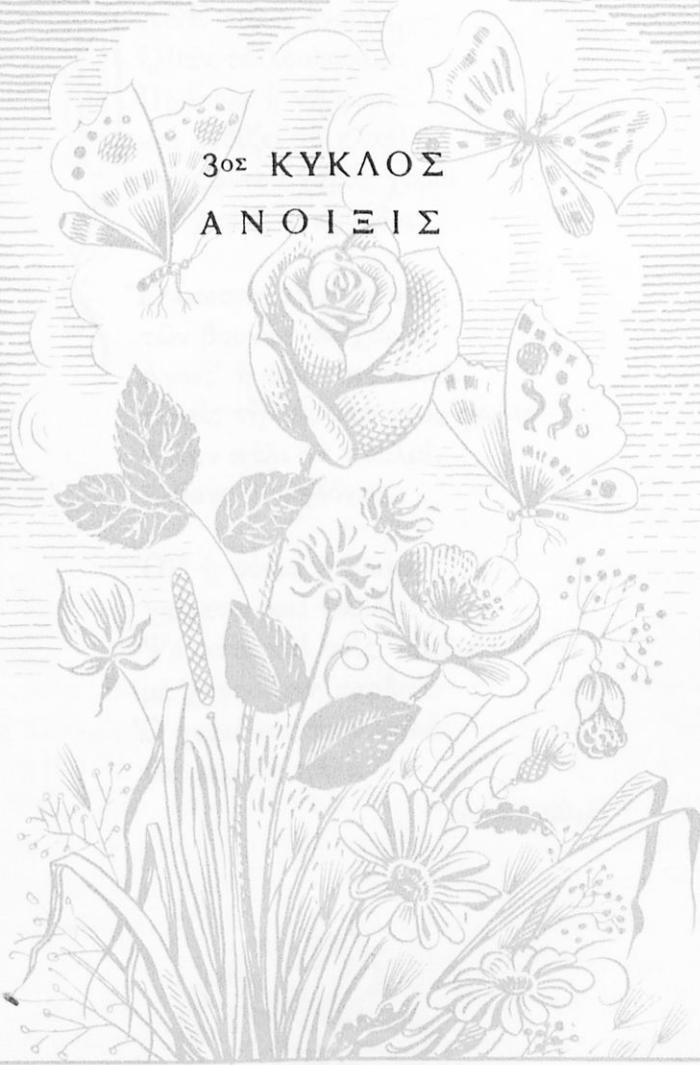
« Σχολική Ανθολογία »

Αχιλλεὺς Παράσχος

ΜΕΡΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟΝ

3ος ΚΥΚΛΟΣ
ΑΝΟΙΞΙΣ

44. ΗΛΘΕ ΠΑΛΙΝ ΑΝΟΙΞΙΣ

ΛΘΕ πάλιν ἄνοιξις,
ήλθαν τὰ λουλούδια.
Πράσινα ἡ γῆ φορεῖ
καὶ ἀνθίζει τὸ κλαρὸν
καὶ παντοῦ χαρᾶς χοροὶ
καὶ χαρᾶς τραγούδια.

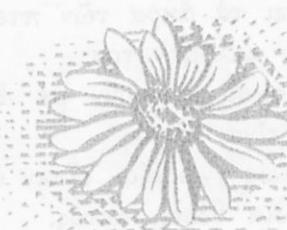

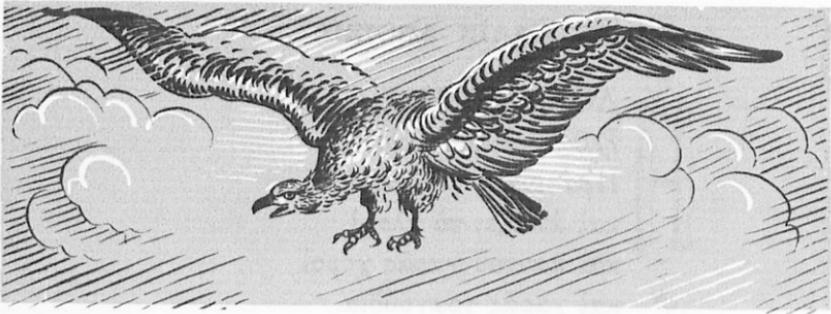
”Ελειωσαν στὶς κορυφὲς
τῶν βουνῶν τὰ χιόνια.
”Ανοιξ’ ἡ τριανταφυλλιά.

Κι εἰς τὴν πρώτη τους φωλιά
ήλθαν πάλι τὰ πουλιά,
ήλθαν τ’ ἀγδόνια.

”Ολ’ ἡ φύσις χαρωπὴ
χαίρεται καὶ ψάλλει.
Ψάλλετε καὶ σεῖς, παιδιά,
μὲ χαρούμενη καρδιά.
’Ο χειμῶνας τὰ κλαδιά
θὰ μαράνη πάλι.

”Αγγελος Βλάχος

Α'. ΜΥΘΟΙ

45. ΑΕΤΟΣ, ΚΟΡΩΝΗ ΚΑΙ ΒΟΣΚΟΣ

"Ενα ποίμνιον ἔβοσκεν εἰς τὸ λιβάδι. "Εξαφνα ἔνας ἀετός πετᾷ ἀπὸ ὑψηλὸν βράχον καὶ ἀρπάζει ἔνα ἄρνι.

Μία κορώνη εἶδε τοῦτο καὶ ἐζήλευσε· ἡθέλησε δὲ νὰ κάμῃ καὶ αὐτὴ ὅ,τι ἔκαμεν ὁ ἀετός. "Ωρμησε λοιπὸν μὲ πολὺν θόρυβον ἀπὸ ἔνα δένδρον καὶ ἔχωσε τοὺς ὄνυχας τῆς εἰς τὴν ράχιν ἐνὸς κριοῦ. Προσεπάθησε νὰ σηκώσῃ τὸν κριόν, ἔβαλε ὅλην τῆς τὴν δύναμιν, ἀλλὰ ματαίως· ὁ κριός ἦτο βαρύς δι' αὐτήν! Προσεπάθησε τότε νὰ πετάξῃ καὶ νὰ φύγῃ· ἀλλὰ οἱ ὄνυχές της εἶχον ἐμπλεχθῆ εἰς τὰ μαλλιά τοῦ κριοῦ· δσον καὶ ἀν ἤνοιγε τὰς πτέρυγάς της, δὲν κατώρθωνε νὰ πετάξῃ.

Τὴν στιγμὴν αὐτὴν τρέχει ὁ βοσκός καὶ συλλαμβάνει τὴν κορώνην. Τῆς κόπτει τὰ ἄκρα τῶν πτερύγων καὶ τὸ βράδυ τὴν φέρει εἰς τὴν καλύβην του.

Τὰ παιδιά τοῦ βοσκοῦ ἐρωτοῦν μὲ ἀπορίαν:

- Πατέρα, τί ὅρνεον εἶναι αὐτό;
- Καθὼς μὲν ἐγὼ καλῶς γνωρίζω, εἶπεν ὁ βοσκός, εἶναι κορώνη, καθὼς δὲ ἡ ἴδια θέλει, ἀετός.

Κατὰ τὸν Αἴσωπον

46. Ο ΛΥΧΝΟΣ

"Ενας λύχνος είχε κατά τύχην πολὺ ἔλαιον καὶ ἔφεγγε πολύ. "Ηρχισε λοιπὸν νὰ καυχᾶται διὰ τοῦτο καὶ νὰ λέγῃ:

—'Ιδέτε, ίδέτε πόσον φέγγω! Καλέ, τί φῶς εἶναι αὐτό! Λύχνος εἴμαι ἐγὼ ἢ ἀστρον τοῦ οὐρανοῦ λαμπρότερον καὶ ἀπὸ τὸν ἥλιον! Κρῦμα μόνον, ὅτι εὑρίσκομαι εἰς αὐτὴν ἐδῶ τὴν τράπεζαν καὶ δὲν εἴμαι ἐκεῖ ὑψηλὰ εἰς τὸν οὐρανόν! Θὰ ἐφώτιζον ὅλον τὸν κόσμον!

Τὴν στιγμὴν ἐκείνην ἐφύσησεν ἐλαφρὸς ἄνεμος καὶ ἀμέσως ἐσβῆσε τὸν λύχνον.

'Ο ἄνθρωπος, ὁ ὄποιος εἰργάζετο εἰς τὸ φῶς τοῦ λύχνου, ἐν ὅσῳ ἤκουε τοὺς λόγους αὐτούς, δὲν ἔλεγε τίποτε. Μόνον ἐμειδία. "Οταν ὅμως ὁ λύχνος ἐσβῆσε καὶ ἡθέλησε νὰ τὸν ἀνάψῃ ἐκ νέου, τοῦ εἶπε :

— Φέγγε, λύχνε, καὶ σιώπα. Νὰ μὴ λησμονῇς, ὅτι εἶσαι ἕνας κοινὸς λύχνος καὶ ὅτι καὶ τὸ ἐλαφρότερον φύσημα τοῦ ἀνέμου σὲ σβήνει.

Κατὰ τὸν Αἰσωπὸν

47. Ο ΦΑΝΤΑΣΜΕΝΟΣ ΚΑΠΝΟΣ

Εἶπε δὲ καπνὸς μιὰ μέρα:

— Μεγάλος θὰ γενῶ,
θ' ἀνέβω στὸν ἀέρα,
θὰ πάω στὸν οὐρανό.

Τὰ νέφη θὰ περάσω,
θ' ἀνέβω πιὸ ψηλά,
ὅσπου ἔκεῖ νὰ φθάσω,
στ' ἀστέρια τὰ πολλά.

Καὶ βασιλιᾶς θὰ γίνω,
καὶ θὰ καταφρονῶ
τὴ γῆ, ποὺ τώρ' ἀφήνω
καὶ πάω στὸν οὐρανό.

Κι ἀμέσως ἔξεινάει
νὰ πάῃ στὸν οὐρανό.
Μὰ ἔξαφνα φυσάει
ἀγέρι σιγανό.

Καὶ πρὸν στὰ ὕψη φέρη
τὸ μαῦρό του κορμί,
δυνάμωσε τὸ ἀγέρι,
τὸν σκόρπισε μὲ ὁρμή.

«Τὰ πρῶτα βήματα»

*Ιωάννης Πολέμης

48. ΑΕΤΟΣ ΚΑΙ ΑΛΩΠΗΣ

"Ενας ἀετὸς καὶ μία ἀλώπηξ ἔκαμαν τὴν συμφωνίαν νὰ κατοικήσουν δὲ ἕνας πλησίον τοῦ ἄλλου καὶ νὰ εἶναι φίλοι. Καὶ δὲ μὲν ἀετὸς ἐπέταξεν εἰς τὴν κορυφὴν ἐνὸς ὑψηλοῦ δένδρου καὶ ἔκαμεν ἐκεῖ τὴν φωλεάν του, ἡ δὲ ἀλώπηξ ἔχώθηκε κάτω ἀπὸ ἕνα θάμνον, δὲ διποῖος ἦτο πλησίον τοῦ δένδρου, καὶ ἐγέννησεν ἐκεῖ τὰ ἀλεπουδάκια της. Ἀφοῦ καὶ δὲ ἀετὸς ἐκλώσσησε τὰ αὐγά του, ἐβγῆκαν τρία ἀετόπουλα, τὰ διποῖα ἔτρεφε μὲ πολλὴν ἀγάπην.

Μίαν ήμέραν ἡ ἀλώπηξ ἐπῆγε μακράν, διὰ νὰ εὕρῃ τροφὴν διὰ τὰ μικρά της. Τότε ὁ ἀετός, ἐπειδὴ δὲν εἶχε τί νὰ φάγῃ, ἐπέταξε κάτω εἰς τὸν θάμνον καὶ ἥρπασε τὰ μικρὰ τῆς ἀλώπεκος. "Ἐπειτα τὰ ἔφερε εἰς τὴν φωλεάν του καὶ τὰ ἔφαγεν ἐκεῖ μὲ τὰ ἀετόπουλά του, μὲ ὅλην τὴν ἡσυχίαν του.

Φαντάζεσθε πόσην λύπην ἔδοξιμασεν ἡ ἀλώπηξ, ὅταν ἐπέστρεψεν εἰς τὸν θάμνον καὶ δὲν εὕρε τὰ ἀγαπητά της τέκνα. "Ηθελε νὰ ἐκδικηθῇ τὸν ἀετὸν διὰ τὴν ἀπιστίαν του, ἀλλὰ δὲν ἡδύνατο, ἀφοῦ αὐτὴ μὲν εἶναι ζῷον χερσαῖον, ἐδὲ ἀετὸς πτηνόν. "Ἐκαμε λοιπὸν ὅτι κάμνουν οἱ ἀδύνατοι ἐστάθη ἀπὸ μακρὰν καὶ κατηρᾶτο τὸν ἀετὸν διὰ τὸ κακόν, ποὺ τῆς ἔκαμε.

Δὲν ἐπέρασε πολὺς καιρὸς καὶ ὁ ἀετὸς εὔρεν ἐκ θεοῦ τὴν τιμωρίαν του.

Μίαν ήμέραν μερικοὶ χωρικοὶ ἐώρταζον εἰς τὴν ἔξοχήν. 'Αφοῦ ἔσφαξαν μίαν αἴγα, ἥναψαν πυρὰν ἐπάνω εἰς τὸν βωμὸν καὶ ἔθεσαν τὰ σπλάγχνα εἰς τὴν πυράν, διὰ νὰ καοῦν. 'Ο ἀετὸς εἶδε τὰ σπλάγχνα, καὶ, λαίμαργος ὡς εἶναι, ἐπέταξεν ἀμέσως καὶ τὰ ἥρπασεν ἀπὸ τὸν βωμόν. Δὲν εἶδεν δῆμως, ὅτι μαζὶ μὲ τὰ σπλάγχνα ἐπῆγε καὶ ἐν κάρβουνον ἀναμμένον.

Αὐτὸ ἦτο καὶ ἡ καταστροφή του. Μόλις μετέφερε τὰ σπλάγχνα μὲ τὸ κάρβουνον εἰς τὴν φωλεάν του, ἐφύσησεν ἀνεμος δυνατός, ὁ ὅποιος μετέδωκε τὸ πῦρ εἰς τὰ ἄχυρα τῆς φωλεᾶς καὶ ἥναψε μεγάλην φλόγα. Οἱ νεοσσοὶ τοῦ ἀετοῦ, οἱ δοποῖοι δὲν εἶχον ἀκόμη πτερά, εὑρέθησαν μέσα εἰς τὰς φλόγας καὶ ἔπεσαν κάτω εἰς τὴν γῆν.

Τότε ἡ ἀλώπηξ ἔτρεξε καὶ τοὺς ἔφαγεν ὅλους.

49. ΔΥΟ ΕΧΘΡΟΙ

Πόσον κακὸν καὶ ἀνόητον εἶναι νὰ μισῇ κανεὶς τὸν ἔχθρόν του φαίνεται ἀπὸ τὸν ἔξῆς μῦθον.

Δύο ἄνθρωποι ἐταξίδευον μὲ τὸ ἴδιον πλοῖον, ἀλλὰ ὁ ἔνας ἦτο ἔχθρος τοῦ ἄλλου. Καὶ μόλις εἰσῆλθον εἰς τὸ πλοῖον ὁ μὲν ἔνας ἐπῆγε καὶ ἐκάθισεν εἰς τὴν πρῷραν, ὁ δὲ ἄλλος εἰς τὴν πρύμνην. Δὲν ἤθελον νὰ βλέπῃ ὁ ἔνας τὸν ἄλλον.

Αἴφνης ἐσηκώθη δυνατὸς ἄνεμος καὶ ἐξέσπασε μεγάλη τρικυμία. Ὁ κίνδυνος νὰ πνιγοῦν ἦτο μεγάλος.

Τότε ὁ ἄνθρωπος, ὁ ὅποῖος ἐκάθητο εἰς τὴν πρύμνην ἡρώτησεν ἔνα ἀπὸ τοὺς ναύτας τοῦ πλοίου :

— Εἰπέ μου, ποῖον μέρος τοῦ πλοίου θὰ βυθισθῇ πρῶτον, ἀν ναυαγήσωμεν;

— Ἡ πρῷρα, ἀπήντησεν ὁ ναύτης.

— Τότε θὰ ἀποθάνω εὐχαριστημένος, εἶπεν, ἀφοῦ θὰ ἵδω τὸν ἔχθρόν μου νὰ πνίγεται πρωτύτερα ἀπὸ ἐμέ.

Κατὰ τὸν Αἴσωπον

50. ΕΛΑΦΟΣ ΚΑΙ ΑΜΠΕΛΟΣ

Μία ἔλαφος, διὰ νὰ ξεφύγῃ τοὺς κυνηγούς, ποὺ τὴν κατεδίωκον, ἔτρεξε καὶ ἐκρύβη πίσω ἀπὸ ἕνα κλῆμα. "Οταν οἱ κυνηγοὶ εἶχαν προσπεράσει, ἡ ἔλαφος ἐνόμισεν, ὅτι ἐπέρασε καὶ ὁ κίνδυνος καί, χωρὶς νὰ σκεφθῇ τίποτε ἄλλο, ἥρχισε νὰ τρώγῃ μὲ λαιμαργίαν τὸ κλῆμα, ποὺ τὴν ἔσωσεν.

"Επειτα ἀπὸ ὅλιγον οἱ κυνηγοὶ ἐπέστρεψαν, διέκριναν μέσα ἀπὸ τὰ ὅλιγα φύλλα τὴν ἔλαφον καὶ τὴν ἐκτύπησαν μὲ τὰ βέλη των.

Τότε ἡ ἐτοιμοθάνατος ἔλαφος ἐκατάλαβε τὸ σφάλμα της καὶ εἶπε: «Καλὰ τὰ ἔπαθα. Διότι δὲν ἐπρεπε νὰ καταστρέψω τὸν σωτῆρά μου».

51. ΔΕΙΛΟΣ ΚΥΝΗΓΟΣ ΚΑΙ ΞΥΛΟΚΟΠΟΣ

"Ενας κυνηγός συνήντησεν εἰς ἓνα δάσος ἕνα ξυλοκόπον.
'Ηθέλησε τότε νὰ παραστήσῃ τὸν σπουδαῖον.

— Μήπως εἶδες πατήματα λιονταριοῦ; τὸν ἡρώτησε.
— Γνωρίζω, ἀπήντησεν ὁ ἀγαθὸς ξυλοκόπος, ὅχι μόνον
τὰ πατήματα, ἀλλὰ καὶ τὸν ἴδιον τὸν λέοντα νὰ σου δείξω,
διότι συχνὰ κινδυνεύουμεν ἀπὸ αὐτόν.

'Ο κυνηγὸς ὅμως ἔγινε κίτρινος ἀπὸ τὸν φόβον του.
— Δὲν ζητῶ τὸν ἴδιον τὸν λέοντα, ἀπήντησε. Μόνον διὰ
τὰ πατήματά του ἡρώτησα.

52. Η ΑΠΕΡΙΣΚΕΨΙΑ ΚΑΙ Η ΛΑΙΜΑΡΓΙΑ ΤΙΜΩΡΟΥΝΤΑΙ

Μία ἀλεποῦ πεινασμένη ἀνεκάλυψε μίαν στενὴν τρῦ-
παν μέσα εἰς τὸν κορμὸν μιᾶς βαλανιδιᾶς. Ἐκεῦ μερικοὶ χω-
ρικοί, ποὺ εἰργάζοντο εἰς τὰ γειτονικὰ κτήματα, εἶχαν φυ-
λάξει τὰ σακκίδιά των μὲν ψητὸν κρέας καὶ ψωμί.

'Αμέσως ἡ ἀλεποῦ ἐτρύπωσε μέσα καὶ μὲ λαιμαργίαν
ἔφαγεν ὅλον τὸ κρέας καὶ μέγα μέρος ἀπὸ τὸ ψωμί των.

"Οταν ὅμως ἐτελείωσε, παρετήρησεν, ὅτι ἦτο ἀδύνατον
νὰ ἔξέλθῃ, διότι ἡ κοιλία της εἶχε τώρα φουσκώσει καὶ ἡ
στενὴ ὅπῃ δὲν τὴν ἔχωροῦσε πλέον. "Ηρχισε τότε νὰ κλαίῃ
καὶ νὰ ὀδύρεται.

Μία ἄλλη ἀλεποῦ, ποὺ διήρχετο τότε, ἀφοῦ ἔμαθε τὰ
καθέκαστα, τῆς ἀπήντησε :

—"Ἄς μὴν ἥσουν ἀσυλλόγιστος, ὅταν εὔρηκες τὴν εὔκαι-
ριαν. Τώρα πρέπει νὰ μείνης αὐτοῦ μέσα, ἔως ὅτου νὰ γίνης
καὶ πάλιν ἵσχνή, δπως ἥσουν, ὅταν εἰσῆλθες.

53. ΙΣΤΟΡΙΑ ΚΑΙ ΚΑΤΟΡΘΩΜΑΤΑ ΔΙΑΦΟΡΩΝ ΟΝΩΝ

1. "Ενας ὄνος ἤκουσε τὸν τζίτζικαν νὰ τραγουδῇ καὶ τόσον τοῦ ἥρεσε, ὡστε ἐλησμόνησε τί φωνὴν ἔχει ὁ ἴδιος καὶ ἐνόμισε διὰ τοῦτο, ὅτι ἡμπορεῖ καὶ αὐτὸς νὰ γίνη θαυμάσιος τραγουδιστής. Μόλις ὅμως ἤρχισε τοὺς ὀγκανισμούς του, τὰ τζίτζικα ἐσιώπησαν ἀπὸ φόβον.

— 'Εσιώπησαν νικημένα! εἶπεν ὁ ὄνος.

— "Οπως σιωποῦν καὶ τὰ ἄλλα πουλιά, ὅταν τὸ ἀηδόνι ἀρχίζῃ νὰ φάλλη, τὸν εἰρωνεύθη μία ἀλεποῦ, ποὺ ἔτυχε νὰ διέρχεται ἐκεῖ κοντά.

2. Μίαν ἄλλην φορὰν ὁ ἴδιος ὁ ὅνος ἀνέβη ἐπάνω εἰς τὰ κεραμίδια ἐνὸς μικροῦ οἰκίσκου καὶ ἔχόρευε. Τὰ κεραμίδια ἔσπασαν ὅλα καὶ ὁ νοικοκύρης ἔπιασε τὸν ὅνον καὶ ἤρχισε νὰ τὸν δέρνῃ μὲ μανίαν.

— Διατί μὲ κτυπᾶς; Χθὲς ἀνέβη εἰς τὴν ἴδιαν στέγην τὸ νεογέννητον κατσίκι καὶ σᾶς εἶδα ὅλους ποὺ ἐγελούσατε εὐχαριστημένοι διὰ τὰ πηδήματά του. Ἐγὼ σήμερον ἔκαμα τὸ αὐτό, καὶ σεῖς, ἀντὶ νὰ γελάσετε, ἴδού, ὅτι μὲ δέρνετε. Διατί αὐτὴ ἡ ἀδικία;

3. Μίαν ὅμως φορὰν ὁ ὅνος ἐφάνη πολὺ ἔξυπνος. Ὅτο μόνος μακρὰν εἰς ἔνα λιβάδι. Ἐκεῖ παρουσιάσθη ἔνας λύκος καὶ ἥθελε νὰ φάγῃ τὸν ὅνον. Ὁ δυστυχὴς κατέφυγεν εἰς τὸ ἔξης τέχνασμα. Μόλις εἶδε τὸν λύκον, ἤρχισε νὰ ὑποκρίνεται, ὅτι κουτσαίνει καὶ εἴπε πρὸς τὸν λύκον:

— Τὸ γνωρίζω, ὅτι θὰ μὲ φάγης. Προηγουμένως ὅμως μίαν χάριν σουζ ζητῶ. Ἐχω πατήσει ἔνα μεγάλο ἀγκάθι μὲ τὸ δεξιὸν πισινὸν πόδι μου. Σὲ παρακαλῶ, βοήθησέ με καὶ βγάλε το διὰ νὰ μὴν πονῶ τώρα καὶ κατόπιν μὲ τρώγεις μὲ τὴν ἡσυχίαν σου. Μὴ μοῦ ἀρνηθῆς, σὲ παρακαλῶ, αὐτὴν τὴν χάριν, εἴσαι τόσον καλός!

‘Ο λύκος ἐπίστευσε καὶ ἐδέχθη μὲ προθυμίαν. Ὁ ὅνος ἐσήκωσε τότε καὶ ἐμάζευσεν ὅλιγον τὸ πόδι του, ὁ δὲ λύκος ἐπῆγεν ὀπίσω καὶ ἀνύποπτος ἐπλησίασε τὸ πρόσωπον. Τότε, εἰς στιγμὴν κατάλληλον, ὁ ὅνος ἔδωσε μίαν τόσον δυνατὴν κλωτσιάν εἰς τὸν λύκον, ὥστε τὸν ἐτραυμάτισεν εἰς τὸ κεφάλι καὶ τοῦ κατέστρεψε καὶ τὰς δύο σιαγόνας.

Πονῶν καὶ κλαίων ὁ λύκος ἔφυγε πρὸς τὴν φωλεάν του. Καθ’ δδὸν ἔλεγεν:

— Καλὰ νὰ τὰ πάθω; διότι δὲν ἥμην εὐχαριστημένος μὲ σσα εἶχα, ἀλλὰ ἥθελησα νὰ γίνω καὶ κτηνίατρος.

Β' ΑΠΟ ΤΗΝ ΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΗΝ ΖΩΗΝ

54. ΠΑΙΔΙΚΗ ΠΑΣΧΑΛΙΑ

(ΟΙΩΣ ΕΟΡΤΑΖΕΤΑΙ ΕΙΣ ΤΗΝ ΝΗΣΟΝ ΣΚΙΑΘΟΝ)

Είναι Μεγάλη Πέμπτη πρωί.

Μόλις έγύρισαν απὸ τὴν ἐκκλησίαν, ὅπου ὅλα τὰ μέτρα τῆς οἰκογενείας τοῦ καπετάν Κομνηνοῦ ἔκοινώνησαν. Ἡ καλὴ μητέρα ἀνασκουμπώνεται καὶ ἀρχίζει νὰ βάφῃ, τὰ αὐγά. "Ἐπειτα ἔρχονται εἰς τὴν θύραν δύο - δύο τὰ παιδιά τοῦ χωρίου. Κρατοῦν ὑψηλὸν καλάμινον σταυρόν, στεφανωμένον μὲ τριαντάφυλλα, μὲ δενδρολίβανον καὶ μὲ πολύχρωμα ἀγριολούλουδα· ψάλλουν δὲ τὸ ἄσμα:

Βλέπεις ἐκεῖνο τὸ βουνό, ποὺ φαίνεται ἀπὸ πέρα;

'Ἐκεῖ σταυρῶσαν τὸ Χριστό, τῶν πάντων βασιλέα.

Σῦρε, μητέρα μ', στὸ καλὸ καὶ στὴν καλὴ τὴν ὥρα
κι ἐμένα νὰ μὲ καρτερῆς τὸ Σάββατο τὸ Βράδυ,

ὅταν σημαίνουν οἱ ἐκκλησίες καὶ ψάλλουν οἱ παπᾶδες,
τότε καὶ σύ, μαννούλα μου, θά 'χης χαρὲς μεγάλες.

'Αλήθεια, τί μεγάλαι χαραὶ δὶ' ὅλους! Καὶ ἡ καλὴ μητέρα προθυμούτατα δίδει ἀπὸ δύο κόκκινα αὐγὰ εἰς ὅλα τὰ παιδιά. Τί εύτυχία!

"Ἐπειτα ἡ μητέρα ἀρχίζει νὰ ζυμώνῃ. Ηλάθει ἀρκε-

τές κουλοῦρες μὲ αύγα διὰ τὸν ἄνδρα τῆς, διὰ τὴν πεθεράν της καὶ διὰ τὸν ἑαυτόν της. Ἐπίσης μικρές «κοκκωνεῖς» διὰ τὰ μικρὰ τέκνα τῆς, τὴν Μόρφω καὶ τὸν Εὐαγγελινόν, διὰ τὰ ἀναδεξίμια τῆς καὶ διὰ τὰ πτωχὰ παιδιά τῆς γειτονιᾶς.

Ἄλλὰ μετὰ τὸ μοίρασμα ὁ μικρὸς Εὐαγγελινὸς ἔχει παράπονα καὶ κλαίει, διότι δὲν εἶναι ἀρκετὰ μεγάλη ἡ κοκκώνα του. Ἡ μητέρα δίδει εἰς τὸν Εὐαγγελινὸν ἄλλην νὰ διαλέξῃ, ἀλλ' αὐτὸς δὲν ἡμερώνει. Τὸ βέβαιον εἶναι, ὅτι τὰς θέλει δλας διὰ τὸν ἑαυτόν του. Καὶ τότε ἡ καλὴ μητέρα τὸν παρηγορεῖ :

— Τὸ Σάββατο βράδυ θὰ ῥθῇ κρᾶ - κρᾶ ἡ κουρούνα νὰ φέρῃ κρέας, τσὶ - τσί, καὶ τότε θὰ ἰδῆς χαρὲς ποὺ θά χης σὰν ἀκούσης κρᾶ - κρᾶ τὴν κουρούνα νὰ χτυπάῃ τὸ παραθύρο : «Πάρε, Εὐαγγελινέ, τὸ τυρί, πάρε καὶ τὸ τσὶ - τσί νὰ φᾶτε ! ».

Καὶ ὁ μικρὸς ψιθυρίζει καὶ αὐτός :

— Θὰ ὧδη κουρούνα νὰ φέη τσὶ - τσί.

Καὶ τὴν Μεγάλην Παρασκευὴν κατὰ τὴν δύσιν, τοῦ ἥλιου ἡ μητέρα ὀδηγεῖ τὰ δύο παιδία εἰς τὴν ἐκκλησίαν. Τὰ μικρὰ κάμνουν τὸν σταυρόν των ἐμπρὸς εἰς τὸ ἀνθοστόλιστον κουβούκλιον καὶ ἀσπάζονται μὲ εὐλάβειαν τὸν μυρωμένον Ἐπιτάφιον.

Κατόπιν ἀσπάζονται τὸ ἀργυρόχρυσον Εὐαγγέλιον μὲ τ' ἀγγελούδια καὶ τὸν Σταυρόν. Τέλος περνοῦν τρεῖς φορὰς κάτω ἀπὸ τὸν Ἐπιτάφιον.

Τί χαρά, τί δόξα !

Ολίγην ὥραν μετὰ τὰ μεσάνυκτα τῆς Μεγάλης Παρασκευῆς πρὸς τὰ ἔξημερώματα τοῦ Μεγάλου Σαββάτου, ἡ μητέρα ἔξυπνᾳ τὸν Εὐαγγελινὸν καὶ τὴν Μόρφω· καί, ἐνῷ σημαίνουν οἱ καμπάνες, πηγαίνουν εἰς τὴν ἐκκλησίαν, ὅπου ἀκούουν τὸ «Ω, γλυκύ μου ἔαρ ! » καὶ ἄλλα ἀκόμη ὠραῖα ἄσματα.

Ἐπειτα οἱ πιστοὶ ὄλοι μὲ ἀναμμένας λαμπάδας ἔξέρ-

χονται εις τὸ ὄπαιαθρον, κάτω ἀπὸ τὸ γλυκὺ φέγγος τῆς σελήνης, ἐνῷ ή αὐγὴ ἀρχίζει νὰ ροδίζῃ.

‘Ακολουθοῦν ὅλοι τὸν Ἐπιτάφιον, ποὺ περιφέρεται μὲ τὰς λαμπάδας ἀναμμένας. Ἐλαφρὸν ἀεράκι κινεῖ ἥρεμα τὰς φλόγας τῶν κηρίων, χωρὶς νὰ τὰς σβήνῃ. Ἡ ἀνοιξις στέλλει τὰ ἐκλεκτότερα ἀρώματά της εἰς τὸν Παθόντα καὶ Ταφέντα Χριστόν, ώστε νὰ φάλη καὶ αὐτή :

—Ω, γλυκύ μου ἔαρ, γλυκύτατόν μου Τέκνον !

Καὶ τὰ παιδιά, ποὺ προχωροῦν ἐμπρὸς ἀπὸ τὸν Ἐπιτάφιον, κράζουν μεγαλοφώνως :

— Κύριε ἐλέησον ! Κύριε ἐλέησον ! Κύριε ἐλέησον !

‘Τστερον ἀνέτειλε πλέον ὁ ἡλιος τοῦ Μεγάλου Σαββάτου.

‘Ο Εὐαγγελινὸς ἔξύπνησεν ἀπὸ τὰ βελάσματα τοῦ ἀρνίου, τὸ ὅποιον ἡγόρασε διὰ τὸ Πάσχα ὁ πατέρας του.

‘Ο Εὐαγγελινὸς καὶ ή Μόρφω ἔξηλθον εἰς τὸ προαύλιον. Τί ωραῖον, τί ἡμερον, τί λευκόμαλλον ποὺ εἶναι τὸ ἀρνὶ καὶ πῶς βελάζει τὸ καημένο : « μπὲ - μπέ ! ».

Τὴν ἑσπέραν ἔφερεν ὁ πατέρας τὰς πασχαλινὰς λαμπάδας. Τί χαρά ! Φαντασθῆτε ώραίας, μικρὰς λαμπάδας μὲ ἀνθη τεχνητά, μὲ χρυσόχαρτα. ‘Ο Εὐαγγελινὸς πάλιν θέλει νὰ πάρῃ τὴν λαμπάδα τῆς ἀδελφῆς του λέγων :

— Εκείνη εἶναι ή μεγαλύτερη.

‘Η μητέρα τοῦ τὴν ἔδωσεν. ‘Αλλ’ ὁ μικρὸς τὴν ἔσπασεν, ἐκεῖ ὅπου ἔπαιζε μὲ αὐτήν. Τέλος ἔσπασε καὶ τὴν ἴδικήν του καὶ ὄστερον ἔβαλε τὰ κλάματα. ‘Ο πατέρας τοῦ ἡγόρασεν ἄλλην, ἀφοῦ τὸν ὑπεχρέωσε νὰ ὑποσχεθῇ, ὅτι δὲν θὰ τὴν πάρῃ εἰς τὸ χέρι του ἔως τὰ μεσάνυκτα, ὅταν θὰ ὑπάγουν εἰς τὴν Ἀνάστασιν.

‘Ο μικρὸς ἀπεκοιμήθη κλαίων καὶ χαίρων.

Μετὰ τὰ μεσάνυκτα ἦλθεν ἐπὶ τέλους ή ὥρα τῆς λαμ-

πρᾶξις Ἀναστάσεως. "Ηστραφεν ὅλη ἡ ἐκκλησία, ηστραφε καὶ ἡ πλατεῖα ἀπὸ τὸ φῶς τῶν αἰχρίων. Τὰ παιδιά ἀρχίζουν νὰ καίουν μὲ κρότον σπίρτα καὶ μικρὰ βαρελότα.

"Επειτα τὰ μικρὰ παιδιά, ἀγοράκια καὶ κοριτσάκια ἔως τεσσάρων ἑτῶν, στέκονται γύρω ἀπὸ τὰ δύο ἀναλόγια καὶ πλησίον εἰς τὸ εἰκονοστάσιον καὶ ἀρχίζουν νὰ παίζουν, νὰ στάζουν σταγόνας ἀπὸ τὰς λαμπάδας των καὶ νὰ τσουγκρίζουν τὰ αὐγά των.

"Ἐνα κοριτσάκι καὶ ἕνα ἀγοράκι πέντε ἑτῶν ἀρχίζουν νὰ φιλονικοῦν :

— "Ἡ δική μου λαμπάδα εἶναι μεγαλύτερη.

— "Οχι, ἡ δική μου.

— "Εμένα ὁ πατέρας μου τὴν διάλεξε καὶ εἶναι πιὸ καλή!

— "Εμένα ἡ μάννα μου τὴν ἐστόλισε μοναχή της.

— Καὶ ξέρει νὰ κάνῃ λαμπάδες ἡ μάννα σου;

— "Οχι, δὲν ξέρει; 'Αμ' τί θαρρεῖς;

— Τέτοια παλιολαμπάδα!

Καὶ ἡ φιλονικία προχωρεῖ. Τέλος σπάζουν καὶ οἱ δύο τὰς λαμπάδας των καὶ καταλήγουν εἰς τὰ κλάματα.

Τὸ ἀπόγευμα πάλιν, ἀφοῦ ἐψάλη ἡ Δευτέρα Ἀνάστασις καὶ ἔγινεν ἡ Ἀγάπη, ἐξῆλθον ὅλοι εἰς τὴν πλατεῖαν.

"Υστερον ἡ μητέρα στρώνει τὴν τράπεζαν εἰς τὴν οἰκίαν καὶ βάζει τὰ αὐγά τὰ κόκκινα καὶ τὸ τυρί, ποὺ εἶχε φέρει ἡ κουρούνα, καὶ τὸ ἀρνί τὸ ψημένο. Τὰ παιδιά κάθηνται εἰς τὴν τράπεζαν καὶ ἀρχίζουν νὰ τσουγκρίζουν τὰ αὐγά των.

Τί χαρά! τί ἀγαλλίασις!

« Πασχαλινὰ διηγήματα »

· Αλέξανδρος Παπαδιαμάντης

55. ΠΑΣΧΑ ΣΤΟ ΧΩΡΙΟ

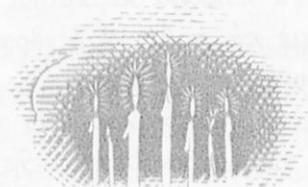
Νύχτα βαθειά, μὰ τοῦ χωριοῦ
γεμάτη ἡ ἐκκλησία·
ἔξω τὸ φῶς τοῦ φεγγαριοῦ,
μέσα φωτοχυσία.

- Χριστὸς Ἀνέστη! μὲ φωνὴ
κράζει ὁ παπᾶς μεγάλη.
- Χριστὸς Ἀνέστη, χριστιανοί,
ὅλος ὁ κόσμος ψάλλει.

Καὶ μπάμ! καὶ μπούμ! οἱ τουφεκιὲς
καὶ τῆς καμπάνας χτύποι.
Ω, τί στιγμὲς αὐτὲς γλυκές,
πῶς φεύγει κάθε λύπη!

Κι ἀρχίζει τώρα νὰ φωτᾶ
κι ὅλοι γοργὰ πηγαίνουν
έκεῖ, ποὺ αὐγὰ κι ἀρνιὰ ψητὰ
στρωμένα τοὺς προσμένουν.

N. Χατζηδάκης

56. ΜΕΣΑ ΕΙΣ ΤΑΣ ΦΛΟΓΑΣ

1. Δύο έκδρομεῖς ἐστάθησαν εἰς τὴν κορυφὴν ἐνὸς λόφου, διὰ νὰ ἀναπαυθοῦν. Κάτω εἰς τὴν κοιλάδα ἐφαίνετο ἔνα μικρὸν χωρίον. Τὰ κόκκινα κεραμίδια του ἐσχημάτιζαν ὡραῖον σύμπλεγμα μὲ τὰ πράσινα δένδρα τῶν κήπων καὶ τοὺς ἀσπρούς περιποιημένους τοίχους.

"Γιστερα ἀπὸ ὅλιγα λεπτὰ καὶ ἐνῷ οἱ δύο ὄδοιπόροι ἀμέριμνοι ἔκοιταζαν τὸ ὡραῖον θέαμα τῆς φύσεως, δυνατοὶ ἀντήχησαν οἱ κώδωνες τῆς ἐκκλησίας. "Γιστέρα ἀπὸ ὅλιγον

πυκνὸς καπνὸς ἀνυψώθη ἀπὸ ἔνα σπίτι καὶ τὴν ιδίαν στιγμὴν κραυγαῖ ἥκούσθησαν:

— Πυρκαϊά! Πυρκαϊά!

‘Ο ἔνας ἀπὸ τοὺς δύο δόδοιπόρους ἐσήκωθη βιαστικά. ’Αμέσως ἄφησε τὸ ἐκδρομικόν του ραβδί καὶ τὸ σακκίδιόν του κάτω, ἔτοιμος νὰ τρέξῃ εἰς βοήθειαν. ‘Ο ἄλλος τὸν ἐκράτησε:

— Ποῦ πηγαίνεις; Θὰ ἀργοπορήσωμεν. Δὲν ὑπάρχουν ἀρκετοὶ νὰ βοηθήσουν; Τί μᾶς μέλλει διὰ τὰς ξένας ὑποθέσεις;

‘Ο πρῶτος ὅμως ὁδοιπόρος ἔτρεξε νὰ βοηθήσῃ, χωρὶς νὰ δώσῃ ἀπάντησιν. ’Ο δεύτερος τὸν ἥκολούθησεν ἀργά-ἀργά καὶ ἔβλεπεν ἀπὸ μακρὰν τί συνέβαινεν. ’Εμπρὸς ἀπὸ τὸ σπίτι, ποὺ ἐκαίετο, μία μητέρα ἐφώναζεν ἀπηλπισμένη:

— Τὰ παιδιά μου! Τὰ παιδιά μου!

Μόλις ἤκουσε τὰς ἀπελπιστικὰς αὐτὰς κραυγὰς ὁ πρόθυμος ξένος ὡρμησε πρὸς τὴν καιομένην οἰκίαν, μέσα εἰς τὰς φλόγας.

“Ολοι, ὅσοι εἶχαν τρέξει ἐκεῖ κοντά, εἴπαν μεταξύ των:

— Αληθινὸς παλληκάρι! Εῦγέ του!

Καὶ ἄλλοι κατέληγαν εἰς μελαγχολικὸν συμπέρασμα:

— Εἶναι χαμένος!

2. “Υστερα ἀπὸ ὀλίγον ὅμως ὁ ξένος παρουσιάζεται καὶ κρατεῖ εἰς τὴν ἀγκάλην του δύο μικρὰ παιδιά, τὰ ὅποια ἔδωσεν εἰς τὴν μητέρα των. Δὲν εἶχε πάθει τίποτε. Μόνον ὀλίγοι εἶχαν καῆ τὰ μαλλιά του καὶ εἶχε καὶ μερικὰ ὄλλα ἀσήμαντα ἐγκαύματα.

‘Η μήτηρ ἀγκάλιασε μὲν ἀπερίγραπτον στοργήν τὰ τέκνα της καὶ ἔπεσεν εἰς τὰ πόδια τοῦ ξένου, διὰ νὰ τοῦ δείξῃ τὴν εὐγνωμοσύνην της. ’Εκεῖνος ὅμως τὴν ἐσήκωσε καὶ τὴν παρηγόρησεν. Εἰς τὸ μεταξὺ κατέρρευσε καὶ ἡ στέγη τοῦ καιομένου σπιτιοῦ.

“Οταν συνηντήθησαν και πάλιν οι δύο άδοιπόροι, ήρω-
τησεν ὁ ἀδιάφορος:

— Ποῖος σὲ παρεκίνησε νὰ ρυψοκινδυνεύσῃς τόσου πολὺ;

Καὶ ὁ ἄλλος ἀπήντησεν :

«Ἐκεῖνος», ποὺ μᾶς ἐδίδαξεν, ὅτι ὁ σπόρος πρέπει νὰ
ταφῇ διὰ νὰ φέρῃ πολὺν καρπόν.

Τότε ὁ πρῶτος ήρώτησε και πάλιν :

— Ωραῖα ὅλα αὐτά. Ἐὰν ὅμως ἔθαπτεσο κάτω ἀπὸ τὰ
ἐρείπια τῆς οἰκίας; Διότι μόλις εἶχες προφύθασει νὰ βγῆς
και ἡ στέγη ἔπεσε.

Καὶ ὁ γενναιόψυχος ὄδοιπόρος ἀπήντησε χαμογελῶν:

— Τότε θὰ ἥμουν ἐγὼ ὁ σπόρος. Και ἀληθινὰ θὰ ἔφερα
πολὺν καρπόν, ὅταν και ὁλλοι θὰ ἐμιμοῦντο τὸ παράδειγμά
μου, νὰ σώσουν συνανθρώπους των κατὰ τὴν ὥραν μεγάλου
κινδύνου.

‘Ο ἄλλος ἤκουσε και ἤσθάνθη ἐντροπήν. Ἐσιώπησεν
ἀρκετὴν ὥραν. “Ἐπειτα, εἰς μίαν στιγμήν, εἶπε :

— Μαζὶ ἐπηγγαίναμεν εἰς τὴν ἐκδρομήν, ἀλλὰ χωριστὰ
ἐσκεπτόμεθα. Σὲ βεβαιῶ ἐντρέπομαι τώρα διὰ τὸν ἔαυτόν
μου. Μοῦ ἔδωσες σήμερα τὸ καλύτερον μάθημα τῆς ζωῆς
μου. Μπορεῖς νὰ εἰσαι βέβαιος, ὅτι αὐτὴν τὴν φορὰν ὁ σπό-
ρος, και χωρὶς νὰ ταφῇ, ἔφερε καλὸν καρπόν. Θὰ μιμηθῶ
και ἐγὼ τὸ παράδειγμά σου.

‘Ο φίλος του τοῦ ἔσφιξε τὸ χέρι μὲ ἀγάπην και εἶπε:

— Ποτὲ δὲν ἥμποροῦσα νὰ φαντασθῶ, ὅτι μὲ τὸ μικρὸν
μου παράδειγμα ἐβοήθησα ὅχι δύο, ἀλλὰ τρεῖς ἀνθρώπους!

‘Ἐνοοῦσε ὅχι μόνον τὰ δύο μικρὰ παιδιά, ποὺ ἐσώθη-
σαν ἀπὸ τὰς φλόγας, ἀλλὰ και τὸν φίλον του, ποὺ ἐσώθη
ἀπὸ τὸ ἐλάττωμα, ποὺ εἶχε, τῆς ἀδιαφορίας διὰ τὴν τύχην
τῶν ἄλλων.

K. Ρωμαίος (Διασκενή)

57. ΓΕΝΝΑΙΟ ΠΑΛΛΗΚΑΡΙ

Στὸ χωρὶς φωτιά. Κι ἔλαχε ἡ ὥρα νῦναι
ὥρα γιὰ βοριᾶ καὶ γιὰ κακὸν ἀγέρα.
Γλῶσσες κόκκινες τὸ σπίτι πᾶν νὰ φᾶνε.
Τὸ παιδάκι μου! σπαράζει μιὰ μητέρα.
Μὰ ἔνας νιὸς γυμᾶς καὶ τὸ παιδάκι ἀρπάζει!
Ἐνας γυρικὸς γέρος τόνε κοιτάζει
καὶ τί περιπσή περηφάνεια δοκιμάζει!
Πῶς νὰ μὴν τὸν ἔχω γιὰ καμάρι;
Εἶναι χύτης δική μου παλληκάρι!

Τίλλος "Αγρας"

Γ' ΑΠΟ ΤΗΝ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΚΗΝ ΖΩΗΝ

58. ΤΟ ΝΑΥΤΟΠΟΥΛΟΝ

Πέντε μῆνας τώρα λείπει εἰς τὰ ξένα τὸ ναυτόπουλον, σωστοὺς πέντε μῆνας. "Αχ! πόσον ἐπεθύμησε τὴν πατρίδα του.

'Ο «"Ἄγιος Νικόλαος», τὸ ίστιοφόρον, εἰς τὸ δόποῖον ὑπηρετεῖ, ἐταξίδευσεν εἰς μακρινοὺς τόπους, ἐστάθη εἰς πολλοὺς λιμένας καὶ τώρα γυρίζει ὅπίσω. Νύκτα καὶ ήμέραν ταξίδευσον μόνον οὐρανὸν καὶ θάλασσαν βλέπουν. 'Ο ἄνεμος σφυρίζει, φουσκώνει τὰ πανιά, τὰ κύματα ἀφρισμένα κτυποῦν τὸ πλοῖον, ἀλλὰ τὸ ναυτόπουλον δὲν τρομάζει. Εἶναι γενναῖον ναυτόπουλον καὶ, μόλις προστάξῃ ὁ πλοιάρχος, σκαρφαλώνει στὰ κατάρτια καὶ λύνει ἡ δένει τὰ πανιά.

Δὲν τὸ τρομάζει ἡ θάλασσα τὸ ναυτόπουλον. Δὲν συλλογίζεται τὸν κίνδυνον. "Ενα πρᾶγμα μόνον συλλογίζεται: πότε θὰ φθάσουν εἰς τὴν πατρίδα. "Οταν τελειώνῃ τὰς ἔργασίας του, στέκει ἀκουμβημένον εἰς τὰ παραπέτια τοῦ πλοίου καὶ συλλογίζεται τὴν γλυκειά του πατρίδα. Κοιτάζει, κοιτάζει μακράν, μακράν ὅσον ἡμπορεῖ νὰ φθάσῃ τὸ βλέμμα του, μήπως εἰς τὴν ἄκραν τοῦ ὁρίζοντος, ὅπίσω ἀπὸ τὰ σύννεφα, διακρίνη τὴν μικράν οἰκίαν του, ὅπου τὸ περιμένει ἡ

χήρα ή μητέρα του καὶ οἱ μικροὶ ὄρφανοι ἀδελφοί του. Καὶ τοῦ ἔρχονται δάκρυα εἰς τοὺς ὄφθαλμούς του.

Πέντε μῆνας τώρα λείπει εἰς τὰ ξένα. "Αχ! πότε τέλος θὰ φθάσῃ; Μὲ ποίαν χαρὰν θὰ ἀναβῇ τὴν μικράν των κλίμακα καὶ θὰ ὀρμήσῃ εἰς τὴν ἀγκάλην τῆς μητέρας του καὶ τῶν ἀδελφῶν τού! Καὶ ἔπειτα, τὴν ἐσπέραν, πλησίον τῆς ἑστίας, ἐνῷ θὰ εἶναι ὅλοι τριγύρω του, θὰ τοὺς διηγηθῇ εἰς ποιᾶ μέρη ἐταξίδευσε, τί πράγματα εἶδεν εἰς τοὺς μακρινοὺς ἔκεινους τόπους. Εἶναι πολὺ ὡραῖοι οἱ τόποι ἔκεινοι, ἀλλ' ὅχι διὰ τὸ ναυτόπουλον. Διότι διὰ τὸν ξενιτευμένον, ὁ δοποῖος ἔχει ἀγαπημένα ὅντα καὶ τὸν περιμένουν, ποτὲ δὲν εἶναι ὡραία ή ξενιτειά.

Πότε, πότε θὰ φθάσῃ; Τὸ περισσότερον βιάζεται νὰ φθάσῃ καὶ δι' ᾧλον λόγον : μὲν ἐν μέρος ἀπὸ τὰ χρήματα, τὰ δοποῖα ἔλαβεν ὡς μισθόν του, ἔχει ἀγοράσει δι' ὅλους κάτι· διὰ τὸ ἔνα ἀδελφάκι του ὑποδήματα, διὰ τὸ ᾧλο καπελάκι, διὰ τὴν μικράν του ἀδελφὴν χρωματιστὸν μανδήλι τῆς κεφαλῆς καὶ διὰ τὴν μητέρα του ὀλίγους πήχεις ὑφάσματος, διὰ νὰ ράψῃ φόρεμα. Μὲ ποίαν χαρὰν θὰ δώσῃ εἰς τὸν καθένα τὸ δῶρόν του καὶ μὲ ποίαν χαρὰν θὰ τὸ δεχθῇ ὁ καθεῖς!

Καὶ ἔπειτα, ἐνῷ ἡ μητέρα του θὰ τὸν ἀσπάζεται τρυφερά, ἔκεινος θὰ λύσῃ ἔνα κόμβον τοῦ μανδηλίου του, ὅπου ἔχει τὰ χρήματα, τὰ δοποῖα τοῦ ἔμειναν, καὶ θὰ τὰ δώσῃ εἰς τὴν μητέρα του, νὰ ἀγοράσῃ ἀλεύρι καὶ ὅ,τι ᾧλο χρειάζεται.

"Ενῷ ἔχει αὐτὰ εἰς τὸν νοῦν του, τὸ ναυτόπουλον κοιτάζει πάντοτε ἐμπρὸς πρὸς τὸ ᾧκρον τῆς θαλάσσης, ἔκει ὅπου γνωρίζει, ὅτι εύρισκεται τὸ ἀγαπητόν του χωρίον. Καὶ νά! Τὰ σύννεφα, τὰ δοποῖα τοῦ ἀπέκρυπτον ἔως τώρα τὸ ᾧκρον τοῦ ὄρίζοντος, φεύγουν διωγμένα ἀπὸ τὸν ἄνεμον καὶ ἔξαφνα διακρίνει τὴν πολυπόθητον ἀκτήν. "Α! πῶς κτυπᾷ

τώρα ή καρδία του! "Εφθασαν τέλος πάντων.

'Ιδού, ξεχώριζει ή κωνική κορυφή του προφήτου 'Ηλία καὶ μετ' ὀλίγον θὰ φανῆ καὶ τὸ ἀσπρὸν ἐκκλησάκι του Ἀγίου, μὲ τὰς οἰκίας του χωρίου του σκορπισμένας εἰς τὸν κατήφορον ἔως τὴν θάλασσαν. Δὲν βλέπει καρμίαν ἀκόμη ἀπὸ τὰς οἰκίας τὸ ναυτόπουλον, ἀλλὰ γνωρίζει, ὅτι εἶναι ἐκεῖ, καὶ οἱ ὄφθαλμοί του στυλώνονται μὲ προσογὴν καὶ προσπαθοῦν νὰ τὰς διακρίνουν.

"Α! πόσον ἀργὰ νομίζει, ὅτι προχωρεῖ τὸ πλοῖον! "Ἄς ἡμποροῦσε τὸ ναυτόπουλον νὰ εἴχε πτερά, ἃς ἡμποροῦσε νὰ ἥτο ἔνας ἀπὸ τοὺς γλάρους, οἱ ὄποιοι ἥλθαν νὰ τοὺς ὑποδεχθοῦν, νὰ δρμήσῃ ὡσὰν βέλος ἐπάνω ἀπὸ τὰ κύματα, καὶ νὰ πετάξῃ πρὸς ἐν λευκὸν σημεῖον, ἐκεῖ πλησίον εἰς τὴν ἀκρογιαλιάν, τὸ ὄποιον δὲν βλέπει ἀκόμη, ἀλλὰ τὸ μαντεύει, τὸ μαντεύει!

Τὸ πλοῖον προχωρεῖ, ὀλονέν, προχωρεῖ, καὶ ἡ ἀπόστασις ὀλιγοστεύει. 'Ο ἀνεμος, ὡς νὰ ἐννοῇ τὴν ἀνυπομονησίαν του μικροῦ, φυσᾷ εὔνοϊκὸς μὲ ὅλας του τὰς δυνάμεις, φουσκώνει ὅλα τὰ πανιά τὸ πλοῖον σχίζει δρμητικὰ μέσα εἰς λευκούς ἀφρούς τὰ κύματα.

'Ιδού, ἐφάνη ἡ ἐκκλησία, ἥρχισαν νὰ προβάλλουν τώρα μία-μία, λευκαὶ ὡς προβατάκια, τὰ ὄποια βόσκουν εἰς τὴν πρασινάδα, αἱ οἰκίαι του χωρίου του. Δάκρυα ἀναβλύζουν εἰς τοὺς ὄφθαλμούς του μικροῦ καὶ θολώνουν τὰ βλέμματά του. 'Ιδού! 'Επρόβαλε τώρα καὶ ἡ οἰκία των! 'Ιδού ἡ καπνοδόχη, ἡ ὄποια καπνίζει ἐλαφρὰ - ἐλαφρά. 'Ιδού καὶ τὸ κυπαρίσσι, τὸ ὄποιον ἔχει φυτεύσει ὁ μακαρίστης ὁ πάππος του καὶ τὸ ὄποιον τρυπᾶ μὲ τὴν κορυφὴν του τὸν οὐρανόν.

Καὶ τὸ ναυτόπουλον συλλογίζεται: Ποῦ νὰ εἶναι ἀρά γε τὴν ὕραν αὐτὴν οἱ ἴδιοι του; 'Η μητέρα του θὰ ὑφαίνη καθισμένη εἰς τὸν ἀργαλειόν; "Η μήπως ἐπῆραν εἰδῆσιν, ὅτι

έμβαίνει εἰς τὸν λιμένα τὸ πλοῖον; Τότε θὰ εἶναι εἰς τὸ παράθυρον τῆς τραπεζαρίας πρὸς τὴν θάλασσαν. Καὶ τὸ ναυτόπουλον συγκεντρώνει τὰ βλέμματά του πρὸς τὰ παράθυρα τῆς οἰκίας των καὶ προσπαθεῖ νὰ διακρίνῃ.

Αἴφνης ἀκούεται βροντώδης ἡ φωνὴ τοῦ πλοιάρχου. "Έχουν πλησιάσει τόρα πολύ, πρέπει νὰ μαζεύσουν τὰ πανιά, νὰ ἐλαττώσουν τὴν ταχύτητα τοῦ πλοίου. Τὸ ναυτόπουλον καὶ οἱ ἄλλοι ναῦται σκορπίζονται γρήγορα εἰς τὰ κατάρτια καὶ ἀρχίζουν νὰ μαζεύουν τὰ πανιά. "Α! ἐπλησίασαν πολύ. Γκρρ... ἔρριψαν τὴν ἀγκυραν.

Μετ' ὀλίγον σύρουν πλησίον εἰς τὸ πλοῖον τὴν λέμβον, ἡ ὅποια παραχολουθεῖ τὸν «"Αγιον Νικόλαον»», δεμένη μὲ γονδρὸν παλαμάρι. Ἐμβαίνει ὁ πλοιάρχος καὶ τρεῖς ναῦται, πηδᾶ τελευταῖον καὶ τὸ ναυτόπουλον εἰς αὐτήν. Κάθηται εἰς τὸν πάγκον καὶ κωπηλατεῖ μὲ δύσην δύναμιν ἔχει, ἀλλὰ τὸ κεφάλι του διαρκῶς στρέφεται ὀπίσω, πρὸς τὴν ἀκτήν.

"Αγ! πῶς ἀνησυχεῖ τώρα! Πῶς κτυπᾷ ἡ καρδία του, ώς νὰ θέλῃ νὰ σπάσῃ. Εἶναι ἀρά γε ὅλοι καλὰ οἱ ιδικοί του; Μήν τοπαθε κανεὶς τίποτε; Μήπως εἶναι ἄρρωστη ἡ μητέρα του ἢ κανεὶς ἀδελφός του! Πῶς ἀνησυχεῖ!

'Αλλὰ ποία εἶναι, ἀνάμεσα εἰς τὸ πλῆθος, ἡ μαυροφορεμένη ἑκείνη γυναικα μὲ τὰ τρία παιδάκια, τὰ ὅποια ἔσφωνίζουν χαρούμενα εἰς τὸ πλευρόν της; "Α! τοὺς γνωρίζει, τοὺς γνωρίζει! Εἶναι ἡ μητέρα του, ἡ ἀγαπημένη του μητέρα, εἶναι τ' ἀδελφάκια του, τ' ἀγαπημένα του ἀδελφάκια!

'Η βάρκα προσήγγισε πλέον εἰς τὴν ξηράν· ἔξερχεται ὁ πλοιάρχος, ἔξερχονται οἱ ναῦται καὶ τὸ ναυτόπουλον δρυῆς εἰς τὴν ἀγκάλην τῆς μητέρας του καὶ τῶν ἀδελφῶν του.

« Παιδικά διηγήματα »

Αριστοτέλης Κονστίδης

59. ΤΟ ΜΟΝΟ « ΚΑΛΩΣ ΩΡΙΣΕΣ »

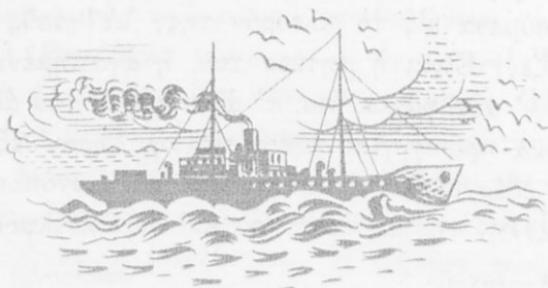
Καράβι ἀνοίγει τὰ φτερά,
τὴν ἄγκυρα σηκώνει·
καραβοκύρης στέκεται,
κρατῶντας τὸ τιμόνι.

Καράβι, στὰ ταξίδια σου
θὰ βρῆς λιμάνια χίλια·
θ' ἀκούσῃς «καλῶς ὥρισες»
ἀπὸ χιλιάδες χείλια.

Μήν τὰ πιστέψῃς! "Απιαστες
εύχές, ποὺ δὲ ἀγέρας παίρνει
καὶ τὶς σκορπῷ στὸ δρόμο του
καὶ πίσω δὲν τὶς φέρνει.

Τὸ μόνο «καλῶς ὥρισες»,
τὴ μόνη εύχὴ ποὺ πιάνει
θὰ τὴν ἀκούσῃς στὸ μικρὸ
τοῦ τόπου σου λιμάνι.

'Ιωάννης Πολέμης

Δ' ΑΠΟ ΤΗΝ ΜΥΘΟΛΟΓΙΑΝ ΤΗΝ ΙΣΤΟΡΙΑΝ ΚΑΙ ΤΗΝ ΖΩΗΝ
ΤΩΝ ΑΡΧΑΙΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ

60. ΠΩΣ ΕΛΑΒΟΝ ΤΟ ΟΝΟΜΑ ΤΩΝ ΑΙ ΑΘΗΝΑΙ

1. Τὸν παλαιὸν καιρὸν πλησίον τοῦ Ἰλισσοῦ εἶχε κτισθῆ ἐν μικρὸν χωρίον. Εἰς τὴν ἀρχὴν δὲν εἶχε ὄνομα καὶ ἦτο ἄγνωστον. Οἱ κάτοικοι του ὅμως ἥσαν γενναῖοι καὶ πολὺ ἔξυπνοι καὶ εἶχον ὡς ἀρχοντά των τὸν Ἐρεχθέα.

‘Ο Ζεύς, ὡς παντογνώστης θεός, ἐγνώριζεν, δτὶ τὸ μικρὸν αὐτὸν χωρίον θὰ ἐγίνετο μίαν ἡμέραν ἡ ἐνδοξοτέρα πόλις τοῦ κόσμου, καὶ τὸ εἶπε εἰς τοὺς ἄλλους θεούς.

‘Οταν ἤκουσαν τοῦτο οἱ ἄλλοι θεοί, ἥθελον καθεὶς ἀπὸ αὐτοὺς νὰ δώσῃ εἰς τὸ χωρίον τοῦ Ἐρεχθέως τὸ ἴδικόν του ὄνομα. ‘Ο Ζεύς ὅμως ἀπεφάσισε μόνον δύο θεοὶ νὰ ἀγωνισθῶν μεταξύ των, διότι οἱ κάτοικοι τοῦ νέου χωρίου δύο τέχνας ἤξευραν νὰ κάμνουν: στερεὰ πλοῖα, διὰ νὰ ταξιδεύουν, καὶ ώραῖα ἀγγεῖα καὶ ἀγάλματα διὰ τοὺς ναούς.

“Ἐτσι ἔμεινε νὰ ἀγωνισθοῦν ὁ Ποσειδῶν, ὁ θεὸς τῆς θαλάσσης, καὶ ἡ θεὰ Ἀθηνᾶ, ἡ ὁποίᾳ ἐπροστάτευε τὰς τέχνας.

2. Κατὰ τὴν ἡμέραν, τὴν ὅποιαν ὥρισεν ὁ Ζεύς, προσῆλθον ὅλοι οἱ θεοὶ καὶ ἐκάθησαν εἰς χρυσοῦς θρόνους πλησίον τῆς ὅχθης τοῦ Ἰλισσοῦ. Τῷψηλότερα ἀπὸ ὅλους ἦτο ὁ θρόνος τοῦ Διός. Πλησίον του εἶχε καθήσει ἡ "Ηρα, ἡ μεγάλη θεά. Μετὰ ἀπὸ αὐτὴν ἦτο ὁ Ἀπόλλων μὲν χρυσῆν λύραν εἰς τὴν χεῖρα καὶ πλησίον του ἡ ἀδελφή του "Αρτεμις μὲ τόξον καὶ βέλη, ἔτοιμη διὰ τὸ κυνήγιον.

"Οπισθεν ἐκάθητο ἡ Ἀφροδίτη, ἡ θεὰ τῆς ὥραιότητος, ὁ "Αρης, ὁ ἀτρόμητος θεὸς τοῦ πολέμου, καὶ ἡ Δήμητρα, ἡ θεὰ τῆς γεωργίας, ἡ ὅποια ἐδίδαξε τοὺς ἀνθρώπους νὰ σπείρουν καὶ νὰ θερίζουν τὸν σῖτον. Ἐκεῖ ἦσαν καὶ ὁ Πλούτων, ὁ θεὸς τοῦ "Ἄδου, καὶ ὁ "Ηφαιστος, ὁ θεὸς τοῦ πυρός. "Οπισθεν τοῦ Διός ἐκάθητο ὁ Ἐρμῆς φορῶν εἰς τοὺς πόδας τὰ πτερωτά του πέδιλα.

3. Εἰς τὴν συνέλευσιν ἐκείνην τῶν θεῶν ἡ Ἀθηνᾶ καὶ ὁ Ποσειδῶν ἵσταντο σιωπηλοὶ καὶ ἐπερίμενον τὴν ἀπόφασιν τοῦ Διός. Ἡ Ἀθηνᾶ ἐκράτει εἰς τὴν δεξιὰν χεῖρα τὸ ἀνίκητον δόρυ της. Εἰς τὴν χεῖρα τοῦ Ποσειδῶνος ἔλαμπε ἡ τρίαινά του, ἡ ὅποια κάμνει τὴν θάλασσαν νὰ τρέμῃ. Τότε εἶπεν ὁ Ζεύς:

— "Οποιος ἀπὸ τοὺς δύο θεοὺς θὰ κάμη νὰ ἔξελθῃ ἀπὸ τὴν γῆν τὸ δῶρον, τὸ πλέον χρήσιμον εἰς τοὺς κατοίκους τῆς Ἀττικῆς, αὐτὸς θὰ δώσῃ τὸ ὄνομά του εἰς τὸ χωρίον τοῦ Ἐρεχθέως.

Αμέσως ἐστηκώθη ὁ Ποσειδῶν καὶ μὲ τὴν τρίαινάν του ἐκτύπησε δυνατὰ τὸ χῶμα. Εύθυνς ἀνεταράχθη· γῆ καὶ ἀνεπήδησεν εἰς ὥραιότατος ἵππος, λευκὸς ὡς ἡ χιών.

Οἱ θεοὶ παρετήρουν τὸν ἵππον μὲ θυμυχασμόν. Ἡ χαῖτη του ἀνέμιζεν εἰς τὸν ἀέρα, οἱ ὀρθαλμοί του ἔλαμπον καὶ οἱ λεπτοί του πόδες ἤτοι μάζοντο νὰ πηδήσουν καὶ νὰ τρέξουν.

4. Η Ἀθηνᾶ δὲν ἐταράχθη, ἔκυψεν ἡσύχως εἰς τὴν γῆν, ἔσκαψεν δὲνίγον μὲ τὴν ἀριστεράν της χεῖρα καὶ ἔρριψεν εἰς τὸν μικρὸν λάκκον ἕνα μικρὸν σπόρον, τὸν δποῖον ἐκράτει εἰς τὴν δεξιάν της χεῖρα. Δὲν ἔλεγε τίποτε· μόνον μὲ λεπτὸν μειδίαμα εἰς τὰ χείλη παρετήρει τοὺς ἄλλους θεούς.

Καὶ ίδού, ἀμέσως φυτρώνει ἀπὸ τὴν γῆν εἰς μικρὸς βλαστός, δὲνδροῖς μεγαλώνει ἐντὸς δὲνίγον καὶ γίνεται δένδρον μέγα μὲ κορμὸν στερεόν. Καὶ ἐντὸς δὲνίγον γεμίζει μὲ κλάδους, κλώνους καὶ φύλλα, τὰ δποῖα ἔλαμπον εἰς τὰς ἀκτῖνας τοῦ ἥλιου. Τὸ δένδρον διαρκῶς ἐμεγάλωνε καὶ οἱ κλάδοι του ἔκλινον φορτωμένοι ἀπὸ καρποὺς πρασινωπούς, καρπούς γεμάτους χυμόν.

— Πάτερ Ζεῦ, λέγει τότε ἡ Ἀθηνᾶ, αὐτὸ εἶναι τὸ δῶρόν μου. Ό νποιος τοῦ Ποσειδῶνος θὰ κάμη αὐτὸν τὸν λαὸν νὰ ἀγαπήσῃ τὸν πόλεμον καὶ τὰ αἷματα. Τὸ δῶρον τὸ ιδιαίτερον μου, ἡ ἐλαία, θὰ εἶναι σύμβολον τῆς εἰρήνης, τῆς ἡσυχίας καὶ τῆς εύτυχίας.

5. Τότε δὲνοι οἱ ἀθάνατοι θεοὶ ἀνέκραξαν μὲ μίαν φωνήν:

— Τὸ δῶρον τῆς Ἀθηνᾶς εἶναι τὸ καλύτερον. Καὶ τὸ χωρίον τοῦτο, τὸ δποῖον θὰ γίνη κάποτε ἡ ἐνδοξοτέρα πόλις τοῦ κόσμου, θὰ λάβῃ τὸ ὄνομα τῆς Ἀθηνᾶς.

"Ετσι ἔλαβον τὸ ὄνομά των αἱ Ἀθῆναι.

Η θεὰ ἀπὸ τότε ἐπροστάτευε τὴν ἀγαπημένην της πόλιν. Καὶ οἱ Ἀθηναῖοι ἔκτισαν δι' αὐτὴν εἰς τὴν Ἀκρόπολιν ἕνα λαμπρότατον ναόν, τὸν Παρθενῶνα, καὶ πρὸς τιμήν της ἔώρταζον κατ' ἔτος τὰ Παναθήναια.

Κατὰ Ἀριστοτέλην Κουρτίδην

61. Ἡ Ἀθηνᾶ στὴν Ἀθήνα

Χαρὰ σ' ἔσε, χώρα λευκὴ καὶ χώρα εύτυχισμένη!

Καμμιὰ χώρα σ' ὅλη τὴ γῆ, καμμιὰ στὴν οἰκουμένη
δὲν ηὔρε τέτοιο φυλαχτὸ σὰν τὸ δικό μου μάτι.

Ἄπ' ἄλλες χῶρες πέρασα γοργὰ - γοργὰ τρεχάτη
καὶ μ' εἶδαν τῆς Ἑλλάδας μου τ' ἀγαπημένα μέρη
σὰν ἄνεμο καὶ σὰν ἀιτὸ καὶ σύννεφο κι ἀστέρι.

"Ομως σ' ἔσε τὸ θρόνο μου αἰώνια θεμελιώνω
καὶ ρίζωσ' ἡ ἀγάπη μου στὰ χώματά σου μόνο.

«Τίμος εἰς τὴν Ἀθηνᾶ»

Κωστής Παλαμᾶς

1. Εἶναι δειλινὸν καλοκαιρινῆς ἡμέρας. Ἡ σκηνὴ γίνεται εἰς τὴν ἀρχαίαν Σπάρτην. Ὁ ἥλιος γέρνει πρὸς τὴν κορυφὴν τοῦ ὑψηλοῦ καὶ μεγαλοπρεποῦς Ταῦγέτου, ὁ ὅποῖς ὡς τεῖχος ὑψώνεται ἀπὸ βορρᾶ πρὸς νότον. Ἀπέναντί του ὁ Πάρνων εἶναι χαμηλότερος καὶ ἡμερώτερος. Αἱ πλάγιαι ἀκτῖνες γεμίζουν τῷρα τὴν Σπάρτην μὲ φῶς.

Ἐὰν ἔξαιρέσῃ κανεὶς τὸ βουλευτήριον καὶ τοὺς ναούς, ἡ πόλις δὲν ἀποτελεῖται παρὰ ἀπὸ μικροὺς καὶ ταπεινοὺς οἰκίσκους. Τὸ πλέον ἀξιοθέατον μέρος εἶναι ἡ δενδροφυτευμένη ἀγορά, γύρω ἀπὸ τὴν ὅποιαν εὑρίσκονται οἱ ναοὶ τοῦ Διός, τῆς Ἀθηνᾶς καὶ ἄλλων θεῶν, τὰ ἀγάλματα τοῦ Ἀπόλλωνος καὶ τῆς ἀδελφῆς του Ἀρτέμιδος, καθὼς καὶ ἄλλοι ναοὶ καὶ βωμοὶ ἡρώων.

Μεγαλυτέραν ἐντύπωσιν προξενεῖ τὸ γεγονός, ὅτι ἡ Σπάρτη δὲν ἔχει τείχη, ποὺ νὰ τὴν ζώνουν γῦρο καὶ νὰ τὴν προφυλάττουν. «Τείχη διὰ τὴν Σπάρτην ἥσαν τὰ γενναῖα στήθη τῶν παλληκαριῶν της!». "Ετσι ellenegon.

Εἰς τὴν ἀγορὰν φαίνονται ἀρκετοὶ γέροντες. Εἰς τὴν ἄλλην πόλιν εἶναι μόνον γυναῖκες καὶ μικρὰ παιδία. "Ολοι οἱ νέοι ἄνδρες λείπουν εἰς τὴν μάχην.

"Ἔχει ἔλθει ἡ εἰδησις, ὅτι ἡ μάχη ἥρχισεν. Ἀπὸ στιγμῆς εἰς στιγμὴν ἀναμένουν καὶ τὸν δεύτερον ἀγγελιαφόρον νὰ φέρῃ τὴν εἰδησιν διὰ τὸ ἀποτέλεσμα τῆς μάχης.

2. Μία Σπαρτιάτισσα μὲ κοντὸν χιτῶνα ἐβγῆκεν ἀπὸ μίαν μικρὰν οἰκίαν καὶ ἐπροχώρησεν. Ἐστάθη εἰς ἓνα μικρὸν δρόμον καὶ ἀπὸ ἐκεῖ ἐκαμάρωνε τὰ μικρὰ παιδιά, ποὺ ἐγυμνάζοντο. Ἐκρατοῦσαν τὰς ἀσπίδας μὲ τέτοιον τρόπον, ὥστε νὰ σχηματίζουν φοβερὸν καὶ ἀδιαπέραστον τεῖχος. "Ε-

τσι ὅλοι μαζὶ ώρμοῦσαν ἐπιθετικοὶ σὰν ἔνα σῶμα. Διελύοντο ἕπειτα οἱ λόχοι καὶ ἕπειτα, μέσα εἰς δευτερόλεπτα, ἀνεσχηματίζοντο.

"Οταν αἱ ἀντίπαλοι ὅμάδες τῶν παιδιῶν ἔκαναν ἐπίθεσιν, ἐκτυποῦσαν δυνατὰ τὰς ἀσπίδας των ἐπάνω εἰς τὰς ἀσπίδας τῶν ἀντιπάλων, διὰ νὰ τοὺς ἀνατρέψουν.

"Ἐπειτα ἡ Σπαρτιάτισσα ἐπροχώρησε πρὸς τὸν δρόμον, δ ὁποῖος ἐπήγαινε πρὸς βορρᾶν, πρὸς τὴν Τεγέαν τῆς Ἀρκαδίας. Ὁ δρόμος αὐτὸς κατέβαινε εἰς τὸν Εὔρωταν καὶ μετὰ τὴν μικρὰν γέφυραν ἐγάνετο πρὸς τὰ ἀντικρινὰ χαμηλὰ βουνά.

"Οταν ἔφθισεν εἰς τὴν ὅχθην τοῦ Εὔρωτα, εἶδεν ἐκεῖ ἄλλους λόχους μικρῶν παιδιῶν, ποὺ ἐκολυμβοῦσαν μέσα εἰς τὸν ποταμόν.

Κατόπιν ἡ Σπαρτιάτισσα ἐπροχώρησε πρὸς τὸν Πλατανιστᾶν. Ὁ Πλατανιστᾶς ἦτο μίχ μικρὰ νῆσος τοῦ Εὔρωτα, φυτευμένη μὲ πολλοὺς πλατάνους. Εἰς αὐτὴν τὴν νῆσον ὑπῆρχε τὸ ἔθιμον μίαν ὡρισμένην ἑορτὴν νὰ μάχωνται ὅλοι οἱ ἔφηβοι μεταξύ των χωρίς ὅπλα.

Δὲν ἦτο σπάνιον εἰς τὸ τέλος τῆς πλαστῆς αὐτῆς μάχης νὰ ὑπάρχουν καὶ νεκροί. Ἄλλὰ τοῦτο εἰς τοὺς Σπαρτιάτας δὲν ἐπροξένει ἐντύπωσιν. «Φθάνει, δτι ἔτσι γίνονται δυνατοί, διὰ νὰ ἡμποροῦν νὰ καταβάλλουν τοὺς ἔχθρούς τὴν ὕραν τῆς μάχης!». Αὐτὰ ἐσκέπτοντο.

Ἡ Σπαρτιάτισσα ἐνθυμεῖται καὶ χαμογελᾷ ἀπὸ μητρικὴν ὑπερηφάνειαν. Διότι πέντε νίοι τῆς εἶχαν ἀγωνισθῆ εἰς τὸν Πλατανιστᾶν καὶ εἶχαν καὶ οἱ πέντε νικήσει!

'Εστράφη τότε καὶ ἐκοίταξε πρὸς νότον. "Εξώ ἀπὸ τὴν πόλιν, πρὸς τὸ Γύθειον, ὑψώνετο ὁ ναὸς τῆς Ὁρθίας Ἀρτέμιδος. Ἐκεῖ, σύμφωνα μὲ ἄλλο θρησκευτικὸν ἔθιμον, καὶ τὰ πέντε παιδιά τῆς εἶχαν μαστιγωθῆ πρὸς χάριν τῆς θεᾶς.

Ελγαν ὅμως καὶ ἐκεῖ ἀναδειχθῆ νικηταί, διότι εἰχαν μέχρι τέλους ὑπομείνει τοὺς πόνους, καὶ ἂς αὐλάκωνε τὸ μαστίγιον τὰ κορμιά των, καὶ ἂς ἔρρεε τὸ αἷμα ἀπὸ τὰς πληγάς.

3. Ἡ Σπαρτιάτισσα ἐπροχώρησε κατόπιν πρὸς τὴν γέρυραν καὶ, ἀφοῦ ἐστάθη ἐκεῖ, ἐστύλωσε τοὺς ὀφθαλμούς τῆς πρὸς τὸν ἀντικρινὸν δρόμον.

Εἶχε καὶ τὰ πέντε παιδιά της εἰς τὴν μάχην. Ἀπὸ στιγμῆς εἰς στιγμὴν θὰ ἤρχετο δὲ δεύτερος ἀγγελιαφόρος νὰ ἔναργείλῃ τὸ ἀποτέλεσμα τῆς μάχης.

Οἱ ἥλιοις εἶχε πλησιάσει πρὸς τὴν κορυφὴν τοῦ Ταῦγέτου. Ἡ σκιὰ τοῦ μεγάλου ὄγκου τοῦ βουνοῦ ἐπροχώρει πρὸς τὴν πόλιν. Καὶ ἡ Σπαρτιάτισσα, μὲ τὸν κοντὸν σπαρτιατικόν της χιτῶνα, ἐστεκεὶ ἐκεῖ δρθία καὶ ἐπερίμενε.

— Μὰ τὸν Ἡρακλῆ, ἐπὶ τέλους ἔρχεται! εἴπε κάποιαν στιγμὴν μὲ ἀνακούφισιν ἡ Σπαρτιάτισσα.

Εἶχε πράγματι παρατηρήσει νὰ κατεβαίνῃ τρέχων δὲ ἔναμενόmenos ἀγγελιαφόρος. Ἡ Σπαρτιάτισσα περιμένει μὲ ἔναντιμονησίαν, πότε θὰ περάσῃ ἐκεῖνος τὴν γέφυραν. Τῆς φαίνεται, ὅτι δὲν τρέχει ὅσον πρέπει.

Τέλος ἐκεῖνος περνᾷ τὴν γέφυραν.

— Τρέξε λοιπόν! τοῦ φωνάζει.

Πλησιάζει αὐτὸς λαχανιασμένος. "Οταν ὅμως ἀναγνωρίζῃ τὴν Σπαρτιάτισσαν, ἀμέσως γίνεται σκυθρωπός.

— Λέγε μου τὰ νέα γρήγορα! προστάζει ἐκείνη τὸν ἀγγελιαφόρον, δὲ ὁποῖος βεβαίως εἶναι ἔνας ἀπὸ τοὺς δημοσίους δούλους, ποὺ χρησιμεύουν ὡς ταχυδρόμοι.

— Καὶ τὰ πέντε σου παιδιά... λέγει ἐκεῖνος καὶ διστάζει νὰ προχωρήσῃ.

— Λέγε λοιπόν,... καὶ τὰ πέντε μου παιδιά;...

— Εφονεύθησαν!

—'Ηλίθιε δοῦλε, εἶπεν ἐκείνη ὡργισμένη. Αύτὸς περιμένω νὰ μάθω ἢ τὸ ἀποτέλεσμα τῆς μάχης;

— Νίκη! ἀπεκρίθη ὁ ἀγγελιαφόρος.

Καὶ τότε ἡ Σπαρτιάτισσα, ἀφοῦ ἐσήκωσεν ὑψηλὰ τὸ κεφάλι, εἶπε μὲν ὑπερηφάνειαν:

— Τώρα δέχομαι μὲν εὐχαρίστησιν καὶ τὴν ἀναγγελίαν τοῦ θανάτου τῶν παιδιῶν μου!

4. 'Ο ἀγγελιαφόρος συνέχισε τὸν δρόμον του. "Ετρεχες νὰ φθάσῃς ἐκεῖ, ὅπου ἦσαν οἱ ἔφοροι καὶ ἡ Γερουσία, διὰ νὰ τοὺς ἀναγγείλῃ τὸ χαρμόσυνον ἀγγελμα.

Εἰς τὸ μεταξὺ ἡ Σπαρτιάτισσα ἐπέστρεψεν ἀργὰ εἰς τὴν πόλιν. Αἱ τελευταῖαι ἀκτῖνες ἔκαναν τὰ σύννεφα νὰ εἶναι ρόδινα καὶ τὰ νερὰ τοῦ Εύρωτα νὰ φαίνωνται ἀσημένια. 'Αλλὰ ἐκείνη δὲν εἶχε τὸν νοῦν της εἰς αὐτά.

'Επέρασε καὶ πάλιν ἀπὸ τὸ Γυμναστήριον. 'Εκεῖ τὰ παιδιά συνέχιζαν ἀκόμη τὰς ὀρμητικάς των ἐπιθέσεις καὶ τὸν χρότον τῶν ἀσπίδων. Καθὼς τὰ βλέπει, ἐνθυμεῖται τὰ παιδιά της, ὅταν μικρὰ ἐσύχναζαν ἐκεῖ. Τώρα καὶ τὰ πέντε δὲν ὑπάρχουν. Βεβαίως, πάρα πολὺ θὰ τὸ ηθελε νὰ ἰδῃ καὶ τὰ πέντε παιδιά της νὰ ἐπιστρέφουν ἀπὸ τὴν μάχην νικηταί. "Ετσι σκέπτεται, διότι εἶναι μητέρα καὶ πολὺ τὰ ἀγαπᾶ.

'Αμέσως δέκας κατόπιν συμπληρώνει τὸν συλλογισμόν της μὲ τὴν ἔξῆς σκέψιν : «'Αλλ' ἀφοῦ ἐσώθη ἀπὸ τὸν κίνδυνον ἡ Σπάρτη, δὲν εἶναι τὸ ἴδιον; Μήπως διὰ τὴν Σπάρτην δὲν τοὺς ἐγέννησα καὶ μήπως διὰ τὴν Σπάρτην ἀγωνιζόμενοι δὲν ἐφονεύθησαν εἰς τὴν μάχην; 'Ο σκοπὸς λοιπὸν τῆς ζωῆς των ἔχει πραγματοποιηθῆ».

"Ετσι συμπληρώνει τὴν σκέψιν της, διότι δὲν εἶναι μόνον μητέρα, ἀλλὰ διότι εἶναι καὶ Σπαρτιάτισσα.

(Διασκευὴ ἀπὸ τὸν Πλούταρχον)

K. Ρωμαῖος

63. ΠΑΤΡΙΔΑ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΙΑ

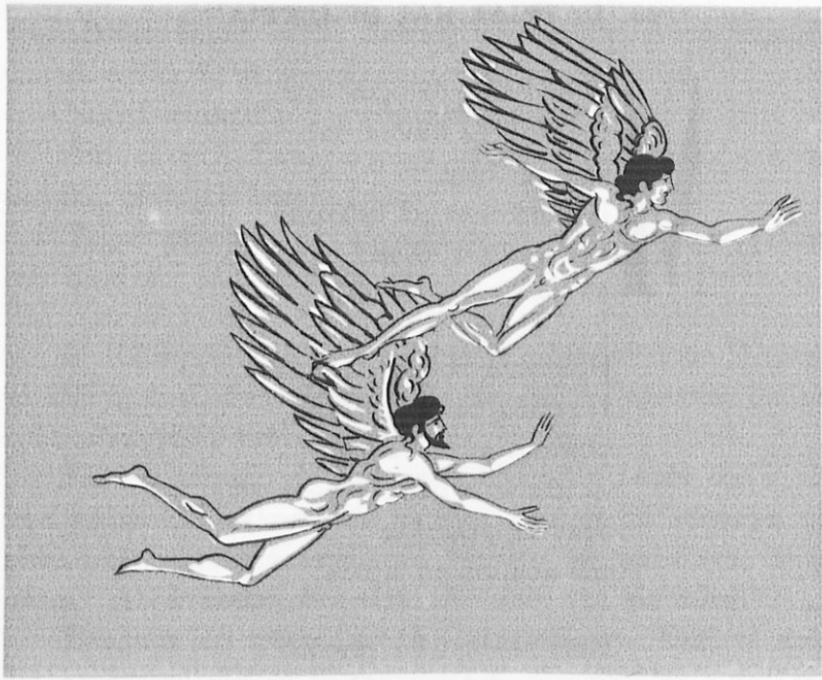
MΗΤΕΡΕΣ, δασκαλέψετε,
βυζάξτε τὰ παιδιά σας
μὲ τῆς τιμῆς τὸ γάλα.
Νὰ φέρνουνε μὲ σεβασμὸ
στὰ χείλη τ' ὄνομά σας,
σὰ θὰ γενοῦν μεγάλα.

Θρησκεία τὸ ἔνα μάθημα,
Πατρίδα τὸ ἄλλο νᾶναι,
φθάνουν αὐτὰ τὰ δύο
νὰ κλείνουν μέσα στὴν καρδιά,
ὅταν θὰ μελετᾶνε
τοῦ κόσμου τὸ βιβλίο.

Ἐτσι πολῖτες θὰ γενοῦν
νὰ τοὺς ζηλεύουν ὅλοι,
φίλοι κι ἔχθροι καὶ ξένοι.
Κι ἀπ' τὰ μικρά μας τὰ παιδιὰ
θὰ βγοῦν στρατοὶ καὶ στόλοι
κι Ἑλλάδα δοξασμένη!

Σπίρος Ματσούκας

64. Ο ΜΙΝΩΣ ΚΑΙ Ο ΔΑΙΔΑΛΟΣ

Τὸν παλαιὸν καιρὸν βασιλεὺς τῆς Κρήτης ἦτο ὁ Μίνως, ὁ ὁποῖος εἶχε πολὺν στρατὸν καὶ ἔξουσίαζε πολλὰ μέρη.

Ἄφοῦ ἐσύναξε πολλὰ πλούτη, ἀπεφάσισε νὰ κτίσῃ μεγάλα ἀνάκτορα εἰς τὴν πρωτεύουσάν του, τὴν Κνωσσόν. Εἶχεν ἀνάγκην ἀπὸ ἔνα καλὸν τεχνίτην. "Εστειλε λοιπὸν πλοῖον εἰς τὰς Ἀθήνας καὶ προσεκάλεσε πλησίον του τὸν καλύτερον τεχνίτην τοῦ καιροῦ ἐκείνου, τὸν περίφημον Δαίδαλον. 'Ο Δαίδαλος ἐδέχθη τὴν πρόσκλησιν τοῦ βασιλέως καὶ ἐπῆγεν εἰς τὴν Κρήτην. Παρέλαβε δὲ μαζί του καὶ τὸν μονογενῆ υἱόν του, τὸν "Ιχαρον.

'Ο Μίνως ὑπεδέχθη μὲ τιμὰς τὸν Δαίδαλον καὶ τοῦ εἶπε:
— Εἶσαι ἐλεύθερος νὰ μεταχειρισθῆς ὅσους ἐργάτας θέ-

λεις καὶ νὰ ἔξυδεύσῃς δοκ χρήματα χρειάζεσαι. Ὁρκεῖ τὰ ἀνάκτορά μου νὰ γίνουν τὰ ὄραιότερα καὶ τὰ πλουσιότερα, ποὺ οὐ πάρχουν εἰς τὸν κόσμον ὅλον.

Ο Δαίδαλος ἥρχισεν ἀμέσως τὴν ἐργασίαν μὲ τῇλον καὶ ἐπιμονήν. Εἰς δὲ λίγον καιρὸν τὰ ἀνάκτορα ὑψώθησαν ὄραιότατα, μὲ ὑψηλοὺς στύλους, μὲ διαδρόμους, μὲ μεγάλας αὐλάς, μὲ δικαστήρια, μὲ φυλακάς, μὲ ναούς... Τὰ ἀνάκτορα ἔγιναν ὡς μία ὡχυρωμένη πόλις.

Ἐκεῖ πλησίον κατεσκεύασεν ὁ Δαίδαλος καὶ τὸν Λαβύρινθον. Ο Λαβύρινθος ἦτο βαθὺ καὶ σκοτεινὸν σπήλαιον, μὲ δρόμους τόσου φιδωτούς, ὡστε, ὅστις εἰσήρχετο ἐκεῖ μέσα, ἦτο ἀδύνατον νὰ ἔξελθῃ χωρὶς ὁδηγόν.

Μέσα εἰς τὸν Λαβύρινθον ἔκλεισεν ὁ Μίνως τὸν Μινώταυρον, τρομερὸν τέρας, τὸ ὅποιον ἐτρέφετο μὲ τὸ κρέας τῶν ἀνθρώπων, οἱ ὅποιοι ἦσαν καταδικασμένοι εἰς θάνατον.

Ο Δαίδαλος, ἀφοῦ ἐτελείωσε τὰ ἀνάκτορα καὶ τὸν Λαβύρινθον καὶ ἐστόλισε τὴν πρωτεύουσαν μὲ φρούρια, ἀγάλματα καὶ κρήνας, ἥθελησε νὰ ἐπιστρέψῃ εἰς Ἀθήνας. Εἶχε βαρυνθῆ τὸν ξένον τόπον καὶ ὁ μεγάλος του πόθος ἦτο νὰ ἐπανίδῃ τὴν ἀγαπημένην του πατρίδα.

Ο Μίνως ὅμως δὲν τοῦ ἔδιδε τὴν ἁδειαν νὰ φύγῃ, διότι ἐφοβεῖτο μήπως κτίσῃ καὶ διὰ τοὺς ἔχθρους του ὅμοια φρούρια. Καὶ μάλιστα διέταξε νὰ φυλάττουν καλὰ τοὺς λιμένας τῆς Κρήτης, διὰ νὰ μὴ φύγῃ κρυφίως ὁ Δαίδαλος.

Νύκτα καὶ ἡμέραν ἐσκέπτετο ὁ Δαίδαλος μὲ ποῖον τρόπον θὰ ἡδύνατο νὰ φύγῃ. Ἀφοῦ ἡ θάλασσα ἦτο κλειστή, ἐσκέφθη νὰ φύγῃ διὰ τοῦ ἀέρος. Ἀπεφάσισε τότε νὰ κατασκευάσῃ πτέρυγας καὶ νὰ πετάξῃ!

Ἐκλείσθη λοιπὸν εἰς τὴν κατοικίαν του καὶ μὲ τὴν βοήθειαν τοῦ υἱοῦ του κατεσκεύασε κρυφίως πτέρυγας, τὰς ὅποιας ἐκόλλησε μὲ κηρὸν καὶ θὰ τὰς ἐστερέωνεν ἐπάνω εἰς

τοὺς ὄμους του. Κατεσκεύασε καὶ διὰ τὸν υἱὸν του ἄλλο ἔνζεῦγος. Καὶ μίαν ἡμέραν, πολὺ πρωί, ἀνέβηκαν εἰς τὸ ὑψηλότερον μέρος τοῦ γειτονικοῦ λόφου καὶ ἤτοι μάσθησαν νὰ πετάξουν. Ὁ Δαίδαλος ὑπενθύμισεν εἰς τὸν υἱὸν του τὰς συμβουλάς, τὰς δόποιας τοῦ εἶχε δώσει προηγουμένως:

— Παιδί μου, μὲ τὴν βοήθειαν τοῦ θεοῦ καὶ μὲ τὴν θέλησιν καὶ ἐπιμονὴν μας κατεσκευάσαμεν τὰ θαυμαστὰ αὐτὰ πτερά. Πρέπει ὅμως νὰ εἴμεθα φρόνιμοι εἰς τὸ ταξίδιόν μας. Πρόσεχε, παιδί μου. Μήτε πολὺ ὑψηλὰ νὰ πετᾶς, μήτε πολὺ χαμηλά. Μὴ βιάζεσαι καὶ πάντοτε νὰ ἀκολουθήσῃς ἐμέ.

‘Ο “Ικαρος καὶ πάλιν ὑπεσχέθη εἰς τὸν πατέρα του, ὅτι θὰ φυλάξῃ τὰς συμβουλάς. “Ηνοιξαν τότε τὰς πτέρυγάς των, ἔλαβον φόραν καὶ ἐρρίφησαν πρὸς τὰ ἐμπρός μὲ δύναμιν. Τί χαρά! Εἶχαν σωθῆ ἀπὸ τὴν φυλακὴν καὶ εἰς ὀλίγον διάστημα θὰ ἤσαν εἰς τὴν ἀγαπητήν των πατρίδα.

‘Ο “Ικαρος ὅμως, ὑστερα ἀπὸ μερικὰς ὥρας, εἶχε λησμονήσει τὴν ὑπόσχεσίν του. Ἀνέβαινεν ὑψηλὰ καὶ ἐπέτα πολὺ γρήγορα. ‘Ο ἥλιος ἤρχισε νὰ λειώνῃ τὸν κηρόν, τὰ πτερά τὸ ἐν μετά τὸ ἄλλο ἐξεκολλοῦσαν καὶ μετ’ ὀλίγον ὁ “Ικαρος ἤρχισε νὰ πίπτῃ βαρύς εἰς τὴν θάλασσαν. Ὁ δυστυχὴς Δαίδαλος δὲν ἐπρόφθασε νὰ βοηθήσῃ τὸν ἀπερίσκεπτον υἱόν του. Κατέβη τότε εἰς τὴν παραλίαν, ὅπου εἶδε τὸ πτῶμά του. Τὸ ἔθαψεν ἐκεῖ μὲ δάκρυα καὶ θρήνους καί, ἀφοῦ ἔκλαυσεν ἐπὶ ἡμέρας, ἐξηκολούθησε τὸ ταξίδιόν του πικραμένος.

“Οταν ἔφθασεν εἰς Ἀθήνας, ἔγονάτισεν, ἔφίλησε τὸ χωμα τῆς πατρίδος καὶ ἐδόξασε τὸν Θεὸν διὰ τὴν σωτηρίαν του. ‘Αλλ’ ἦτο ἀπαργύρητος διὰ τὴν ἀπώλειαν τοῦ υἱοῦ του.

‘Η νῆσος, ὅπου ἐτάφη ὁ “Ικαρος, ὧνομάσθη ἔκτοτε Ἰκαρία. Καὶ ἡ θάλασσα ἐκείνη, ὅπου ἐπνίγη, ὧνομάσθη Ἰκάριον πέλαγος.

Σ. Δουφεξῆς (Διασκευὴ)

65. Η ΤΙΜΩΡΙΑ ΤΟΥ ΜΙΔΑ

Τὸν παλαιὸν καιρὸν ἦτο κάποιος βασιλεὺς, ὁ ὃποῖος ἐλέγετο Μίδας. Ἡτο ὁ πλουσιώτερος βασιλεὺς τοῦ κόσμου. Δὲν ἦτο ὅμως εὐχαριστημένος ἀπὸ τὰ πλούτη του καὶ ἥθελε νὰ ἀποκτήσῃ καὶ ἄλλα.

"Οταν ἐβασίλευεν ὁ ἥλιος καὶ ἔβλεπε χρυσᾶ τὰ σύννεφα εἰς τὸν οὐρανόν, ἔλεγεν :

— "Ἄχ καὶ νὰ ἥσαν ὅλα ἐκεῖνα τὰ σύννεφα χρυσάφι καὶ τὸ χρυσάφι αὐτὸν νὰ ἦτο ὅλον ἴδικόν μου!...

Εἶχε καὶ μίαν θυγατέρα, τὴν ὃποιαν ἥγάπα ὅσον καὶ τὸν χρυσόν. Ἐκείνη ὅμως ἥγάπα πολὺ τὰ λουλούδια. Κάθε τόσον ἔκαμνεν ὡραίας ἀνθοδέσμας καὶ τὰς προσέφερεν εἰς τὸν πατέρα της. Ἀλλὰ ἐκεῖνος ἀνεστέναζε βαθέως καὶ τῆς ἔλεγεν :

— "Αν ἥσαν χρυσᾶ τὰ λουλούδια σου, πόσον περισσότερον θὰ ἥξιζαν!

Μίαν ἡμέραν ἐκάθητο ὁ Μίδας εἰς τὴν αἴθουσαν τοῦ παλατίου του καὶ ἐσυλλογίζετο πῶς θὰ πληθύνῃ τοὺς θησαυροὺς του. Ἔξαφνα βλέπει εἰς τὸ κατώφλιον ἔνα ξένον, ὁ ὃποῖος ἐκοίταζε μὲθαυμασμόν. Τὸν ἤκουσε δὲ νὰ λέγῃ :

— Τί πλουσία καὶ χρυσοστόλιστος αἴθουσα! Ἐδῶ μέσα καὶ αὐτὸς ὁ Ζεὺς θὰ ἐκάθητο μὲ εὐχαρίστησιν! Εὔτυχισμένε βασιλεῦ, ποὺ τίποτε δὲν σοῦ λείπει....

— "Ἐχεις λάθος! εἶπε μὲ στεναγμὸν ὁ Μίδας. Ἐκεῖνο, τὸ ὃποῖον ἐπιθυμεῖ ἡ καρδία μου, δὲν τὸ ἔχω.

— Καὶ ποῖον εἶναι ἐκεῖνο, τὸ ὃποῖον ἐπιθυμεῖ ἡ καρδία σου; ἐρωτᾷ ὁ ξένος.

— Θέλω ὅτι ἐγγίζω νὰ γίνεται χρυσάφι! ἀποκρίνεται ὁ βασιλεὺς.

— Δὲν πιστεύω νὰ τὸ λέγης σοβαρά! εἶπεν ὁ ξένος. Ἐγὼ

εῖμαι εἰς ἀπὸ τοὺς θεούς, τὸν δποῖον ἔχεις πολὺ εὐχαριστήσει. Ἡλθον λοιπὸν νὰ σου κάμω ὅ,τι μοῦ ζητήσῃς. Εἰπέ μου, τί θέλεις ἀπὸ ἐμέ;

— Θέλω ὅ,τι ἐγγίζω νὰ γίνεται χρυσάφι, εἶπε πάλιν ὁ Μίδας.

— "Ας γίνη τὸ θέλημά σου. Ἀπὸ αὔριον τὸ πρωὶ ὅ,τι καὶ ἀν ἐγγίζης θὰ γίνεται χρυσός.

"Ολην τὴν νύκτα ὁ φιλάργυρος βασιλεὺς δὲν ἐκοιμήθη. Δὲν ἔβλεπε τὴν ὥραν πότε νὰ ἔξημερώσῃ, διὰ νὰ ἀρχίσῃ τὸ θαῦμα.

Καὶ μόλις εἶδεν ἀπὸ τὸ παράθυρόν του νὰ ροδίζῃ ἡ ἀνατολή, ἐσηκώθη βιαστικὰ ἀπὸ τὴν κλίνην του.

Καὶ ἀληθινὰ τὸ θαῦμα ἤρχισεν ἀμέσως. "Ο, τι ἤγγιζεν μὲ τὰς χεῖράς του ἐγίνετο χρυσός.

Τρελὸς ἀπὸ τὴν χαράν του, κατέβη, εἰς τὸν κῆπον. Λουλούδια, κλαδιά, λαχανικά, καρποί, ὅσα καὶ ἀν ἤγγιζεν, εύθὺς ἐγίνοντο δόλοχρυσα.

"Απὸ τὸν κῆπον ὁ βασιλεὺς ἀνέβη, εἰς τὴν τραπεζαρίαν. "Γιστερά ἀπὸ δλίγηην ὥραν ἤλθε καὶ ἡ κόρη του εἰς τὴν τραπεζαρίαν. Καὶ καθὼς εἶδε τὰ λουλούδια χρυσωμένα, εἶπεν:

— "Ω, τί δσχημα λουλούδια! Καμμίαν γλυκεῖαν εύωδίαν δὲν ἔχουν!

— Δὲν ἠξέύρεις τί λέγεις. Κάθισε τώρα νὰ φάγωμεν! τῆς λέγει ὁ πατήρ της.

— Άλλὰ πῶς ἦτο δυνατὸν νὰ φάγη, ἀφοῦ ὅ,τι ἤγγιζεν ἐγίνετο χρυσός;

Τότε ἐνόησε τὸ κακόν, ποὺ ἔπαθε, καὶ ἤρχισε νὰ φωνάζῃ :

— Δυστυχία μου! Ήῶς θὰ ζήσω τώρα ;

— Τί ἔχεις πατέρα μου; τοῦ λέγει τρομαγμένη ἡ κόρη του καὶ τρέχει νὰ τὸν ἀγκαλιάσῃ.

“Ηνοιξε καὶ ἔκεινος τὴν ἀγκάλην του. ’Αλλὰ μόλις τὴν ἥγγισεν, ἔγινεν ἡ κόρη του δλόχυρυσον ἄγαλμα.

‘Ο Μίδας, καθὼς εἶδε τὴν κόρην του, ἥρχισε νὰ κλαίῃ καὶ νὰ φωνάζῃ:

— Ακριβή μου κόρη, ἐγώ μὲ τὴν ἀπληστίαν μου σὲ ἐσκότωσα. ”Ας ἡτο δυνατὸν νὰ σὲ ἵδω πάλιν ζωντανήν, νὰ ἀκούσω τὴν φωνήν σου, καὶ ἂς γίνω ὁ πλέον πιταχός ἀνθρωπος τοῦ κόσμου.

Τότε παρουσιάσθη πάλιν ὁ ξένος καὶ τοῦ λέγει:

— Βλέπω, πῶς ἡ καρδία σου δὲν ἔχει παραδοθῆ δλόκληρος εἰς τὸν χρυσόν, ἀφοῦ τόσον ἀγαπᾶς τὴν κόρην σου. ’Ελπίζω, ὅτι ἔμαθες τώρα, ὅτι τὰ πλούτη δὲν εἶναι ἡ μεγαλυτέρα εὐτυχία εἰς τὸν ἀνθρωπον. Πήγαινε εἰς τὸν ποταμὸν νὰ φέρης νερὸν καὶ νὰ ραντίσης δσα πράγματα θέλεις νὰ γίνουν πάλιν ὅπως ἦσαν πρότερον.

”Ετρεξε τότε ἀμέσως ὁ Μίδας καὶ ἔφερε νερόν. Καὶ πρῶτον ἐρράντισε τὴν κόρην του. ’Αμέσως ἔλαβε ζωὴν ἔκεινη. Κατέβη τότε μαζί της εἰς τὸν κῆπον καὶ ἐρράντισαν τὰ ἔνθη, τὰ δένδρα, τοὺς καρποὺς καὶ κάθε τί, τὸ δποῖον εἶχεν ἔγγισει μὲ τὰς χειράς του ὁ φιλάργυρος βασιλεύς. ”Ολα ἔγιναν ὅπως ἦσαν καὶ πρίν.

’Επέρασαν πολλὰ ἔτη, καὶ ὁ Μίδας διηγεῖτο τὸ πάθημά του εἰς τοὺς μικροὺς ἐγγόνους του καὶ ἔλεγεν εἰς αὐτούς:

— Τὰ ξανθά σας μαλλιά, παιδάκια μου, ἀξίζουν περισσότερον καὶ ἀπὸ τὸ λαμπρότερον χρυσάφι.

Κατὰ I. Σαραντίδην

66. ΔΑΜΩΝ ΚΑΙ ΦΙΝΤΙΑΣ

‘Ο Δάμων καὶ δ Φιντίας ἥσαν στενοὶ καὶ εἰλικρινεῖς φίλοι. Τόσον δὲ ἡ φιλία των ἦτο μεγάλη, ὡστε οἱ ἀρχαῖοι παρέβαλλον αὐτὴν πρὸς τὴν μυθολογουμένην φιλίαν τοῦ Ὁρέστου καὶ τοῦ Πυλάδου, τοῦ Ἀχιλλέως καὶ τοῦ Πατρόκλου.

Λέγουν συνήθως, ὅτι, ὅπως ὁ χρυσὸς δοκιμάζεται εἰς τὸ πῦρ, τοιουτοτρόπως καὶ ἡ φιλία δοκιμάζεται εἰς τὰς δυστυχίας. Παράδειγμα δξιοσημείωτον τούτου ἔδωκαν οἱ δύο φίλοι. Ὁ εἰς ἐκ τούτων, δ Φιντίας, ἔτρεφε πάθος κατὰ τοῦ τυράννου τῆς πατρίδος του. Πατρίς του ἥσαν αἱ Συρακοῦ-

σαι. Τύραννος δὲ τῆς πατρίδος του ἦτο τότε ὁ Διονύσιος.

Πρὸς τὸν Διονύσιον λοιπὸν τοῦτον κατηγγέλθη ὁ Φιντίας καὶ κατεδικάσθη ὑπ' αὐτοῦ εἰς θάνατον. "Οταν ἔμελλε νὰ γίνῃ ἡ ἐκτέλεσις τῆς θανατικῆς ποινῆς, ὁ Φιντίας ἐξήτησεν ἀπὸ τὸν τύραννον νὰ ἀναβληθῇ αὕτη ἐπὶ δύο ἡμέρας καὶ νὰ τοῦ ἐπιτραπῇ νὰ μεταβῇ εἰς τὴν οἰκογένειάν του διὰ σπουδαῖα οἰκογενειακὰ καθήκοντα. "Εδίδε δὲ ὡς ἐγγυητὴν του τὸν φίλον του Δάμωνα.

'Ο Δάμων μὲ μεγάλην προθυμίαν ἐδέχθη νὰ ἐγγυηθῇ ὅπως ὑποστῇ τὴν ποινὴν τοῦ θανάτου, ἀν δὲ φίλος του Φιντίας δὲν ἐπανήρχετο ἐντὸς τῆς προθεσμίας.

'Ο Διονύσιος ἐξεπλάγη διὰ τὴν ἀφοσίωσιν τοῦ Δάμωνος πρὸς τὸν Φιντίαν. 'Επειδὴ δὲ ἐπεθύμει νὰ ἐκπληρώσῃ καὶ τὴν τελευταίαν θέλησιν τοῦ καταδίκου, ἔδωκε τὴν ζητηθεῖσαν ἀδειαν. Τοιουτοτρόπως, ἀντὶ τοῦ Φιντίου, ἐρρίφθη εἰς τὴν φυλακὴν ὁ Δάμων.

'Ο Φιντίας μετέβη εἰς τὴν οἰκίαν του, ἐτακτοποίησε τὰς ὑποθέσεις του καὶ ἐξεκίνησε νὰ ἐπιστρέψῃ ἐγκαίρως. 'Αλλὰ καθ' ὅδὸν τὸν εὗρε ραγδαιιοτάτη βροχή, ἡ ὅποια παρέσυρε καὶ τὴν γέφυραν ἐνὸς ποταμοῦ, ἀπὸ τὴν ὅποιαν ἦτο ὑποχρεωμένος νὰ περάσῃ. "Ενεκα τούτου ἦτο ἀδύνατον νὰ παρευρεθῇ εἰς τὸν τόπον τῆς ἐκτελέσεως τῆς ποινῆς κατὰ τὴν προθεσμίαν.

Μεγίστη ἀγωνία κατεῖχε τὸν Φιντίαν διὰ τοῦτο. 'Η ὥρα παρήρχετο καὶ ὁ τύραννος δὲν θὰ ἀνέβαλλε τὴν ἐκτέλεσιν. Τέλος, ἀπελπισθεὶς, ἐρρίφθη εἰς τὸν ποταμόν. Μετὰ πάλην λυσσώδη ἐναντίον τῶν κυμάτων, κατώρθωσε νὰ φθάσῃ εἰς τὴν ἀντιπέραν ὅχθην ἐξηντλημένος, τραυματισμένος καὶ σχεδὸν γυμνός. Τρέχει ὅσον δύναται διὰ νὰ προφθάσῃ. 'Ο ἥλιος ἐπλησίαζε νὰ δύσῃ. Δὲν ὑπελείποντο εἰμὴ ὀλίγα λεπτά τῆς ὥρας.

‘Ο τύραννος, ἐπειδὴ δὲν ἔνεφανίσθη ὁ Φιντίας εἰς τὴν προθεσμίαν, ἀπὸ ὄργην καὶ μῆσος διὰ τὴν ἀπάτην, διατάσσει ἀμέσως νὰ ὀδηγηθῇ ὁ Δάμων εἰς τὸν τόπον τῆς ἐκτελέσεως τῶν θανατικῶν ποινῶν.

Εἰς τὸ πρόσωπον τοῦ Δάμωνος οὐδὲν σημεῖον λύπης ἢ ἀγανακτήσεως διεκρίνετο. “Ολοι ἔκπληκτοι παρετήρουν αὐτὸν εὔθυμον νὰ προτρέπῃ τοὺς δημίους νὰ ἐπισπεύσουν τὸ ἔργον καὶ νὰ λέγῃ εἰς αὐτούς, ὅτι ὁ Φιντίας δὲν θὰ ἐπιστρέψῃ πλέον. Οἱ δῆμοι ἀμέσως ἡρχισαν τὸ ἔργον των καὶ ἡτοιμάζοντο νὰ ἀποκεφαλίσουν τὸν Δάμωνα, ὁ δὲ λαὸς ἐλυπεῖτο καὶ ἡγανάκτει, ὅταν αἴφνης ἀκούεται μία φωνή:

— Σταθῆτε! Σταθῆτε!

“Ολοι ἐστράφησαν πρὸς τὸ μέρος, ἀπὸ τὸ ὅποῖον προήρχετο ἡ φωνή. Βλέπουν μὲ ἔκπληξιν ἡμίγυμνον τὸν Φιντίαν νὰ ἔρχεται τρέχων, ἀσθμαίνων. Οἱ δῆμοι στέκονται ἀκίνητοι, μὲ γυμνὰ τὰ ξέφη εἰς τὰς χειράς των.

‘Ο Φιντίας διασχίζει τὸ πλῆθος, ρίπτεται εἰς τὸ μέσον τῶν ξιφῶν καὶ ἀτάραχος προσφέρει εἰς τοὺς δημίους τὸν τράχηλόν του, ἐνῷ συγχρόνως ἐναγκαλίζεται τὸν Δάμωνα. Οἱ δύο φίλοι ἀσπάζονται ὁ εἰς τὸν ἄλλον μὲ δάκρυα. Τὸ πρωτοφανὲς τοῦτο θέαμα συγκινεῖ βαθύτατα τὰς καρδίας τοῦ πλήθους καὶ δάκρυα συμπαθείας ρέουν ἀπὸ τοὺς ὄφθαλμοὺς ὅλων.

‘Ο τύραννος πληροφορεῖται τὸν ἔρχομὸν τοῦ Φιντίου καὶ προσκαλεῖ τοὺς δύο φίλους ἐνώπιόν του. Συγκινεῖται ἀπὸ τὴν ἡρωικὴν φιλίαν των καὶ ἀναιρεῖ ἀμέσως τὴν ἀπόφασίν του. Ἀφήνει ἐλευθέρους καὶ τοὺς δύο φίλους, μὲ τὴν παράκλησιν νὰ προσλάβουν καὶ αὐτὸν ὡς τρίτον φίλον.

Κατὰ I. Σαραντίδην

67. Η ΘΥΣΙΑ ΤΗΣ ΑΓΡΑΥΛΟΥ

‘Η “Αγραυλος” ήτο θυγάτηρ του Κέκροπος, του πρώτου θεμελιωτοῦ καὶ βασιλέως τῶν Ἀθηνῶν. “Οταν αὐτὴ ἔζη εἰς τὰς Ἀθήνας, ἐχθροὶ κατεπολέμουν τὴν πόλιν. Οἱ Ἀθηναῖοι, ἐπειδὴ ἐκινδύνευον, ἡρώτησαν τὸ μαντεῖον, τί ἔπρεπε νὰ πράξουν, διὰ νὰ νικήσουν καὶ νὰ σωθοῦν.

Τὸ μαντεῖον ἀπήντησεν, ὅτι τότε μόνον θὰ νικήσουν καὶ θὰ σωθοῦν οἱ Ἀθηναῖοι, ὅταν αὐθορμήτως θυσιασθῆ κάποιος ἐξ αὐτῶν ὑπὲρ πατρίδος.

‘Η εὐγενὴς βασιλόπαις “Αγραυλος”, συναισθανομένη σφοδρὰν τὴν ἀγάπην τῆς πατρίδος, γενναίως ἀποφασίζει νὰ ἐκπληρώσῃ τὸν χρησμὸν καὶ νὰ θυσιάσῃ αὐθορμήτως τὴν

ζωὴν τῆς διὰ τὴν σωτηρίαν τῆς πατρίδος. Ἀναβαίνει λοιπὸν ἐπὶ τῆς Ἀκροπόλεως τῶν Ἀθηνῶν καὶ ἀπὸ τὸ ὄψος αὐτῆς ἀφόβως κατακρημνίζεται, ἵνα διὰ τοῦ θανάτου τῆς δώσῃ ζωὴν καὶ νίκην εἰς τὴν ἀγαπητὴν πατρίδα τῆς.

Εὔγνώμονες οἱ Ἀθηναῖοι διὰ τὴν ἡρωικὴν αὐτὴν θυσίαν τῆς Ἀγραύλου, ἐπειδὴ ἥθελον νὰ διαιωνίσουν τὴν μνήμην τῆς, ἔωρταζον ἔκτοτε εἰς τὰς Ἀθήνας μίαν ἑορτήν, τὴν ὃποιαν ἐκάλεσαν Ἀγραύλεια. Ἀνήγειραν δὲ καὶ ἐπὶ τῆς Ἀκροπόλεως, πρὸς τιμὴν τῆς φιλοπάτριδος ἡρωίδος, ναόν, ἐντὸς τοῦ δποίου ὅλοι οἱ νέοι τῶν Ἀθηνῶν ὥρκίζοντο, ὅτι θὰ ὑπερασπίζουν μέχρι τῆς τελευταίας πνοῆς τοὺς συμπολίτας των, τὴν θρησκείαν των, τὴν πατρίδα των καὶ τοὺς νόμους τῆς.

Ίδου καὶ ὁ ὄρκος τῶν νέων :

«Δὲν θέλω ποτὲ καταισχύνει τὰ ὅπλα τῆς πατρίδος. Δὲν θέλω ποτὲ ἐγκαταλείψει εἰς τὴν μάχην τὴν τάξιν καὶ τὸν παραστάτην μου. Θὰ ἀγωνίζωμαι πάντοτε ὑπὲρ τοῦ μεγαλείου καὶ τῆς βελτιώσεως τῆς πατρίδος. Θὰ τιμῶ καὶ θὰ ὑπερασπίζω τὰ ιερὰ καὶ τὰ ὄσια τῆς πατρίδος. Θέλω ὑπακούει προθύμως εἰς τοὺς φρονίμως κρίνοντας καὶ θὰ εἶμαι εὔπειθής εἰς τῆς πατρίδος τοὺς νόμους, καταδιώκων πάντα παραβάτην αὐτῶν. Οἱ δὲ θεοὶ ἂς εἶναι μάρτυρες τούτων».

Κατὰ Λέοντα Μελᾶν

68. Ο ΘΑΝΑΤΟΣ ΤΟΥ ΚΟΔΡΟΥ

Τὴν παραμονὴν τοῦ Εὐαγγελισμοῦ, παραμονὴν τῆς Ἐθνικῆς μας ἑορτῆς, ὁ διδάσκαλος μᾶς ἔλεγε :

— Κατὰ τοὺς ἀρχαίους χρόνους, παιδιά, οἱ Ἀθηναῖοι ἔζων ὑπὸ βασιλεῖς. "Οταν ἐβασίλευεν εἰς Ἀθήνας ὁ Κόδρος, οἱ Δωριεῖς εἰσβαλόντες ἐκ τῆς Πελοποννήσου καὶ κυριεύσαντες τὰ Μέγαρα ἡπείλουν καὶ τὰς Ἀθήνας. 'Ο δὲ χρησμὸς ὑπέσχετο εἰς αὐτοὺς ἐπιτυχίαν καὶ θρίαμβον κατὰ τῶν Ἀθηναίων, ἃν ἀπέφευγον νὰ βλάψουν τὴν ζωὴν τοῦ Κόδρου.

"Ο Κόδρος, μαθὼν τὸν χρησμόν, ἀποφασίζει ἀμέσως νὰ θυσιάσῃ καὶ θρόνον καὶ ζωὴν, πρὸς σωτηρίαν τῆς ἀγαπητῆς πατρίδος του.

"Οθεν, ἀφοῦ ἐνεδύθη ὡς χωρικός, προσέρχεται ἀγνωστος εἰς τὸ στρατόπεδον τῶν ἐχθρῶν. Ἐκεῖ δέ, προκαλῶν τοὺς στρατιώτας, ἥλθεν εἰς φιλονικίαν πρὸς αὐτοὺς καὶ ἐπληγώθη καιρίως. Τοιουτοτρόπως κατώρθωσε νὰ ἀποθάνῃ τὸν ὑπὲρ πατρίδος θάνατον, τὸν ἐνδοξότερον καὶ γλυκύτερον παντὸς ἄλλου θανάτου.

Οἱ Δωριεῖς, ὅταν ἔμαθαν, ὅτι ὁ φονευθεὶς χωρικὸς ἦτο δι βασιλεὺς Κόδρος καὶ ὅτι, κατὰ τὸν χρησμόν, ἡ ἐπιτυχία των ἔματαιώθη, ἀπηλπίσθησαν καὶ ἀνεχώρησαν. Άι δὲ Ἀθηναὶ ἐσώθησαν.

Μεγίστη εἶναι, παιδιά μου, ἐπρόσθεσεν διδάσκαλος, ἡ δύναμις τοῦ καλοῦ παραδείγματος ! Διὰ τοῦτο πιστεύω, ὅτι τὴν ὑπὲρ πατρίδος γενναίαν θυσίαν τῆς ζωῆς τοῦ Κόδρου ἐπροκάλεσεν ἡ πατριωτικὴ θυσία τῆς Ἀγραύλου, ποὺ εἶχε γίνει προηγουμένως.

Κατὰ Λέοντα Μελέαν

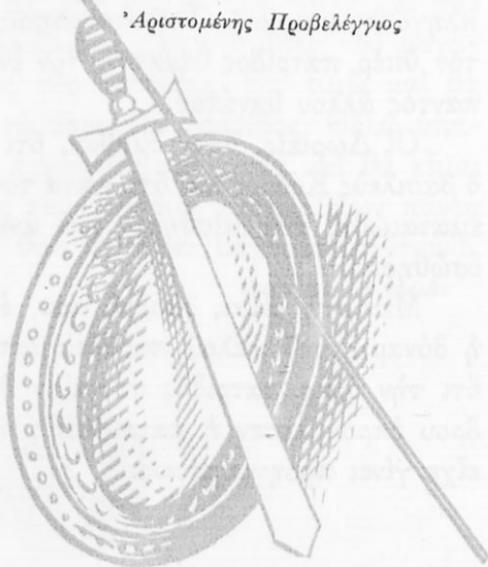
69. Δ Ο Ε Α

Δόξα στὸ πνεῦμα τῶν Ἀρχαίων,
παγκόσμιον φωτὸς πηγήν !
Δόξα στὰ ὅπλα ἡρώων νέων,
ποὺ λύτρωσαν αὐτὴν τὴν γῆν !

M' ἐκείνων τὴν χρυσῆν σοφίαν,
μὲ τούτων τὴν ἀγίαν δρμήν,
νέαν ἀς πλάσωμε ιστορία,
γεμάτη δόξα καὶ τιμή.

Ἐμπρός, στῶν ἔργων τὸν ἀγῶνα !
Ἐκεῖ εἰν' ὁ πύρινος παλμός.
Ἐκεῖ τῆς Νίκης ἡ κορώνα
κι ἀθανασίας ἀσπασμός.

Ἀριστομένης Προβελέγγυος

70. Ο ΚΡΟΙΣΟΣ ΚΑΙ Ο ΣΟΛΩΝ

‘Ο Κροῖσος, βασιλεὺς τῆς Λυδίας εἰς τὴν Μικρὰν Ἀσίαν, τόσον πλούσιος ἦτο, ὡστε τὰ πλούτη του εἶχον γίνει παροιμιώδη. ‘Περηφανευόμενος δὲ διὰ τοὺς ἀπείρους θησαυρούς του, ἐνόμιζεν, ὅτι ἦτο ὁ εύτυχέστερος ἐξ ὅλων τῶν ἀνθρώπων.

Λέγεται, ὅτι ὁ Σόλων, εἰς ἑκ τῶν ἐπτά σοφῶν τῆς Ἑλλάδος, κατὰ πρόσκλησιν τοῦ Κροίσου, μετέβη εἰς τὰς Σάρδεις, πρωτεύουσαν τῆς Λυδίας, πρὸς ἐπίσκεψιν τοῦ βαθυπλούτου τούτου βασιλέως.

‘Ο Κροῖσος ἐνόμιζεν, ὅτι τὰ πλούτη του ἥθελον θαμβώσει τοὺς ὄφθαλμούς καὶ τὸν νοῦν τοῦ πτωχοῦ τούτου “Ἐλλη-

νος. Ἐφοῦ λοιπόν, κατὰ διαταγήν του, ἐδείχθησαν εἰς τὸν Σόλωνα ὅλοι οἱ μεγάλοι θησαυροί του, ἡρώτησε τὸν Ἑλληνα σοφόν, ἀν ἐγνώρισέ ποτε ἄλλον εύτυχέστερον αὐτοῦ.

Ο Σόλων ἀπεκρίθη, δτι ἐγνώρισε τὸν Ἀθηναῖον Τέλλον, ὁ ὅποιος, ἀφοῦ ἔζησεν ἐντίμως καὶ ἐν ἀνέσει καὶ ἀνέθρεψε καλῶς τὰ τέκνα του, ἀπέθανεν ἐνδόξως, μαχόμενος ὑπὲρ πατρίδος.

Ο Κροῖσος δυσαρεστηθεὶς, διότι ὁ Σόλων δὲν ἐμέτρει τὴν εύτυχίαν μὲ τὸν πλοῦτον, ἡρώτησεν ἐκ δευτέρου αὐτόν, ἐὰν μετὰ τὸν Τέλλον ἐγνώρισεν ἄλλον εύδαιμονέστερον.

— Ναί, ἀπήντησε καὶ πάλιν ὁ Σόλων. Ἐγνώρισα τοὺς Ἀργείους ἀδελφοὺς Κλέοβιν καὶ Βίτωνα. Αὔτοὶ ἐτιμόθησαν καὶ ἐθαυμάσθησαν παρὰ πάντων διὰ τὴν ἀδελφικὴν των ἀγάπην καὶ διὰ τὴν πρὸς τὴν γραῖαν μητέρα των ἀξιέπαινον ἀφοσίωσίν των. Καὶ ἀπέθανον θάνατον γλυκύτατον καὶ ἀλυπον ἐν τῷ μέσω τῆς γενικῆς ἀγάπης τῶν συμπολιτῶν των.

Ο ὑπερήφανος Κροῖσος, δργισθεὶς τότε κατὰ τοῦ Σόλωνος, εἶπε πρὸς αὐτόν :

— Καὶ πῶς, ὦ Σόλων, δὲν κατατάσσεις καὶ ἐμὲ μεταξὺ τῶν εύτυχῶν ἀνθρώπων τῆς γῆς ;

Ο Σόλων, ὁ ὅποιος ἀπεστρέφετο τὴν κολακείαν, ἀπήντησεν εἰς τὸν Κροῖσον, δτι τὸ μέλλον τοῦ βίου εἶναι ἀδηλον καὶ διὰ τοῦτο κανεὶς δὲν πρέπει νὰ ὑπερηφανεύεται διὰ τὴν παροῦσαν εύτυχίαν του. Εύδαιμων δὲ ἀληθῶς εἶναι ἔκεινος, ὁ ὅποιος τελειώνει εύδαιμόνως τὸν βίον του. Διότι ὁ βίος τοῦ ἀνθρώπου δμοιάζει πρὸς τοὺς ἀγῶνας. "Οπως, πρὶν τελειώσῃ ὁ ἀγών, κανένα δὲν στεφανώνομεν οὐδὲ νικητὴν ἀνακηρύττομεν, τοιουτοτρόπως κανένα δὲν πρέπει νὰ μακαρίζωμεν πρὸ τοῦ τέλους τοῦ βίου του.

Οι σοφοὶ λόγοι τοῦ Σόλωνος, ἀντὶ νὰ σωφρονίσουν τὸν ὑπερήφανον βασιλέα, παρώργισαν τόσον αὐτόν, ὥστε

δυσηρεστημένος ἐδίωξεν ἀπὸ τὴν αὐλήν του τὸν σοφὸν τῆς Ἑλλάδος.

‘Η ὑπερηφάνεια ὅμως καὶ τὰ πλούτη τοῦ Κροῖσου ἔσπρωξαν αὐτὸν εἰς πόλεμον κατὰ τοῦ Κύρου, βασιλέως τῶν Περσῶν. Κατὰ τὸν πόλεμον αὐτόν, ὁ Κροῖσος, νικηθεὶς ἀπὸ τὸν Κύρον, ἔχασε τὸ πλουσιώτατον βασίλειόν του, τὴν πρωτεύουσάν του, τὰς Σάρδεις, καὶ ὅλους τοὺς θησαυρούς του. Συλληφθεὶς δὲ αἰχμάλωτος ἐκινδύνευσε νὰ χάσῃ καὶ αὐτὴν τὴν ζωὴν του, διότι ὁ Κύρος διέταξε νὰ τὸν καύσουν ζωντανὸν ἐνώπιόν του.

‘Ο σωρὸς τῶν ξύλων ἡτοιμάσθη καὶ ὁ Κροῖσος ἐτέθη ἐπ’ αὐτοῦ.

‘Αλλ’ ἐνῷ ἐπρόκειτο νὰ ἀνάψουν τὸ πῦρ, ἐνεθυμήθη τοὺς λόγους τοῦ Σόλωνος καὶ ἐφώναξεν εἰς τὴν ἀπελπισίαν του τρίς :

— Σόλων !, Σόλων !, Σόλων !

‘Ο Κύρος τότε ἡρώτησε, ποῖος ἦτο αὐτὸς ὁ θεὸς ἢ ὁ ἀνθρωπος, τὸν ὅποιον ὁ Κροῖσος ἐπεκαλεῖτο.

‘Ο Κροῖσος ἀμέσως διηγήθη τὴν μετὰ τοῦ Σόλωνος συνέντευξίν του καὶ τοὺς σοφοὺς λόγους, τοὺς ὅποιους ἀπὸ τὸν “Ελληνα ἐκεῖνον εἶχεν ἀκούσει. ‘Ο Κύρος συνησθάνθη ὅλην τὴν ὄρθρητα τῶν λόγων τοῦ Σόλωνος, ἀφοῦ μάλιστα ἡ ὁδυνηρὰ θέσις τοῦ Κροῖσου ἐπεβεβαίωνε τὴν ἀλήθειαν αὐτῶν. Φοβηθεὶς δὲ μήπως κάποτε καὶ αὐτὸς δυστυχήσῃ, συνηλθεν εἰς ἑαυτὸν καὶ ἀμέσως διέταξε νὰ καταβιβάσουν τὸν Κροῖσον ἀπὸ τὴν πυρὰν καὶ νὰ τοῦ χαρίσουν τὴν ζωὴν.

Τοιουτοτρόπως ὁ σοφὸς Σόλων καὶ τὸν Κροῖσον ἔσωσε καὶ τὸν Κύρον ἐσωφρόνισε.

Κατὰ Λέοντα Μελέαν

71. ΦΙΛΟΞΕΝΙΑ ΤΟΥ ΜΙΛΤΙΑΔΟΥ

Πρὶν ἀκόμη ἐκστρατεύσουν οἱ Πέρσαι κατὰ τῆς Ἐλάδος, τὴν Θράκην κατεῖχον οἱ Δόλογγοι.

Οἱ Δόλογγοι ἦσαν λαὸς ἑλληνικός. Οἱ πέριξ ὅμως βάρβαροι λαοὶ τοὺς ἐπίεζον καὶ τοὺς ἐπολέμουν. Διὰ τοῦτο ἔστειλαν πρέσβεις εἰς τὸ μαντεῖον τῶν Δελφῶν, διὰ νὰ ἐρωτήσουν πῶς θὰ ἡμποροῦσαν νὰ σωθοῦν.

Τὸ μαντεῖον ἔδωκε τὸν ἔξῆς χρησμόν :

«Ἐξέλθετε ἀπὸ τὸν ναὸν καὶ βαδίζετε. Εἰς τὸν δρόμον προσέχετε ποῖος θὰ σᾶς καλέσῃ καὶ θὰ σᾶς φιλοξενήσῃ. Τοῦτον λάβετε ὡς ἀρχηγὸν καὶ θὰ σωθῆτε».

Οἱ Δόλογγοι διέβησαν τὴν Ἱερὰν ὁδὸν καὶ ἔφθασαν εἰς τὰς Ἀθήνας. «Ηρχισαν νὰ περιέρχωνται τὰς ὁδοὺς τῆς πόλεως καὶ νὰ στρέφουν τὰ βλέμματα πρὸς ὅλας τὰς κατευθύνσεις. Παρετήρουν νὰ εὔρουν ἀνοικτὴν θύραν κάποιας φιλοξένου οἰκίας, νὰ ἴδουν ἀνθρωπὸν νὰ τοὺς χαιρετίσῃ ὡς φίλος. Ἐπερίμεναν νὰ ἴδουν, ἂν θὰ ἐκπληρωθῇ ὁ χρησμός.

Κατὰ τύχην, ἐκείνην τὴν στιγμὴν ἵστατο εἰς τὴν θύραν τῆς οἰκίας του ὁ Μιλτιάδης, ὁ φρόνιμος καὶ εὐγενῆς υἱὸς τοῦ πλουσίου Κυψέλου. «Οταν τοὺς εἰδεν, ἐνόησεν ἀπὸ τὴν ἐνδυμασίαν των, δτὶ ἦσαν ξένοι, ἐκάλεσεν αὐτοὺς ἐντὸς τῆς οἰκίας του καὶ τοὺς ἐφιλοξένησε μὲ πολλὴν εὐγένειαν.

Οι Δόλογγοι ἔχαρηκαν πολύ. Ἐμέσως ἐδήλωσαν τὴν αἰτίαν, διὰ τὴν ὅποιαν ἥλθον εἰς τὰς Ἀθήνας, καὶ παρεκάλεσαν θερμῶς τὸν Μιλτιάδην νὰ ὑπακούσῃ εἰς τὸν χρησμὸν τοῦ θεοῦ, νὰ δεχθῇ δηλαδὴ νὰ γίνη βασιλεὺς των.

Τοιουτοτρόπως ὁ Μιλτιάδης, ἀγαπητὸς εἰς τοὺς θεοὺς διὰ τὴν φιλοξενίαν του, ἔγινε κύριος ὡραίας Ἑλληνικῆς χώρας, τῆς Χερσονήσου.

Στέλιος Σπεράντσας

72. Ο ΑΡΙΣΤΕΙΔΗΣ ΕΞΟΡΙΖΕΤΑΙ

Οι ἀρχαῖοι Ἀθηναῖοι, ὅταν ὑπώπτευον, ὅτι κάποιος ἐκ τῶν πολιτῶν ἤδυνατο νὰ γίνη τύραννος, διότι ἀπέκτα πολλὴν δύναμιν, ἔξωριζον αὐτὸν ἐπὶ δέκα ἔτη.

Ἡ ἔξορία αὕτη ἐλέγετο ἔξοστρακισμός, ἔγινετο δὲ κατὰ τὸν ἔξῆς τρόπον:

Ἐκαστος πολίτης, ἀφοῦ ἐλάμβανεν ἐν τεμάχιον κεράμου, τὸ ὅποιον ἐλέγετο ὄστρακον, ἔγραφεν ἐπάνω εἰς αὐτὸ τὸ δνομα τοῦ πολίτου, τὸν ὅποιον ἤθελε νὰ ἔξορίσουν. Καὶ ἔφερεν αὐτὸ εἰς ἓνα τόπον τῆς ἀγορᾶς, ὃ ὅποιος ἦτο φραγμένος γῦρο μὲ κιγκλίδας.

Οι ἀρχοντες ἐμέτρουν πρῶτον τὸ πλῆθος τῶν ὄστρακων, τὰ ὅποια ἔπρεπε νὰ φθάνουν εἰς ἔξ χιλιάδας, διὰ νὰ γίνη ὁ ἔξοστρακισμός.

Ἐπειτα ἔξωριζον τὰ δ-

νόματα ἐκάστου καὶ ἔξωρίζετο ἐκεῖνος, τοῦ δποίου τὸ ὄνομα
ἥτο γραμμένον εἰς τὰ περισσότερα ὅστραχα.

Οὗτος κατὰ τὸ διάστημα τῆς ἔξορίας του εἶχε τὸ δι-
καίωμα νὰ λαμβάνῃ τὰ εἰσοδήματα τῶν κτημάτων του.

"Οταν ἐπρόκειτο νὰ ἔξοστρακισθῇ ὁ δίκαιος Ἀριστεί-
δης, παρουσιάσθη εἰς αὐτὸν ἀγράμματος χωρικός, ὁ δποῖος
τοῦ ἔδωκεν ὅστραχον καὶ τὸν παρεκάλεσε νὰ γράψῃ τὸ ὄνο-
μα «Ἀριστείδης».

— Ο 'Αριστείδης τότε ἤπόρησε καὶ τὸν ἥρώτησε :

— Τί κακὸν ἔπαθες ἀπὸ τὸν Ἀριστείδην :

— Ο χωρικός ἀπήντησε :

— Τίποτε, οὔτε γνωρίζω μάλιστα τὸν ἀνθρωπὸν. 'Αλλ'
ἐνοχλοῦμαι νὰ ἀκούω νὰ τὸν ὄνομάζουν δίκαιον.

Ταῦτα ἀφεῦ ἤκουσεν ὁ Ἀριστείδης δὲν εἶπε τίποτε,
ἀλλ' ἔγραψε τὸ ὄνομά του εἰς τὸ ὅστραχον καὶ τὸ ἔδωκεν
εἰς τὸν χωρικόν.

— Ο 'Αριστείδης, ἐνῷ ἔξωρίσθη δὲν ἐκράτησε μῆσος ἐ-
ναντίον τῆς πατρίδος του. "Οταν ἀνεχώρει ἀπὸ τὰς Ἀθή-
νας, ὑψώσε τὰς χεῖράς του εἰς τὸν οὐρανὸν καὶ εἶπε :

— Εὔχομαι ἡ πατρίς μου νὰ εἶναι τόσον εύτυχής, ώστε
ποτὲ νὰ μὴ λάβῃ τὴν ἀνάγκην μου.

Κατὰ I. Σαραντίδην

73. Ο ΚΛΕΑΝΘΗΣ

"Εζη εἰς τοὺς ἀρχαίους χρόνους ἐν Ἀθήναις ἔνας νέος,
Κλεάνθης καλούμενος. 'Ο Κλεάνθης ἦτο πτωχότατος. Οὔτε
γονεῖς εἶχεν, οὔτε συγγενεῖς, οὔτε κανὲν κτῆμα.

'Εκείνη τὴν ἑποχὴν ἦτο εἰς τὰς Ἀθήνας ἔνας περίφη-
μος διδάσκαλος, Ζήνων δνομαζόμενος. 'Ο Κλεάνθης ἤκουε
περὶ αὐτοῦ πολλὰ καὶ καλὰ καὶ ἐπεθύμει πολὺ νὰ γίνη μα-
θητής του. 'Αλλὰ πῶς, ἀφοῦ δὲν εἶχε νὰ φάγῃ καὶ ἐπρεπε νὰ
ἐργάζεται, διὰ νὰ κερδίζῃ τὸν ἐπιούσιον ἄρτον;

Ἐνῷ εύρισκετο εἰς τοιαύτην στενοχωρίαν, ἀπεφάσισε νὰ ἐργάζεται τὴν νύκτα καὶ νὰ σπουδάζῃ τὴν ἡμέραν. Συνεφώνησε λοιπὸν μὲ ἔνα κηπουρὸν νὰ ἀντλῇ τὴν νύκτα νερὸν διὰ τὸν κῆπον αὐτοῦ καὶ μὲ μίαν γραῖαν γυναῖκα νὰ ἀλέθῃ σῖτον. Καὶ αὐτὸ ἔγινε. Τὴν νύκτα εἰργάζετο, ἐκέρδιζεν δλίγα χρήματα ἀπὸ τὴν ἐργασίαν του καὶ τὴν ἡμέραν ἐσπούδαζε πλησίον εἰς τὸν Ζήνωνα.

Τοιουτοτρόπως, ὑγιὴς καὶ φαιδρός, διήρχετο τὰς ἡμέρας του μὲ σπουδὴν καὶ προκοπήν.

Οἱ ἀνθρωποι ἔγνωριζον, ὅτι ὁ Κλεάνθης ᾧτο πολὺ πτωχός. Ἐβλεπον δμας αὐτὸν νὰ σπουδάζῃ καὶ ἥπόρουν ποῦ εὔρισκε τὰ χρήματα. Ὑπωπτεύθησαν, ὅτι ᾧτο πιθανὸν νὰ εὔρισκε χρήματα μὲ ὅχι τίμια μέσα καὶ κατήγγειλαν αὐτὸν εἰς τὸ δικαστήριον ὡς κακὸν ἀνθρωπον.

Ἡλθεν ἡ ἡμέρα τῆς δίκης καὶ ὁ Κλεάνθης παρουσιάσθη ἐνώπιον τῶν δικαστῶν.

— Πῶς κερδίζεις τὰ χρήματα καὶ σπουδάζεις; Ἡρώτησαν οἱ δικασταί.

— Ἀντλῶ νερὸν τὴν νύκτα εἰς ἔνα κηπουρόν, εἶπεν ὁ Κλεάνθης, καὶ ἀλέθω σῖτον εἰς μίαν γραῖαν γυναῖκα καὶ κερδίζω.

“Οτε δὲ ἦλθον εἰς τὸ δικαστήριον ὁ κηπουρὸς καὶ ἡ γραῖα γυνὴ καὶ ἐμαρτύρησαν αὐτά, οἱ δικασταὶ ἐθαύμασαν τὴν φιλομάθειαν τοῦ Κλεάνθους καὶ τὸν ἐπήγειραν. “Ηθελον δὲ νὰ ἀνταμείψουν αὐτόν, ἀλλ’ ὁ διδάσκαλός του Ζήνων, ποὺ ἔμαθεν αὐτά, συνεκινήθη πολὺ καὶ τὸν παρέλαβεν εἰς τὴν οἰκίαν του.

Ἐδῶ τώρα ὁ Κλεάνθης εἶχε καιρὸν νὰ σπουδάζῃ ὅσον ἐπεθύμει ἡ ψυχὴ του.

Κατά X. Παπαμᾶρκον

74. Η ΤΙΜΩΡΙΑ ΤΟΥ ΠΑΥΣΑΝΙΟΥ

Μετὰ τὴν μεγάλην νίκην τῶν Ἑλλήνων εἰς τὰς Πλαταιάς, ὁ ἑλληνικὸς στόλος ὑπὸ τὴν ἀρχηγίαν τοῦ Παυσανίου, τοῦ βασιλέως τῆς Σπάρτης, ἔπλευσεν εἰς τὴν Κύπρον. Ἐξεδίωξεν ἀπ' ἐκεῖ τοὺς Πέρσας καὶ κατόπιν κατηυθύνθη πρὸς τὸν Ἑλλήσποντον καὶ ἐκυρίευσε τὸ Βυζάντιον, ὅπου ἡχμαλώτισε πολλοὺς ἐπισήμους Πέρσας.

Παρὰ τούτων ἔμαθεν ὁ Παυσανίας τὰ ἥθη καὶ τὰ ἔθιμα τῆς αὐλῆς τοῦ βασιλέως τῶν Περσῶν, ὡς καὶ τὸν πλοῦτον καὶ τὴν πολυτέλειαν τῶν μεγιστάνων.

Αἱ διηγήσεις αὗται κατετάραξαν τὸν μικρὸν νοῦν τοῦ Παυσανίου, ὁ δόποῖς ἀπεφάσισε διὰ τὸ ἴδιον του συμφέρον νὰ θυσιάσῃ τὴν ἐλευθερίαν τῆς πατρίδος του. Ἐσκέφθη νὰ γίνη γαμβρὸς τοῦ Ξέρξου, καί, ἀφοῦ ὑποτάξῃ τὴν Ἑλλάδα, νὰ γίνῃ ἀπόλυτος ἄρχων αὐτῆς.

Πρὸς τὸν σκοπὸν λοιπὸν τοῦτον, ἀπέλυσε μερικοὺς ἀπὸ τοὺς αἰχμαλώτους, ἵσχυρισθείς, ὅτι ἐδραπέτευσαν, καὶ μὲ τούτους ἔστειλεν ἐπιστολὴν πρὸς τὸν Ξέρξην. Μὲ τὴν ἐπιστολὴν ἐζήτει τὴν θυγατέρα τοῦ Ξέρξου εἰς γάμιον καὶ ὑπέσχετο νὰ ὑποτάξῃ εἰς αὐτὸν τὴν Ἑλλάδα.

Οὐ Ξέρξης ἐδέχθη τὴν πρότασιν τοῦ Παυσανίου καὶ ἤρχισε τὰς συνεννοήσεις μετ' αὐτοῦ διὰ τὴν ὑποταγὴν τῆς Ἑλλάδος.

Ἐκτοτε ὁ Παυσανίας ἐφόρει περισικὰς στολὰς καὶ ἐξήρχετο εἰς περίπατον ἀκολουθούμενος ἀπὸ Πέρσας δορυφόρους. Ἐλησμόνησεν, ὅτι ἦτο στρατηγὸς ἐλευθέρων ἀνδρῶν καὶ ἐφέρετο πρὸς τοὺς συμμάχους μὲ ἀπότομον τρόπον ὡς σατράπης.

Ἐνεκα τῆς διαγωγῆς του αὐτῆς, πολλοὶ ἀπὸ τοὺς συμμάχους ἔφυγαν εἰς τὰς πατρίδας των, ἄλλοι δὲ ἐγκατέλειψαν

αὐτὸν καὶ ἐτάχθησαν ὑπὸ τὴν ἡγεμονίαν τῶν Ἀθηναίων.

Οἱ ἔφοροι τῆς Σπάρτης, μαθόντες τὴν διαγωγήν τοῦ Παυσανίου, τὸν ἐκάλεσαν εἰς τὴν Σπάρτην, διὰ νὰ ἀπολογηθῇ. "Οταν ἐπέστρεψεν οὗτος εἰς τὴν Σπάρτην, ἀπελογήθη καὶ ἐπειδὴ δὲν ὑπῆρχον ἀρκεταὶ ἀποδείξεις, ἥθωράθη.

Ἄλλὰ καὶ μετὰ τὴν ἥθωρασίν του δὲν ἦθέλησεν ὁ Παυσανίας νὰ ἡσυχάσῃ. Ἐξηκολούθησε νὰ συνεννοῆται μὲ τὸν βασιλέα τῶν Περσῶν μὲ ἐπιστολάς, τὰς ὅποιας ἔστελλεν εἰς αὐτὸν μὲ δούλους. Μία τῶν ἐπιστολῶν αὐτῶν ἔπεισεν εἰς χειρας τῶν ἐφόρων, οἱ ὅποιοι ἔσπευσαν νὰ τὸν συλλάβουν. Ὁ Παυσανίας ὅμως ἐπρόλαβε καὶ κατέψυγεν ὡς ἵκετης εἰς τὸν ναὸν τῆς Χαλκιοίκου Ἀθηνᾶς, ἀπὸ τὸν ὅποιον δὲν ἤτο ἐπιτετραμμένον νὰ τὸν ἀποσπάσουν διὰ τῆς βίας. Τότε οἱ ἔφοροι ἀφήρεσαν τὴν στέγην τοῦ ναοῦ καὶ ἔκτισαν τὴν θύραν του. Τοιουτοτρόπως ὁ Παυσανίας ἀπέθανε μετ' ὀλίγον ἐντὸς αὐτοῦ ἀπὸ τὸ ψῦχος καὶ τὴν πεῖναν.

Τόση δὲ ἦτο ἡ ἀγανάκτησις ὅλων τῶν Σπαρτιατῶν κατὰ τοῦ προδότου τῆς πατρίδος Παυσανίου, ὥστε αὐτὴ ἡ μήτηρ του Θεανὼ ἔθεσε τὸν πρῶτον λίθον κατὰ τὴν τοίχισιν τῆς θύρας τοῦ ναοῦ.

Κατὰ I. Σαραντίδην

75. ΔΙΟΓΕΝΗΣ ΚΑΙ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ

‘Ο φιλόσοφος Διογένης συνεβούλευε τὴν ἀσκησιν τοῦ σώματος καὶ τοῦ νοῦ. “Ἐλεγε δέ, ὅτι καὶ αἱ δύο εἶναι ἀναγκαῖαι, διὰ νὰ καταστήσουν τὸν ἄνθρωπον ἐνάρετον.

— Εἶναι ἐντροπή, προσέθετεν, οἱ μὲν ἀθληταὶ καὶ οἱ ἀοιδοὶ νὰ περιορίζουν τὴν γαστέρα των καὶ νὰ ἀπέχουν ἀπὸ τὰς ἡδονάς, χάριν τῆς φωνῆς των καὶ τῆς σωματικῆς των

ύγειας, ήμεις δὲ νὰ μὴ περιορίζωμεν τὰς ὄρέξεις μας, χάριν τῆς σωφροσύνης καὶ τῆς ἀρετῆς.

Πολλοὶ ποντικοὶ συνάζονται, ἔλεγεν δὲ Ἰδιος, ὃπου ὑπάρχουν πολλαὶ τροφαὶ· παρομοίως δὲ καὶ εἰς τὰ σώματα, τὰ πλήρη φαγητῶν, πολλαὶ ἀσθένειαι συσσωρεύονται.

Εἶναι δτοπον, ἔλεγεν ἀκόμη δὲ Διογένης, ἐνῷ καθ' ἡμέραν παρακαλοῦμεν τὸν θεὸν νὰ μᾶς δίδῃ ὑγείαν, ήμεις νὰ πράττωμεν πᾶν δὲ τι εἰς τὴν ὑγείαν ἀντιβαίνει.

"Οταν εἰς τὴν Κόρινθον τῆς Πελοποννήσου δὲ Ἀλέξανδρος ἔξελέγη ἀρχηγὸς τῆς ἐκστρατείας τῶν Ἑλλήνων κατὰ τῆς Ἀσίας, πολλοὶ πολιτικοὶ καὶ φιλόσοφοι προσῆλθον ἐνώπιόν του διὰ νὰ τὸν συγχαροῦν.

Μόνον δὲ Διογένης δὲν παρουσιάσθη. 'Αλλ' δὲ Ἀλέξανδρος, ἐπιθυμῶν νὰ γνωρίσῃ τὸν ἄνδρα προσωπικῶς, ἐπῆγεν δὲ Ἰδιος πρὸς συνάντησίν του. Εὗρε δὲ αὐτὸν εἰς τὸ ἄλσος Κράνιον, ἔξηπλωμένον καὶ ἡλιαζόμενον.

- Εἴμαι δὲ Ἀλέξανδρος, δὲ βασιλεύς, τοῦ λέγει.
- Καὶ ἐγὼ εἴμαι δὲ Διογένης, ἀπαντᾷ δὲ φιλόσοφος.
- Επειθύμουν νὰ σοῦ κάμω μίαν χάριν, τοῦ εἶπε πάλιν δὲ Ἀλέξανδρος· δὲν ἔχεις τίποτε νὰ μοῦ ζητήσῃς;
- "Εχω, ἀποκρίνεται δὲ Διογένης. Σὲ παρακαλῶ νὰ παραμερίσῃς δλίγον, διότι μοῦ ἐμποδίζεις τὰς ἀκτῖνας τοῦ ἥλιου. Αὕτη εἶναι ἡ μόνη χάρις, τὴν δποίαν σοῦ ζητῶ.

'Ο Μέγας Ἀλέξανδρος, ἀντὶ νὰ ὀργισθῇ, ἐθαύμασε τὴν ἀνεξαρτησίαν καὶ τὸ μεγαλεῖον τῆς ἀρετῆς τοῦ φιλοσόφου καὶ εἶπε :

— "Αν δὲν ἤμην Ἀλέξανδρος, θὰ ἐπειθύμουν νὰ ἤμην Διογένης.

Κατὰ Λέοντα Μελᾶν

76. Η ΕΓΚΡΑΤΕΙΑ ΤΟΥ ΜΕΓΑΛΟΥ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ

Μεταξύ τῶν πολλῶν προτερημάτων, τὰ δποῖα ἀνέδειξαν μέγαν τὸν βασιλέα τῆς Μακεδονίας Ἀλέξανδρον, ἥτο καὶ ἡ ἐγκράτεια. Πολὺ βασιλικώτερον ἔθεωρει ὁ Μέγας Ἀλέξανδρος τὸ νὰ νικᾶ τὰ πάθη του, παρὰ τοὺς ἔχθρούς του. Μὲ τὴν ἐγκράτειαν σωζόμεθα ἀπὸ πλῆθος κινδύνων καὶ δυστυχιῶν καὶ ζῶμεν τῷ ὅντι βασιλικῶς ἐλεύθεροι καὶ εὐτυχεῖς.

Εἶναι πολὺ χειρότερον, ἔλεγεν ὁ φιλόσοφος Πυθαγόρας, νὰ εἴμεθα δοῦλοι τῶν παθῶν, παρὰ δοῦλοι τῶν τυράννων. Εἶναι δὲ ἀδύνατον νὰ εἶναι κανεὶς ἐλεύθερος, ἐὰν εἶναι δοῦλος τῶν παθῶν του καὶ κυριεύεται ὑπ' αὐτῶν.

"Οταν ὁ Μέγας Ἀλέξανδρος, ἀφοῦ ἐκυρίευσε τὴν Μικρὰν Ἀσίαν, διώρισε βασίλισσαν τῆς Καρίας τὴν "Αδαν, αὕτη, ὡς δεῖγμα τῆς εὐγνωμοσύνης της, ἐστελλε πρὸς αὐτὸν καθ' ἡμέραν διάφορα φαγητὰ καὶ ζυμαρικά. Εἰς τὸ τέλος

τοῦ ἔστειλε καὶ τοὺς καλυτέρους μαγείρους καὶ ἀρτοποιούς της, ἐπειδὴ ἐνόμιζεν, ὅτι τοιουτοτρόπως ἥθελεν εὐχαριστήσει τὸν εὐεργέτην της.

’Αλλ’ δὲ Μέγας Ἀλέξανδρος οὔτε τὰ ὡραῖα φαγητὰ τῆς “Ἀδας” ἐγεύετο οὔτε τοὺς περιφήμους αὐτῆς μαγείρους ἐδέχθη. Εἶπεν, ὅτι πολὺ καλυτέρους μαγείρους ἔδωκε πρὸς αὐτὸν ὁ παιδαγωγός του Λεωνίδας. Αὐτοὶ δὲ ἦσαν ὁ πρωινὸς του περίπατος διὰ τὸ νοστιμώτατον γεῦμά του καὶ ἡ περὶ τὸ γεῦμά του διλιγοφαγία διὰ τὸ δρεκτικώτατον δεῖπνόν του.

Ἐνῷ δὲ διήρχετο κάποτε μετὰ τοῦ ἵππικοῦ του διὰ μέσου ξηρῶν καὶ ἀνύδρων τόπων, πρὸς καταδίωξιν τοῦ Δαρείου, βασιλέως τῆς Περσίας, ὑπέφερε καὶ αὐτὸς καὶ οἱ ἵππεῖς του ἀπὸ δίψαν μεγίστην. Κατὰ καλὴν τύχην συνήτησαν μερικούς Μακεδόνας, οἵ διοῖοι ἔφερον μακρόθεν δίλιγον ὕδωρ. Οἱ Μακεδόνες, ὅταν εἶδον τὸν Μέγαν Ἀλέξανδρον νὰ ὑποφέρῃ ἀπὸ τὴν δίψαν, προθύμως τοῦ ἔδωκαν νὰ πίῃ. Ὁ Ἀλέξανδρος λαμβάνει ἀνὰ χεῖρας τὸ ὕδωρ, ἀλλὰ ὅταν ἔστρεψε τοὺς δρυμούς πρὸς τοὺς ἵππεῖς του καὶ παρετήρησεν, ὅτι τὸ ὕδωρ δὲν ἔξαρκεῖ δι’ ὅλους, χωρὶς νὰ τὸ ἐγγίσῃ, εἰς τὰ διψῶντα χεῖλη του, τὸ ἐπέστρεψεν εἰς τοὺς Μακεδόνας. Εἶπεν, ὅτι δὲν ἀνέχεται αὐτὸς μὲν νὰ πίνῃ, οἱ δὲ Μακεδόνες του νὰ διψοῦν.

Τὴν ἐγκράτειαν αὐτὴν τοῦ Μεγάλου Ἀλεξάνδρου ἐθαύμασαν οἱ στρατιῶται του καὶ, ἐνθουσιασθέντες διὰ τὴν πρὸς αὐτοὺς ἀγάπην του, ἐλησμόνησαν ἀμέσως καὶ τὴν δίψαν καὶ τοὺς κόπους καὶ, ἀφοῦ ἐμαστίγωσαν τοὺς ἵππους των, ἐφώναξαν :

—Ἐμπρός. ‘Υπὸ τοιοῦτον ἀρχηγὸν οὔτε δίψαν οὔτε κόπους αἰσθανόμεθα. ’Αλλ’ οὔτε ὅτι εἴμεθα θυητοὶ πιστεύομεν.

Κατὰ Λέοντα Μελάν

77. ΕΥΓΝΩΜΟΣΥΝΗ ΛΕΟΝΤΟΣ

1. Εἰς τὴν ἀρχαίαν ἐποχήν, δοῦλός τις, ὄνομαζόμενος Ἀνδροκλῆς, εἶχεν ἔνα πολὺ σκληρὸν κύριον. Οὗτος καθ' ἡμέραν τὸν ἔδερε καὶ τὸν ἐβασάνιζεν. Ὁ δοῦλος δὲν ἤδυνατο νὰ ὑποφέρῃ καὶ ἐδραπέτευσεν.

Εἰς ἐκείνους τοὺς χρόνους, τοῦτο ἐτιμωρεῖτο μὲ θάνατον. Διὰ νὰ μὴ συλληφθῇ λοιπὸν ὁ δοῦλος καὶ φονευθῇ, ἐκρύβη εἰς ἐν δάσος, μέσα εἰς ἐν βαθὺ σπήλαιον.

'Ἐνῷ ήτο ἐκεῖ καὶ ἐσυλλογίζετο τί θὰ ἀπογίνη, βλέπει νὰ εἰσέρχεται εἰς τὸ σπήλαιον εἰς λέων.

—'Αλλοίμονον! Εἴμαι χαμένος! ἐψιθύρισεν ὁ Ἀνδροκλῆς καὶ ἐπερίμενε τὸν θάνατον ὡχρὸς ἀπὸ τὸν τρόμον του.

'Ο λέων, ὅταν εἶδεν ἄνθρωπον εἰς τὸ σπήλαιον, διευθύνεται κατ' εὐθεῖαν πρὸς αὐτόν. Καὶ, ἀφοῦ τὸν ἐπλησίασεν, ἐστάθη, ὑψώσε τὸν ἔνα πόδα του καὶ τὸν προέτεινεν. Ὁ τρόμος ὁ ὅποιος κατέλαβε τώρα τὸν δυστυχῆ δοῦλον, ήτο μέγας.

—Τώρα θὰ μὲ σχίση, εἶπε. Καὶ ἐσιώπησεν.

'Αλλ' ὁ λέων δὲν τὸν ἔσχισεν. 'Εξηκολούθει νὰ κρατῇ τὸν πόδα του ὑψωμένον καὶ ἥρχισε νὰ λείχῃ αὐτόν. Τότε ὁ δοῦλος ἔλαβε θάρρος, παρετίρησε τὸν πόδα τοῦ λέοντος καὶ εἶδεν, ὅτι μία σκληρὰ ἄκανθα ήτο ἐμπηγμένη εἰς αὐτόν.

—Ο Ἀνδροκλῆς ἐνόησε τί ἔζητει ὁ λέων. Λαμβάνει λοιπὸν τὸν πόδα αὐτοῦ καὶ προσπαθεῖ μὲ πολλὴν προσοχὴν νὰ ἔξαγάγῃ τὴν ἄκανθαν. Μόλις ἐπὶ τέλους τὴν ἔξηγαγεν, αἷμα πολὺ ἥρχισε νὰ τρέχῃ ἀπὸ τὴν πληγήν, ἡ ὅποια ἐσχηματίσθη εἰς τὸν πόδα τοῦ λέοντος. 'Ο Ἀνδροκλῆς ἐπλυνε τὴν πληγήν μὲ πολλὴν προσοχὴν καὶ ἔδεσεν αὐτὴν μὲ μίαν λωρίδα, τὴν ὅποιαν ἔσχισεν ἀπὸ τὰ ἐνδύματά του.

Τοῦτο ἐγίνετο καθ' ἡμέραν, μέχρις ὅτου ἐθεραπεύθη ἐντελῶς ὁ λέων.

’Απὸ τότε ὁ λέων ἡγάπησε πολὺν τὸν δοῦλον. Διὰ τοῦτο ἐξήρχετο εἰς κυνήγιον καὶ ἔφερεν εἰς αὐτὸν δορκάδας, λαγούς, ἄρνια καὶ ἄλλα τοιαῦτα ζῶα, τὰ δόποῖα κατέθετε πρὸ τῶν ποδῶν τοῦ Ἀνδροκλέους. ’Εκάθητο ἔπειτα πλησίον του καὶ μαζὶ μὲ αὐτὸν ἐκοιμᾶτο εἰς τὸ σπήλαιον.

Κατ’ αὐτὸν τὸν τρόπον ἔζων ἐπὶ πολὺν χρόνον καὶ οἱ δύο φίλοι ὅμοι. ’Αλλὰ μίαν ἡμέραν ὁ λέων συλλαμβάνεται εἰς μίαν παγίδα καὶ δεμένος φέρεται εἰς τὴν πρωτεύουσαν τῆς χώρας καὶ ρίπτεται εἰς θηριοτροφεῖον. ’Ο δοῦλος ἔμεινε τότε μόνος. Καὶ ἔκτοτε ἦτο ἡναγκασμένος νὰ ἐξέρχηται ἀπὸ τὸ σπήλαιον καὶ νὰ ζητῇ μόνος τὴν τροφὴν εἰς τὸ δάσος.

2. Πολλὰς ἡμέρας ἔζησε κατ’ αὐτὸν τὸν τρόπον ὁ Ἀνδροκλῆς. ’Αλλὰ μίαν ἡμέραν, ἐνῷ ἦτο εἰς τὸ δάσος, συλλαμβάνεται ὑπὸ τῶν στρατιωτῶν, φέρεται δέσμιος εἰς τὴν πρωτεύουσαν καὶ ρίπτεται εἰς τὰς φυλακάς. ”Ἐπειτα κατεδικάσθη νὰ ριφθῇ εἰς τὰ ἄγρια θηρία καὶ νὰ ἀποθάνῃ.

”Οταν ἥλθεν ἡ ὥρισμένη ἡμέρα, διὰ νὰ ριφθῇ εἰς τὰ ἄγρια θηρία, συνηθροίσθη πολὺς κόσμος, διὰ νὰ ἵδη τὸ θέαμα αὐτό. ’Ο δοῦλος δεμένος φέρεται εἰς μίαν στενὴν πλατεῖαν περιτριγυρισμένην μὲ κιγκλίδας. ’Ο δυστυχὴς μὲ σκυμένην τὴν κεφαλὴν βαθύτατα λυπημένος ἐπερίμενε τὸν θάνατον.

Μετ’ ὄλιγον ἀνοίγεται ἡ θύρα τῆς πλατείας καὶ ὅρμῇ κατ’ ἐπάνω του ἔνας φοβερὸς λέων μὲ λύσσαν πολλήν. ’Ο λέων, ὅταν ἔφθασε πλησίον τοῦ δυστυχοῦς δούλου, ἐσταμάτησε. Τὸν παρετήρησε καλὰ καὶ ἥρχισε νὰ λείχῃ τὰς χεῖράς του. ’Ο δοῦλος ἀνεγνώρισε τὸν λέοντα, μετὰ τοῦ δόποίου συνέζη ἄλλοτε εἰς τὸ σπήλαιον. ”Ελαβε θάρρος καὶ τὸν ἔθιώπευσεν.

”Ολοι οι ἀνθρωποι, οἱ δόποιοι μὲ περιέργειαν πολλὴν

περιέμενον νὰ κατασπαράξῃ ὁ λέων τὸν δοῦλον, ὅταν εἶδαν αὐτὸν νὰ λείχῃ καὶ νὰ θωπεύῃ τὸν δυστυχῆ ἀνθρώπον, ἐθαύμασαν καὶ συνεκινήθησαν πολὺ.

‘Ο βασιλεύς, ὁ ὄποιος ἦτο παρών, συνεκινήθη καὶ αὐτὸς πολὺ. Εἶχε δὲ μεγίστην περιέργειαν νὰ μάθῃ, πῶς συνέβη αὐτό. Ἐρωτᾷ λοιπὸν τὸν δοῦλον, ἂν γνωρίζῃ τίποτε. Τότε ὁ δοῦλος διηγήθη πῶς εὗρε τὸν λέοντα εἰς τὸ σπήλαιον, πῶς ἔθεράπευσεν αὐτόν, πῶς συνέζων ὡς δύο καλοὶ φίλοι ἐπὶ πολὺν χρόνον καὶ πῶς ἔπειτα ἔχωρίσθησαν, μέχρις ὅτου συνητήθησαν πάλιν ἔκει.

“Ολοι ἤκουσαν τὴν διήγησιν τοῦ δούλου μὲ πολλὴν συγκίνησιν. “Οταν δὲ ἐτελείωσεν, ὅλοι μὲ μίαν φωνὴν παρεκάλεσαν τὸν βασιλέα νὰ χαρίσῃ τὴν ζωὴν εἰς τὸν δυστυχῆ δοῦλον καὶ νὰ τὸν ἀφήσῃ ἐλεύθερον.

‘Ο βασιλεύς, ὁ ὄποιος εἶχε πολὺ ἀγαθὴν ψυχήν, τοῦ ἔχαρισε τὴν ζωὴν καὶ διέταξε νὰ τὸν ἀφήσουν ἐλεύθερον καὶ νὰ τοῦ δώσουν καὶ τὸν λέοντα.

‘Ο Ἄνδροκλῆς μὲ δάκρυα εἰς τοὺς ὄφθαλμοὺς ηύχαριστησε τὸν Βασιλέα καὶ ὅλους τοὺς ἀνθρώπους, οἱ ὄποιοι ἦσαν ἔκει. “Ελαβε τὸν λέοντα καὶ ἔψυγεν. “Ητο πλέον ἐλεύθερος. Περιήρχετο δὲ διαφόρους πόλεις μὲ τὸν λέοντα, διηγεῖτο τὴν ἱστορίαν ταύτην καὶ ἐλάμβανε πλούσια δῶρα παρ’ ὅλων, ὃσοι ἤκουον αὐτήν. Τοιουτοτρόπως ἔζησεν ἐλεύθερος καὶ εὔτυχής.

Κατὰ Χ. Παπαμᾶρκον

Ἐπολέμει κάποτε ἡ Σπάρτη κατὰ τοῦ βασιλέως τῆς Μακεδονίας Ἀντιγόνου. Ἡναγκάσθη δι' αὐτὸ δ βασιλεὺς τῆς Σπάρτης Κλεομένης νὰ ζητήσῃ τὴν συμμαχίαν τοῦ Πτολεμαίου, βασιλέως τῆς Αἴγυπτου.

Ο Πτολεμαῖος ὑπεσχέθη μὲν βοήθειαν εἰς τὸν Κλεομένην, ἀλλὰ ὑπὸ τὸν ὄρον νὰ στείλῃ εἰς τὴν Αἴγυπτον, ώς δύμήρους τὰ τέκνα του καὶ τὴν μητέρα του Κρατησίκλειαν.

Ο Κλεομένης ἐδίσταζε πολὺ νὰ ἀνακοινώσῃ εἰς τὴν γραῖαν μητέρα του τὴν πρότασιν τοῦ Πτολεμαίου. Ἀλλ' ἡ πρὸς τὴν πατρίδα ἀγάπη του ὑπερίσχυσε καὶ εἰς τὸ τέλος τὴν ἀνεκοίνωσεν.

Ἡ φιλόπατρις Σπαρτιᾶτις, μόλις ἤκουσε τὴν πρότασιν, ἀπήγνησεν :

—Ἐὰν αὐτὸ τὸ σῶμά μου θὰ σταλῇ εἰς τὴν Αἴγυπτον ἢ ὅπου ἀλλοῦ καὶ θὰ ἡμπορέσῃ νὰ ὠφελήσῃ τὴν Σπάρτην, στεῖλέ το τάχιστα, πρὶν διαλυθῇ ἀπὸ τὸ γῆρας. Ἐνῷ, ἀν μείνῃ ἐδῶ, θὰ εἶναι ἀχρηστον καὶ ἀνωφελές διὰ τὴν πατρίδα.

Ἡ Κρατησίκλεια ἐπῆγεν εἰς τὴν Αἴγυπτον. Ἐκεῖ ἐπληροφορήθη, ὅτι δὲ Κλεομένης δὲν ἐτόλμησε νὰ συμβιβασθῇ μὲ τὸν Ἀντίγονον, ἐπειδὴ ἐφοβεῖτο, μήπως δὲ Πτολεμαῖος κακοποιήσῃ αὐτὴν καὶ τὰ τέκνα του. Ἔγραψε τότε ἡ γραῖα εἰς τὸν υἱόν της :

«Κάμε δ, τι πρέπει καὶ συμφέρει εἰς τὴν Σπάρτην. Ποτὲ μὴ θελήσῃς νὰ βλαφθῇ ἡ πατρίς, χάριν μιᾶς γραῖας καὶ μερικῶν παιδαρίων».

Τοιαῦται ἦσαν αἱ ἀρχαῖαι Ἑλληνίδες. Οἱ πρόγονοί μας, μὲ τοιαύτας μητέρας, διεκρίθησαν ἀπὸ κάθε ἄλλο ἔθνος διὰ τὴν μεγάλην των φιλοπατρίαν.

Στέλιος Σπεράντσας

79. ΥΜΝΟΣ ΤΩΝ ΠΡΟΓΟΝΩΝ

Ε ΣΕΙΣ, ποὺ πρωτοσπείρατε
τῆς Λευτεριᾶς τὸ σπόρο,
λαχταρισμένο δῶρο
στὴ σκλαβωμένη γῆ

Ἐσεῖς, κι ὅταν ὥριμασαν
τὰ στάχυα καρποφόρα,
τοῦ θερισμοῦ τὴν ὥρα
μᾶς γίνατε ὁδηγοί.

Σὰν ἡσκιοὶ μεγαλόκορμοι
κι ἀπείραχτοι ἀπ' τὰ χρόνια,
σέρνετε ἐμᾶς τ' ἀγγόνια
στὸ δρόμο τῆς Τιμῆς.

Κι ὅπου πολέμου τρέξιμο
κι ὅπου τῆς μάχης κρότοι,
ἐσεῖς περνᾶτε πρῶτοι
κι ἀκολουθοῦμε ἐμεῖς.

Στὴ μνήμη σας ἀνάβομε
χρυσᾶ λιβανιστήρια,
γιὰ σᾶς τὰ νικητήρια
τὰ χείλη μας ὑμνοῦν.

Καὶ πλέκοντας τὰ χέρια μας
τῆς δόξας τὰ στεφάνια
— δική μας περηφάνεια —
στοὺς τάφους σας κρεμοῦν.

Γεώργιος Δροσίνης

Ε'. ΑΣΧΟΛΙΑΙ ΚΑΙ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΑ

80. ΤΟ ΜΕΛΙΣΣΙ

1. Προχθὲς ἡ τάξις μας ἔκαμε μίαν ὥραίν ἐκδρομήν· ἐπήγαμε εἰς τὸ κτῆμα τοῦ κυρίου Κώστα, ήμίσειαν ὥραν ἔξω ἀπὸ τὴν πόλιν.

‘Ο κύριος Κώστας μᾶς ὑπεδέχθη μὲ μεγάλην καλωσύνην.

— Καλῶς τὰ παιδιά! Εἰς καλὴν ὥραν ἔρχεσθε. Σήμερα ἀπέκτησα καινούργιο μελίσσι. Ἰδέτε το. Εἶναι πιασμένο ἀπὸ τὸ κλαδὶ τῆς ἀχλαδιᾶς. Δὲν θ' ἀργήσῃ νὰ μπῇ εἰς αὐτὸ τὸ κοφινάκι, ποὺ βλέπετε. Ἐλᾶτε μαζί μου.

‘Εφόρεσε τότε ὁ κύριος Κώστας μίαν προσωπίδα ἀπὸ λεπτὸν σύρμα καὶ τὰ χειρόκτιά του, ἐπῆρε τὸ μελισσοκόφινον καὶ ἐπροχώρησε. Τὸν ἡκολουθήσαμεν καὶ ἡμεῖς.

2. “Οταν ἐπλησιάσαμεν εἰς τὴν ἀχλαδιάν, ὁ κύριος Κώστας μᾶς εἶπε νὰ σταθῶμεν δὲν δίχως μακρὰν καὶ ἐκεῖνος ἐπροχώρησε καὶ ἐστάθη ἀκριβῶς κάτω ἀπὸ τὸν κλάδον, ἀπὸ τὸν δῆποιον ἐκρέμαντο αἱ μέλισσαι.

Αἱ μέλισσαι ὥρμησαν ἐναντίον του, ἀλλὰ δὲν ἤδυνήθησαν νὰ τοῦ κάμουν κακόν. Ἡ προσωπὶς καὶ τὰ χειρόκτια τὸν ἐπροστάτευον καλῶς. Μετ' δὲν δίχως ἐζαλίσθησαν ἀπὸ τὸν καπνόν, διότι ὁ κύριος Κώστας ἐκράτει εἰς τὴν χεῖρα καὶ ἔνα κομμάτι σβουνιά ἀναμένην.

‘Ο κύριος Κώστας ἔβαλε τότε τὸ κοφίνι κάτω ἀπὸ τὰς μελίσσας καὶ μὲ τὰς δύο του χεῖρας ἔσεισε δυνατὰ τὸν κλάδον. Τὸ μελίσσι δὲν δίχως ἐκύλισε, θαρρεῖς, μέσα εἰς τὸ κοφίνι. Κατόπιν ἐσκέπασε τὸ μελισσοκόφινον καὶ τὸ ἐπῆγεν ἐκεῖ, ὅπου ἦσαν καὶ αἱ ἄλλαι κυψέλαι.

Τότε ἐκαθήσαμεν κάτω ἀπὸ ἔνα μεγάλον δένδρου καὶ μᾶς προσέφερε διάφορα ὄπωρικά. "Ἐβγαλε καὶ ἀπὸ μίαν μεγάλην κυψέλην δύο πίττας καὶ μᾶς τὰς προσέφερεν. Ἡ μία ἦτο κάτασπρη καὶ ἡ ἄλλη εἶχε τὸ χρῶμα τοῦ μελιοῦ. Καὶ αἱ δύο εἶχον μικρὰς ἑξαγώνους ὄπάς, αἱ δποῖαι ἦσαν γεμάται ἀπὸ μέλι.

3.— Πῶς εὑρέθηκε τὸ μελίσσαι αὐτὸ ἐπάνω εἰς τὴν ἀχλαδιά; ἡρώτησεν δὲ Χρῖστος.

Καὶ δὲ κύριος Κώστας ἀπεκρίθη :

— Εἰς κάθε μελισσοκόφινον, παιδί μου, κατοικεῖ ἔνα μελίσσαι ἀπὸ πολλὰς χιλιάδας μελισσῶν. Τὸ κάθε μελίσσαι ἔχει τὴν βασίλισσάν του. Ἡ βασίλισσα εἶναι ἡ μόνη μέλισσα, ἡ δποία γεννᾷ αὐγά. Κάθε καλοκαίρι ἡμπορεῖ νὰ γεννήσῃ τριάντα ἔως πενήντα χιλιάδας. Ἐλλὰ γεννᾷ χωριστὰ καὶ δλίγα αὐγὰ διαφορετικά. Ἀπὸ αὐτὰ ἐξέρχονται νέαι βασίλισσαι. "Ετσι πολλαπλασιάζεται διαρκῶς ὁ λαὸς μέσα εἰς τὸ σκοτεινὸν παλάτι. Καὶ τότε αἱ μέλισσαι τὴν νύκτα τὴν περνοῦν στρυμωγμένες σὰν σταφύλια. Ὁ τόπος δὲν τὰς χωρεῖ πλέον. Δι' αὐτὸ ὅταν μεγαλώσῃ ἡ νέα βασίλισσα, ἡ παλαιὰ παίρνει μαζί της τὰς πλέον πιστάς, τὰς πλέον ἐργατικὰς ὑπηκόους της καὶ φεύγει πηγαίνει ἀλλοῦ νὰ στήσῃ καινούργια πολιτεία. Αὐτὸ ἔγινε καὶ σήμερον τὸ πρώι. "Εφυγεν ἀπὸ ἐν μελισσοκόφινον ἡ παλαιὰ βασίλισσα μὲ τὴν συντροφιάν της καὶ ἐπῆγεν ἐπάνω εἰς τὸ κλαδί τῆς ἀχλαδιᾶς.

Αὐτὰ μᾶς εἶπεν ἐκείνην τὴν ἡμέραν ὁ κύριος Κώστας καὶ ἡμεῖς ἐφύγομεν εὐχαριστημένοι, διότι εἴδομεν καὶ ἐμάθομεν τόσα πράγματα.

Κατὰ Ἀριστοτέλην Κουρτίδην

81. ΤΟ ΤΡΑΓΟΥΔΙ ΤΟΥ ΗΛΙΟΥ

“Ηλιε μου,
έβγα, ήλιε μου,
πού κάνεις τὸ χωράφι
καὶ γεμίζει ἀπὸ χρυσάφι.

Δῶσέ μας,
ήλιε μου, ήλιε μου,
τὸ ρόδο καὶ τὸ ἀγκάθι,
φέξε ὡς τοῦ γιαλοῦ τὰ βάθη.

Τὸ νερό,
φέξε μου, ηλιε μου,
νὰ τρέχῃ καὶ νὰ λάμπῃ,
νὰ μοσχοβιολοῦν οἱ κάμποι.

Στρῶσέ μας,
χρυσοήλιε μου,
τὴ γῆ μὲ χαμομήλι,
δῶσ’ μου τὸ γλυκό σταφύλι.

Τὸν κάμπο,
ήλιε μου, ηλιε μου,
τὸ θέρο χάρισέ μας,
σὰν τὸ δέντρο ἀνάστησέ μας.

« Παιδικά τραγούδια »

Zakharias Papantoniou

82. ΠΩΣ ΓΙΝΕΤΑΙ Η ΜΕΤΑΞΑ

1. "Ημην δώδεκα έτῶν, όταν ήσθένησα ἀπὸ βαρεῖαν ἀσθένειαν. Αφοῦ ἐθεραπεύθην, ὁ πατήρ μου μὲ στειλεν εἰς ἐν χωρίον τῆς Χαλκιδικῆς, ὅπου ἔμενε μία θεία μου, διὰ νὰ ἀναλάβω.

"Ἔτο 'Απρίλιος. Ἐντύπωσιν μοῦ ἔκαμεν, ὅτι τὸ χωρίον εἶχε πολλὰς μορέας, περισσοτέρας ἀπὸ ὅλα τὰ ἄλλα δένδρα.

2. Τὴν πρωίαν, όταν ἐξύπνησα, ἤκουσα τὴν θείαν μου νὰ λέγῃ :

— Πηγαίνετε τώρα νὰ μαζέψετε μουρόφυλλα.

Αἱ μορέαι μόλις εἶχον βλαστήσει καὶ εἶχον πολὺ μικρὰ καὶ τρυφερὰ φύλλα, ὡς εἶναι ἡ καρδιὰ τοῦ μαρουλιοῦ. Μοῦ ἐφάνη περίεργον τί νὰ τὰ ἥθελον ;

Ἐβγῆκα ἀπὸ τὸ δωμάτιόν μου καὶ ἐκοίταξα εἰς τὸ ἄλλο δωμάτιον.

— Μιὰ στιγμή, νὰ ταῖσω τὰ μικρούλια, μοῦ εἶπεν ἡ θεία μου, καὶ θὰ σοῦ φέρω τὸ γάλα.

— Ποιὰ μικρούλια ; ἡρώτησα.

Πλησιάζω καὶ βλέπω εἰς μίαν ἐφημερίδα ἀπλωμένα μικρὰ μορεόφυλλα καὶ ἐπάνω εἰς αὐτὰ πολὺ μικρὰς κάμπας. Ἐκεῖ πλησίον, ἐντὸς τοῦ κυτίου, ὑπῆρχον σπόροι, δμοιοι μὲ τοὺς σπόρους τοῦ σύκου.

— Εἶναι κουκουλόσπορος, μοῦ ἐξήγησεν ἡ θεία μου. Ὁλιγον ἔβαλα, πολὺ δλίγον. Θὰ ἴδης πῶς θὰ μεγαλώσουν οἱ κάμπιες καὶ θὰ πλέξουν κουκούλι.

Μετὰ μίαν ἐβδομάδα αἱ κάμπαι ἐμεγάλωσαν ἀρκετά. Ἐμεγάλωσαν δμως καὶ τὰ φύλλα τῆς μορέας καὶ ἔγιναν σκληρά. Ἡ θεία μου τὰ ἐκοπτε τότε ψιλὰ - ψιλὰ καὶ αἱ κάμπαι τὰ ἔτρωγον ἀχόρταγα.

Εἶχον ἀπλωθῆ τώρα εἰς τέσσαρας καλαμωτάς, δηλαδὴ εἰς τέσσαρα κρεβάτια, τὰ ὅποια ἡ θεία μου εἶχε κατασκευάσει ἀπὸ καλάμια καὶ τὰ εἶχε στρώσει μὲ ἐφημερίδας. Ἔρριπτε τὰ φύλλα εἰς τὴν μίαν καλαμωτὴν καὶ ἔως ὅτου νὰ ρίψῃ ἄλλα εἰς τὴν τελευταίαν, τὰ φύλλα τῆς πρώτης εἶχον ἥδη φαγωθῆ. Καὶ ἤκουες ἔνα θόρυβον ἀδιάκοπον, δμοιοι μὲ ἐκεῖνον τὸν ὅποιον κάμνει ἡ βροχὴ ἐπάνω εἰς τὰ ξηρὰ φύλλα.

Εἰς τὸ τέλος τῆς ἐβδομάδος οἱ σκώληκες ἔμειναν ἀκίνητοι, ὡς νὰ εἶχον ἀσθενήσει.

— Βγάζουν τὸ ὑποκάμισόν των, μοῦ ἐξήγησεν ἡ θεία μου. "Οσον μεγαλώνουν, τόσον αἰσθάνονται τὸν ἑαυτόν των στενοχωρημένον μέσα εἰς τὸ παλαιὸν ὑποκάμισον καὶ τὸ ἀλλάσσουν. Θ' ἀλλάξουν τρεῖς φορὰς ἀκόμη. "Τσερα θ' ἀρχίσουν νὰ πλέκουν τὸ κουκούλι.

3. "Ἐπειτα ἀπὸ τρεῖς ἐβδομάδας, ὅλη ἡ οἰκογένεια εύρισκετο εἰς κίνησιν. Καὶ ἐγὼ ἐβοήθουν δσον ἥδυνάμην. Αἱ καλαμωταὶ εἶχον γίνει ἔξ. Ὁ θεῖος ἐκοπτεν ὅλοκλήρους κλάδους ἀπὸ τὴν μορέαν, ἡμεῖς οἱ μικροὶ τοὺς μετεφέρομεν καὶ

ἡ θεία, ἀφοῦ ἔκοπτε τὰ φύλλα, τὰ ἔρριπτε τώρα δλόκληρα εἰς τὰς καλαμωτάς. Κάθε σκώληξ εἶχε τὸ μέγεθος μικροῦ δακτύλου. "Ηρχιζε νὰ τρώγῃ τὸ φύλλον ἀπὸ τὸ ἐν ἄκρον, τὸ ἐψαλίδιζε μὲ τὸ στόμα του γρήγορα καὶ ἀδιάκοπα καὶ μετ' ὀλίγον ἀπέμενε μόνον ὁ μίσχος τοῦ φύλλου. Αὐτὸ ἐγίνετο πέντε ἔως ἔξι φορᾶς τὴν ἡμέραν.

Κάθε ἡμέραν ἀφήρουν τὰς ἐφημερίδας καὶ τὰς ἀντικαθίστων μὲ ἄλλας καθαράς.

Οἱ μεταξοσκώληκες ἔξηκολούθησαν νὰ τρώγουν ἐπὶ ὅλιγας ἡμέρας. Τέλος ἐσταμάτησαν καὶ ἐσήκωναν ὑψηλὰ τὴν κεφαλήν των, ὡς νὰ ἔζητουν κάτι.

— Θέλουν κλαδὶ νὰ πλέξουν κουκούλι, εἶπεν ἡ θεία μου.

Καὶ ἔστειλε τὸν ὑπηρέτην νὰ φέρῃ ρείκια καὶ θυμάρια ἀπὸ τὸ βουνόν. Κάθε ρίζαν τὴν περιέζωσεν ἡ θεία μου μὲ ἕνα σχοινάκι εἰς τὸ μέσον καὶ τὴν ἔδεσεν εἰς ξύλα, τὰ ὅποια ἔστησεν ἀπὸ τὰς καλαμωτάς ἔως τὴν ὄροφήν.

— Κάθησε τώρα εἰς ἔνα κάθισμα, νὰ διασκεδάσῃς, μου εἶπε.

"Εκάθησα καὶ ἴδου τί εἶδον. "Οσοι σκώληκες εἶχον χορτάσει, ἐσκαρφάλωσαν εἰς τὰ κλαδιά. 'Ἐπῆρε καθένας τὴν θέσιν του ἀνάμεσα εἰς τὰ κλωναράκια καὶ ἤρχισε νὰ κινῇ τὴν κεφαλήν του καὶ νὰ κάμνῃ κύκλους εἰς τὸν ἀέρα. 'Ἐκοιτάξα καλύτερα καὶ εἶδα πῶς ἔβγαζεν ἀπὸ τὸ στόμα του μίαν κλωστὴν καὶ τὴν ἐπλεκεν δλόγυρά του. "Ἐπλεκε τὸν μετάξινόν του πέπλον καὶ δλοένα ἐτυλίσσετο μὲ αὐτόν. Πρὸς τὸ βράδυ ἦτο δλόκληρος τυλιγμένος μέσα εἰς αὐτὸν τὸν πέπλον, ὡς μέσα εἰς δμήχλην. Μόλις τὸν διέκρινα. Τὴν ἄλλην ἡμέραν δὲν ἐφαίνετο πλέον καθόλου. 'Η μέταξα τὸν εἶχε σκεπάσει ἐντελῶς. 'Αλλὰ ἐκεῖνος μέσα ὅλο καὶ ὑφαινε τὸ κουκούλι του. 'Η θεία μου ἐτρύγγησε τὰ κουκούλια καὶ τὰ ἥπλωσεν εἰς τὸν ἥλιον.

— "Αν τὰ ἀφήσω στὸν ἥσκιο, θὰ βγοῦν πεταλοῦδες, μοῦ εἶπε, καὶ οἱ ἔμποροι δὲν τὸ παίρνουν αὐτὸ τὸ κουκούλι. Θὰ ἀφήσω μερικά, διὰ νὰ ίδης.

'Εκεῖνα, τὰ δόποια ἄφησεν εἰς τὴν σκιάν, ἐτρύπησαν μετὰ δέκα ἡμέρας τὸ ἐν ἀκρον καὶ ἐβγῆκαν πεταλοῦδες. Αἱ πεταλοῦδες ἐγέννησαν τὰ αὔγα των καὶ ἐπειτα ἡ μία μετὰ τὴν δλῆην ἀπέθανον ὅλαι.

Μὲ τὴν φαλίδα ἔκοψα ἔνα ἀπὸ τὰ κουκούλια, τὰ δόποια ἡ θεία μου εἶχεν ἀπλωμένα εἰς τὸν ἥλιον διὰ τὸν ἔμπορον καὶ εἶδον μέσα τὴν χρυσαλλίδα νεκράν. 'Η ζέστη τοῦ ἥλιου τὴν εἶχεν ἀποξηράνει.

'Ως μοῦ εἶπεν ἡ θεία, εἰς τὰς περισσότερας οἰκίας τοῦ χωρίου ἔτρεφον μεταξοσκώληκα.

Κατὰ τὸν Ἰούνιον ἥλιθον οἱ ἔμποροι καὶ ἡγόρασαν τὸ κουκούλι. Μερικαὶ οἰκογένειαι ἐκέρδησαν καὶ δέκα χιλιάδας δραχμῶν, αἱ περισσότεραι πέντε ἔως ὅκτω χιλιάδας.

"Οσα ἐτύχαινε νὰ βγάλουν πεταλοῦδες αἱ γυναῖκες τὰ ἔβραζον, τὰ ἔξαινον καὶ ὕστερα τὰ ἐγνεθον. 'Απὸ τὰ νήματα αὐτὰ ὑφαινον σινδόνια καὶ μεταξωτὰ φορέματα.

4. — Τὰ ἀποφάγια τοῦ μεταξοσκώληκος τί τὰ κάμνετε, ποῦ τὰ μαζεύετε; ἡρώτησα τὴν θείαν μου.

— Τρέφομε τὸν χειμῶνα τὰ μοσχάρια. Παχαίνουν μὲ αὐτὴν τὴν τροφὴν πολὺ καὶ τὰ ἀκριβοπούλοῦμε. 'Η μουριά, βλέπεις, μᾶς δίδει πολλά. Τώρα τὰ φύλλα τὰ ἔφαγαν οἱ μεταξοσκώληκες. Μετὰ ἔνα μῆνα θὰ φουντώσουν πάλιν καὶ θὰ θρέψωμε ἔνα - δυὸς ἀρνιά ἡ κάθε οἰκογένεια. Τὸ φθινόπωρον αἱ μορέαι θὰ εἶναι πάλιν γεμᾶται, τὰ φύλλα των θὰ τὰ μαζεύσωμε καὶ θὰ τὰ ξηράνωμε διὰ τὸν χειμῶνα. 'Ιδου πόσον χρήσιμος εἶναι ἡ μορέα.

«'Η Πατρίδα μας» (Διασκευή)

Ανδρέας Καρκαβίτσας

83. ΤΟ ΧΩΡΙΟ

Ἐκεῖ στὰ πλάγια τοῦ βουνοῦ, στὰ δροσερὰ χορτάρια,
ποὺ μουρμουρίζουν τὰ νερά καὶ χύνονται καθάρια,
ἐκεῖ στὰ πλάγια τοῦ βουνοῦ, ὅπου φυσᾷ τ' ἀγέρι
καὶ χαιρετᾷ τὰ λούλουδα καὶ παίζει μὲ τὴ φτέρη
καὶ τὰ πουλάκια κελαηδοῦν στὰ δέντρα ταίρι - ταίρι,
ἀπλώνεται μικρὸς χωρὶς μὲ πεῦκα στολισμένο
καὶ μέσ' στὸν ἥλιο λούζεται λευκὸς εὐτυχισμένο.

Τὰ κάτασπρα σπιτάκια του, μικρὰ καὶ μετρημένα,
καθὼς φωλιές μικρῶν πουλιών, στὰ δέντρα εἰναι κρυμμένα.
Ἐχει καὶ ἀμπέλια νὰ χαρῆ καὶ στάχυα νὰ θερίσῃ,
ἔχει καὶ πρόσχαρη ἐκκλησιὰ κοντὰ στὴν αρύα βρύση
κι ἔρχεται κάθε χωρικὸς ἐκεῖ νὰ προσκυνήσῃ.
Φιλοῦν τὸ χέρι τοῦ παπᾶ καὶ τὸν καλημερίζουν
καὶ στὴ δουλειά τους ὕστερα μὲ προκοπὴ γυρίζουν.

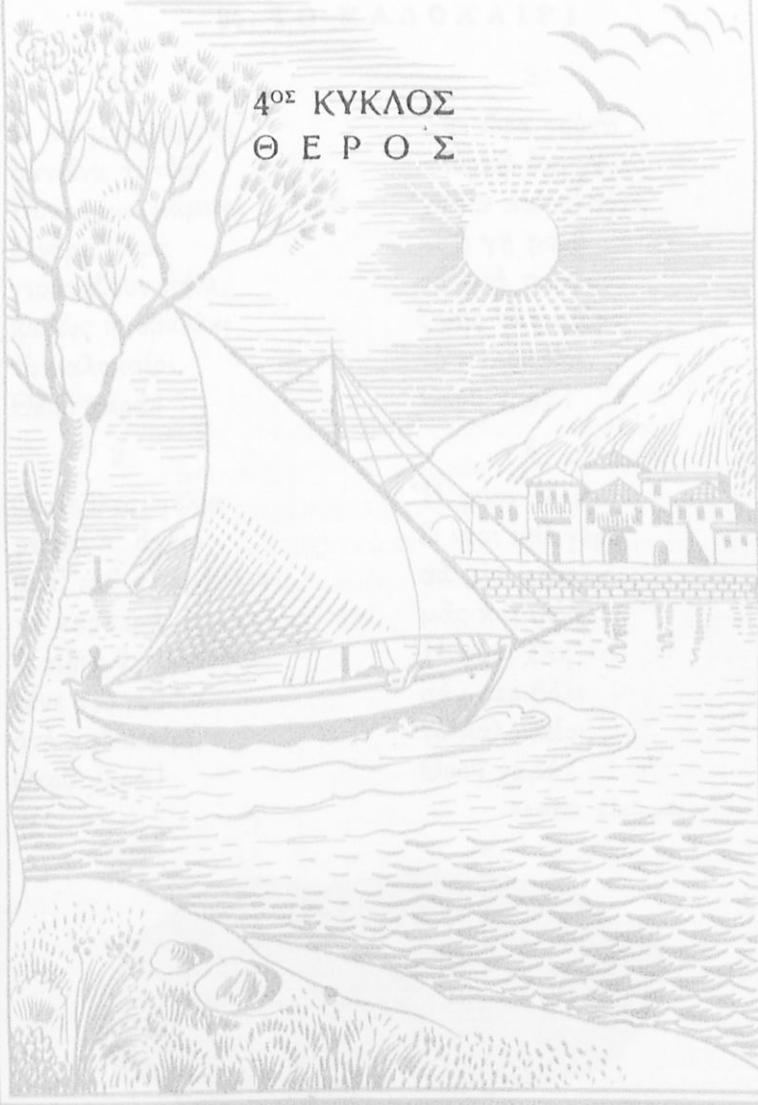
«Σχολική 'Ανθολογία»

Ιωάννης Πολέμης

την απόφαση της προκαταβολής, οι οποίες επένδυσαν σε
έτοιμη, καθαρή διάταξη μετατόπισης της γεωγραφικής θέσης της πόλης.
Επίσημη προσέταξη ανανέωσης της λεπτούς έχει ήδη την παραπομπή της
προτεραιότητας στην πόλη μετατόπισης της γεωγραφικής θέσης της πόλης.
Επίσημη προσέταξη ανανέωσης της λεπτούς έχει ήδη την παραπομπή της
προτεραιότητας στην πόλη μετατόπισης της γεωγραφικής θέσης της πόλης.
Επίσημη προσέταξη ανανέωσης της λεπτούς έχει ήδη την παραπομπή της
προτεραιότητας στην πόλη μετατόπισης της γεωγραφικής θέσης της πόλης.
Επίσημη προσέταξη ανανέωσης της λεπτούς έχει ήδη την παραπομπή της
προτεραιότητας στην πόλη μετατόπισης της γεωγραφικής θέσης της πόλης.
Επίσημη προσέταξη ανανέωσης της λεπτούς έχει ήδη την παραπομπή της
προτεραιότητας στην πόλη μετατόπισης της γεωγραφικής θέσης της πόλης.
Επίσημη προσέταξη ανανέωσης της λεπτούς έχει ήδη την παραπομπή της
προτεραιότητας στην πόλη μετατόπισης της γεωγραφικής θέσης της πόλης.

4ΟΣ ΚΥΚΛΟΣ
ΘΕΡΟΣ

Α'. ΑΠΟ ΤΗΝ ΦΥΣΙΝ ΚΑΙ ΤΗΝ ΑΓΡΟΤΙΚΗΝ ΖΩΗΝ

84. ΤΟ ΚΑΛΟΚΑΙΡΙ

1

Ο κόσμος λάμπει
σὰν ἔνα ἀστέρι.
Βουνὰ καὶ κάμποι
δένδρα, νερά
γιορτάζουν πάλι,
καθὼς προβάλλει
τὸ καλοκαίρι,
Θεοῦ χαρά!

2

Φωνοῦλες, γέλια
φέρνει τ' ἀγέρι
μέσ' ἀπ' τ' ἀμπέλια
τὰ καρπερά.
Παιδιά ἀγγελούδια
λένε τραγούδια
στὸ καλοκαίρι,
Θεοῦ χαρά!

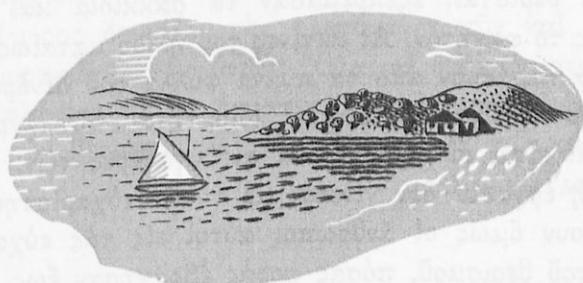
3

Τὴν ὥρα τούτη
σκορπᾶ ἔνα χέρι
χάδια καὶ πλούτη
κι ἡ γῆ φορᾷ
σὰ μιὰ πορφύρα,
ζωῆς πλημμύρα
τὸ καλοκαίρι,
Θεοῦ χαρά!

4

Ἡ φύσι πέρα,
ῶ νέοι καὶ γέροι,
σὰ μιὰ μητέρα
μᾶς καρτερᾷ.
Ἡ φύσι ὅλη
σὰν περιβόλι
τὸ καλοκαίρι,
Θεοῦ χαρά!

Κωστής Παλαμᾶς

Τὸν μῆνα Ἰούνιον, τὸν Θεριστήν, ὅπως τὸν λέγει ὁ λαός, ὅλον τὸ χωρίον εὔρισκεται εἰς τοὺς ἀγρούς.

Εἰς τὸ μέσον τοῦ ἀγροῦ ὑψώνεται τὸ πυκνόφυλλον δένδρον, τὸ ὄποιον ἐκάστην πρωίαν δέχεται τὰ σακκίδια, μὲ τὸν ἄρτον τῶν θεριστῶν καὶ τὰ δοχεῖα τοῦ νεροῦ. Ἐκεῖ εἶναι προφυλαγμένα ἀπὸ τὰς θερμὰς ἀκτῖνας τοῦ ἥλιου. "Οσον προχωρεῖ ἡ ἡμέρα, τόσον ἡ ζέστη μεγαλώνει καὶ βασανίζει τοὺς θεριστάς.

"Ολος ὁ κάμπος εἶναι δλόχρυσος καὶ μόνον τὰ φύλλα τοῦ δένδρου πρασινίζουν. Οὔτε ἐν ἀνθοῖς δὲν ἀπέμεινε πλέον. Τώρα, ὅσον εἶναι ἀκόμη πρώι, τρέχουν οἱ θερισταὶ νὰ κόψουν στάχυς μὲ τὰ δρέπανά των τὰ καμπυλωτά.

'Ωσὰν στρατιῶται εἰς τὴν γραμμήν, αἱ ζωηραὶ θεριστριαι θερίζουν καὶ τραγουδοῦν. "Έχουν κατεβασμένη τὴν μανδήλαν ἔως τὰ χεῖλη, κύπτουν καὶ προχωροῦν μὲ τὸ κοπτερὸν δρέπανον εἰς τὴν χεῖρα. Κατόπιν ἀπὸ αὐτὰς ἄλλοι ἔργαται μὲ τὰ σπάρτα εἰς τὰς χεῖρας δένουν εἰς δεμάτια τοὺς θερισμένους στάχυς. Καὶ τὰ δεμάτια αὐτά, σκορπισμένα ἐδῶ καὶ ἔκει εἰς τὸν ἄγρον, ὅμοιάζουν μὲ νεκρούς, οἱ ὄποιοι μετ' ὀλίγον θὰ θρέψουν τοὺς ζωντανούς.

Εἰς τὴν σκιὰν τοῦ δένδρου ἐμαζεύθησαν τὴν μεσημβρίαν οἱ θερισταί, ἔξεκρέμασαν τὰ σακκίδια καὶ ἐστρώθησαν εἰς τὸ φαγητόν. Αἱ ἀκτῖνες τοῦ ἥλιου ματαίως ἀγωνίζονται νὰ περάσουν ἀπὸ τὰ πυκνὰ φύλλα τοῦ δένδρου.

Θερισταὶ εἶναι οἱ ἴδιοι οἱ ἴδιοκτῆται τῶν ἀγρῶν καὶ θεριστριαι εἶναι αἱ σύζυγοι καὶ αἱ θυγατέρες των. Καμπία γεωργικὴ ἔργασία δὲν γίνεται μὲ τόσην εὐχαρίστησιν. Διὰ νὰ φθάσουν ὅμως οἱ ἀνθρωποι αὐτοὶ εἰς τὰς εὐχαρίστους ἥμέρας τοῦ θερισμοῦ, πόσας φοράς ἐβράχησαν ἔως τὸ κόκ-

καλον κατὰ τὸν καιρὸν τῆς σπορᾶς καὶ πόσην ἀγωνίαν ἔδοκεν αἱμασαν ἀπὸ τὸ πρῶτον φύτρωμα ἔως σήμερον! Ἡ χαρὰ των ὅμως τώρα εἰς τὸ τέλος γίνεται ἀφορμὴ νὰ λησμονῶνται ὅλα τὰ παλαιὰ βάσανα.

Τρώγοντες εἰς τὴν σκιὰν τοῦ δένδρου βλέπουν μὲν ὑπερηφάνειαν τὰ δεμάτια σκορπισμένα εἰς τὸν ἄγρὸν καὶ συλλογίζονται, ὅτι μετ' ὀλίγας ἡμέρας θὰ ἀλωνίσουν τὸν σῖτον, θὰ στείλουν τὸν νέον καρπὸν εἰς τὸν γειτονικὸν μύλον καὶ θὰ φάγουν χαρούμενοι τὸν πρῶτον ἄρτον τῆς ἐσοδείας. Πόσον εὐωδίαζει ὁ ἄρτος αὐτός!

Δὲν θὰ λησμονήσουν καὶ τὸν τζίντζιρα, πού, χωμένος εἰς τὰ κλαδιά τοῦ δένδρου, τραχγουδεῖ καὶ λέγει:

Θερίστετ’ ἀλωνίσετε,
δεματοκονβαλήσετε,
κι ἐγὼ τὸ κουλικάκι μου
θέλω νὰ μοῦ τὸ δώσετε.

Καὶ ἡ νοικοκυρὰ ἀπὸ τὸν πρῶτον καρπόν, ποὺ θὰ ζυμώσῃ, θὰ κάμη τὸ κουλούρι τοῦ τζίντζιρα καὶ μιά της κόρη θὰ τὸ φέρῃ εἰς τὴν βρύσην τοῦ χωρίου καὶ θὰ τὸ κρεμάσῃ ἐκεῖ εἰς τὸν κρουνόν, ποὺ τρέχει τὸ νερόν, διὰ νὰ τρέχουν ἔτσι καὶ τὰ καλὰ εἰς τὸ σπίτι.

‘Ο ἥλιος, ἀργά - ἀργά, κλίνει πρὸς τὴν δύσιν. Εὔχαριστος ζέφυρος δροσίζει τὴν φλεγομένην γῆν καὶ ζωογονεῖ τοὺς κουρασμένους θεριστάς. “Ολαι αἱ οἰκογένειαι κατακλίνονται πλησίον εἰς τὰ δεμάτια, διὰ νὰ συνεχίσουν τὴν χαραυγὴν τὸν θερισμὸν μὲ τὸ πρῶτον ἄσμα τοῦ κορυδαλλοῦ.

*Αλέξανδρος Μωραΐτιδης

Στ' ἀλώνια, καλοσάρωτα καὶ ξεχορταριασμένα,
 θὰ ξαπλωθοῦν οἱ θημωνιές, ξανθόμαλλες πλεξίδες.
 Τὰ στάχυα τρίβει καὶ μασῆ περνῶντας ἡ ροκάνα·
 πλατάνι τὸ σαγόνι της, τὰ δόντια της στουρνάρια.
 Τὰ βόιδια σέρνουν τὸ θεριό· ζευγαρωτὰ δεμένα,
 καὶ δαμασμένο τὸ πατᾶ, τὰ βόιδια κυβερνῶντας,
 ὥραια ἀρματοδρόμισσα, λαμπαδωτὴ στημένη.
 Στὰ χείλη της ὁ σάλαγος γλυκόφωνο τραγούδι,
 στὰ χέρια της ἀπόνετο καλάμι εἰν' ἡ βουκέντρα.
 'Ο νοικοκύρης τ' ἀλωνιοῦ, μὲ τὸ κρασὶ στὸ γόνα,
 κερνᾶ τοὺς ξένους, ποὺ περνοῦν, καὶ κράζει τοὺς γειτόνους,
 κι ἔνας λυράρης παίζοντας, τυφλός, τυφλὰ τὴ λύρα,
 μοιράζει εὐχὲς γιὰ τὴ σοδειά, κάθε φορὰ ποὺ πίνει.
 Κι ἀρχίζει τὸ ξανέμισμα τῆς νύχτας μὲ τ' ἀπόγειο·
 σύννεφο ἀπὸ τὰ ἔυλόφτυαρα στὰ οὐράνια ἀναπετῶντας
 τ' ἄχυρο φεύγει ἀνάλαφρο καὶ τὸ σιτάρι πέφτει
 γῦρο στὸ φῶς τῶν φαναριῶν, χρυσῆ ψιχάλα ἀπ' τ' ἄστρα.
 Σωρὸς σιτάρι, ἀν καρτερῆ τοῦ μετρητῆ τὰ χέρια,
 πρὶν ἀπ' τὰ χέρια τὸ μετροῦν τὰ πόδια καὶ τὰ μάτια,
 τὰ πόδια μὲ τὸ πήδημα, μὲ τὴ ματιὰ τὰ μάτια.
 Φτερὸ τοῦ νιοῦ τὸ πήδημα, σοφὴ ἡ ματιὰ τοῦ γέρου.
 'Αβρεχη κι ἄκαγη ἡ σοδειὰ σηκώνεται ἀπ' τ' ἀλώνι,
 λίβας δὲν τὴν καψάλισε κι ἡ μπόρα δὲν τὴν πῆρε·
 χρονιάρα, τροφοδότισσα γεμίζει τὶς κουβέλες.

« Σχολικὴ Ἀνθολογία »

Γεώργιος Δροσινης

87. ΤΟ ΚΑΛΟΚΑΙΡΙ

Ἅλθες, ἥλθες, καλοκαίρι,
κι ὁ Θεὸς πολλὰ
μὲ τὸ ἄγιό Του χέρι
σκόρπισε καλά.

Στὶς μυρτιές κρυμμένα ἀηδόνια
ψάλλουν λιγυρὰ
καὶ πετοῦν τὰ χελιδόνια
μ' ἐλαφρὰ πτερά.

Τὰ μελίσσαια μὲ φροντίδες
δῶ κι ἔκει πετοῦν
καὶ μὲ χάρι οἱ χρυσαλλίδες
τ' ἀνθη χαιρετοῦν.

Εἰς τοὺς κάμπους πρασινίζουν
χόρτα δροσερά,
εἰς τοὺς λόφους ψιθυρίζουν
τὰ γοργὰ νερά.

Εύμορφα ἀνθη στοὺς ἀέρες
χύνουν μυρωδιά
κι ἀνθοδέσμες στὶς μητέρες
φέρνουν τὰ παιδιά.

Γεώργιος Βιζυηνός

88. Η ΚΟΙΛΑΣ ΤΩΝ ΤΕΜΠΩΝ

Θέλεις νὰ μαγεύσῃ τοὺς δρόμους σου ἀπερίγραπτον κάλλος; Θέλεις νὰ χυθῇ εἰς τὰ διάστημα σου μουσικὴ γλυκυτάτη; Νὰ διέλθῃς τὰ Τέμπη. Ἡ καρδία σου τότε ἐκ τῆς χαρᾶς θὰ σκιρτήσῃ καὶ τὰ χείλη σου θὰ ψάλουν ὕμνον πρὸς τὸ κάλλος τῆς πλουσίας φύσεως.

Ἄριστερά σου καταπίπτουν ἀπότομοι τοῦ Ὀλύμπου οἱ βράχοι καὶ δεξιὰ αἱ κατωφέρειαι τῆς "Οσσης. Μεταξὺ αὐτῶν σχηματίζεται ἡ στενὴ κοιλάς τῶν Τεμπῶν, διὰ τῆς ὁποίας διαρρέει ὁ Πηνειός ποταμός.

Διὰ νὰ διέλθῃς αὐτὴν μέχρι τῆς ἄλλης ἄκρας θὰ περιπατήσῃς δύο σχεδὸν ὥρας. Τόσου εἶναι μακρά.

Μία μόνη ὁδὸς φέρει ἀπὸ τὴν μίαν ἄκραν εἰς τὴν ἄλλην καὶ αὐτὴ εἶναι ἐπὶ τῆς "Οσσης. Ἐπὶ τοῦ Ὀλύμπου ἀπέναντι δὲν ὑπάρχει κανὲν πέρασμα, διότι αἱ πλευραὶ του εἶναι ἀπότομοι. Ἐπὶ τῆς ὁδοῦ ταύτης λοιπὸν προχώρει.

Καθ' ὃν χρόνον βαδίζεις, ὑψοῦνται τὰ δύο ὅρη ὑπεράνω τῆς κεφαλῆς σου· νομίζεις, ὅτι ἡ θεία δύναμις τὰ διεχώρισεν. Μετὰ δυσκολίας δύνασαι νὰ διακρίνῃς τὰς κορυφὰς αὐτῶν, διότι εἶναι πολὺ ὑψηλαῖ.

Παρὰ τοὺς πόδας σου ἥρεμος ὁ Πηνειός κυλίει τὰ ρεύματά του ὑπὸ παχεῖαν σκιάν, τὴν ὁποίαν ἀπλώνουν αἱ πλατανόφυτοι ὅχθαι.

Ἄριστερόθεν, εἰς τὰς κρημνώδεις πλευράς τοῦ Ὀλύμπου, ὑψοῦνται ὑψηλὰ καὶ καταπράσινα δένδρα, εἰς τὰ ὁποῖα ἀναρριχᾶται ὁ κισσός. Διὰ μέσου τῶν δένδρων ρέουν κελαρύζοντα νερά.

Δεξιόθεν αἱ κατωφέρειαι τῆς "Οσσης εἶναι καταπράσινοι. Εὔωδιάζει ἐδῶ ἡ δάφνη, ἡ μυρσίνη καὶ ἡ λυγαριά. Καὶ διὰ μέσου τῶν φυτῶν τούτων περνοῦν ρυάκια διαυγῆ. Νομίζεις, ὅτι εἶναι ἀργυρᾶ νήματα.

Απὸ τοῦ ἑνὸς καὶ τοῦ ὄλλου μέρους οἱ βράχοι μόλις φαίνονται· σκεπάζουν αὐτοὺς τὰ χλωρὰ φύλλα τοῦ κισσοῦ καὶ τῶν ὄλλων φυτῶν.

Κατὰ τὴν πορείαν δὲν αἰσθάνεσαι κόπον. Βαδίζεις μέχρι τέλους τῆς κοιλάδος πάντοτε ὑπὸ τὴν δροσερὰν σκιὰν τῶν δρυῶν καὶ τῶν πρίνων, τῶν πλατάνων καὶ τῶν ἵτεῶν.

Τοὺς ὀφθαλμούς σου εὔχαριστεῖ ἡ ποικιλία τοῦ πρασίνου χρώματος.

Τὰ ὅτα σου εὔχαριστεῖ τὸ κελάρυσμα κρυσταλλίνων ὕδατων καὶ σὲ συνοδεύει ἡ μουσικὴ τῶν εὔθύμων πτηγῶν. Ἐδῶ ψάλλει γλυκὰ ἡ ἀηδών. Ὁ κορυδαλλὸς ἔκει καὶ ὁ σπίνος καὶ πέραν ὁ φλῶρος.

Ἐφ' ὅσον προχωρεῖς, ἡ μὲν κοιλάς ὀλίγον κατ' ὀλίγον γίνεται στενωτέρα, ἡ δὲ ὁδὸς ἀναβαίνει ἐπὶ τῆς "Οσσης καὶ κάτω ἀριστερόθεν φαίνεται ὁ Πηγειός νὰ ρέῃ εἰς μέγα βάθος.

Εἰς τὸ μέσον ἀκριβῶς ἡ κοιλάς γίνεται στενωτάτη καὶ τὸ ὑψὸς τῆς ὁδοῦ μέγιστον. Ἀντιθέτως, ἀπὸ τοῦ μέσου πρὸς τὴν ἔξοδον, ἡ μὲν κοιλάς ἀρχίζει νὰ πλατύνεται, ἡ δὲ ὁδὸς νὰ καταβαίνῃ καὶ κάτωθεν ὁ Πηγειός νὰ φαίνεται, ὅτι ὀλίγον κατ' ὀλίγον προσεγγίζει πρὸς σέ.

Εἶναι εὔχάριστον νὰ προχωρήσῃς πρὸς τὸ τέλος. Πλησίον ἔκει, εἰς μίαν χαράδραν τῆς "Οσσης, σχηματίζεται καταρράκτης. Μακρόθεν ἀκόμη θὰ ἀκούσῃς τὸν κρότον τοῦ νεροῦ, τὸ δποῖον καταπίπτει. Ἐὰν ἀναβῆς εἰς τὸ ὑψηλὸν ἔκεινο μέρος, θὰ ἴδης νὰ ἐνώνῃ τὰ ρεύματά του ὁ Πηγειός μὲ τὰ γχλανὰ κύματα τῆς θαλάσσης.

Εὔμορφος εἶναι ἡ κοιλάς τῶν Τεμπῶν. Τὸ κάλλος αὐτῆς εἶναι ἀξιοθαύμαστον.

Κατὰ I. Σαραντίδην

Προτοῦ ἀκόμη τὰ ρόδινα νέφη τῆς πρωίας ἀναγγελούν, δτὶ πλησιάζει ἡ ἀνατολὴ τοῦ ἥλιου, ἔξ οἰών τῶν πτηνῶν τοῦ δάσους πρῶτος ἔξυπνῷ ὁ κόσσουφος.

Τινάσσει τὴν δρόσον ἐκ τοῦ μελανοῦ του πτερώματος. Τρίβει τὸ ράμφος του ἐπάνω εἰς ἔνα κλάδον. Καὶ ἐπειτα πετᾶ εἰς τὴν κορυφὴν ὑψηλοῦ δένδρου. Ἐπὸ ἐκεῖ σφυρίζει δύο ἢ τρεῖς φοράς πρὸς τὴν ἀπέναντι πλαγιὰν τοῦ βουνοῦ. Ἐπὸ τὴν πλαγιὰν ἐκείνην μετ' ὄλιγον ἀναφαίνονται αἱ πρῶται ἀκτῖνες τοῦ ἥλιου. Εὔθυνς τότε ἀρχίζει τὸ γλυκὺ καὶ ζωηρὸν κελαδήμα του.

Ἐν τῷ μεταξύ ἔχουν ἔξυπνήσει καὶ τὰ λοιπὰ πτηνὰ τοῦ δάσους. Ἔγκαταλείπουν τὰ δένδρα, ὅπου διενυκτέρευσαν, καὶ πετοῦν εἰς ὑψηλοτέρους κλώνους, διὰ νὰ ἴδουν τὸν ἥλιον νὰ ἀνατέλλῃ.

Μόλις αἱ ἥλιαι καὶ ἀκτῖνες φωτίσουν πάλιν τὰ πολύχρωμα ἀνθη, τὰ θαλερὰ δένδρα, τοὺς χλοεροὺς λειμῶνας καὶ τοὺς διαυγεῖς ρύακας, αὐτὰ σκιρτοῦν ἀπὸ χαράν. Καὶ ἀμέσως ἀρχίζουν τὰ μελῳδικά των κελαδήματα.

Οἱ κορυδαλλὸς πετᾷ ὑψηλότερον ἀπὸ ὅλα τὰ ὄλλα πτηνά. Βυθισμένος ἐντὸς τοῦ κυανοῦ οὐρανοῦ, ἐντελῶς ἀόρατος, γεμίζει τὸν ἀέρα μὲν γλυκυτάτους τόνους. Ἐπειδὴ δὲ δὲν φαίνεται ἀπὸ ποῦ ἔρχονται τὰ κελαδήματα αὐτά, νομίζει κανείς, δτὶ κελαδοῦν αἱ ἀκτῖνες τοῦ ἥλιου καὶ ἡ αὔρα τῆς πρωίας, διὰ νὰ δοξολογήσουν τὸν Θεόν, ὁ δποῖος ἐδημιούργησε τόσον ὥραιαν τὴν ἀνατολήν.

Ἡ μικρὰ ἀκανθυλλίς κάθηται ὅπισθεν ἐνὸς χλοεροῦ κισσοῦ. Καὶ ἀπὸ ἐκεῖ ἀντηχεῖ ἡ διαυγὴς λαλιὰ της. Ὁ σπίνος πετᾷ ἀπὸ δένδρου εἰς δένδρον, ὅπου δὲ σταθῇ, ἀνοίγει τὸ μικρὸν στόμα του καὶ ψάλλει εὔθυμον ἄσμα.

Ποῦ κελαδεῖ ἡ ἀηδῶν, δὲν δύναται κανεὶς νὰ ἀντιληφθῇ. Διότι εἰς ὅλον τὸ δάσος ἀντηχεῖ τὸ ζωηρότατον καὶ διαυγέστατον, ἀλλὰ καὶ γλυκύτατον ἔσμα τῆς.

Οἱ κάνθαροι τρίζουν κάτω ἀπὸ τὴν εὔοσμον χλόην καὶ ἀπὸ τὰς σκιάς τῶν θάμνων. Ἐπάνω εἰς τὰ πολύχρωμα ἄνθη βομβοῦν αἱ μέλισσαι καὶ τὰ ἄλλα ἔντομα.

Ζωή, κίνησις καὶ χαρὰ βασιλεύει εἰς ὅλην τὴν ἔκτασιν τοῦ δάσους.

Ἡ δροσερὰ αὔρα δροσίζει ὅλα τὰ πλάσματα τοῦ δάσους. Οἱ ἀνθηροὶ καὶ πυκνόφυλλοι κλάδοι τῶν δένδρων σείονται.

Πτηνὰ καὶ ἔντομα, ὕδατα καὶ αὔραι δημιουργοῦν ἐντὸς τοῦ δάσους γλυκυτάτην συναυλίαν.

Αἴφνης ὅμως ἀκούεται εἰς τὸν δέρα φωνὴ δξυτάτη. Εἶναι ἡ φωνὴ τοῦ πεινασμένου ιέρακος, ὁ ὅποῖος παρατηρεῖ ἀπὸ ὑψηλὰ τὰς ἔκτάσεις, διὰ νὰ ἀνακαλύψῃ τροφήν.

Διὰ μιᾶς τότε ὅλοι οἱ μικροὶ ψάλται τοῦ δάσους γίνονται ἀφαντοί. Καὶ ζητοῦν σωτηρίαν κάτω ἀπὸ τοὺς κλάδους καὶ ἀπὸ τὰ φυλλώματα τῶν δένδρων καὶ τῶν θάμνων.

Τοιουτορόπως τὴν μελῳδικὴν συναυλίαν ἀκολουθεῖ ἀπότομος συγή. Καὶ τὴν χαρὰν ἀκολουθεῖ ὁ τρόμος.

Μετ' ὅλιγον ἡ ἐπικίνδυνος στιγμὴ περνᾷ. Τὸ ὄρνεον ἔξαφανίζεται. Ἀμέσως πάλιν οἱ μικροί, ἀλλὰ ὥραῖοι κάτοικοι τοῦ δάσους φανερώνουν τὴν χαρὰν καὶ ζωηρότητά των.

'Εκ τοῦ Γαλλικοῦ (Διασκευὴ)

Θ. Μακροπούλου

‘Ο ήλιος τὰ βουνά χρυσώνει,
ήμέρα λάμπει εύειδής,
ύμνει τὰ κάλλη της τ’ ἀηδόνι.
Σήκω, παιδί μου, νὰ ἴδῃς.

Μὲ στόμα ἄπειρον ἡ φύσις
τὸν Πλάστην της δοξολογεῖ.
‘Ω! σήκω νὰ εύχαριστήσῃς
Ἐκεῖνον, ποὺ μᾶς εὐλογεῖ.

Σήκω ν’ ἀκούσῃς μελωδίας,
σήκω τὴν φύσιν νὰ χαρῇς,
σήκω νὰ πνεύσῃς εὔωδίας,
σήκω, παιδί μου, ἐνωρίς.

‘Η ὥρα εἶν’ εύλογημένη·
ὅστις σηκώνεται πρωί,
ἐκεῖνον ἡ ζωὴ εύφραίνει,
ἐκεῖνος κόσμον ἐννοεῖ.

« Παρνασσός »

‘Ηλίας Τανταλίδης

91. ΔΡΟΣΙΕΣ

Δροσιές καὶ μύρα
φέρνει τ' ἀγέρι,
δροσοσταλίδες
κυλοῦν στὴ φτέρη.

Κρούσταλλα γῦρο
νερά, ποὺ τρέχουν,
κορνίζα πράσινη
τὴ γλόη ἔχουν.

Δροσιές καὶ μύρα
φέρνει τ' ἀγέρι·
σὰν τί νὰ λέγῃ,
τάχα ποιός ξέρει;

Κάτι ἀκούω
στὴν ἐξοχὴ
νὰ ψιθυρίζῃ
μιὰ προσευχή.

Ἄ, τί γλυκύτατα
χαρᾶς τραγούδια
μὲ χίλια στόματα
λὲν τὰ λουλούδια!

Ἡ φύσι στέλνει
δοξολογία
σ' Αὐτόν, ποὺ δίνει
κάθε εὐλογία.

«Τὸ τραγούδι τοῦ παιδιοῦ » Α'

Συλβία Ρόδη

92. ΜΙΑ ΕΠΙΣΚΕΨΙΣ

Τὴν πρώτην ἡμέραν τῆς χιονιᾶς ἤκουσα ἐνα μικρὸν θόρυβον, σὰν νὰ ἔρριπτον λιθάρια εἰς τὸ τζάμι τοῦ παραθύρου. Στρέφομαι καὶ βλέπω ἐνα σπουργίτην καθισμένον εἰς τὸ πλάισιον κάτω τοῦ παραθύρου.

Ἐγνώριζα ἀπὸ ἀναγγώσεις, ὅτι τὰ πτηνὰ κάμνουν τοιαύτας ἐπισκέψεις ἐν καιρῷ χιονιᾶς, ἀλλὰ τὰς ἐθεώρουν ἀδυνάτους εἰς τὴν Ἑλλάδα, διότι τὰ πτηνὰ γνωρίζουν τὰ ἥθη καὶ τὸν χαρακτῆρά μας. Καὶ ἀντὶ ἀγάπης καὶ οἴκτου, πρέπει νὰ περιμένουν, ἀμα πλησιάσουν ἀνθρωπον, ἐπίθεσιν μὲ ξύλον, μὲ ὄπλον, μὲ πέτραν ἢ μὲ λάστιχον. Ἀλλ' ἀληθῶς αὐτὸς μοῦ ἔκτύπησε μὲ τὸ ράμφος του τὸ τζάμι;

Τὴν ἀμφιβολίαν μου διέλυσε νέον ράμφισμα, τὸ ὄποῖον εἶδα. Καὶ τὸ πρᾶγμα μὲ συνεκίνησε, μάλιστα, ἐν θέλετε, μὲ ἐκολάκευσεν. Ὁ καημένος δὲ σπουργίτης μοῦ ἔκανε μίαν τιμητικὴν διάκρισιν νὰ μὲ θεωρῇ ὡς ἀνίκανον νὰ τοῦ κάμω κακὸν καὶ ἵκανὸν νὰ τὸν λυπηθῶ.

Ἐπλησίασα σιγὰ - σιγὰ εἰς τὸ παράθυρον. Ὁ σπουργίτης, ἀφοῦ ἐτίναξε τὰ πτερά του, ἔκαμε μικρὸν κίνημα ὀπισθοδρομήσεως. Ἐπειτα ἐστάθη καὶ μὲ ἡτένισε μὲ τὴν ἔντονον περιέργειαν, τὴν ὄποιαν ἔχει κάποτε τὸ βλέμμα τῶν πτηνῶν. Ἀπεῖχα ἀπὸ τὸ παράθυρον δύο βήματα. Ὁ σπουργίτης ἔξηκολούθει νὰ μὲ παρατηρῇ. Ἐπειτα ἔκαμε κίνημα τῆς κεφαλῆς ὡσὰν ὑπόκλισιν. Ἀλλ' ὅταν ἔφθασα εἰς τὸ παράθυρον καὶ ἔξετεινα τὸ χέρι πρὸς τὸν σύρτην, δὲ σπουργίτης ἐπέταξεν. Ἄδύνατον νὰ πιστεύσῃ εἰς τὴν ἀνθρωπίνην ἀγαθότητα.

Ἐρριψα ψίχουλα εἰς τὸ μάρμαρον τοῦ παραθύρου, τὸ ὄποῖον εἶχεν ἥδη καθαρισθῆ ἀπὸ τὸ χιόνι, καὶ ἔκλεισα τὸ

τζάμι καὶ τὸ παραπέτασμα. Μετ' ὀλίγον εἶδα τὸν σπουργίτην νὰ ἐπανέλθῃ εἰς τὸ παράθυρον καὶ νὰ ἀρχίσῃ νὰ τρώγῃ λαιμάργως τὰ ψιχία. Ἐφοῦ δὲ ἐτελείωσεν, ἔκαμε νέαν ὑπόκλισιν, ἐπειτα ἐρράμφισε τὸ τζάμι καὶ ἐκίνει δεξιὰ καὶ ἀριστερὰ τὴν κεφαλήν, ὡσὰν νὰ προσεπάθει νὰ διακρίνῃ διὰ μέσου τοῦ τζαμιοῦ καὶ τοῦ παραπετάσματος. Ἄλλ' ὅταν ἐπλησίασα νὰ ἀνοίξω, ἐπέταξε πάλιν φοβισμένος.

"Ερριψα νέα ψιχία εἰς τὸ μάρμαρον τοῦ παραθύρου. "Ερριψα καὶ ἄλλα εἰς τὸ πάτωμα ὑπὸ τὸ παράθυρον καὶ ἐκάθισα εἰς τὸ βάθος τοῦ δωματίου, ἀφήσας ἀνοικτὸν τὸ παράθυρον.

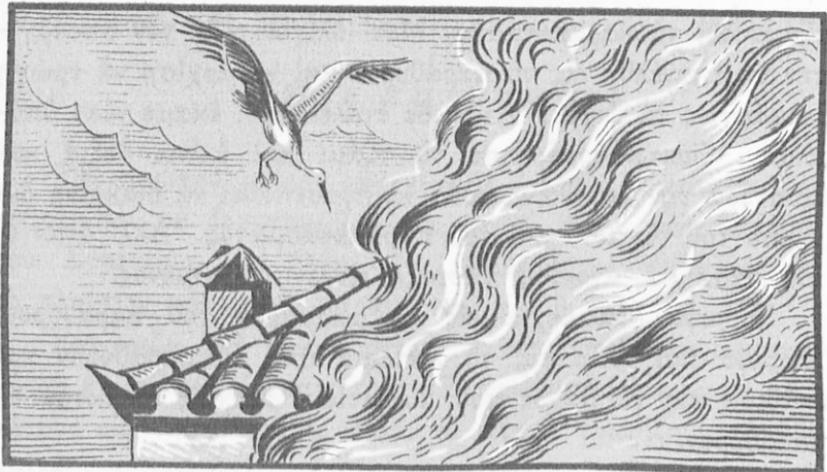
Δὲν ἐπέρασαν πολλὰ λεπτὰ καὶ ὁ σπουργίτης ἐπανῆλθε. Μετὰ διαφόρους δὲ δισταγμούς ἐπήδησε καὶ μέσα εἰς τὸ δωμάτιον καὶ ἔξηκολούθησε νὰ τρώγῃ τὰ σκορπισμένα εἰς τὸ δωμάτιον ψιχία, ἀνήσυχος δμως πάντοτε καὶ ἔτοιμος νὰ πετάξῃ. "Ἐπειτα μὲ ἔνα πτερύγισμα ἀνέβη εἰς τὸ γραφεῖόν μου καὶ ἐκεῖθεν ἐστράφη καὶ μὲ παρετήρει. Μὲ παρετήρει σχεδὸν πέντε λεπτά. Καὶ μοῦ ἐφάνη, ὅτι εἰς τὰ μάτια του ὑπῆρχε μία λάμψις μειδιάματος. Ἄλλὰ μόλις ἐκινήθην, ἐπέταξε καὶ δὲν ἐπανῆλθε πλέον. Οὕτε καὶ ἐγὼ ἥδυνάμην νὰ ἔχω τὸ παράθυρον περισσότερον ἀνοικτόν.

"Ἐπερίμενα τὴν ἐπιοῦσαν, ἐπερίμενα καὶ τὴν μεθεπομένην νὰ ἀκούσω τὸ ράμφισμά του εἰς τὸ τζάμι. Ἐπεθύμουν νὰ συνεχίσωμεν τὰς σχέσεις μας, νὰ γίνωμεν φίλοι. Τὰ στρουθία, ἐκτὸς τοῦ ὅτι ἔχουν τὴν χάριν ὅλων τῶν μικρῶν πτηνῶν, ἐνθυμίζουν τὴν πραότητα καὶ ἀγαθότητα Ἐκείνου, ὃ δποῖος συχνὰ τὰ ἀνέφερεν εἰς τὰς παραβολάς του.

Ἄλλὰ δὲν ἥλθεν.

Ἐφημερὶς « Ἀκρόπολις »

Ιωάννης Κονδυλάκης

93. ΦΙΛΟΣΤΟΡΓΙΑ ΠΕΛΑΡΓΟΥ

Εἰς ἐν χωρίον τῆς Θεσσαλίας, ἐπὶ τῆς στέγης παλαιᾶς οἰκίας, ὑπῆρχε μεγάλη καὶ ἀτεχνός φωλεά, κατασκευασμένη ἐκ καλάμων καὶ ξηρῶν χόρτων.

Ἐπὶ πολλὰ ἔτη κατὰ τὰς πρώτας ἡμέρας τῆς ἀνοίξεως ἔβλεπον οἱ χωρικοὶ ὑπόλευκον ζεῦγος πελαργῶν νὰ ἔρχεται καὶ νὰ ἐγκαθίσταται εἰς τὴν ἀγαπητήν του στέγην. Ἐστέκοντο ἐκεῖ καὶ οἱ δύο ἐπὶ τοῦ ἐνδές ποδὸς καὶ ἐκροτάλιζον μὲ τὸ ράμφος, ὡσὰν νὰ ἔχαιρέτιζον τὴν ἀγαπητήν κατοικίαν, ὅπου ἔως τότε εἶχον ἀναθρέψει τόσα τέκνα.

Μίαν πνιγηρὰν ἡμέραν τοῦ θέρους οἱ κάτοικοι τοῦ χωρίου ἤσαν εἰς τοὺς ἄγρους καὶ ἐθέριζον. Αἴφνης δυναταὶ κωδωνοκρουσίαι ἀναγγέλλουν κίνδυνον. Μετ' ὀλίγον μία φωνὴ ἀκούεται ἀπὸ παντοῦ:

— Πυρκαϊά! Πυρκαϊά!

Οἱ χωρικοὶ ἔντρομοι τρέχουν ἐκ τῶν ἀγρῶν εἰς τὸ χωρίον, διὰ νὰ σώσουν τὰς οἰκίας των. Ἀλλὰ δτε ἥλθον εἰς τὸν τόπον τῆς πυρκαϊᾶς, εἶδον, ὅτι μόνον· ἡ οἰκία, ἐπὶ τῆς

ὅποίας οἱ πελαργοὶ εἶχον κτίσει τὴν φωλεάν των, εἶχε περικυκλωθῆ ύπὸ τῶν φλοιγῶν. Τότε ὅλοι μὲ μεγίστην προθυμίαν προσεπάθουν νὰ σώσουν τὴν οἰκίαν ἔκεινην.

’Αλλὰ δὲν ἦτο εὔκολον πρᾶγμα. Τὸ πῦρ εἶχε διαδοθῆ. Αἱ φλόγες ἐξήρχοντο ἐκ τῶν παραθύρων καὶ ἡ στέγη ἥρχισε νὰ ἀναφλέγηται.

’Ενῷ ὅμως οἱ χωρικοὶ κατεγίνοντο νὰ σώσουν ὅ,τι ἦτο δυνατὸν ἐκ τῆς καιομένης οἰκίας, αἴφνης εἰς πελαργὸς πετᾶ ὁρμητικὸς πρὸς αὐτὴν. Ὅτο γέ μήτηρ τῶν μικρῶν πελαργῶν, οἱ ὅποιοι εὑρίσκοντο ἐντὸς τῆς φωλεᾶς, ἐπὶ τῆς στέγης, καὶ τοὺς ὅποιους φλόγες καὶ νέφος καπνοῦ εἶχον τώρα περικυκλώσει.

’Η δυστυχὴς μήτηρ ἔντρομος πετᾶ πέριξ τοῦ καπνοῦ καὶ τῶν φλοιγῶν. Τέλος ὁρμῇ πρὸς τὴν στέγην διὰ μέσου τῶν φλοιγῶν. Μετ’ ὀλίγον ἐξέρχεται κρατοῦσα εἰς τὸ ράμφος τῆς μικρὸν πελαργόν, τὸν ὅποιον τοποθετεῖ εἰς τὴν ρίζαν ἐνὸς δένδρου.

Εὔθὺς ὑψώνεται πάλιν καὶ ὁρμῇ διὰ δευτέραν φορὰν ἐντὸς τῶν φλοιγῶν, αἱ ὅποιαι ἐν τῷ μεταξὺ εἶχον δυναμώσει. Καὶ μετ’ ὀλίγον ἐξέρχεται μὲ δεύτερον νεοσσόν. Τώρα αἱ πτέρυγές της ἐκάθησαν ὀλίγον, ἀλλ’ ἡ φιλόστοργος μήτηρ δὲν ἀνησυχεῖ διὰ τὰς πτέρυγάς της. Ἀφήνει τὸ τέκνον τῆς πλησίον τοῦ πρώτου καὶ ὁρμῇ ἀκράτητος διὰ τρίτην φορὰν διὰ μέσου τοῦ καπνοῦ καὶ τῶν φλοιγῶν, διὰ νὰ σώσῃ καὶ τοὺς ἄλλους δύο νεοσσούς.

Οἱ χωρικοὶ ἀνέμενον μὲ βαθεῖαν συγκίνησιν νὰ ἴδουν τὴν ἡρωικὴν μητέρα νὰ ἐξέρχεται. ’Αλλὰ δὲν ἐξῆλθε πλέον. Ἐσκέπασε μὲ τὰς πτέρυγάς της τοὺς δύο νεοσσούς της, οἱ ὅποιοι ἐκαίοντο, καὶ ἐκάθη μὲ τὰ ἀγαπητά τῆς τέκνα, ἀφοῦ δὲν ἦτο δυνατὸν νὰ τὰ σώσῃ.

’Αριστοτέλης Κουρτίδης (Διασκευὴ)

‘Ο ‘Ελληνικὸς λαὸς εἰς τὰς ἀντιλήψεις του περὶ ζώων εἶναι ποιητής. ’Αγαπᾶ ἔνα ζῷον, ἐὰν εἶναι εὔμορφον, ἐὰν λαλῇ εὔμορφα, ἐὰν ζῆ εὔμορφα, ἔστω καὶ ὃν ζῆ εἰς βάρος του.

Η πέρδικα, παραδείγματος χάριν, εἶναι κάποτε συμφορὰ τῶν γεννημάτων καὶ τῶν σταφυλῶν, παρ’ ὅλην τὴν καταδίωξιν, τὴν ὅποιαν κάμνει εἰς τοὺς σπόρους τῶν βλαπτικῶν ἐντόμων. Μὲ δὲ ταῦτα, ὁ λαὸς τραγουδεῖ καὶ τὸ πῶς ἀκόμη καταστρέφει τὰ ἀμπέλια, μόνον καὶ μόνον διότι εἶναι ὥραία :

— Ποῦ ἡσουν, πέρδικα γραμμένη,
κι ἡθες τὸ πρωΐ βρεγμένη ;
— “Ημουνα πέρα στὰ πλάγια
κι ἔτρωγα τὸν Μάη τριφύλλι
καὶ τὸν Αἴγονυστο σταφύλι.

Ἐπειδὴ ὅμως ἡ κουκουβάγια ζῆ εἰς τὰς σκιὰς καὶ τὰ σκότη καὶ ἔχει ἀσχημα μάτια, εἶναι τὸ «κατηραμένο πουλὶ» διὰ τὸν ‘Ελληνικὸν λαόν. ’Εν τούτοις ὁ Θεός δὲν ἔπλασε περισσότερον εὐεργετικὸν συνεργάτην τοῦ ἀγρότου.

Αμα βραδυάσῃ καὶ ἀρχίσῃ νὰ ἀναβαίνῃ ὁ ὑπόγειος ἐκεῖνος κόσμος τῆς καταστροφῆς, ὁ ὅποιος λέγεται ποντικοί, σκαραβαῖοι κ.τ.λ., ἡ κουκουβάγια πιάνει ἔνα δένδρον καὶ παραμονεύει. Τὰ μάτια τῆς τρυποῦν τὸ πυκνότερον σκότος εἰς μεγάλην ἀπόστασιν. Μόλις λοιπὸν προβάλῃ ὁ ποντικὸς ἡ ὁ σκαραβαῖος, τοὺς πιρουνίζει, ὡσὰν νὰ τοὺς ἔχῃ ἐμπρὸς εἰς τὸ πιάτον της.

Τὰ γεύματα καθ’ ὅλον τὸ ἔτος μιᾶς κουκουβάγιας εἰς ποντικοὺς μόνον λογαριάζονται ἀπὸ δύο ἔως δυόμιση χιλιάδας κομμάτια. ’Ανάλογα εἶναι τὰ ἐκ σκαραβαίων δρεκτικά της.

Καὶ δμως, τὸν ἀμισθον αὐτὸν νυκτερινὸν ἀγροφύλακα, ὁ ὅποιος σώζει ἐκατομμύρια ὄλόκληρα ἀπὸ τὴν φυτικὴν ζωὴν, ἀκόμη κανεὶς δὲν εσκέφθη εἰς τὴν πατρίδα μας νὰ προστατεύῃ.

Εἰς ἄλλους τόπους οἱ γεωργοὶ κατασκευάζουν ἐπίτηδες παραθυράκια εἰς τὰς στέγας τῶν ἀχυρώνων των, διὰ νὰ εἰσέρχεται ἡ κουκουβάγια.

Δυστυχῶς ἡ κουκουβάγια, λόγῳ τῶν θρήνων καὶ τῆς ἀσχημίας της, ἔχει φορτωθῆ τόσην λαϊκὴν ἀντιπάθειαν, ὥστε πρέπει νὰ γίνη συστηματικὴ διδασκαλία μὲ λαϊκὰς διαλέξεις, μὲ βιβλία, μὲ ύποδείξεις, διὰ νὰ γίνη πάλιν ὁ εὔεργετικὸς αὐτὸς φίλος τοῦ γεωργοῦ «ἱερὸν πτηνόν», δηπως ἥτο ἄλλοτε.

«Τὰ ἄγρια καὶ τὰ ἡμερά»

Στέφανος Γρανίτσας

1. Εἰς ἔνα ἀγρόν, ἐσπαρμένον μὲ σῖτον, ἔκανε ἡ κορυδαλλίνα τὴν φωλεάν της. Ἐκεῖ ἐγέννησε τὰ αὐγά της καὶ ἔπειτα ἀπὸ ὀλίγας ἡμέρας ἐβγῆκαν ἀπὸ τ’ αὐγὰ τὰ μικρὰ κορυδαλλάκια, χαριτωμένα καὶ ζωηρά, μὲ τὴν σκουφίτσα εἰς τὸ κεφάλι.

⁷ Ήσαν πολὺ εύτυχισμένα τὰ κορυδαλλάκια ἀνάμεσα εἰς τοὺς ὑψηλούς καὶ δροσερούς στάχυς. Αὔτοὶ τὰ ἐπροφύλαττον ἀπὸ τὴν ζέστην καὶ τὰ ἔκρυπτον ἀπὸ τὰ κακὰ παιδιά, τὰ δόποια περιεφέροντο εἰς τοὺς ἀγρούς, διὰ νὰ εῦρουν φωλεάς.

“Οταν δύμως ἥρχισε νὰ μεστώνῃ ὁ σῖτος, ἡ μητέρα των ἥρχισε νὰ ἀνησυχῇ. Ἐφοβεῖτο τοὺς θεριστάς, οἱ δόποιοι θὰ ἥρχοντο μὲ τὰ δρέπανά των νὰ καταστρέψουν τὴν φωλεάν της καὶ νὰ σκοτώσουν ἵσως τὰ μικρά της.

Κάθε ἡμέραν λοιπόν, ὅταν ἀπεμακρύνετο διὰ τροφήν, ἀφηνεν εἰς τὰ κορυδαλλάκια της τὴν παραγγελίαν νὰ προσέχουν εἰς ὅ, τι ἀκούσουν καὶ εἰς ὅ, τι ἴδουν, διὰ νὰ τῆς τὸ εἴπουν.

2. Μίαν ἡμέραν, ὅταν ἐπέστρεψεν εἰς τὴν φωλεάν της, ἡ κορυδαλλίνα εὗρε τὰ παιδιά της τρομαγμένα.

— Μητέρα, ἀκουσε, μητέρα, τῆς εἶπαν. Πρέπει νὰ μᾶς πάρης τὸ βράδυ ἀπὸ ἐδῶ. Σήμερα ἥκούσαμεν τὸν μπάρμπα-Θόδωρον, τὸν ἴδιοκτήτην τοῦ χωραφιοῦ, νὰ λέγῃ : «Τὸ σιτάρι ἐμέστωσε. Αὔριον πρέπει χωρὶς ἄλλο νὰ τὸ θερίσωμεν». Καὶ ἔστειλε τὸν υἱόν του νὰ καλέσῃ τοὺς γείτονας, νὰ βοηθήσουν εἰς τὸ θέρισμα.

Ἡ κορυδαλλίνα ἐγέλασε καὶ εἶπε :

— Μὴ φοβᾶθης, παιδιά μου. "Αν περιμένῃ ὁ μπάρμπα-Θόδωρος νὰ τοῦ κάμουν τὴν δουλειά του οἱ γείτονες, ἡμεῖς θὰ ἔχωμεν ὅλον τὸν καιρὸν νὰ φύγωμεν μὲ τὴν ἡσυχίαν μας.

3. Τὸ δὲτο βράδυ τὰ κορυδαλλάκια ἔτρεμαν πάλιν ἀπὸ τὸν φόβον των καὶ ὅταν ἥλθεν ἡ μητέρα των, τῆς ἐφώναξαν ἀπὸ μακράν :

— Μητέρα, ἀμέσως πρέπει νὰ μᾶς πάρης ἀπὸ ἑδῶ. Ὁ μπάρμπα-Θόδωρος ἥλθε πάλιν σήμερα καὶ εἶπε : «Παράγινε τὸ σιτάρι ! Δὲν ἡμποροῦμε πλέον νὰ περιμένωμεν τοὺς γείτονας. Πρέπει νὰ μηνύσωμεν εἰς τοὺς συγγενεῖς μας νὰ ἔλθουν». Καὶ ἐκάλεσε τὸν υἱόν του καὶ τὸν διέταξε νὰ ὑπάγῃ εἰς τοὺς θείους του καὶ εἰς τοὺς ἔξαδέλφους του, νὰ τοὺς καλέσῃ διὰ θερίσμαν. Νὰ μᾶς πάρης, μητέρα, νὰ μᾶς πάρης !

— "Εννοια σας καὶ μήν ἀνησυχῆτε, ἐπανέλαβεν ἡ κορυδαλλῖνα. Οἱ θεῖοι καὶ οἱ ἔξαδέλφοι ἔχουν καὶ αὐτοὶ νὰ θερίσουν τοὺς ἴδιοκούς των ἄγρούς. "Έχομεν καιρὸν ἀκόμη.

4. Τὴν τρίτην ἡμέραν, ὅταν ἐπέστρεψε πάλιν ἡ μητέρα των, τῆς εἶπον τὰ κορυδαλλάκια :

— Ξεύρεις, μητέρα, ὅταν ἥλθε σήμερα ὁ μπάρμπα-Θόδωρος καὶ εἶδε τὸ σιτάρι παραμεστωμένο, ἐθύμωσε πολὺ καὶ ἐφώναξεν : «Αὔτὸ δὲν γίνεται· θὰ πάθωμεν μεγάλας ζημίας ! Δὲν ἡμποροῦμεν πλέον νὰ περιμένωμεν κανένα· πρέπει νὰ βαλθοῦμε μόνοι μας εἰς τὸ θέρισμα». "Επειτα ἐκάλεσε τὸν υἱόν του καὶ τοῦ εἶπε : «'Ακουσε, Χρῖστο ! Κάμε τί θὰ κάμης νὰ ἑτοιμάσῃς τὸ βράδυ τὰ δρέπανα. Αὔριον πρωὶ - πρωὶ πρέπει νὰ ἀρχίσωμεν ἡμεῖς οἱ ἕδιοι τὸ θέρισμα».

— Πᾶμε νὰ φύγωμε, γρήγορα ! εἶπε τρομαγμένη ἡ κορυδαλλῖνα· διότι, ἀμα ἔνας ἄνθρωπος ἀποφασίσῃ νὰ κάμη μόνος του τὴ δουλειά του, χωρὶς νὰ περιμένῃ τοὺς ἄλλους, τότε ἡ δουλειά του γίνεται.

'Επῆρε λοιπὸν ἡ κορυδαλλῖνα τὰ μικρὰ κορυδαλλάκια τῆς καὶ ἔγινε ἀφαντη.

Γ. Α. Μέγας

96. Ο ΚΟΡΥΔΑΛΛΟΣ

Μὲ τὰ φτερὰ
τὰ σταχτερά,
μὲ τὸ μικρὸ διάδημα
πετάει στὸν αἰθέρα.
Μὲ λιγυρὸ
καὶ δροσερὸ
καὶ ζωηρὸ κελάδημα
μᾶς φέρνει τὴν ἡμέρα.

Βαθμό, βαθμὸ
μ' ἔνα ρυθμὸ
ἀνέβη καὶ δὲ φαίνεται
μὲ φῶς περιχυμένο.
Στὸν οὐρανὸ
τὸ γαλανὸ
ἀόρατα κυμαίνεται
τὸ τρισευτυχισμένο !

΄Αλλὰ γιατὶ
τὰ παραιτεῖ
τὰ φωτερὰ οὔρανια
καὶ κάτω πάλι βλέπει ;
΄Εχει φωλιὰ
κι ἔχει πουλιὰ
δῶ κάτω στὰ πλατάνια
καὶ ταίρι, ποὺ τὰ σκέπτει.

"Οσο καλά
πούναι ψηλά,
χάμω ἔχει τὰ παιδάκια του
πῶς νὰ τὰ λησμονήσῃ !
Μὲ συλλογὴ
καὶ μὲ στοργὴ^η
μαζεύει τὰ φτεράκια του
καὶ πᾶς νὰ τὰ φιλήσῃ.

Πῶς ἀγαπῶ
κάθε σκοπό,
ποὺ φάλλεις μὲ κατάνυξι,
ξανθὸ κορυδαλλάκι !
Εύλογητὸς
ἃς εἰν' Αὔτος,
ποὺ στόλισε τὴν ἄνοιξι
μὲ σὰν ἐσὲ ψαλτάκι !

Γεώργιος Βιζυηνός

97. Η ΑΛΩΠΗ

"Οταν περνᾷ ἡ ἀλώπηξ ὑποπτα μέρη, μαζεύει τὰ πόδια της καὶ τὰ κάμνει ἐν. 'Ο λόγος εἶναι ὁ ἔξῆς : "Αμα βαδίζῃ καὶ μὲ τὰ τέσσερα, εἶναι ἐκτεθειμένη εἰς τέσσαρας κινδύνους. Τὴν πονηρίαν ὅμως αὐτήν τὴν πληρώνει κάποτε πολὺ ἀκριβά. Πίπτει καὶ μὲ τὰ τέσσαρα εἰς τὴν παγίδα. 'Εντεῦθεν ἡ παροιμία : «'Η πονηρὴ ἀλεποῦ πιάνεται ἀπὸ τὰ τέσσαρα»

'Οσφραίνεται τὴν παγίδα, ὅσο κανένα ἄλλο ἀπὸ τὰ ἀγρίμια. Χῶμα νεοσκαμμένον, πατημένον ἀπὸ ἄνθρωπον, σκεπασμένον μὲ κλάδους, εἶναι ὑποπτα σημεῖα. Οἱ χωρικοὶ γνωρίζουν τόσον καλὰ τὴν φιλυποψίαν της, ὥστε, ἔξαιρετικῶς δι' αὐτήν, μεταχειρίζονται παγίδα πάντοτε παλαιάν. Διύτι, ἐν εἶναι καινουργής, καὶ ἀπὸ τὴν μυρωδιὰν τοῦ σιδήρου ὑποπτεύεται.

Οἱ βοσκοὶ ἐκμεταλλεύονται τὴν μεγάλην πονηρίαν της μὲ τὸν ἀκόλουθον τρόπον : Στήνουν ἐν τεμάχιον ὑφάσματος παραπλεύρως εἰς τὴν καλύβην τῶν ἀρνιῶν καὶ τοῦτο εἶναι ἀρκετὸν νὰ τὴν κάμη νὰ ὑποπτευθῇ, πώς κάτι τῆς μαγειρεύουν.

Μὲ ὅμοιον τρόπον σχεδὸν οἱ γεωργοὶ φοβίζουν τὴν κίσσαν. Δένουν μίαν κλωστὴν γῦρο εἰς τὰ χωράφια. Τὸ παμπό-

νηρον πτηνὸν ὑποπτεύεται τὴν παγίδα καὶ δὲν πλησιάζει πλέον.

"Οταν ἡ ἀλώπηξ θέλῃ νὰ κλέψῃ κανένα ἀρνάκι, παρακολουθεῖ τὸν ποιμένα, τὸν πηγαίνει ἔως τὴν στάνην καὶ τὸν παραμονεύει ἔως ὅτου κοιμηθῇ.

"Αν συναντήσῃ κοπάδι ἀρνιῶν εἰς τὸν δρόμον της, χωρίζει ἐν καὶ προσποιεῖται, ὅτι δὲν ἤμπορει νὰ τὸ συλλάβῃ. Τὸ κυνηγῆ ἀπὸ ἐδῶ, τὸ κυνηγῆ ἀπὸ ἐκεῖ, ἔως ὅτου νὰ τὸ διώξῃ πρὸς τὸ δάσος. Ἐκεῖ πλέον τὸ συγυρίζει μὲ τὴν ἡσυχίαν της.

Ποτὲ δὲν κάμνει ἀδικαιολόγητον ζημίαν. Κάθε ὄρνιθα τὴν ὁποίαν πνίγει, τὴν μεταφέρει εἰς τὴν φωλεάν της καὶ ἔπειτα γυρίζει νὰ πνίξῃ ἀλλην. "Αμα τύχη καὶ τὴν ὑποπτευθοῦν, ἀν μὲν ἔχῃ καιρόν, φεύγει, εἰδεμὴ γυρίζει τὰ μάτια της πρὸς τὸ βάθος τοῦ ὄρνιθῶνος, διότι γνωρίζει, ὅτι ἡ λάμψις των θά τὴν προδώσῃ.

"Οταν καταδιώκηται ἀπὸ σκύλον, ἔχει διπλωμένην τὴν οὐράν της. "Αν ὁ σκύλος τὴν φιάσῃ, ρίπτει τὴν οὐράν της δεξιὰ καὶ ἀριστερά. 'Ο σκύλος στρέφει, διότι νομίζει, ὅτι ἐπῆρε διεύθυνσιν πρὸς τὰ ἐκεῖ. 'Αλλ' ἡ ἀλώπηξ ἔχει κάμει ἥδη ἀντίθετον στροφήν. "Εως ὅτου νὰ γυρίσῃ ὁ σκύλος, αὐτὴ ἔχει κερδήσει δέκα-δεκαπέντε βήματα. Καὶ ἔχει ὁ Θεὸς δι' ἀργότερα.

Λέγουν, ὅτι δὲν κατασκευάζει τὴν φωλεάν της μόνη καὶ ὅτι, ἂμα ὁ ἀσβὸς σκάψῃ τὴν ίδικήν του, τοῦ τὴν παίρνει μὲ τὸν ἔξης τρόπον :

"Ἐπειδὴ γνωρίζει, ὅτι ἐκεῖνος εἶναι τὸ καθαρώτερον ἀγρίμι, πηγαίνει καὶ λερώνει τὴν φωλεάν του. 'Ο ἀσβὸς τὴν ἐγκαταλείπει καὶ ἐγκαθίσταται αὐτή, ἀφοῦ προηγουμένως τὴν τελειοποιήσῃ, δηλαδὴ ἀφοῦ ἀνοίξῃ πολλὰς ὄπας, ὥστε νὰ μὴ κινδυνεύῃ νὰ ἀποκλεισθῇ. Κάθε ἔξοδος ἀπολήγει εἰς τουφωτὰ μέρη, ὥστε νὰ μὴ φαίνεται.

Κανεὶς δὲν τῆς ἡρυνήθη ἐπιμέλειαν καὶ σοφίαν εἰς τὴν ἀνατροφὴν τῶν παιδιῶν της. Πηγαίνει εἰς τὴν φωλεάν της ποντικούς ζωντανούς, ὅρνιθας, λαγούς, ἀκρίδας. Καὶ ἔξασκεῖ τὰ παιδιά της ἐπὶ μῆνας πῶς νὰ παραμονεύουν τὸ θήραμα, πῶς νὰ τὸ σκοτώνουν, πῶς νὰ τὸ μεταφέρουν. "Οταν τελειώσῃ ἡ κατ' οἶκον διδασκαλία, ἀρχίζουν αἱ ἐκδρομαὶ εἰς τοὺς ὄρνιθῶνας, εἰς τὰ μανδριά, εἰς τὰ περιβόλια. 'Εκεῖ δεικνύει εἰς τὰ ἀλεπόπουλα πῶς νὰ περνοῦν τὰ μονοπάτια, πῶς νὰ ἀποφεύγουν τὰ ὑποπτα μέρη, πῶς νὰ πιάνουν τοὺς λαγούς πῶς νὰ παραμονεύουν τοὺς ἀμπελουργούς, πῶς νὰ γελοῦν τοὺς βοσκούς.

Πῶς γίνονται αἱ ἔξετάσεις καὶ πῶς δίδεται τὸ ἀπολυτήριον, μᾶς τὸ λέγει ἔνας μῆθος :

Μία ἀλώπηξ ἐκάθητο μίαν φορὰν καὶ ἀνεπαύετο εἰς ἐν βουνόν.

— Τί κάνομε ἐδῶ μάννα ; τὴν ἡρώτησαν τὰ παιδιά της.

— Ζεσταινόμεθα, παιδιά μου, τοὺς εἶπε.

— Μὰ ποῦ εἰναι ἡ φωτιά ;

— Εἰς τὸ ἀντικρινὸν βουνόν. Δὲν τὴν βλέπετε ;

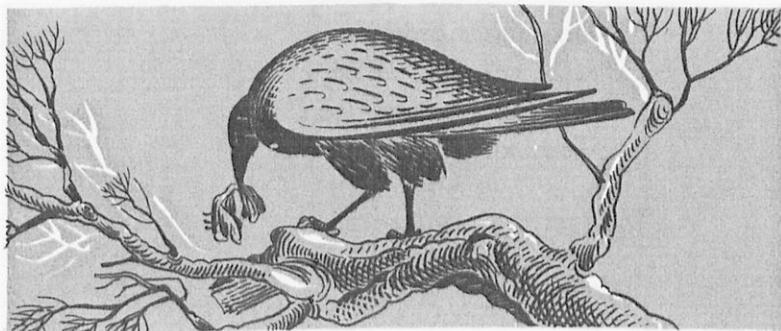
Τότε ἐν ἀπὸ τὰ παιδιά της ἐπήδησε καὶ ἐφώναξε :

— Νερό, μάννα, νερό, νερὸ μ' ἔκαψε μιὰ σπίθα ἀπὸ τὴν φωτιά !!

— Α, εῦγε, παιδί μου, ἐσύ ἔξεσκόλισες. Πήγαινε τώρα στὴ δοκολειά σου.

« Τὰ ἄγρια καὶ τὰ ἥμερα »

Στέφανος Γραμίτσας

98. ΚΟΡΑΞ ΚΑΙ ΑΛΩΠΗΣ

Κόραξ εἰς ἄκραν ὑψηλὴν
κλάδου ἐκάθητο ἐλαίας,
μέλαιναν εἶχε τὴν στολὴν
καὶ εἰς τὸ ράμφος εἶχε κρέας.

Εἰς τὰ χαμόκλαδα κοντὰ
ἀλώπηξ ἵσταται δολία,
τοὺς ρώμωνας αὐτῆς κεντᾷ
τοῦ κρέατος ἡ εὐωδία.

Τρέχει, προφθάνει... Περιττὸς
ὁ κόπος, μάτην ἡ σπουδή της!
Τί ψύσι! Κι εἶναι πτερωτὸς
ὁ εύτυχὴς ίδιοκτήτης.

Κατ' ἄλλον τρόπον μελετᾶ
εἰς τὰ νερά της νὰ τὸν φέρῃ·
βλέπει ἐπάνω, χαιρετᾶ
καὶ ταῦτα εὔγενῶς προφέρει :

— Καλῶς μᾶς ὥρισες ἐδῶ,
ἀέρα, φίλτατε, νὰ πάρης·
τρελαίνομαι, δταν σὲ ἰδῶ.
Πόση κομψότης, πόση χάρις!

Τίς ἔχει τόσην καλλονήν,
τίς πτέρυγας ποικιλωτέρας!
Τί κρῆμα! "Αν εἶχες καὶ φωνὴν
θὰ ἤσσο τῶν πτηνῶν τὸ τέρας!

— Φωνὴν δέν ἔχω ; νὰ χαθῆς!
(ἐντός του εἰπε). Θὰ σὲ δεῖξω·
περιμενε, νὰ τρελαθῆς,
μόλις τὸ στόμα μου ἀνοίξω.

Καὶ πλατύς φάρυγξ ἀνοιγεὶς
δυὸ τραχέα «κρᾶ!» ἐβγάζει
καὶ πάφ ! τὸ κρέας κατὰ γῆς,
καὶ χάπ ! ἡ πονηρὰ τ' ἀρπάζει.

'Ακόμη τρέχ' εἰς τὸ βουνόν,
καὶ ἀφοῦ ἔχαψε τὸ κρέας,
γελῶσα λέγ' εἰς τὸ πτηνὸν
τὰς λέξεις ταύτας τελευταίας :

— Μάθε, ὡ φίλτατον πουλί,
μάθε, ὡ ἄνθος τῶν κοράκων,
πώς τῶν εύπιστων ἡ φυλὴ
τρέφει τὸ γένος τῶν κολάκων.

« Τὰ παιδικὰ »

'Αλέξανδρος Ραγκαβῆς

Γ'. ΑΠΟ ΤΗΝ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΝ ΖΩΗΝ

99. ΖΩΗΣ ΚΑΠΛΑΝΗΣ

Η ΙΣΤΟΡΙΑ ΕΝΟΣ ΕΘΝΙΚΟΥ ΕΥΕΡΓΕΤΟΥ

Από μικρὸς ὁ Ζώης Καπλάνης ὑπῆρξεν ἥρως τῆς ζωῆς.

Θὰ ἦτο τεσσάρων ἐτῶν—ἐκεῖ πέραν εἰς τὸ χωρίον τῆς Ηπείρου Γραμμένον—ὅταν ἀπέθανεν ἡ καλὴ του μήτηρ. Τὸ θέαμα τῆς ἐξηπλωμένης ἀψύχου γυναικὸς ὁ Ζώης δὲν τὸ ἐλησμόνησε ποτέ.

Όλιγα ήτη βραδύτερον ὁ πατήρ του ἐνυμφεύθη καὶ πάλιν. Δυστυχῶς ἡ μητριὰ δὲν συνεπάθησε καθόλου τὸ ξένον παιδί.

Δὲν παρῆλθε πολὺς καιρὸς καὶ νέα συμφορὰ ἐκτύπησε τὸν μικρὸν Ζώην : 'Απέθανε καὶ ὁ πατήρ του! Συνῆλθεν ὅμως ταχέως καὶ ἀπεφάσισε νὰ ἐργασθῇ, διὰ νὰ συντηρήσῃ τὸν ἔκυτόν του καὶ τὴν μητριάν, τὴν ὅποιαν δὲν ἦθελε νὰ ἐγκαταλείψῃ.

— Εἶσαι ἀξιέπαινος, μικρέ μου Ζώη, τοῦ εἶπε μίαν ἡμέραν ὁ Ἱερεὺς, ποὺ βοηθεῖς τὴν μητριάν σου, καὶ ὁ Θεὸς θὰ σὲ ἀνταμείψῃ

'Ο Ζώης μὲν ἔνα τεμάχιον ἔηροῦ ἄρτου ἔτρεχεν εἰς κάθε ἐργασίαν. Τέλος ἔγινε καὶ ξυλοκόπος. Τὰ ξύλα, ὅσα ἔκοπτε, τὰ μετέφερεν ὁ ἴδιος εἰς τὰ Ἰωάννινα, ὅπου τὰ ἐπώλει. Καὶ μὲ τὰ χρήματα ἥγραζε τὰ ἀναγκαῖα καὶ ἐπέστρεφεν εἰς τὸ χωρίον. Εἰς τὴν πατρικὴν οἰκίαν ὅμως τὸν ἀνέμενον, ἀντὶ εὐχαριστιῶν, αἱ ὕβρεις καὶ κάποτε καὶ τὸ ξύλον τῆς σκληρᾶς μητριᾶς.

"Ω ! Ἡτο πολὺ δυστυχῆς ἡ ζωὴ τοῦ μικροῦ Ζώη. Καὶ δι' αὐτὸν εἰς ὅλην τὴν περιοχὴν τὸν ὠνόμαζον «Πικροζώην».

'Επτὰ ὀλόκληρα ἔτη ὑπέμεινεν ὁ Ζώης τὴν σκληρὰν ἐργασίαν, ἀλλὰ καὶ τὴν ἀδικον κακομεταχείρισιν τῆς μητριᾶς του. 'Η ψυχὴ του εἶχεν ἐκχειλίσει ἀπὸ πικρίαν.

"Ἐνα ἀπόγευμα ἐπέστρεψε κατάκοπος εἰς τὴν οἰκίαν καὶ, ἀντὶ νὰ εὔρῃ ὀλίγην τροφὴν καὶ ἔνα, ἔστω, γλυκύν λόγον, ἤκουσε πάλιν ὕβρεις καὶ ἐδέχθη ἰσχυρὸν ράπισμα. 'Η ἀδικία τὸν ἔπνιξεν, ἀλλὰ δὲν εἶπε τίποτε. 'Εστράφη, ἤνοιξε τὴν θύραν καὶ ἐξῆλθεν. "Ἐπειτα ἥκολούθησεν ἀποφασιστικῶς τὸν κάτω δρόμον τοῦ χωρίου—ξυπόλητος καὶ κακοενδεδυμένος—χωρὶς νὰ σκέπτεται τίποτε, ἀλλὰ καὶ χωρὶς νὰ παύσῃ τὰ δάκρυα.

Αίφνιης εἰς τὸ βάθος κάτω τῆς πεδιάδος διακρίνει τὴν λίμνην τῶν Ἰωαννίνων μᾶλλον σκοτεινὴν. Πέραν αὐτῆς, εἰς τὴν πόλιν φαίνονται τὰ πρῶτα φῶτα.

— Θὰ πάω στὰ Γιάννενα, ψιθυρίζει.

Καὶ σφογγίζει διὰ τῆς χειρός του τὰ δάκρυα. Καὶ ἀμέσως ἀκολουθεῖ τὸ κατωφερὲς μονοπάτι.

Μίαν ὥραν βραδύτερον περιπλανᾶται εἰς τὰς ὁδοὺς τῆς Ἡπειρωτικῆς πρωτευούσης.

‘Η νῦξ ἐπροχώρησεν. “Επρεπε νὰ εὔρῃ ἔνα κατάλυμα. Τὰ δλίγα χρήματά του ὅμως τὰ εἶχε δώσει εἰς τὴν μητριάν. Παρεκάλεσεν εἰς ἔνα πανδοχεῖον νὰ τοῦ ἐπιτρέψουν νὰ κοιμηθῇ κάπου, ἀλλὰ τὸν ἐκδιώκουν. Ποῦ νὰ σταθῇ, κατάκοπος, ὅπως ἡτο ; ‘Η πόλις ἔχει ἡσυχάσει. Περιφέρεται ὀλίγον ἀκόμη ὡς σκιὰ καὶ τέλος ἔξαπλώνεται εἰς τὸ πλατύ βάθον τῆς εἰσόδου μιᾶς ἀρχοντικῆς οἰκίας.

Καὶ μήπως ἡμπορεῖ νὰ κοιμηθῇ ; Τὸν βασανίζουν τὸ νυκτερινὸν ψῦχος, ἡ μοναξιά, αἱ σκέψεις, αἱ ἀναμνήσεις. Τὰ δάκρυα πλημμυρίζουν πάλιν τοὺς ὄφθαλμούς του. Ἀνασηκώνεται τότε καὶ ἀρχίζει μίαν θερμὴν προσευχὴν πρὸς τὸν Θεόν. Τὰ χείλη σαλεύουν :

— Καὶ Σύ, Χριστέ μου, ὅταν ἥσουν μικρὸ παιδάκι, ἐγνώρισες κατατρεγμούς. ‘Η καλή Σου Μητέρα μὲ τὸν Ἰωσήφ, διὰ νὰ Σὲ σώσουν, Σὲ ἐπῆγαν πολὺ μακριά, ἐκεῖ κάτω εἰς τὴν Αἴγυπτον. Γ’ αὐτό, Ἰησοῦ, ἀγαπᾶς ιδιαιτέρως τὰ ὄρφενὰ καὶ ἔρημα παιδιά. Προστάτευσέ με λοιπὸν καὶ μέ. Δός μου θάρρος καὶ ἐλπίδα.

‘Η προσευχὴ αὐτὴ δίδει δύναμιν εἰς τὸ ὄρφανόν. Τέλος ὁ ὑπνος τοῦ σφραγίζει τοὺς ὄφθαλμούς.

ΘΕΟΣΤΑΛΤΟΣ ΠΡΟΣΤΑΤΗΣ

‘Ανέτειλε τὸ φῶς τῆς ἡμέρας. Εἶναι Κυριακή, Κυρια-

κὴ τῆς Ὀρθοδοξίας. Οἱ κάδωνες τῶν ναῶν ἀντηχοῦν εἰς ὅλην τὴν πόλιν. Ἡ μία θύρα μετὰ τὴν ἄλλην ἀνοίγονται καὶ μικροί, μεγάλοι, πλούσιοι ἢ πτωχοὶ πηγαίνουν εἰς τὸν οἶκον τοῦ Θεοῦ.

Μόνον ὁ μικρὸς Ζώης κοιμᾶται ἀκόμη.

Αἴφνης ἡ μεγάλη θύρα τοῦ ἀρχοντικοῦ ἀνοίγεται καὶ αὐτὴ καὶ ὁ οἰκοδεσπότης—ὁ κύριος Χατζηνίκου—στέκεται ἔκπληκτος. Τὸ θέαμα τοῦ κοιμωμένου παιδιοῦ τὸν συγκινεῖ.

— Τὸ δυστυχισμένον! ψιθυρίζει. Ποιὸς ξέρει τὴν συμφοράν του καὶ τὸν πόνον του!

Ἐκείνην τὴν στιγμὴν ἔξυπνῷ ὁ Ζώης ἀποτόμως. Σηκώνεται. Τρίβει τοὺς ὄφθαλμούς του. Τακτοποιεῖ ὀλίγον τὰ μαλλιά του. Καὶ παρατηρεῖ, ἔκπληκτος καὶ αὐτός, τὸν οἰκοδεσπότην.

— Πῶς εὑρέθης ἐδῶ, παιδί μου; τὸν ἡρώτησε τότε ὁ πονετικὸς Ἡπειρώτης.

Καὶ χωρὶς νὰ περιμείνῃ ἀπάντησιν, φωνάζει τοὺς ὑπηρέτας του καὶ τοὺς συνιστᾶ νὰ περιποιηθοῦν τὸ ξένον παιδί. Καὶ ἀμέσως αὐτὸς φεύγει διὰ τὴν ἐκκλησίαν. Ἐκεῖ προσεύχεται καὶ διὰ τοὺς ἰδιούς του καὶ διὰ τὸ ἄγνωστον παιδί, τὸ δρόποιον ἀποφασίζει νὰ προστατεύσῃ.

Οἱ ὑπηρέται εἰσάγουν τὸν Ζώην εἰς τὸ ἀρχοντικόν. Τὸ παιδί μένει κατάπληκτον ἀπὸ ὅσα βλέπει. Πόσος πλούτος! Ἄλλὰ καὶ πόσον καλοὶ ἄνθρωποι! "Ολοὶ γελαστοί. Καὶ τοῦ ὄμιλοῦ μὲ ἀγάπην, σὰν νὰ γνωρίζωνται ἀπὸ πολλὰ ἔτη. Τοῦ δίδουν ἀμέσως καινουργῆ ἐνδύματα. Τοῦ προσφέρουν θερμὸν ποτὸν καὶ ἀφθονον ψωμί. Ὁ Ζώης πρώτην φοράν ἀντικρύζει τόσην καλωσύνην.

Ἐκεῖνος ὁ μάγειρος, τί χρυσὸς ἄνθρωπος! Τὸν περιποιεῖται σὰν νὰ εἰναι υἱός του.

— Φάγε, Ζώη, τοῦ λέγει, γιατὶ ἔχεις ἀδυνατίσει πολύ.

‘Ο Ζώης ἐνθυμεῖται πῶς διῆλθε τὴν νύκτα. Κατόπιν τοῦ ἔρχεται εἰς τὸν νοῦν ἡ προσευχὴ καὶ λέγει μέσα του μὲ βαθεῖαν συγκίνησιν :

— Θεέ μου, Σὲ εὐχαριστῶ ! Σὲ εὐχαριστῶ !

‘Ἐν τῷ μεταξὺ ὁ κύριος Χατζηνίκου ἐπιστρέφει ἀπὸ τὴν ἐκκλησίαν. Κάποιος τότε φωνάζει :

— Ζώη, ἔλα ἐδῶ, σὲ θέλει τὸ ἀφεντικό.

‘Ο Ζώης εἶναι ταραχμένος, σχεδὸν τρέμει. Παρουσιάζεται εἰς τὸν καλὸν οἰκοδεσπότην, ἀλλὰ εὐρίσκει ἀρκετὸν θάρρος καὶ ἀπαντᾶ εἰς δόσα ἑκεῖνος τὸν ἔρωτά—

‘Ο κύριος Χατζηνίκου ἀκούει μὲ προσοχὴν τὴν ἴστορίαν τοῦ μικροῦ βιοπαλαιστοῦ, ἐννοεῖ τὴν εἰλικρίνειαν καὶ ἀγνόητητα τοῦ παιδιοῦ. Συγκινεῖται καὶ τοῦ λέγει :

— Αφοῦ ὁ Θεὸς σὲ ἔστειλε στὸ σπίτι μου, θὰ μείνης ἐδῶ, παιδί μου. Θὰ βοηθήσεις τὸν μάγειρο. Θὰ ἔρχεσαι κάποτε εἰς τὸ κατάστημά μου γιὰ κανένα θέλημα. Δέχεσαι ;

‘Ο Ζώης δὲν δύναται νὰ διμιλήσῃ. Κύπτει μόνον καὶ ἀσπάζεται μὲ δάκρυα τὴν χεῖρα τοῦ εὐεργέτου του.

‘Ο προστάτης τοῦ Ζώη διετήρει τότε εἰς Ἰωάννινα κεντρικὸν κατάστημα γουναρικῶν. Εἶχε καὶ ὑποκατάστημα εἰς τὸ Βουκουρέστιον.

NEA PERIODOS ZΩΗΣ

‘Ο μικρὸς Ἡπειρώτης, ἀφοῦ ἔξησφάλισε τὴν στοργικὴν προστασίαν τοῦ καλοῦ ἀνθρώπου, ἀρχίζει μίαν νέαν περίοδον τῆς ζωῆς του.

Βοηθεῖ τὸν μάγειρον, ψωνίζει εἰς τὴν ἀγοράν, ἔκτελεῖ προθύμως διάφορα θελήματα, ἀκόμη καὶ τῶν μεγαλυτέρων του ὑπηρετῶν. Σέβεται ὅλους τοὺς μεγαλυτέρους, ἃς εἶναι ὑπηρέται. Καὶ φέρεται μὲ διακριτικότητα, διὰ νὰ μὴ θίξῃ κανένα. Ἐνώπιον τῶν ἄλλων δὲν ὁμιλεῖ.

— Λέγε καὶ σὺ τίποτε, τὸν ἐνθαρρύνει ὁ μάγειρος.

‘Ο Ζώης δμως μειδιᾶ.

— Λέγε μας, εἶπε μίαν ἡμέραν εἰς ἐκ τῶν ὑπαλλήλων τοῦ κυρίου Χατζηνίκου, τὰ ἔμαθες ὅλα τὰ γράμματα τοῦ ἀλφαβήτου;

— Τὰ ἔμαθεν, ἀπήντησεν ὁ μάγειρος. Καὶ μάλιστα διαβάζει ἀρκετὰ καλά.

‘Ο μικρὸς, ὅταν τοῦ ἔμενε καιρός, ἐμελέτα.

‘Ἐποχὴ σκληρᾶς δουλείας τότε. Ἐλλὰς ὡς κράτος δὲν ὑπῆρχεν.

‘Ο Ζώης οἰκονόμησεν ἐν βιβλίον, τὸ ὅποῖον εἶχε τὰς εἰκόνας τοῦ Χριστοῦ καὶ τῆς Θεοτόκου εἰς τὸ ἔξωφυλλον καὶ τὰς λέξεις : «Σταυρέ, βοήθει !».

Πόσην χαρὰν ἦσθάνθη τὸ παιδί, ὅταν διὰ πρώτην φορὰν κατώρθωσε καὶ ἔγραψε τὰς δύο ἑκείνας λέξεις !

Μίαν νύκτα ὁ οἰκοδεσπότης ἤγερθη τυχαίως καὶ ἐξῆλθε τοῦ δωματίου του. Τότε διέκρινεν, ὅτι εἰς τὸ δωμάτιον τοῦ μικροῦ ὑπῆρχεν ἀκόμη φῶς. ‘Ο Ζώης ἐμελέτα καὶ ἔγραψεν. Ἀντελήφθη δέ, ὅτι κάποιος εἶχε πλησιάσει τὴν θύραν τοῦ δωματίου, καὶ δι’ αὐτὸν ἐσβῆσε τὸν λύχνον καὶ ἐχώθη εἰς τὰ σκεπάσματά του.

— Μήπως μὲν παρεφύλαξαν ; ἐσκέφθη. Καὶ ἀν ἥτο τὸ ἀφεντικὸ καὶ μ’ ἐκατάλαβε, ἀσφαλῶς θὰ μοῦ ἀπαγορεύσῃ τὴν μελέτην.

Τὴν ἐπομένην ὁ οἰκοδεσπότης ἐκάλεσεν εἰς τὸ γραφεῖόν του τὸν Ζώην.

— Παιδί μου, τοῦ λέγει, εἴμαι πολὺ εὐχαριστημένος ἀπὸ σέ. “Ἐχω πληροφορηθῆ τὰς προόδους σου καὶ εἰς τὰ γράμματα καὶ σὲ συγχαίρω. Νομίζω λοιπὸν, ὅτι πρέπει τώρα γὰ φύγης ἀπὸ τὸ μαγειρεῖον καὶ ἀπὸ τὰς ἐργασίας τοῦ σπιτιοῦ καὶ νὰ ἔλθης νὰ ἐργάζεσαι εἰς τὸ κατάστημα. Ἐκεῖ θὰ σου μένη καιρὸς καὶ διὰ μελέτην.

Διὰ δευτέραν φοράν ὁ Ζώης ἀσπάζεται τὴν χεῖρα τοῦ εὐεργέτου του καὶ τὴν βρέχει μὲ τὰ δάκρυά του, χωρὶς νὰ δύναται νὰ εἴπῃ λέξιν.

Εἰς τὴν νέαν του ἐργασίαν ὁ Ζώης ἐπιδεικνύει ἔξαιρετικὴν προσοχήν, προθυμίαν καὶ ἐπιμέλειαν. Ἐντὸς ὀλίγου μανθάνει τὸν μηχανισμὸν τῆς ἐργασίας καὶ βλέπει ἐπίσης πῶς πλένουν τὰ γουναρικά, πῶς τὰ ράπτουν καὶ πῶς τὰ συσκευάζουν εἰς δέματα.

‘Ο κύριος Χατζηνίκου χαίρει διὰ τὰς προόδους τοῦ προστατευομένου του καὶ θεωρεῖ καύχημά του νὰ ἔχῃ εἰς τὸ κατάστημά του παρόμοιον ὑπάλληλον.

Βραδύτερον αὖξάνει τὸν μισθὸν τοῦ Ζώη καὶ καθιστᾷ τοῦτον σπουδαῖον παράγοντα εἰς τὴν ἐπιχείρησίν του.

‘Ο νέος δὲν ὑπερηφανεύεται καθόλου. Συμπειφέρεται πρὸς τοὺς ἀνθρώπους τοῦ προστάτου του ὅπως καὶ πρίν. Ἐξ ἄλλου συνεχίζει τὴν μελέτην. Καὶ δὲν λησμονεῖ νὰ εὐχαριστῇ τὸν Θεὸν εἰς τὰς προσευχάς του διὰ τὴν τόσην προστασίαν.

ΔΕΝ ΛΗΣΜΟΝΕΙ ΤΟΝ ΤΟΠΟΝ ΤΟΥ

‘Ολίγα ἔτη κατόπιν ὁ κύριος Χατζηνίκου ἀναχωρεῖ ἐξ Ἰωαννίνων καὶ ἐγκαθίσταται εἰς τὸ Βουκουρέστιον. Τὸν συντροφεύει καὶ ὁ Ζώης Καπλάνης, ἐμπειρος πλέον εἰς τὸ ἐμπόριον τῶν γουναρικῶν. Καὶ οἱ δύο ἀναπτύσσουν τὰς ἐργασίας. ‘Ο πρῶτος διευθύνει τὸ κατάστημα καὶ ὁ Ζώης ταξιδεύει διὰ γουναρικὰ εἰς ἀρκετὰς χώρας τῆς Εὐρώπης. Πόσην χαρὰν αισθάνεται, ὅταν ἐπιστρέψῃ πλησίον τοῦ κυρίου Χατζηνίκου! Καὶ πάντοτε τοῦ ὑπενθυμίζει :

—Ἐλησμόνησες, κύριε, τὸν δύστυχον Ζώην, τὸν ὄποιον ἀντίκρυσες μὲ πόνον μίαν Κυριακὴν ἐμπρὸς εἰς τὴν θύρα τοῦ σπιτιοῦ σου! Θυμᾶσαι, ὅτι ἔτρεμεν ἀπὸ τὴν πεῖναν καὶ τὸ κρύον! Ἡτο πεντάρφανος καὶ παντέρημος εἰς τὸν κόσμον.

Τὸ σπίτι σου ἔγινε πατρικόν μου. Καὶ εὐρῆκα ὅ,τι μοῦ ἔλειπε· περιποίησιν καὶ πρὸ παντὸς ἀγάπην. Ἐστάθης δι' ἐμὲ προστάτης καὶ διδάσκαλος. "Ο, τι εἴμαι τώρα καὶ ὅ,τι ἔχω τὸ χρεωστῷ εἰς σέ.

Μετ' ὀλίγα ἔτη ὁ κύριος Χατζηνίκου ἀπέθανε καὶ ὀλόκληρος ἡ ἐπιχείρησις ἔμεινεν εἰς χεῖρας τοῦ Καπλάνη. Πλοῦτος πολύς, ὁ ὄπιος συνεχῶς ηὔξανε. Ὁ Ζώης δὲν λησμονεῖ τὸν τόπον του καὶ τοὺς δυστυχεῖς.

— Θὰ δώσω χρήματα εἰς τὰ ὄρφανὰ καὶ εἰς τοὺς πεινασμένους, λέγει μόνος του. Θὰ κτίσω σχολεῖα εἰς τὸν τόπον μου, διὰ νὰ μάθουν γράμματα ὅσα παιδιὰ θέλουν νὰ σπουδάσουν. Τὰ χρήματα δὲν εἶναι ίδια μου. Μοῦ τὰ ἔδωσεν ὁ Θεός. Καὶ δὲν ἔχω δικαίωμα νὰ τὰ διαθέσω δι' ἄλλους σκοπούς.

Αρχίζει λοιπὸν τὰς δωρεάς. Στέλλει πολλὰς χιλιάδας χρυσῶν ρουβλίων καὶ κτίζει ἔνα μεγάλον πρότυπον σχολεῖον εἰς Ιωάννινα. Συντηρεῖ μὲ ίδια του χρήματα τὰς περιφήμους τότε σχολάς, τὴν Ἀθωνιάδα τοῦ Ἀγίου Ὄρους καὶ τὴν Πατμιάδα τῆς Πάτμου. Στέλλει πολλὰ χρήματα εἰς τὸ νοσοκομεῖον, διὰ νὰ νοσηλεύωνται οἱ ἄποροι. Στέλλει ἐπίσης χρήματα, διὰ νὰ ἐλευθερωθοῦν συμπατριῶται του ἀπὸ τὰς τουρκικὰς φυλακάς. Ἀγαπᾷ ίδιαιτέρως τὰ ὄρφανὰ καὶ στέλλει δι' αὐτὰ δέκα χιλιάδας ρουβλίων εἰς Ιωάννινα καὶ δέκα χιλιάδας διὰ τὰ ὄρφανὰ τοῦ Γραμμένου.

Ἐν ὅσῳ ἔζη ὁ Ζώης Καπλάνης δὲν ἔπαιυσε νὰ εὐεργετῇ τὸν τόπον του. Καὶ ὅταν ἀπεδήμησεν εἰς Κύριον, ἀφῆκεν ὅλην του τὴν περιουσίαν—έκατὸν δύγδοήκοντα τρεῖς χιλιάδας ρουβλίων—εἰς φιλανθρωπικὰ ίδρυματα.

Ἐκ τοῦ περιοδικοῦ «Ζωὴ τοῦ Παιδιοῦ» (Διασκευή) Θ. Μακροπούλου

100. Ο ΚΟΚΚΙΝΟΣ ΦΑΝΟΣ

1. "Οσοι ἔταξίδευσαν μὲ τὸν σιδηρόδρομον θὰ παρετήρησαν ἵσως, ὅτι καὶ ἀπὸ τὰ δύο μέρη τῶν γραμμῶν εἶναι κτισμένα κατὰ διαστήματα μικρὰ παραπήγματα. Τὰ παραπήγματα αὐτὰ λέγονται φυλάκια.

Οἱ φύλακες οἱ ὅποιοι ζοῦν μέσα εἰς τὰ φυλάκια, ἔχουν ὡς μόνην τῶν ἐργασίαν νὰ προσέχουν ἀν εἶναι ἐν τάξει αἱ γραμματί. "Ἐτοι κάθε ἡμέραν ὁ φύλακς ἔξετάζει τὸ τμῆμα τῆς σιδηροδρομικῆς γραμμῆς, τὸ ὅποιον εὑρίσκεται ἀνάμεσα εἰς τὸ ἴδικόν του παράπηγμα καὶ εἰς τὸ παράπηγμα τοῦ ἄλλου φύλακος, ὁ ὅποῖος εὑρίσκεται εἰς ἀρκετὴν ἀπόστασιν ἀπὸ τὸ ἴδικόν του.

"Αν εὕρῃ τὴν γραμμὴν ἐν τάξει, τότε τὴν ὥραν, ποὺ πρόκειται νὰ περάσῃ τὸ τραίνο, στέκει ἐμπρὸς εἰς τὸ παράπηγμά του, κρατῶν εἰς τὴν χεῖρά του μίαν πρασίνην σημαλι-

αν, ἂν εἶναι ἡμέρα, η̄ ἔνα πράσινον φαναράκι, ἂν εἶναι νύκτα.

"Αν δμως εῦρη, ὅτι κάπου ἡ γραμμὴ ἔχει κάποιαν βλάβην, ἂν ἔξαφνα ἔχῃ σαπίσει καμμία δοκὸς ἢ ἂν ἡ βροχὴ ἔφερε καμμίαν ζημίαν εἰς τὴν γραμμήν, τότε σταματᾷ εἰς τὸ σημεῖον, ὅπου εἶναι ἡ βλάβη, τὴν μὲν ἡμέραν μὲ κοκκίνην σημαίαν, τὴν δὲ νύκτα μὲ κόκκινον φανόν εἰς τὴν χεῖρα.

Μὲ αὐτὸν τὸν τρόπον ὁ δδηγὸς τῆς ἀμαξοστοιχίας ἐννοεῖ, ὅτι ἡ γραμμὴ ἔχει βλάβην. Τὰ κόκκινα σημεῖα τοῦ φανερώνουν, ὅτι ὑπάρχει κίνδυνος καὶ ἔτσι σταματᾷ τὸ τραῖνον ἐγκαίρως, διὰ νὰ μὴ γίνη καταστροφὴ καὶ χαθῇ τόσος κόσμος.

2. Μέσα εἰς ἔν τοιοῦτον παράπτηγμα ἔζη κάποτε εἰς φύλαξ, ὁ ὄποιος ὠνομάζετο Καβούρης. Χρόνια τώρα ζῇ ὁ καλὸς φύλαξ εἰς τὴν ἴδιαν αὐτὴν θέσιν καὶ ἔκτελεῖ τὴν δύσκολον ὑπηρεσίαν του μὲ μεγάλην προσοχὴν καὶ εὔσυνειδησίαν.

'Εκεῖνο τὸ ἀπόγευμα ὁ οὐρανὸς ἦτο σκεπασμένος μὲ μαῦρα σύννεφα καὶ δλα τὰ σημεῖα ἐπροιμάνυσον καταιγίδα.

Μόλις ἥρχισε νὰ νυκτώνῃ, ἐσηκώθη ἄνεμος τρομερὸς καὶ ἔξεσπασε φοβερὰ θύελλα. 'Εντὸς δλίγου τὸ σκότος ἔγινεν ἀδιαπέραστον καὶ ὁ ἄγριος ἄνεμος, ὁ ὄποιος εἰς τὸ πέρασμά του ἔξερρίζων δένδρα, ἔρριψε τοὺς τηλεγραφικοὺς στύλους καὶ ἔκομμάτιασε τὸ σύρμα.

'Εκείνην τὴν στιγμὴν ὁ Καβούρης εἶχε τελειώσει τὴν ἔξέτασιν τῆς γραμμῆς καὶ ἐπέστρεψε μὲ τὸν φανὸν εἰς τὴν χεῖρα. Δὲν ἀπεῖχε πολὺ ἀπὸ τὸ παράπτηγμά του, δταν μία φοβερὰ ἀστραφὴ τὸν ἐτύφλωσε. Τὴν ἴδιαν στιγμὴν ἡσθάνθη τοιοῦτον κλονισμόν, ὥστε ἐπεσε κατὰ γῆς.

3. 'Ο κεραυνὸς εἶχε πέσει ἐπάνω εἰς τὰς γραμμὰς καὶ τὰς διεσκόρπισε γῦρο. Τὸ παράπτηγμα τοῦ Καβούρη ἐπῆρε καὶ αὐτὸ φωτιὰ καὶ ἐκαίετο ὡς μία λαμπάς.

— Θεέ μου, Θεέ μου ! Τί θὰ γίνη τὸ τραῖνον ! Θὰ χαθῇ

τόσος κόσμος ! είπεν ὁ καλὸς φύλαξ, μόλις συνῆλθε καὶ ἔρριψεν ἐν βλέμμα γῦρό του.

Κατέβαλε τὰς τελευταίας του δυνάμεις καὶ ἐσηκώθη ὅρθιος. Ἀπὸ μακρὰν ἡκούσθη τὸ σφύριγμα τοῦ τραίνου. Οὐ Καβούρης δὲν ἐκράτει εἰς τὴν χεῖρά του τὸν κόκκινον φανόν. Ἐπιστρέφων ἀπὸ τὴν ἐξέτασιν τῆς γραμμῆς ἐκράτει τὸν ἀπλοῦν φανόν, ὃ ὅποιος εἶχεν ἥδη σβήσει ἀπὸ τὸν ἀέρα.

Χωρὶς νὰ χάσῃ καιρόν, ἀνάβει τὸν φανόν, σχίζει ἐν τεμάχιον ἀπὸ τὸ κόκκινον ὑποκάμισόν του, τυλίσσει μὲ αὐτὸ τὸν φανὸν καὶ ὅρθιος ἐπάνω εἰς τὴν κατεστραμμένην γραμμὴν σηκώνει τὸν φανὸν ὃσον ἥμπορεῖ ὑψηλότερα.

4. Δεξιά του καίεται τὸ παράπηγμά του καὶ μαζὶ μὲ αὐτὸ ὅλη του ἡ περιουσία. Αἱ φλόγες ἐξέρχονται ως γλῶσσαι ἀπὸ τὴν στέγην καὶ οἱ σπινθῆρες διασκορπίζονται εἰς τὸν ἀέρα. Οὐ Καβούρης ὅμως ἀδιαφορεῖ διὰ τὴν καταστροφήν.

Ἀπὸ πολὺ μακρὰν ἐφάνησαν δύο μικρὰ φῶτα. Εἶναι οἱ φανοὶ τῆς μηχανῆς, ἢ ὅποια σύρει τὴν ἀμαξοστοιχίαν καὶ ἔρχεται ὀλοταχῶς.

— Νά ! τώρα, ὅπου καὶ ἀν εἶναι, θὰ ἐκτροχιασθῇ, θὰ γίνη κομμάτια, θὰ σκοτωθῇ τόσος κόσμος !, σκέπτεται μὲ τρόμον ὁ Καβούρης.

Καὶ ὅμως δὲν ἔγινεν αὐτό, τὸ δόποιον ἐφοβεῖτο ὁ καλὸς φύλαξ. Οὐ ὀδηγὸς διέκρινε τὸν κόκκινον φανὸν καὶ ἤλαττωσε τὴν ταχύτητα. Ἡ ἀμαξοστοιχία ἐσταμάτησεν εἰς μικρὰν ἀπόστασιν ἀπὸ τὸν γενναῖον φύλακα. Ἐκεῖνος ὅμως, ἐξηντλημένος ἀπὸ τὴν ἀγωνίαν, ἐπεσε κάτω λιπόθυμος.

Μὲ κόπους πολλοὺς ὁ ἰατρός, ὃ ὅποιος συνώδευε τὴν ἀμαξοστοιχίαν, κατώρθωσε νὰ ἐπαναφέρῃ τὸν καλὸν φύλακα εἰς τὰς αἰσθήσεις του.

Διασκευὴ ἐκ τοῦ Γαλλικοῦ

Γ. Α. Μέγας

101. ΤΟ ΚΑΛΥΤΕΡΟΝ ΣΥΣΤΑΤΙΚΟΝ

"Ενας ἔμπορος εἶχε δημοσιεύσει εἰς τὰς ἐφημερίδας, ὅτι· ζήτει ὑπάλληλον. Παρουσιάσθησαν πέντε νέοι. Τοὺς ἐδέχθη τὸν ἕνα μετὰ τὸν ἄλλον. Καὶ πολὺ γρήγορα ἐδιάλεξεν ἀπὸ αὐτοὺς τὸν ἕνα.

"Ενας φίλος τοῦ ἐμπόρου, ποὺ τὸν εἶδε νὰ μὴ δυσκολευθῇ διόλου εἰς τὴν ἐκλογήν, τὸν ἡρώτησε :

— Γιατί ἐδιάλεξες αὐτόν, ποὺ δὲν εἶχε κανένα συστατικὸν γράμμα, ἐνῷ δύο ἄλλοι εἶχον ;

— Κάνεις λάθος, ἀπήντησεν ὁ ἔμπορος. Αὐτὸς ὁ νέος εἶχε τὸ καλύτερον συστατικόν. Μάλιστα ὅχι ἕνα. Πρῶτον ἐκαθάρισε τὰ παπούτσια του προτοῦ νὰ μπῇ εἰς τὸ γραφεῖον καὶ ἔκλεισε τὴν πόρταν. Εἶναι ἄρα προσεκτικός. "Επειτα ἔδωσε τὸ κάθισμά του εἰς τὸν γέροντα, ποὺ ἐμπῆκε κατόπιν, πρᾶγμα, ποὺ φανερώνει, ὅτι εἶναι καὶ πονητικός. 'Επίσης ἔβγαλε τὸ καπέλλον του πρὶν νὰ μπῇ μέσα, ἀπόδειξις ὅτι ἔχει σεβασμόν. "Οταν τὸν ἐρωτοῦσα, εἰς τὰ ἐρωτήματά μου ἀπαντοῦσε γρήγορα καὶ καθαρά. Τέλος ἔσκυψε καὶ ἐσήκωσε τὸ βιβλίον, ποὺ ἔγω ἐπίτηδες τὸ ἀφησα νὰ πέσῃ, ἐνῷ οἱ ἄλλοι, εἰς τοὺς δόποιους ἔκαμα τὸ ἵδιον, οὔτε κὰν ἐκινήθησαν.

— 'Αλήθεια ! Δὲν τὰ εἶχα προσέξει ὅλα αὐτά ! εἶπεν ὁ φίλος τοῦ ἐμπόρου.

— Δὲν εἶναι μόνον αὐτά. 'Ιδοὺ καὶ μερικὰ ἀκόμη. Αὐτὸς ἐπερίμενε τὴν σειράν του καὶ δὲν παρεμέρισε κανέναν ἄλλον διὰ νὰ μπῇ πρῶτος. Κοντὰ εἰς τὰ ἄλλα παρετήρησα, ὅτι τὰ φορέματά του ἦταν βουρτσισμένα καὶ εἶχε χέρια καὶ πρόσωπον καθαρά. "Ολα αὐτὰ δὲν εἶναι ἄριστα συστατικά ; Συνθίζω νὰ πιστεύω περισσότερον εἰς τὰ μάτια μου παρὰ εἰς δόσα κολακευτικὰ γράφουν οἱ ἄλλοι εἰς τὰ συστατικά των γράμματα. Συμφωνεῖς, ἀγαπητέ μου φίλε ;

—”Οχι μόνον συμφωνῶ, ἀπήγντησεν δὲ φίλος τοῦ ἐμπόρου,
ἀλλὰ καὶ σοῦ χρεωστῶ εὐγνωμοσύνην διὰ τὸ ὠφέλιμον μά-
θημα, ποὺ ἐδίδαξες καὶ εἰς ἐμέ !

K. Ρωμαῖος

102. Η ΚΑΛΩΣΥΝΗ ΤΟΥ ΣΠΥΡΟΥ

1. Μίαν ήμέραν δύο παιδία ἐπήγαιναν εἰς τὸ σχολεῖον.

Ἐμπρὸς ἀπὸ αὐτὰ ἐπεριπάτει στηριζόμενος εἰς τὸ ραβδί του γέρων ἀσπρομάλλης.

Τὴν στιγμὴν, ποὺ τὰ δύο παιδιὰ ἔφθασαν πλησίον τοῦ γέροντος, ἀνεμος δυνατὸς ἥρπασε τὸν πῖλόν του καὶ τὸν ἐκύλισε μακραν. Ὁ γέρων ἐλυπεῖτο πολύ, διότι δὲν ἦδυνατο νὰ τρέξῃ, νὰ προφθάσῃ τὸν πῖλόν του καί, μόλις εἶδε τὰ δύο παιδιά, εἶπε :

— Τρέξτε, σᾶς παρακαλῶ, παιδιά μου, πιάσετε τὸ καπέλο μου, διότι δὲν ἡμπορῶ νὰ τρέξω καὶ φιβοῦμαι μὴν τὸ χάσω...

Τὰ δύο παιδιὰ ὅμως ἔκαμψαν, ὅτι δὲν ἤκουσαν. Ἐστάθησαν ἐκεῖ καὶ ἐγέλων μὲ τὸν πῖλον, ποὺ δὲν ἀνεμος τὸν ἔφερεν ἐδῶ καὶ ἐκεῖ.

Τὴν στιγμὴν ἐκείνην διήρχετο ἀπὸ ἐκεῖ δὲν οὐδεὶς οὐδεὶς εἰς τὸ σχολεῖον. Ὁ Σπύρος ἐνόησεν

ἀμέσως τί συνέβαινε. Καὶ χωρὶς νὰ περιμένη νὰ τοῦ εἴπῃ τίποτε ὁ γέρων, ἔτρεξεν, ἐπρόφθασε τὸν πῖλον, τὸν ἐκαθάρισεν, ἐκαλημέρισε τὸν γέροντα καὶ τοῦ ἔδωκε τὸν πῖλόν του.

‘Ο γέρων συνεκινήθη ἀπὸ τὴν καλωσύνην καὶ τὴν εὐγένειαν τοῦ Σπύρου καὶ μόλις ἡδυνήθη νὰ τοῦ εἴπῃ : « Εὔχαριστῶ, μικρούλη μου».

2. Μετ’ ὀλίγον τὰ δύο παιδία καὶ ὁ Σπύρος ἔφθασαν εἰς τὸ σχολεῖον. Ἐνόμισαν, ὅτι κανεὶς δὲν εἶδε τί εἶχε συμβῆνεις τὸν δρόμον. Ὁ διδάσκαλος ὅμως, δὲν δόποιος εἶχε τὸ σπίτι του εἰς τὸν δρόμον ἐκεῖνον, τὰ εἶδεν ὅλα ἀπὸ τὸ παράθυρόν του καί, ὅταν ἐτελείωσε τὸ μάθημα, εἶπε :

— Παιδιά μου, σήμερον τὸ πρωὶ εἶδα ἀπὸ τὸ παράθυρόν μου κάτι καὶ πρέπει νὰ σᾶς τὸ εἴπω. Εἰς τὸν δρόμον τρία παιδιά ἀπὸ τὴν τάξιν μας ἤρχοντο εἰς τὸ σχολεῖον καὶ ἔνας γέρων ἐπήγαινεν εἰς τὴν ἐργασίαν του. Ὁ ἄνεμος, ποὺ ἔπνεε τὴν ὥραν ἐκείνην, ἐπέταξε τὸν πῖλον τοῦ γέροντος μακράν. Ὁ γέρων δὲν ἤμποροῦσε νὰ τρέξῃ, νὰ τὸν φθάσῃ. Δύο ἀπὸ τὰ παιδιά ἐστέκοντο καὶ διεσκέδαζον μὲ τὸ κατρακύλισμα τοῦ πίλου. Τὸ τρίτον ὅμως ἔτρεξε, τὸν ἐπιτασε. τὸν ἐκαθάρισε καὶ τὸν ἔδωκεν εἰς τὸν γέροντα. Τὸ τρίτον αὐτὸν παιδί εἶναι ὁ Σπύρος. Εὔγέ του ! Εἶναι εὐγενικόν, ὑποχρεωτικὸν καὶ καλόγυνωμον παιδί.

“Ολα τὰ παιδιά ἐγύρισαν καὶ ἐκοίταξαν τὸν Σπύρον μὲ εὐχαρίστησιν. Ὁ Σπύρος ὅμως δὲν ὑπερηφανεύθη. Διότι ἀπλῶς εἶχε κάμει τὸ χρέος του.

Τὰ δύο ἄλλα παιδιά ὅμως ἐκοκκίνισαν ἀπὸ ἐντροπήν δὲν ἐτόλμων νὰ σηκώσουν τὸ βλέμμα των. Θὰ ἐπροτίμων νὰ ἀνοίξῃ ἡ γῆ τὴν στιγμὴν ἐκείνην καὶ νὰ τὰ καταπλή.

Κατὰ I. Σαραντίδην

Δ'. ΑΠΟ ΤΗΝ ΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΗΝ ΖΩΗΝ

103. ΤΟ ΕΙΚΟΝΙΣΜΑ ΤΗΣ ΠΑΝΑΓΙΑΣ

Τὸ 1821 ἡ Κρήτη εἶχεν ἐπαναστατήσει ἐναντίον τῶν Τούρκων, καθὼς καὶ ἡ ἄλλη Ἑλλάς.

Κατὰ τὴν ἐπανάστασιν αὐτὴν ἐν μικρὸν χωρίον τῆς Κρήτης ἐκινδύνευεν ἀπὸ στιγμῆς εἰς στιγμὴν νὰ πέσῃ εἰς χεῖρας τῶν ἔχθρῶν. Οἱ κάτοικοι τοῦ χωρίου ἦσαν ὀλίγοι, ἐνῷ οἱ Τούρκοι, οἱ δόποι οἱ ἐπήρχοντο, ἦσαν πολλοί. Διὰ

τοῦτο ἀπεφάσισαν νὰ ἐγκαταλείψουν τὰς οἰκίας των καὶ νὰ ζητήσουν σωτηρίαν διὰ τῆς φυγῆς.

Πλησίον τοῦ χωρίου ὑπῆρχεν ἐν μέγα σπήλαιον. Ἡ εἰσοδός του ἦτο κρυμμένη μέσα εἰς βάτους καὶ ἦτο ἀδύνατον εἰς τὸν ἔχθρὸν νὰ τὴν ἀνακαλύψῃ. Ἐκεῖ ἐσκέφθησαν νὰ καταφύγουν, διὰ νὰ κρυφθοῦν.

Ἐπῆραν τὰ πράγματά των καὶ ἐξεκίνησαν. Ἡσαν περίπου τριακόσιοι ἄνθρωποι. Ἐμπρὸς ἐβάδιζον οἱ μητέρες μὲ τὰ τέκνα των εἰς τὰς ἀγκάλας, αἱ γραῖαι καὶ οἱ γέροντες· ὅλοι ἐκράτουν μικρὰ δέματα μὲ ἐνδύματα καὶ ἀλλα πράγματα τῆς πρώτης ἀνάγκης. Ἐπειτα ἡκολούθουν οἱ ἄνδρες καὶ οἱ νέοι, φορτωμένοι μὲ ἐφαπλώματα, στρώματα, τροφὰς καὶ ὅ,τι πολύτιμον εἶχον.

Ἐπροχώρουν σιωπηλοί, χωρὶς νὰ ἀνταλλάσσουν λέξιν. Ἐφοβοῦντο μήπως τοὺς ἐννοήσουν οἱ Τοῦρκοι. Μόνον ἀπὸ καιροῦ εἰς καιρὸν ἔστρεφον τὴν κεφαλὴν πρὸς τὰ ὅπιστα, διὰ νὰ χαιρετίσουν τὰς προσφιλεῖς κατοικίας των, τὰς ὅποιας ἴσως δὲν θὰ ἐπανέβλεπον.

Τὸ σπήλαιον ἀπεῖχεν ἀπὸ τὸ χωρίον ἡμίσειαν ὥραν, τόσον ἀπεῖχον καὶ οἱ ἔχθροι ἀπὸ τὸ χωρίον.

Ἐπλησίαζον νὰ φθάσουν εἰς τὸ σπήλαιον, ὅτε αἴφνης ἀκούεται μία φωνή :

— "Αχ ! τί ἔπαθα !

"Ολοι ἔστραφησαν διὰ νὰ ἴδουν τί συμβαίνει. Ἐφοβήθησαν μήπως ἐφάνησαν οἱ ἔχθροι. Ἡ φωνή ἦτο τοῦ Μανᾶλη, ἐνὸς νέου μὲ ὑψηλὸν ἀνάστημα καὶ μὲ γενναίαν καρδίαν.

Ἡ μητέρα του, ἡ ὅποια ἐπροχώρει ἐμπρός, μόλις ἤκουσε τὴν φωνήν του, ἔτρεξε πλησίον του τρομαγμένη καὶ τὸν ἤρωτησεν :

— Τί ἔπαθες παιδί μου ;

— Μάννα, ἀπεκρίθη μὲ φωνήν, ποὺ ἔτρεμεν, ἐλησμόνησα τὸ εἰκόνισμα τῆς Παναγίας!

‘Η μητέρα του ἐταράχθη καὶ ὡχρίασε. Τὰ γόνατά της ἐλύθησαν καὶ μόλις ἀκουομένη τὸν ἐρωτᾶ :

— Καὶ τώρα, Μανώλη;

— Τώρα...ἀπεκρίθη ὁ Μανώλης καὶ συγχρόνως ἐκοίταζε τὴν μητέρα του εἰς τοὺς ὀφθαλμούς, διὰ νὰ ἴδῃ ποίαν ἐντύπωσιν θὰ τῆς προξενήσῃ ἢ ἀπόφασίς του... τώρα θὰ γυρίσω στὸ σπίτι νὰ τὸ πάρω!

‘Ως ἤκουσε τοὺς λόγους αὐτούς ἢ δυστυχισμένη, μητέρα, ἔγινεν ὡχροτέρα, οἱ πόδες της ἔτρεμον περισσότερον καὶ ἡ καρδία της ἐκτύπα δυνατά. ‘Ο κίνδυνος τώρα ἦτο μεγαλύτερος. “Εως ὅτου φθάσῃ εἰς τὸ χωρίον ὁ Μανώλης, οἱ Τούρκοι θὰ ἥσαν πολὺ πλησίον καὶ θὰ τὸν ἔβλεπον.

— Παιδί μου, μή! ἐπανέλαβεν ἢ ταλαιπωρος μητέρα, ἢ ὅποια μὲ τὴν φαντασίαν της ἐνόμιζεν, ὅτι βλέπει τὸ παιδί της νὰ πίπτῃ αἰμόφυρτον, νεκρὸν ἀπὸ τὰς σφαίρας τῶν ἔχθρῶν.

— Μανώλη, εἶπεν εἰς γέρων, λαμβάνων τὸν νέον ἀπὸ τὴν χεῖρα, ὅ,τι ἔγινεν ἔγινεν· θὰ χάσῃς τὴν μάννα σου, ἀν φύγης, θὰ πεθάνῃ ἀπὸ τὸν φόβον της γιὰ σένα.

‘Ο Μανώλης ἐτράβηξεν ἡσύχως τὴν χεῖρά του ἀπὸ τὴν χεῖρα τοῦ γέροντος καὶ μὲ φωνὴν συγκινητικὴν εἶπεν :

— Ήμπορῶ νὰ θυσιάσω τὴν ζωήν μου, ἀλλὰ δὲν ἀφήνω τὴν Παναγίαν μας στὰ χέρια τῶν Τούρκων. Παρασταθῆτε στὴ μάννα μου...

Καὶ ὡς νὰ ἡλεκτρίσθη ἀπὸ τοὺς ἴδιους του λόγους, ὥρμησε τρέχων πρὸς τὸ χωρίον, χωρὶς οὔτε μίαν φορὰν νὰ στρέψῃ τὰ βλέμματά του πρὸς τὴν μητέρα. Ἐφοβεῖτο μήπως ὅ,τι δὲν κατώρθωσαν οἱ λόγοι τοῦ γέροντος κατορθώσουν οἱ δακρυσμένοι ὀφθαλμοὶ τῆς μητέρας.

‘Η δυστυχισμένη μητέρα ἀφωνος καὶ ἀκίνητος παρηκόλουθει μὲ τὸ βλέμμα της τὸν Μανώλην. Ἐστάθησαν καὶ οἱ ἄλλοι χωρικοί, διὰ νὰ μὴ τὴν ἀφήσουν μόνην.

Ταχὺς ὡς χελιδὼν ὁ Μανώλης διεσκέλιζε φράκτας καὶ βράχους, ἐπήδα λάκκους καὶ χάνδακας, διὰ νὰ συντομεύσῃ τὴν ἀπόστασιν. Πλησιάζει νὰ φθάσῃ εἰς τὸ χωρίον. Ὁλίγον ἀκόμη καὶ θὰ ἐκρύπτετο ὅπισω ἀπὸ τοὺς πρώτους οἰκίσκους τοῦ χωρίου.

‘Η στιγμὴ αὐτὴ ἥτο φοβερὰ διὰ τὴν μητέρα. Εἴκοσι, δέκα, πέντε βήματα ἀκόμη καὶ δὲν θὰ τὸν βλέπῃ πλέον, θὰ τὸν χάσῃ ἵσως διὰ παντός. “Εως τώρα ἐκράτει τὰ δάκρυά της· τώρα ὅμως, ὅτε πλέον δὲν τὸν ἔβλεπεν, οἱ ὀφθαλμοί της ἐγέμισαν δάκρυα καὶ κλαίουσα ἐφώναζεν :

— Μανώλη μου ! παιδί μου !

Οι ἔχθροι εἶχον εἰσέλθει ἥδη εἰς τὸ χωρίον καὶ ἐξήταζον τὰς πρώτας οἰκίας του. “Ηλπιζον, ὅτι θὰ εὕρισκον εἰς αὐτὸ πολλὰ λάφυρα, ἀλλὰ τώρα ἔβλεπον, ὅτι τίποτε δὲν εἶχον ἀφήσει οἱ Χριστιανοί καὶ ἔξεσπων εἰς ὕβρεις καὶ βλασφημίας.

‘Ο Μανώλης δὲν ἔβλεπεν ἀκόμη τοὺς ἔχθρούς, ἤκουεν δῆμας τὰς φωνάς των. ‘Ἐν τούτοις δὲν ἐδειλίασεν. Εἰσῆγλθε γρήγορα εἰς τὴν πτωχικὴν οἰκίαν των, ἐπῆρεν ἀπὸ τὴν κάμαραν τοῦ καπνισμένου τοίχου τὸ εἰκόνισμα καὶ τὸ ἡσπάσθη μὲ μεγάλην εὐλάβειαν. Καὶ τὴν στιγμὴν ἐκείνην ἐνεθυμήθη τὰ λόγια τοῦ γέροντος: «Θὰ χάσης τὴ μάννα σου...». Προσβλέπει τὸ εἰκόνισμα τῆς Παναγίας, τὴν παρακαλεῖ νὰ τὸν βοηθήσῃ καὶ ἔξερχεται ἀπὸ τὸν οἰκίσκον τρέχων μὲ ὅλην του τὴν δύναμιν.

Στιγμαὶ ἐπέρασαν, ἀφ' ὅτου ἡ μητέρα τοῦ Μανώλη ἥρχισε νὰ φωνάζῃ κλαίουσα. Στιγμαὶ ἥσαν, ἀλλ' ἡ μητέρα του ἐνόμισεν, ὅτι χρόνια δλόκληρα ἐπέρασαν ἀπὸ τὴν στι-

γυμήν, κατὰ τὴν ὁποίαν ἔπαινε νὰ τὸν βλέπῃ. Μόνη αὐτὴ ἤκουε πυροβολισμούς, ἔβλεπε γιαταγάνια νὰ ἀστράπτουν, ἤκουε βοιγγητούς..., ἐνῷ οἱ ἄλλοι οὕτε ἤκουον οὕτε ἔβλεπον τίποτε.....

Αἴφνης χαρμόσυνοι φωναὶ ἤκουοσθησαν παντοῦ. 'Ο Μανώλης ἐφάνη ἀπὸ μακράν. 'Η μητέρα σποιγγίζει τοὺς ὄφθαλμούς της διὰ νὰ βλέπῃ καλύτερα.

"Ενα «γειά σου, Μανώλη !» ἐξέφυγεν ἀπὸ ὅλα τὰ στόματα. «Η Παναγία μαζί σου», ηὔχήθη ἡ μητέρα.

Καὶ ὁ Μανώλης ἔτρεχεν, ἥρχετο.

'Αλλ' ἵδου θέαμα φοβερόν, φρικτὸν δι' ὅλους, κεραυνὸς διὰ τὴν μητέρα. Οἱ Τοῦρκοι φθάνουν εἰς τὰς τελευταίας οἰκίας τοῦ χωρίου. Μετ' ὀλίγον θὰ ἐξέλθουν ἀπὸ τὸ χωρίον, θὰ ἵδουν τὸν Μανώλη, θὰ ἵδουν καὶ τοὺς ἄλλους χωρικούς. Καὶ τότε ;

"Ολοι τρέμουν ἀπὸ τὸν φόβον, δὲν ἀναπνέουν πλέον καὶ ἡ μητέρα φαίνεται ώς νεκρά. 'Αλλ' ὁ Μανώλης πετᾷ, δὲν πατεῖ πλέον εἰς τὴν γῆν. Νομίζεις, ὅτι ἡ θεία δύναμις τὸν ὀθεῖ πρὸς τὰ ἐμπρός. 'Ο Μανώλης ἔρχεται, ὁ Μανώλης ἥλθεν.

Τρέχουν ὅλοι εἰς τὸ Σπήλαιον. 'Εκεῖ μέσα κρύπτονται καὶ δὲν διατρέχουν πλέον κανένα κίνδυνον.

«Οι Κρῆτές μου »

'Ιωάννης Δαμβέρης

104. Ο ΚΑΛΟΣ ΘΕΟΣ

“Ολα τ’ ἄνθη, ποὺ προβάλλουν,
ὅταν ὁ καιρός των φθάσῃ,
ὅλα τὰ πουλιά, ποὺ ψάλλουν
μέσ’ στὰ φυλλωμένα δάση,
ὅλα ὁ καλὸς Θεός,
ὁ Θεός τὰ ἔχει πλάσει.

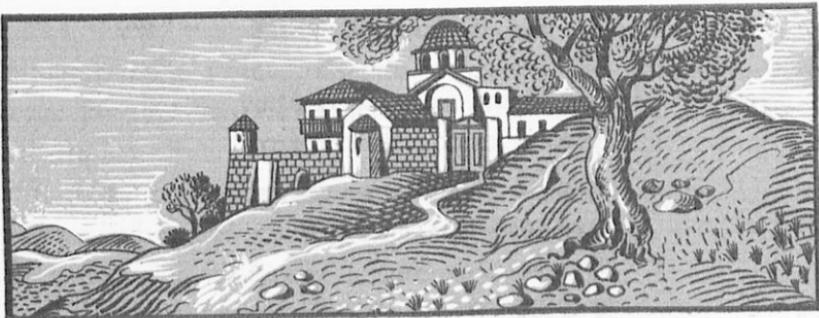
Τὰ ψηλὰ βουνά, ποὺ ζοῦνε
τ’ ἄγρια θεριὰ κρυμμένα,
τὰ λιβάδια, ποὺ βοσκοῦνε
τόσ’ ἀρνάκια χαϊδεμένα,
ὅλα ὁ καλὸς Θεός,
ὁ Θεός τὰ ἔχει πλασμένα.

Καὶ τὸν ἥλιο, ὅπου χάρι
καὶ ζωὴ σκορπᾷ στὴ φύσι,
καὶ τῆς νύκτας τὸ φεγγάρι
καὶ τ’ ἀστέρια μέσ’ στὴν κτίσι!
ὅλα ὁ καλὸς Θεός,
ὁ Θεός τὰ ἔχει κτίσει.

Γι’ αὐτὸ πρέπει κάθε στόμα
νὰ τοῦ πέμπῃ εὐγνωμοσύνη,
ἐπειδὴ ψυχὴ καὶ σῶμα
κι δύμορφια καὶ γερωσύνη,
ὅλα ὁ καλὸς Θεός,
ὁ καλὸς Θεός τὰ δίνει.

«Παιδικά τραγούδια»

Γεώργιος Βιζυηνός

105. ΕΣΠΕΡΙΝΟΣ

Οι μικροί πρόσκοποι ἔφθασαν πλησίον τοῦ παλαιοῦ δρεινοῦ Μοναστηρίου τὸ δειλινόν. Δὲν εἰσῆλθον εἰς τὸν περίβολον τοῦ ἱεροῦ ἴδρυματος, ἀλλὰ συνεκεντρώθησαν κάτω ἀπὸ τὸν πυκνὸν πλατανότοπον, ὅπου ὑπῆρχε πηγὴ μὲ κατάψυχρον ὕδωρ.

— Πρῶτα θὰ στήσωμεν τὸν καταυλισμόν μας, παιδιά, εἶπεν ὁ ἀρχηγός, καὶ ἐπειτα θὰ ἐπισκεφθοῦμε τὸ Μοναστήρι. Τὴν γῦρο φύσιν θὰ τὴν θαυμάσητε καλὰ αὔριο.

“Οταν ἐτακτοποιήθῃ ὁ καταυλισμὸς καὶ ὥρισθησαν καὶ σκοποί, ὁ ἥλιος ἔκλινε πίσω ἀπὸ τὸ ἀπέναντι ἐλατόφυτον βουνόν. Ζωηρὰ χρώματα ἔβαφον τὰς κορυφὰς τῶν ὑψηλῶν δένδρων. Καὶ τὰ πτηνά, συγκεντρωμένα εἰς τοὺς κλώνους των, ἔψαλλον τὸν ἐσπερινόν των ὕμνον εἰς τὸν Δημιουργὸν τοῦ παντός.

Τὰ παιδιά τῆς πόλεως παρετήρουν ἔκπληκτα τὸ ὄραῖον τοπίον. Σκιαί τοι ἔδω, φωτειναὶ ἀνταύγειαι εἰς τὴν πλαγιὰν ἔκει. Καὶ ὀλίγον παρέκει τὸ Μοναστήρι, συγκρότημα ὀλόκληρον, ἔφαίνετο σὰν κάτι ἀφημένον ἔκει ἀπὸ τὴν μακρινὴν βυζαντινὴν ἐποχὴν.

Αἴφνης, εἰς τὸ ἥσυχον τοπίον ἐσκορπίσθη ἡ λαλιὰ τῆς

καμπάνας. "Ολων τὰ πρόσωπα ἔλαμψαν. Ὅτο μία νέα, μία πρωτοφανής ἐντύπωσις. Καὶ ὅλων τὰ χέρια ἔκαμαν τὸ σημεῖον τοῦ σταυροῦ.

Πόσον σεβασμὸν ἡσθάνθησαν τώρα τὰ παιδιά, διακρίνοντα τὸν σταυρὸν ἐπάνω εἰς τὸν θαυμβὸν τροῦλλον τῆς ἐκκλησίας!

— "Ἄς πηγαίνωμεν, εἶπεν ὁ ἀρχηγός. Θὰ ἥρχισεν ὁ ἑσπερινός. 'Ημεῖς θὰ εἰσέλθωμεν εἰς τὸν ναὸν καὶ μετὰ τὸν 'Ἐσπερινὸν θὰ χαιρετίσωμεν τοὺς πατέρας.

Εἴς καλόγηρος ἤνοιξε τὴν φρουριακὴν πύλην τοῦ περιβόλου.

— Εὔλογεῖτε, πάτερ! εἶπον ὅλοι.

— Καλῶς ἐφθάσατε, ἀπήντησεν ἐκεῖνος. 'Ο Κύριος μεθ' ὑμῶν. Προχωρεῖτε εἰς τὸν ναόν.

'Εκείνην τὴν στιγμήν, ἐνῷ αὐτὸς ἔκλειε πίσω ἀπὸ τοὺς ξένους τὴν πύλην, εἰς τὸν ναόν μέσα ἤκούετο :

Εὐλόγει ἡ ψυχή μου τὸν Κύριον...

Κύριε, ὁ Θεός μου...

Εἰσῆλθον ἀθορύβως. Ἀμυδρὸν τὸ φῶς τῶν κανδηλιῶν. Μαυρισμέναι αἱ εἰκόνες, ἀλλὰ γεμᾶται ἀπὸ θείαν γαλήνην. Ἡσπάσθησαν τὴν εἰκόνα τοῦ Χριστοῦ καὶ ἐκάθισαν εἰς τὰ τελευταῖα στασίδια. Εἴς τὰ δὲλλα στασίδια ἐκάθηντο σὰν σκιαὶ οἱ πατέρες.

‘Ο φαλμὸς ἐτελείωσεν. Ἐτελείωσε καὶ δὲλλος καὶ δὲλλος. Ἀπὸ ἔξω μόλις ἐφθαναν τὰ κελαδήματα τῶν πτηγῶν.

— Αἴφνης οἱ φάλται ἥρχισαν ἄλλον φαλμόν. Ιερὸν δέος ἐγέμισε τὰς παιδικὰς ψυχάς.

Κύριε, ἐκέκγαξα πρὸς Σέ, εἰσάκουσόν με.

Πρόσχες τῇ φωνῇ τῆς δεήσεως μου

ἐν τῷ κεκραγέναι με...

Πόσοι Χριστιανοί, οἱ διποῖοι παρακολουθοῦν τὰ δειλινὰ

εἰς διαφόρους ναοὺς τὸν Ἐσπερινὸν δὲν συγκινοῦνται ἀπὸ τὸν ὑπέροχον αὐτὸν ψαλμόν!

Κατευθυνθήτω ἡ προσευχή μου
ώς θυμίαμα ἐνώπιόν Σου.

Ἐὰν κανεὶς ἐπρόσεχεν εἰς τὸ σκιερὸν βάθος τοῦ ναοῦ, θὰ ἔβλεπεν, ὅτι πολλὰ παιδιά εἶχον δακρύσει.

“Οταν ἐτελείωσεν ὁ Ἐσπερινός, οἱ μικροὶ ξένοι ἡσπάσθησαν τὴν δεξιὰν τοῦ ἥγουμενου καὶ τῶν ἄλλων καλογήρων. Καὶ τότε ἡρχισεν ὁ ἄγιος ἥγούμενος :

— Παιδιά μου, καλῶς ἤλθατε. Ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστὸς νὰ σᾶς διαψυλάττῃ. Οἱ ιερὸι αὐτὸς ναδὸς καὶ τὰ λοιπὰ οἰκοδομήματα ἐκτίσθησαν κατὰ τὸν ἐνδέκατον αἰῶνα. Ότε ἡκμαζεν ἀκόμη, ἡ βυζαντινὴ αὐτοκρατορία μας. Καὶ διετηρήθησαν σχεδὸν ἀθικτα, καίτοι ἐχθροὶ διάφοροι ἐδοκίμασαν νὰ τὰ καταστρέψουν. Πόσαι ταλαιπωρημέναι ψυχαὶ δὲν εὗρον ἐδῶ καταφύγιον, ίδιας κατὰ τὴν φοβερὰν περίοδον τῆς δουλείας! Εἰς τὴν βιβλιοθήκην ἐπάνω ἔχομεν χειρόγραφον τὴν ἴστορίαν τοῦ Μοναστηρίου. Θὰ σᾶς τὴν δώσωμεν νὰ τὴν μελετήσητε. Τώρα ἂς ἀναπέμψωμεν μίαν ἀκόμη εὐχαριστίαν εἰς τὸν Κύριον.

“Οταν ἔξηλθον ἀπὸ τὴν ἐκκλησίαν, ὁ ἥγούμενος ὠδήγησε τοὺς ἐπισκέπτας εἰς τὴν σάλαν τοῦ Μοναστηρίου καὶ τοὺς «ἐφίλευσεν».

Εἶχε νυκτώσει πλέον, ὅταν οἱ μικροὶ πρόσκοποι ἐπέστρεψαν εἰς τὸν καταυλισμόν των. Ηυγολαμπίδες ἐφαίνοντο δεξιὰ καὶ ἀριστερά. Καὶ ἀπὸ τὸ πυκνὸν δάσος ἔφθανεν ἡ φωνὴ τοῦ γκιώνη.

Θ. Μακρόπουλος

Τὸν Πλάστην τῶν ὅλων
τὸ χεῖλός μας ψάλλει.
Αἰνεῖτε οἱ πάντες,
μικροὶ καὶ μεγάλοι.
Αἰνεῖτε Αὐτόν !

Ἐν βλέμμα Του φθάνει
τὸν κόσμον νὰ σείσῃ
καὶ μία πνοή Του
τὴν γῆν νὰ σκοτίσῃ.
Αἰνεῖτε Αὐτόν !

Αὔτὸς μᾶς φωτίζει,
Αύτὸς μᾶς θερμαίνει
Αύτὸς μᾶς ἐνδύει,
Αύτὸς μᾶς εὐφραίνει.
Αἰνεῖτε Αὐτόν !

Αὐτόν, τῆς ζωῆς μας
τὸν θεῖον σπινθῆρα,
Αὐτόν, τοῦ φωτός μας
τὸν μόνον δοτῆρα,
Αἰνεῖτε Αὐτόν !

«Τὰ παιδικὰ»

⁷Αγγελος Βλαχος

Ε'. ΑΠΟ ΤΗΝ ΕΘΝΙΚΗΝ ΖΩΗΝ

107. Η ΓΗ Η ΕΛΛΗΝΙΣ

- Ξεύρεις τὴν χώραν, ποὺ ἀνθεῖ
φαιδρὰ πορτοκαλέα,
ποὺ κοκκινίζει ἡ σταφυλὴ
καὶ θάλλει ἡ ἐλαῖα ;
- "Ω ! δὲν τὴν ἀγνοεῖ κανείς·
εἶναι ἡ γῆ ἡ Ἑλληνίς !
- Ξεύρεις τὴν γῆν, ἥτις παντοῦ
μὲ αἴματα ἔβαφη,
ὅπου κοιλάδες καὶ βουνά
εἶναι τυράννων τάφοι ;
- "Ω ! δὲν τὴν ἀγνοεῖ κανείς·
εἶναι ἡ γῆ ἡ Ἑλληνίς !
- Γῆ μήτηρ παλαιῶν θεῶν
καὶ νέων ἡμιθέων·
γῆ ἀναμνήσεων κλεινῶν
καὶ γῆ ἐλπίδων νέων.
- "Ω ! δὲν τὴν ἀγνοεῖ κανείς·
εἶναι ἡ γῆ ἡ Ἑλληνίς !

"Αγγελος Βλάχος

108. ΓΙΑ ΤΗ ΓΛΥΚΕΙΑ ΠΑΤΡΙΔΑ

"Ολες τὶς χῶρες, νὰ σᾶς πῶ,
ὅλες τὶς χῶρες ἀγαπῶ,
ποὺ ἀκουσα καὶ εἶδα.

'Αλλὰ καμιὰ τόσο πολὺ¹
σὰν τὴν Πατρίδα τὴν καλή,
σὰν τὴν γλυκειὰ Πατρίδα.

Τῆς Οἰκουμένης τὰ καλά,
ὅσο κι ἂν εἶναι αὐτὰ πολλά,
μ' ἔκεινη δὲν τ' ἀλλάζω.
Κι ἂν ἡ Πατρίδα τ' ἀπαιτῇ,
ἀπὸ καμιὰ δυνατή
θυσία δὲν τρομάζω.

'Αφήνω μάννα κι ἀδερφές·
καὶ στῶν βουνῶν τὶς κορυφὲς
ὑψώνω τὴ σημαία.
Καὶ μὲ τὸ βλέμμα χαρωπὸ
γιὰ τὴν Πατρίδα μου χτυπῶ
καὶ πολεμῶ γενναῖα.

'Εδῶ εἰν' ἀνδρεῖα τὰ παιδιὰ
κι ἔχουνε σίδερο καρδιὰ
κι ἀκούραστη λεπίδα.
Καθένα στὴ γραμμὴ πετᾶ
κι ἔχθρούς θερίζει δυνατά,
γιὰ τὴ γλυκειὰ Πατρίδα !

Γεώργιος Βιζηνηρός

109. Ο ΖΥΜΩΤΗΣ ΕΝΟΣ ΕΠΑΡΧΙΑΚΟΥ ΦΟΥΡΝΟΥ

1. Ἡ ιστορία, ποὺ θὰ σᾶς διηγηθῶ, εἶναι ἔνα πραγματικὸν ἐπεισόδιον, ποὺ ἔγινε τὸ 1817, τέσσαρα ἔτη πρὶν ἀπὸ τὴν Ἑλληνικὴν Ἐπανάστασιν.

Ἐνας νέος Ἑλλην ἐταξίδευε τότε εἰς τὴν Μακεδονίαν, μαζὶ μὲν ἔνα καλόγυρον. Ἐφθασαν εἰς ἔνα χωρίον καὶ ἔμειναν εἰς τὸ ἑκεῖ ἀρτοποιεῖον, ποὺ ἔχρησίμευε καὶ ὡς πρόχειρον ξενοδοχεῖον.

Ίδιαιτέραν ἐντύπωσιν ἔκαμεν εἰς τοὺς δύο ταξιδιώτας ὁ ζυμωτής τοῦ φούρνου. Ἡτο ἔνας νέος ἀπὸ τὴν Ἡπειρον, μὲν ὑψηλὸν ἀνάστημα καὶ ἀγαθὸν πρόσωπον. Τὰ χέρια του καὶ τὸ γυμνόν του στῆθος ἐφανέρωναν σῶμα ἀθλητικόν.

Εἰς μίαν κατάλληλον στιγμήν, ὁ ζυμωτής ἐπλησίασε τὸν νέον ὄδοιπόρον καὶ τὸν ἥρωτησε :

- Ξεύρεις νὰ διαβάζῃς ;
- Ναί, ἀπεκρίθη ὁ ταξιδιώτης.
- Ἔρχεσαι μαζί μου νὰ σοῦ εἰπῶ κάτι ;
- Εὐχαρίστως, εἶπε μὲ περιέργειαν ὁ ταξιδιώτης.

2. Ὁ ζυμωτής τὸν ὠδήγησεν εἰς ἔνα ἀπόκεντρον μέρος τοῦ κήπου, ποὺ ἦτο πίσω ἀπὸ τὸν φοῦρνον. Ἐκεῖ ἐκάθισαν καὶ οἱ δύο ἐπάνω εἰς μίαν πέτραν, κάτω ἀπὸ ἔνα μεγάλον πυκνόφυλλον δένδρου.

Τότε ὁ ζυμωτής ἔβγαλε ἀπὸ τὸν κόλπον του ἔνα μικρὸν καὶ παμπάλαιον φυλλάδιον, ποὺ τὸ εἶχε κρεμασμένον ἀπὸ τὸν λαιμόν του μὲ λινὴν κλωστήν, ἀκριβῶς ὅπως ἄλλοι κρεμοῦν τὰ «φυλακτά».

Τὸ παμπάλαιον ἐκεῖνο φυλλάδιον ἦταν ὁ Θούριος τοῦ Ρήγα Φεραίου, δηλαδὴ ἡσαν τὰ πατριωτικὰ τραγούδια τοῦ ποιητοῦ. Ἐδωσεν εἰς τὸν ξένον τὸ φυλλάδιον καὶ τὸν παρεκάλεσε νὰ τοῦ τὸ διαβάσῃ δυνατά.

‘Ο νέος δόδοιπόρος ήρχισε νὰ ἀπαγγέλῃ μὲ τὸν ἐνθουσιασμὸν ἐκεῖνον, ποὺ τὰ πολεμικὰ τραγούδια τοῦ Ρήγα ἔφεραν τότε εἰς πᾶσαν ἑλληνικὴν καρδίαν. “Τστερα ἀπὸ ὅλιγον ἐγύρισε νὰ ἴδῃ τὸν ἀκροατήν του, ἀλλὰ ἔμεινεν ἔκπληκτος! Τί εἶχε συμβῆ;

3. ‘Ο νέος ἐκεῖνος Ἡπειρώτης εἶχεν εἰς τὸ μεταξὺ σηκωθῆ καὶ ἐστέκετο ἐμπρός του σὰν κάποια ὥπτασία ὑπεράνθρωπος.

Δὲν ήτο πλέον ὁ ἀπλοϊκὸς ὑπηρέτης τοῦ φούρονου, ἀλλὰ εἶχε μεταμορφωθῆ εἰς ἡρωα. Τὸ πρόσωπόν του ἔλαμπε, τὰ μάτια του ἔβγαζαν σπίθες, τὰ χείλη του ἔτρεμαν, ἐνῷ δάκρυα ἀφθονα καὶ θερμὰ ἔβρεχαν τὰ μάγουλά του.

— Πρώτην φοράν ἀκούεις τὸ τραγούδι τοῦ Ρήγα: ἡρώησε τὸν ζυμωτήν ὁ ταξιδιώτης, γεμάτος ἔκπληξιν.

— “Οχι, ἀπεκρίθη ἐκεῖνος. Κάθε φοράν, ὅταν περνοῦν ἀπὸ ἐδῶ ἄνθρωποι, ποὺ γνωρίζουν γράμματα, τοὺς παρακαλῶ καὶ μοῦ τὸ διαβάζουν. Τὸ ἔχω ἀκούσει πάρα πολλὲς φορὲς.

— Καὶ πάντοτε μὲ τὴν συγκίνησιν αὐτήν;

— Ναι, πάντοτε! ἀπεκρίθη ὁ Ἡπειρώτης ζυμωτής.

“Τστερα ἀπὸ τέσσαρα χρόνια, τὸ 1821, ὅταν ἡ Ἑλλὰς ἐζητοῦσε τὴν ἐλευθερίαν τῆς καὶ ὑπερήφανον ἔβρόντησε τὸ κλέφτικον καριοφίλι, ὁ ζυμωτής τοῦ φούρναρη τῆς Μακεδονίας, αὐτὸς μὲ τὰ δυνατά του χέρια, δὲν ἐζύμωνε πλέον ψωμί. Τότε εἶχεν ἄλλην ἐργασίαν, πολὺ σπουδαιοτέραν. Ἐπολέμει διὰ τὴν ἀπελευθέρωσιν τῆς ἡρωικῆς του πατρίδος!

K. Ρωμαίος (Διασκευή)

110. ΑΙ ΔΙΗΓΗΣΕΙΣ ΤΟΥ ΓΕΡΟ - ΚΩΝΣΤΑΝΤΗ

Εἰς τὸ ὑψηλότερον μέρος τοῦ χωρίου, πλησίον παλαιᾶς συκῆς, εύρισκεται χαμηλὸς καὶ στενόχωρος οἰκίσκος, δὲ ὅποιος χρησιμεύει ὡς κατοικία ἐνὸς γέροντος. Ὁ γέρων αὐτὸς εἶναι πολὺ ἀδύνατος καὶ στερεῖται ὀλοκλήρου τῆς δεξιᾶς του χειρός. Καὶ διέρχεται τὸ πλεῖστον τῆς ημέρας καθήμενος εἰς τὴν θύραν τῆς κατοικίας του. Ἐκεῖ διὰ μακρᾶς ράβδου ἐμποδίζει τὰς ὄρνιθας νὰ εἰσέρχωνται εἰς τὸν μικρὸν κῆπόν του. "Αλλοτε πάλιν μεταφέρει διὰ τῆς μόνης χειρός του ὀλίγα καυσόξυλα ἀπὸ τὸ γειτονικὸν δάσος.

὾ ο γέρων οὗτος, γνωστὸς εἰς τὸ χωρίον μὲ τὸ ὄνομα γερο-Κωνσταντῆς, εἶναι ἀγωνιστὴς τοῦ 21. Ἐπολέμησεν ὑπὸ τὸν Ὀδυσσέα Ἀνδροῦτσον, κατὰ τὴν πολιορκίαν τῆς Ἀκροπόλεως. Καὶ ἐνθυμεῖται ὅλας τὰς λεπτομερείας τοῦ ἀγώνος ἔκεινου.

— Μίαν ἡμέραν, λέγει, κατὰ τὴν χαραυγὴν, τὰ παλληκάρια τοῦ Ὀδυσσέως εἶδον τοὺς Τούρκους, ἀνεβασμένους εἰς τὸν Παρθενῶνα, νὰ προσπαθοῦν, μὲ βίαν μεγάλην, νὰ ξεκολλήσουν τὰ μάρμαρα τὸ ἔνα ἀπὸ τὸ ἄλλο. Οἱ Ἑλληνες δὲν ἥδυναντο νὰ ἐννοήσουν τὸν σκοπόν, διὰ τὸν ὅποιον κατέστρεφον ἔκεινο τὸ ὡραῖον μνημεῖον. Ἡ βαρβαρότης αὐτὴ τοὺς ἐφαίνετο ἐντελῶς ἀνεξήγητος. Διὰ τοῦτο ἔτρεξαν καὶ ἔκαμαν γνωστὸν τὸ πρᾶγμα εἰς τὸν Ὀδυσσέα.

‘Ο στρατηγός, ἀφοῦ ἐβεβαιώθη μὲ τὰ ἴδια του τὰ μάτια, ἔστειλεν ἀμέσως τρία-τέσσαρα ἀπὸ τὰ παλληκάρια του νὰ ἐρωτήσουν τοὺς Τούρκους τί κακὸν τοὺς ἔκαμαν τὰ μάρμαρα καὶ τὰ κατέστρεφον.

‘Η πολιορκία τῆς Ἀκροπόλεως ἐγίνετο ὅπως καὶ εἰς τὸν καιρὸν τοῦ Ὁμήρου! Οἱ ἀντίπαλοι πολλὰς φοράς ἐξήρχοντο ἀπὸ τὰ προχώματά των καὶ συνωμίλουν περὶ διαφόρων πραγμάτων, χωρὶς νὰ πυροβολοῦνται. “Οταν ἐτελείων τὴν ὁμιλίαν των, ἐκρύπτοντο πάλιν ὅπισσα ἀπὸ τὰ ὄχυρά ματατα καὶ ὁ ἀγῶν ἐπανήρχεται σκληρός.

Λοιπὸν καὶ τότε δὲν ἐδυσκολεύθησαν οἱ “Ελληνες νὰ πλησιάσουν τοὺς Τούρκους καὶ νὰ λάβουν τὴν πληροφορίαν, τὴν ὅποιαν ἔζητον. Μετ’ ὀλίγον ἔφεραν τὴν ἀπόκρισιν εἰς τὸν στρατηγόν: Οἱ Τοῦρκοι, ἐπειδὴ δὲν εἶχον σφαίρας διὰ τὰ ὅπλα των, ἔξηγον τὸν μόλυβδον, ὁ ὅποῖος συνέδεε τὰ μάρμαρα μεταξύ των.

‘Η ἀπάντησις αὐτὴ ἔφερε τοὺς “Ελληνας εἰς μεγάλην ἀπορίαν, τὶ νὰ πράξουν, διὰ νὰ σώσουν ἀπὸ τὴν καταστροφὴν τὸ μνημεῖον τῆς ἑλληνικῆς δόξης. “Εμειναν ὅλοι σύμφωνοι νὰ παραγγείλουν εἰς τὸν πολιορκουμένους νὰ παύσουν τὴν καταστροφὴν καὶ διὰ τούς ἦσαν ἔτοιμοι νὰ τοὺς δώσουν αὐτοὶ ὅσον μόλυβδον ἔχρειάζοντο.

Οἱ Τοῦρκοι τὸ ἐδέχθησαν. Καὶ οἱ “Ελληνες ἔξηγόρασσαν τὸ πολύτιμον ἔκεινο μνημεῖον μὲ τὸ αἷμά των, μὲ τὸ νὰ δίδουν εἰς τοὺς ἔχθρούς βόλια, διὰ νὰ τοὺς φονεύσουν.

‘Ο γερο-Κωνσταντῆς παρευρέθη καὶ εἰς τὴν καταστροφὴν τῶν Ψαρῶν. Κατόπιν ἐπολέμησεν ὑπὸ τὸν Καραϊσκάκην εἰς τὴν Ἀράχωβαν καὶ εἰς τὸ Φάληρον.

« ’Αγροτικὴ ἐπιστολὴ »

Γεώργιος Δροσίνης (Διασκενὴ Θ. Μ.)

111. Ο ΜΙΚΡΟΣ ΚΡΗΤΙΚΟΣ

‘Ητο Σεπτέμβριος καὶ τὰ μαθήματα εἶχον ἀρχίσει.

Μίαν ἡμέραν, εἰς ἐν σχολεῖον τῆς Θεσσαλονίκης, ὁ διευθυντὴς ἐμβῆκεν εἰς τὴν Δ' τάξιν μὲν ἕνα νέον μαθητὴν. ‘Ητο παιδίον πολὺ μελαχροινόν, μὲ μάτια μεγάλα καὶ μαῦρα καὶ μὲ ἐνδυμασίαν πλατεῖαν, ὅποιαν φοροῦν οἱ νησιῶται.

‘Ο διευθυντὴς, ἀφοῦ εἶπεν ὀλίγας λέξεις ἴδιαιτέρως εἰς τὸν διδάσκαλον, ἔφυγε, τὸ δὲ παιδίον ἔμεινε ἐκεῖ καὶ μὲ τὰ μεγάλα μαῦρα μάτια του ἐκοίταζεν ὡς τρομαγμένον.

Τότε ὁ διδάσκαλος τὸ ἔλαβεν ἀπὸ τὴν χεῖρα καὶ εἶπεν εἰς τοὺς μαθητὰς τῆς τάξεως :

— Πρέπει νὰ χαρῆτε. Σήμερον εἰσέρχεται εἰς τὸ σχολεῖον μας ἕνας μικρὸς ‘Ελλην, ὁ ὅποιος ἐγεννήθη εἰς τὰ Σφακιὰ τῆς Κρήτης, πεντακόσια μέλια μακρὰν ἀπὸ ἑδῶ. Ἐγεννήθη εἰς μίαν νῆσον ἔνδοξον, ἡ ὅποια ἐπὶ μακρὸν ἡγωνίσθη διὰ τὴν ἐλευθερίαν της καὶ ἔδωκεν εἰς τὴν ‘Ελλάδα μεγάλους ἄνδρας. Ἐρχεται ἀπὸ τὴν μεγαλυτέραν νῆσον τῆς πατρίδος μας, ὅπου ὑπάρχουν ὑψηλὰ βουνὰ καὶ σκιερὰ δάση, οἱ δὲ κῆποι εὐωδιάζουν ἀπὸ τὰ ἄνθη τῆς λεμονέας καὶ τῆς πορτοκαλέας. Ἀγαπᾶτέ τον, εἰς τρόπον ὡστε νὰ μὴ αἰσθάνεται, ὅτι εἶναι ἑδῶ ξένος. Δεῖξατε εἰς αὐτόν, ὅτι ἔνα ‘Ελληνόπουλον, εἰς ὅποιοδήποτε σχολεῖον τῆς ‘Ελλάδος καὶ ἐν εἰσέλθῃ, θὰ εὕρῃ παντοῦ ἀδελφούς.

‘Αφοῦ εἶπεν αὐτὰ ὁ διδάσκαλος, ἐσηκώθη καὶ ἔδειξεν εἰς τὸν μεγάλον χάρτην τῆς ‘Ελλάδος ποῦ εὑρίσκονται τὰ Σφακιὰ τῆς Κρήτης. ‘Ἐπειτα ἐφώναξε τὸν Φιλώταν Ξάνθον, αὐτόν, ὁ ὅποιος ἔπαιρνε πάντοτε τὸ πρῶτον βραχεῖον.

‘Ο Ξάνθος ἐσηκώθη.

— ‘Ελα ἑδῶ, εἶπεν ὁ διδάσκαλος.

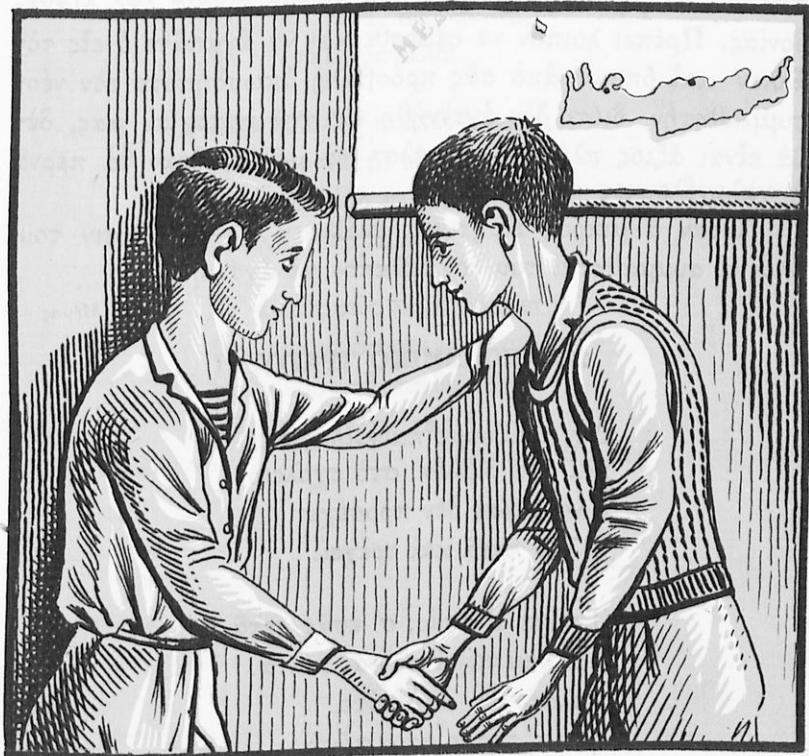
‘Ο Ξάνθος έξηλθεν ἀπὸ τὸ θρανίον καὶ ἐστάθη πλησίον τῆς ἔδρας καὶ ἀπέναντι τοῦ Κρητικοῦ.

—‘Ως πρῶτος τῆς τάξεως, τοῦ εἰπεν δὲ διδάσκαλος, χαιρέτισε ἔξ οὐδόματος ὅλων τὸν νέον συμμαθητήν σας. Δῶσέ του τὸν χαιρετισμὸν τῶν παιδιῶν τῆς Μακεδονίας πρὸς τὸ παιδί τῆς Κρήτης.

‘Ο Ξάνθος ἔδωκε τὴν χεῖρα εἰς τὸν Κρητικὸν καὶ μὲ φωνὴν καθαρὰν τοῦ εἶπε :

— Καλῶς ἥλθες !

‘Ο μικρὸς Κρητικὸς ἔσφιξε δυνατὰ τὴν χεῖρα, τὴν ὁποίαν τοῦ ἐπρότεινεν δὲ Ξάνθος. “Ολοι ἔχειροκρότησαν.

— 'Ησυχία ! έφώναξεν ὁ διδάσκαλος. Εἰς τὸ σχολεῖον δὲν χειροκροτοῦν.

'Εφαίνετο ὅμως καθαρά, ὅτι ἡτο εὐχαριστημένος.

'Ο διδάσκαλος ὥρισεν εἰς τὸν νέον μαθητὴν μίαν θέσιν καὶ τὸν ὡδήγησε νὰ καθίσῃ. "Επειτα προσέθεσε :

— Προσέξατε εἰς ὅ,τι θὰ σᾶς εἴπω. Διὰ νὰ συμβῇ αὐτὸ τὸ γεγονός, δηλαδὴ ἐνα παιδὶ τῆς Κρήτης νὰ εύρισκεται εἰς τὴν Θεσσαλονίκην, ὡς εἰς τὴν πατρίδα του, ἡ Ἑλλὰς ἐπολέμησεν ἐπὶ πολλὰ ἔτη καὶ τὸ αἷμα χιλιάδων Ἑλλήνων ἐπέτισεν αὐτήν. "Οτε ἡ Μακεδονία μας ἐκινδύνευεν ἀπὸ τοὺς ἔχθρούς μας, Κρῆτες καὶ ἄλλοι "Ἑλληνες πολεμισταὶ ἔσπευσαν καὶ ὑπερήσπισαν γενναῖως τὰ ἔθνικὰ δίκαια τῆς Μακεδονίας. Πρέπει λοιπὸν νὰ σέβεσθε καὶ νὰ ἀγαπᾶτε ὁ εἰς τὸν ἄλλον· καὶ ὅποιος ἀπὸ σᾶς προσβάλῃ ὅπωσδήποτε τὸν νέον συμμαθητὴν, διότι δὲν ἐγεννήθη εἰς τὴν ἐπαρχίαν μας, δὲν θὰ εἶναι ἄξιος πλέον νὰ σηκώσῃ τὰ μάτια, ὅταν θὰ περνᾷ ἡ γαλανόλευκος σημαία.

"Οταν ὁ μικρὸς Κρητικὸς ἐκάθισεν εἰς τὴν θέσιν του, δῆλοι οἱ συμμαθηταὶ του τὸν ἔβλεπον μὲ ἀγάπην.

Γ. Α. Μέγας

112. ΠΟΛΕΜΙΚΟ ΤΡΑΓΟΥΔΙ

Δὲν παίζουμε παιγνίδια πλιὸ
καὶ στὰ βιβλία, στὸ σχολεῖο
ὅ νοῦς μας δὲν προσέχει·
ἄλλοῦ πετᾶ καὶ τρέχει.

Τρέχει σ' ἐσᾶς, σ' ἐσᾶς πετᾶ
καὶ θαμπωμένος σᾶς κοιτᾶ.
καλότυχοι, ἀπὸ τότε,
ποὺ εἴσαστε στρατιῶται.

Τί νὰ σᾶς ποῦμε ! Δὲν μπορεῖ
ν' ἀλλάξουν ξάφνου οἱ καιροί,
νὰ γίνουμε μεγάλοι,
ὅπως ἐσεῖς οἱ ἄλλοι ;

Καὶ νὰ μᾶς πάρουν στὸ στρατὸ
μὲ τὸ μουστάκι μας στριψτὸ
καὶ νὰ μᾶς ποῦν : « Ἐλᾶτε !
Νά, ὅπλα καὶ τραβᾶτε ! ».

« Αχ ! τώρα εἴμαστε παιδιά,
μὲ μιὰν ἐλπίδα στὴν καρδιά,
πώς γρήγορα, σὰν ἄλλοι,
θὰ γίνουμε μεγάλοι .

Σὰν ἦταν οἱ παλιοὶ καιροί,
οἱ Σπαρτιάτες οἱ μικροί
μέσ' σὲ χορὸ πιασμένοι
ἔψελναν θαρρεμένοι .

Κι' ἔμεῖς σᾶς λέμε θαρρετοὶ
ὅτι τραγούδαγαν κι αὐτοί :
« Θὰ γίνουν τὰ παιδιά σας
πολὺ καλύτερά σας ! »

Κωστής Παλαμᾶς

113. Ο ΜΙΚΡΟΣ ΜΑΚΕΔΩΝ

Εύρισκόμεθα εἰς τὸ ἔτος 1913.

Ο ἑλληνικὸς στρατὸς εἰς τὴν Μακεδονίαν ἤγουνίζετο νὰ ἐκδιώξῃ τοὺς Βουλγάρους, οἱ δποῖοι εἶχον εἰσβάλει εἰς αὐτὴν.

Ολίγας ἡμέρας μετὰ τὴν νίκην τοῦ Λαχανᾶ καὶ τοῦ Κιλκίς, μικρὸν ἀπόσπασμα τοῦ ἑλληνικοῦ ἵππικου ἐβάδιζε μὲ

βῆμα όργδον εἰς ἔνα μοναχικὸν δρομίσκον πρὸς τὸν ἔχθρὸν καὶ κατώπτευε προσεκτικὰ τὰ περίχωρα.

Τότε ὁραία πρωία τοῦ Ἰουνίου. Ἐπὶ κεφαλῆς τοῦ ἀποσπάσματος ἥσαν εἰς ἀξιωματικὸς καὶ εἰς λοχίας, ὅλοι δὲ παρετήρουν μακρὰν ἐμπρὸς σιωπηλοί, ἔτοιμοι ν' ἀντικρύσουν ἀπὸ στιγμῆς εἰς στιγμὴν τὰς ἔχθρικὰς προφυλακάς.

Οὕτως ἔφθασαν εἰς ἔνα ἀγροτικὸν οἰκίσκον, δὲ ὅποῖς περιεστοιχίζετο ἀπὸ ὑψηλὰς λεύκας. Ἐμπροσθεν τῆς θύρας ἐκάθιητο παιδίον, δώδεκα περίπου ἑτῶν, τὸ δόποιον μὲν μαχαίριον ἐκαθάριζεν ἔνα κλάδον, διὰ νὰ κάμη μὲ αὐτὸν ράβδον. Ἡ μικρὰ οἰκία ἦτο ἕρημος καὶ ἀπὸ ἓν παράθυρόν της ἐκυμάτιζε μεγάλη κυανόλευκος. Οἱ χωρικοὶ, ἀφοῦ ὑψώταν τὴν σημαίαν, εἶχον φύγει, διὰ τὸν φόβον τῶν Βουλγάρων.

Τὸ παιδίον, μόλις εἶδε τοὺς ἵππεῖς, ἐπέταξε τὴν ράβδον καὶ ἔβγαλε τὸν σκοῦφόν του. Ἔτοιμον παιδίον, μὲ τολμηρὰν ἔκφρασιν εἰς τὸ πρόσωπον, μὲ μεγάλα γαλανὰ μάτια καὶ μαλλιά ξανθά. Ἔτοιμον μὲ τὸ ὑποκάμισον καὶ εἰς τὸν λαιμὸν ἔφερε μανδήλιον.

— Τί κάνεις ἐσὺ ἐδῶ; τὸ ἡρώτησεν δὲ ἀξιωματικός, ἀφοῦ ἐσταμάτησε τὸν ἵππον του. Διατί δὲν ἔφυγες μαζὶ μὲ τὴν οἰκογένειάν σου;

— Δὲν ἔχω οἰκογένειαν, ἀπεκρίθη τὸ παιδίον. Κάνω θελήματα καὶ βγάζω τὸ ψωμί μου. Ἐμεινα ἐδῶ νὰ ἰδῶ τὸν πόλεμον.

— Εἰδεις τοὺς Βουλγάρους νὰ περάσουν; ἡρώτησεν δὲ ἀξιωματικός.

— Οχι, ἔχουν τρεῖς ἡμέρας νὰ φανοῦν.

‘Ο ἀξιωματικὸς ἐσκέφθη ὀλίγον, ἔπειτα ἐπήδησε κάτω ἀπὸ τὸν ἵππον καὶ, ἀφοῦ ἔφησε τοὺς στρατιώτας του νὰ προσέχουν πρὸς τὴν διεύθυνσιν τοῦ ἔχθροῦ, εἰσῆλθεν εἰς τὸν οἰκίσκον καὶ ἐνέβη, ἐπάνω εἰς τὴν στέγην. ‘Αλλ’ ἡ στέγη ἦτο

χαμηλή καὶ τὸ βλέμμα δὲν ἔφθανεν ἀπὸ ἐκεῖ πολὺ μακράν.

— Πρέπει ν' ἀναβῆ κανεὶς εἰς ὑψηλὸν δένδρον, εἴπεν ὁ ἀξιωματικός. Καὶ κατέβη.

'Ακριβῶς ἔμπροσθεν τῆς εἰσόδου ὑψώνετο μία λεύκη, τῆς ὄποιας ἡ κορυφὴ ἐσείστη ὑπὸ τὸν γαλανὸν οὐρανὸν. 'Ο ἀξιωματικὸς ἐστάθη ὀλίγον σκεπτικός, παρατηρῶν πότε τὸ δένδρον καὶ πότε τοὺς στρατιώτας. Λίφνιδίως ἥρωτησε τὸ παιδίον :

— "Εχεις καλὰ μάτια, μικρέ ;
— 'Εγώ ; ἀπήντησεν ὁ μικρός. 'Εγὼ βλέπω σ' ἕνα μίλι μακριά !

— 'Ημπορεῖς νὰ ἀναβῆς εἰς τὴν κορυφὴν αὐτοῦ τοῦ δένδρου ;

— Στὴν κορυφὴ τοῦ δένδρου, ἐγώ ; Σὲ μισό λεπτὸ εἶμαι ἐπάνω.

— Καὶ θὰ μπορέσῃς νὰ μοῦ εἰπῆς τί θὰ ἴδῃς ἀπ' ἐκεῖ ἐπάνω ; "Αν φαίνωνται πρὸς τὸ μέρος αὐτὸ Βουλγαροί στρατιῶται, σύννεφα σκόνης, ἀλογα ἢ σπλαχνὰ νὰ λαμποκοποῦν στὸν ἥλιο.

— Βέβαια μπορῶ !
— Τί ζητᾶς γι' αὐτὴ τὴ δουλειά ;
— Τί ζητῶ ; ἀπήντησε μὲ γέλια τὸ παιδί. Τίποτε ! Αὐτὸ δὰ ἔλειπε !

"Επειτα προσέθεσεν :

"Αν ἦταν γιὰ τοὺς Βουλγάρους, ποτέ ! 'Αλλὰ γιὰ τοὺς δικούς μας ! . . . Εἶμαι "Ελληνας.

— Καλά ! 'Ανέβα λοιπόν.
— Μιὰ στιγμὴ νὰ βγάλω τὰ παπούτσια μου.
"Εβγαλε τὰ παπούτσια του, ἔσφιξε τὴν ζώνην του, ἐπέταξεν εἰς τὰ χόρτα τὸν σκοῦφόν του καὶ ἀγκάλιασε τὸν κορμὸν τοῦ δένδρου.

— Πρόσεχε δύμας! . . . έφώναξεν δὲ ἀξιωματικός, ώς νὰ τὸν κατέλαβεν αἰφνίδιος τρόμος.

‘Ο μικρὸς ἐστρεψε καὶ τὸν ἔκοιταξε μὲ τὰ γαλανά του μάτια, μὲ ἔκφρασιν ἀπορίας.

— Τίποτε, εἶπεν δὲ ἀξιωματικός, ἀνέβα.

Τὸ παιδίον ἀνέβη ώς γάτος ἐπὶ τοῦ δένδρου.

— Προσοχή πρὸς τὰ ἐμπρόδε ! έφώναξεν δὲ ἀξιωματικὸς πρὸς τοὺς στρατιώτας.

Εἰς δὲ λίγας στιγμὰς δὲ μικρὸς εὐρίσκετο εἰς τὴν κορυφὴν τοῦ δένδρου καὶ μὲ τὰ σκέλη ἐστηρίχθη εἰς χονδρὸν κλάδον. Ἀλλὰ τὸ σῶμά του ἦτο ἀκάλυπτον καὶ αἱ ἡλιακαὶ ἀκτῖνες ἔπιπτον εἰς τὴν ξανθήν κεφαλήν του, ἡ δοποία ἐφαίνετο ώς χρυσῆ. ‘Ο ἀξιωματικὸς μόλις τὸν ἔβλεπε· τόσον ἦτο μικρὸς ἐκεῖ ἐπάνω.

— Κοίτα μπροστά σου μακριά, έφώναξεν δὲ ἀξιωματικός.

Τὸ παιδί, διὰ νὰ ἴδῃ καλύτερα, ἀφῆκε τὸν κλάδον, τὸν δόποιον ἔκρατει, καὶ ἔφερε τὴν δεξιὰν χεῖρα εἰς τὸ μέτωπον.

— Τί βλέπεις ; ἥρωτησεν δὲ ἀξιωματικός.

‘Ο μικρὸς ἔσκυψε τὴν κεφαλήν, ἔθεσε τὴν χεῖρα ώσταν χωνίον εἰς τὸ στόμα καὶ ἐφώναξε :

— Δυὸς καβαλλαραίους στὸ δρόμο, ποὺ ἀσπρίζει.

— Πόσον μακριὰ ἀπ’ ἐδῶ ;

— Ἀρκετά, ώς χίλια βήματα.

— Προχωροῦν;

— Οχι, ἐσταμάτησαν.

— Τί ἄλλο βλέπεις ; ἥρωτησεν δὲ ἀξιωματικὸς μετὰ μικρὰν σιωπήν. Κοίταξε δεξιά!

Τὸ παιδί ἔκοιταξε δεξιά. “Επειτα εἶπε :

— Πλησίον εἰς τὸ νεκροταφεῖον, ἀνάμεσα, εἰς τὰ δένδρα, κάτι λαμποκοπᾶ, σὰν νὰ εἶναι λόγγες.

—'Ανθρώπους βλέπεις ;

—"Οχι. Θὰ εἶναι κρυμμένοι εἰς τὰ στάγυα.

Τὴν στιγμὴν ἐκείνην δὲξὺ σφύριγμα διέσχισεν ὑψηλὰ τὸν ἀέρα καὶ ἔσβησε μακριά, ὅπιστος ἀπὸ τὸ σπίτι.

— Κατέβα μικρέ, ἐφώναξεν ὁ ἀξιωματικός. Σὲ εἶδαν. Δὲν μοῦ χρειάζεται ἄλλο τίποτε. Κατέβα.

— Δὲν φοβοῦμαι, ἀπήντησε τὸ παιδίον.

— Κατέβα... σοῦ λέγω.

— Μιὰ στιγμή... 'Εκεῖ κάτω δεξιά, βλέπω...

'Εκείνην τὴν στιγμὴν ἄλλο σφύριγμα δυνατότερον καὶ χαμηλότερον ἀπὸ τὸ πρῶτον διέσχισε τὸν ἀέρα. Τὸ παιδί ἐτρόμαξε.

— Θεέ μου! εἶπε. Τὰ ἔχουν βάλει μαζί μου σ' ἀλήθεια.

·Η σφαῖρα εἶχε περάσει πολὺ πλησίον τού.

— Κατέβα ἀμέσως! ἐφώναξεν ὁ ἀξιωματικὸς δυνατὸς καὶ θυμωμένος.

— Κατεβαίνω, ἀπήντησε τὸ παιδί, ἀλλὰ τὸ δένδρο μὲ κρύ-
βει, μὴ φοβᾶστε! Θέλετε νὰ σᾶς εἰπῶ τί εἶναι ἀριστερά;

— Αριστερά, ναί· ἀλλὰ κατέβα.

— Αριστερά, ἀπήντησε τὸ παιδί, ἐνῷ ἔσκυψε πρὸς τὸ μέ-
ρος ἐκεῖνο, θαρρῶ πώς διακρίνω κοντὰ στὴν ἐκκλησία...

Τρίτος σφυριγμὸς ἡκούσθη ὑψηλὰ καὶ τὴν ίδιαν στι-
γμὴν τὸ παιδί ἐκυλίσθη ἀπὸ τὴν κορυφὴν τοῦ δένδρου ἀνά-
μεσα εἰς τὰ κλωνάρια καὶ ἔπεσε κατὰ γῆς.

— Κρῖμα! ἐκραύγασε προστρέχων ὁ ἀξιωματικός.

Τὸ παιδί εἶχε πέσει ἀνάσκελα καὶ ἀπὸ τὸ στῆθος του
ἀριστερὰ ἔτρεχεν αἷμα.

·Ο λοχίας καὶ οἱ δύο στρατιῶται ἐπήδησαν κάτω ἀπὸ
τὰ ἄλογα, ἐνῷ ὁ ἀξιωματικὸς ἔκυψε καὶ ἤνοιξε τὸ ὑποκάμι-
σον τοῦ παιδίου. ·Η σφαῖρα εἶχεν εἰσέλθει εἰς τὸν ἀριστερὸν
πνεύμονα.

— 'Απέθανεν ! εἶπεν δὲ ἀξιωματικός.

— "Οχι ζῆ, ἀπήντησεν δὲ λοχίας.

— "Α, τὸ καημένο τὸ παιδί, τὸ γενναῖο παιδί ! εἶπεν δὲ ἀξιωματικός. Θάρρος μικρέ μου !

'Αλλ' ἐνῷ ἔλεγε « θάρρος » καὶ ἔσφιγγε τὸ μανδήλιόν του ἐπάνω εἰς τὴν πληγήν, τὸ παιδί ἔστρεψε τοὺς ὀφθαλμούς καὶ ἀφησε τὴν κεφαλὴν νὰ γύρη ἐμπρός. Εἶχεν ἀποθάνει.

'Ο ἀξιωματικὸς χλωμὸς τὸ ἔκοιταζεν ἔπειτα τοῦ ἀκούμβησε τὴν κεφαλὴν εἰς τὰ χόρτα καὶ ἔσηκώθη πάλιν νὰ τὸ κοιτάξῃ καὶ δὲ λοχίας μέ τοὺς δύο στρατιώτας τὸ ἔκοιταζαν ἀκίνητοι. Οἱ ἄλλοι εἶχον στρέψει πρὸς τὸ μέρος τοῦ ἔχθροῦ.

— Κακόμοιρο παιδί ! ἐπανέλαβε θλιβερὰ δὲ ἀξιωματικός. Κακόμοιρο καὶ γενναῖο παιδί !

"Ἐπειτα ἐπῆγεν εἰς τὸν οἰκίσκον, ἔξεκρέμασεν ἀπὸ τὸ παράθυρον τὴν κυανόλευκον σημαίαν καὶ τὴν ἡπλωσεν ὡς σάβανον ἐπάνω εἰς τὸν μικρὸν νεκρόν. Τό κεφάλι τὸ ἀφῆκεν ἀσκέπαστον.

'Ο λοχίας ἐμάζευσε τὰ ὑποδήματα, τὸν σκοῦφον, τὸ ραβδί, τὸ δόποιον ἔμεινεν ἀτελείωτον, τὸ μαχαίρι, καὶ τὰ ἔτοποθέτησεν εἰς τὸ πλευρὸν τοῦ νεκροῦ.

"Ἐμειναν δὲ λίγας στιγμὰς ἀκόμη σιωπηλοί· ἔπειτα δὲ ἀξιωματικὸς ἔστραφη πρὸς τὸν λοχίαν καὶ τοῦ εἶπε :

— Νὰ στείλωμεν τοὺς νοσοκόμους νὰ τὸν πάρουν· ἀπέθανεν ὡς στρατιώτης· πρέπει νὰ τὸν θάψουν οἱ στρατιῶται.

— 'Αφοῦ εἶπεν αὐτό, ἔστειλε μὲ τὸ γέρι ἀσπασμὸν πρὸς τὸν νεκρὸν καὶ διέταξε :

— 'Επὶ τῶν ἵππων !

"Ιππευσαν, καὶ τὸ τμῆμα ἐξηκολούθησε τὸν δρόμον του.

Μετ' δὲ λίγας ὥρας δὲ μικρὸς νεκρὸς ἐλάμβανε τὰς ἐν πολέμῳ στρατιωτικὰς τιμάς . .

Πρὸν δύσῃ ὁ ἥλιος, δλόκληρος ἡ γραμμὴ τῶν ἑλληνικῶν προφυλακῶν ἐπροχώρει ἐναντίον τοῦ ἔχθρου. Ἐπὶ τῆς ὁδοῦ, τὴν ὅποιαν εἶχε διατρέξει τὸ πρῶτον τὸ ἀπόσπασμα ἐκεῖνο τοῦ ἵππικου, ἐβάδιζε τώρα εἰς δύο στήλας τάγμα εὐζώνων, τὸ ὅποιον ὀλίγας ἡμέρας πρότερον εἶχε βάψει μὲ τὸ αἷμά του τὰ ὑψώματα τοῦ Λαχανᾶ καὶ τοῦ Κιλκίς.

‘Η εἰδησις τοῦ θανάτου τοῦ παιδίου εἶχε διαδοθῆ καθ’ ὅλην τὴν γραμμήν. “Οταν οἱ πρῶτοι ἀξιωματικοὶ τοῦ τάγματος εἶδον τὸ μικρὸν πτῶμα ἐξηπλωμένον κάτω ἀπὸ τὸ δένδρον καὶ σκεπασμένον μὲ τὴν ἐθνικὴν σημαίαν, ἐχαμήλωσαν τὰ γυμνὰ ξίφη των πρὸς χαιρετισμὸν καὶ εἰς ἐξ αὐτῶν ἔκυψεν εἰς τὴν ὄλανθισμένην ὅχθην τοῦ ρυακίου, ἔκοψεν ὀλίγα ἀνθη καὶ τὰ ἕρριψεν ἐπὶ τοῦ νεκροῦ. Ἐπίσης καὶ ὅλοι οἱ εὔζωνοι, οἱ ὅποιοι διήρχοντο ἀπ’ ἐκεῖ, ἔκοπτον ἀνθη καὶ τὰ ἕρριπτον ἐπ’ αὐτοῦ.

Εἰς ὀλίγας στιγμὰς ὁ μικρὸς νεκρός εἶχε σκεπασθῆ ἀπὸ ἀνθη καὶ ὅλοι τὸν ἔχαιρέτιζον :

— Μπράβο, μικρὲ Μακεδόνα ! Μπράβο, ξανθὸ παλληκάρι !

“Ἐνας ἀξιωματικὸς ἀπέσπασεν ἀπὸ τὸ στῆθός του τὸ παράσημον τῆς στρατιωτικῆς ἀξίας καὶ τὸ ἀπέθεσεν ἐπὶ τοῦ παιδίου, ἄλλος ἐφίλησε τὸ ψυχρὸν μέτωπόν του. Καὶ τὰ ἀνθη ἐξηκολούθουν νὰ πίπτουν εἰς τὰ γυμνὰ πόδια, εἰς τὸ αἷματωμένον στῆθος, εἰς τὴν ξανθήν του κεφαλήν. Καὶ αὐτὸ ἔκοιματο ἐξηπλωμένον ἐπάνω εἰς τὰ χόρτα, τυλιγμένον μὲ τὴν σημαίαν καὶ μὲ τὸ πρόσωπον χλωμὸν καὶ σχεδὸν γελαστόν, ὡς νὰ ἡσθάνετο τὸ πτωχὸν παιδίον τοὺς χαιρετισμούς καὶ ἔχαιρε, διότι ἔδωκε τὴν ζωήν του διὰ τὴν ἀγαπητήν του Μακεδονίαν.

Γ. Α. Μέγας (Διασκενή)

114. ΥΜΝΟΣ ΕΙΣ ΤΗΝ ΕΛΕΥΘΕΡΙΑΝ

Σὲ γνωρίζω ἀπὸ τὴν κόψι
τοῦ σπαθιοῦ τὴν τρομερή,
σὲ γνωρίζω ἀπὸ τὴν ὅψι,
ποὺ μὲ βία μετράει τὴ γῆ.

Ἄπ' τὰ κόκκαλα βγαλμένη
τῶν Ἑλλήνων τὰ ἱερά,
καὶ σὰν πρῶτα ἀνδρειωμένη,
χαῖρε, ὃ χαῖρε, Ἐλευθεριά !

Ἐκεῖ μέσα ἐκατοικοῦσες
πικραμένη, ἐντροπαλή,
κ' ἔνα στόμα ἀκαρτεροῦσες,
ἔλα πάλι, νὰ σου πῆ.

"Αργειε νᾶλθη ἐκείνη ἡ μέρα,
καὶ ἥταν ὅλα σιωπηλά,
γιατὶ τᾶσκιαζε ἡ φοβέρα,
καὶ τὰ πλάκωνε ἡ σκλαβιά.

« Α παντα »

Λιονίσιος Σολωμός

ΕΙΚΟΝΟΓΡΑΦΗΣΙΣ ΑΝ. ΑΛΕΒΙΖΟΥ

ΠΙΝΑΞ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

ΜΕΡΟΣ ΠΡΩΤΟΝ

1ος ΚΥΚΛΟΣ - ΦΘΙΝΟΠΩΡΟΝ

A'. ΑΠΟ ΤΗΝ ΖΩΗΝ ΤΟΥ ΥΠΑΙΘΡΟΥ

	Σελίς
1. Τὸ δργωμα, κατὰ Σπ. Μελᾶν	9
2. Τὸ ἀμπέλι (ποίημα δημοτικὸν)	12
3. Στούς ἔλαιωνας καὶ στὰ νυκτέρια τοῦ χωριοῦ	13
4. Ἡ ἐλιά (ποίημα), Κ. Παλαμᾶ	17
5. Πρωτοβρόχι (ποίημα), Γ. Δροσίνη	19
6. Προσπάθησε πάλι, Γ. Μέγα	21
7. Τὸ γενναῖο ναυτόπουλο, Γ. Μέγα	24
8. Ὁ νέος ναύτης (ποίημα), Γ. Βιζυηνοῦ	27

B'. ΑΠΟ ΤΗΝ ΕΘΝΙΚΗΝ ΖΩΗΝ

9. Ἡ Σημαία (ποίημα), I. Πολέμη	29
10. Τί θὰ εἰπῆ σκλαβιά, Π. Νιρβάνα	31
11. Τὸ παράπονο τοῦ εὐζώνου, X. Κολιάτσου	33
12. Ἔνας γέρος, ἔνα σύμβολο, Κ. Ρωμαίου	36
13. Δύο γράμματα Συλβίου	39
14. Ἡ Νίκη (ποίημα), K. Παλαμᾶ	42
15. Ὁ ἡρωικὸς ἡμιοντγός, X. Κολιάτσου	43
16. Τῆς δάφνης τὰ κλωνάρια (ποίημα), Σ. Παναγιωτοπούλου	45
17. Ἔνα Ἑλληνόπουλο, Τέλλου Ἀγρα	46
18. Φῶς ἡλίου, φῶς κυρίου (ποίημα), Γ. Βιζυηνοῦ	49

Γ'. ΙΣΤΟΡΙΕΣ ΓΙΑ ΖΩΑ ΚΑΙ ΓΙΑ ΔΕΝΔΡΑ

19. Λελέκι καὶ σκουλήκι, κατὰ Ἐβαλντ	50
20. Ἔνα εὐεργετικὸ ζέφο, Θ. Μακροπούλου	54
21. Τὸ μύδι καὶ ὁ ποντικός, Θ. Ποταμίανου	58
22. Τὸ πυροφάνι (ποίημα), Γ. Δροσίνη	61
23. Ἡ βελανιδιά διηγεῖται τὴν ίστοριαν της, Α. Κουρτίδη	62
24. Ὁ πεύκος (ποίημα), Z. Παπαντωνίου	66

2ος ΚΥΚΛΟΣ - ΧΕΙΜΩΝ

A'. ΑΠΟ ΤΗΝ ΖΩΗΝ ΤΟΥ ΥΠΑΙΘΡΟΥ

25. Χειμῶνας (ποίημα), A. Φωτιάδη	69
26. Τὸ χιόνι	70

Σελίς
72
75

27. Στά κρύα και στά χιόνια, Γ. Α. Μέγα	72
28. Χειμωνιά (ποίημα), Μ. Στασινοπούλου	75

B'. ΑΠΟ ΤΗΝ ΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΗΝ ΖΩΗΝ

29. «...Και ἐπὶ γῆς εἰρήνη...», Π. Παπαχριστοδούλου	76
30. 'Η γέννησι τοῦ Χριστοῦ (ποίημα), Κ. Παλαμᾶ	79
31. Παραδόσεις σχετικές μὲ τὴ θρησκευτική ζωὴ (ἔκλογὴ), Κ. Ρωμαίου	80
32. "Αγιος Βασίλης (ποίημα), Σ. Σπεράντσα	82

C'. ΑΠΟ ΤΗΝ ΘΑΛΑΣΣΙΝΗΝ ΖΩΗΝ

33. Φουρτουνιασμένη θάλασσα, Γ. 'Αννίνου.	83
34. Τὸ ριξιμο τοῦ καραβίοῦ, Α. Καρκαβίτσα.	86
35. Τὸ εὐλογημένο καράβι (ποίημα), Ζ. Παπαντωνίου	89
36. 'Η δικαιοσύνη τῆς θάλασσας, Α. Καρκαβίτσα	90

D'. ΑΠΟ ΤΗΝ KOINΩΝΙΚΗΝ ΖΩΗΝ

37. "Ενας μικρός βιοπαλαιστής, κατά τὸ Γαλλικόν	95
38. 'Ελεημοσύνη (ποίημα), Α. Παράσχου	100
39. 'Εργασία (ποίημα), Γ. Μαρκορᾶ.	101

E'. ΑΠΟ ΤΗΝ ARΧΑΙΑΝ ΕΘΝΙΚΗΝ ΖΩΗΝ

40. Οι Σπαρτιάτισσες στήν ὥρα τοῦ κινδύνου, κατά Χ. Παπαμάρκον	102
41. Γοργόνα, Σ. Μυριβήλη	105
42. 'Η προγονική ἐπιγραφή, Θ. Μακροπούλου.	109
43. Στή θάλασσα τῆς Σαλαμίνας (ποίημα), Α. Παράσχου	113

ΜΕΡΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟΝ

ζος ΚΥΚΛΟΣ - ΑΝΟΙΞΙΣ

44. 'Ηλθε πάλιν ἀνοιξις (ποίημα), Α. Βλάχου	119
---	-----

A'. ΜΥΘΟΙ

45. 'Αετός, κορώνη και βοσκός, κατά τὸν Αἴσωπον	120
46. 'Ο λύχνος, κατά τὸν Αἴσωπον	121
47. 'Ο φαντασμένος καπνός (πόλιμα), Ι. Πολέμη	122
48. 'Αετός και ἀλώπηξ, κατά τὸν Αἴσωπον	123
49. Δύο ἔχθροι κατά τὸν Αἴσωπον	125
50. "Έλαφος και ἄμπελος	125
51. Δειλός κυνηγός και ἔυλοκόπος	126
52. 'Η ἀπερισκεψία και ἡ λατιμαργία τιμωροῦνται	126
53. 'Ιστορία και κατορθώματα διαφόρων ὅνων	127

B'. ΑΠΟ ΤΗΝ ΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΗΝ ΖΩΗΝ

	Σελις
54. Παιδική Πασχαλιά, Α. Παπαδιαμάντη	129
55. Πάσχα στὸ χωρὶς (ποίημα), Ν. Χατζηδάκη	133
56. Μέσα εἰς τὰς φλόγας, Κ. Ρωμαίου	134
57. Γενναῖο παλληκάρι (ποίημα), Τέλλους "Αγρα	137

G'. ΑΠΟ ΤΗΝ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΚΗΝ ΖΩΗΝ

58. Τὸ ναυτόπουλον, Α. Κουρτίδη	138
59. Τὸ μόνο «καλῶς ὥρισες» (ποίημα), Ι. Πολέμη	142

*A'. ΑΠΟ ΤΗΝ ΜΥΘΟΛΟΓΙΑΝ, ΤΗΝ ΙΣΤΟΡΙΑΝ
ΚΑΙ ΤΗΝ ΖΩΗΝ ΤΩΝ ΑΡΧΑΙΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ*

60. Πῶς ἔλαβον τὸ δνομά των αἱ Ἀθῆναι, κατὰ Α. Κουρτίδην	143
61. Ἡ Ἀθηνᾶ στὴν Ἀθήνα (ποίημα), Κ. Παλαμᾶ	146
62. Ὄλα διὰ τὴν Πατρίδα, Κ. Ρωμαίου	147
63. Πατρίδα καὶ Θρησκεία (ποίημα), Σ. Ματσούκα	151
64. Ὁ Μίνως καὶ δ Δαίδαλος, Σ. Δουφεῆ	152
65. Ἡ τιμωρία τοῦ Μίδα, κατὰ Ι. Σαραντίδην	155
66. Δάμων καὶ Φιντίας, κατὰ Ι. Σαραντίδην	158
67. Ἡ θυσία τῆς Ἀγραύλου, κατὰ Λ. Μελᾶν	161
68. Ὁ θάνατος τοῦ Κόδρου, κατὰ Λ. Μελᾶν	163
69. Δόξα (ποίημα), Α. Προβελεγγίου	164
70. Ὁ Κροῖσος καὶ δ Σόλων, κατὰ Λ. Μελᾶν	165
71. Φιλοξενία τοῦ Μιλτιάδου, Σ. Σπεράντσα	168
72. Ὁ Ἀριστείδης ἔξοριζεται, κατὰ Ι. Σαραντίδην	169
73. Ὁ Κλεάνθης, κατὰ Χ. Παπαμάρκου	171
74. Ἡ τιμωρία τοῦ Παυσανίου, κατὰ Ι. Σαραντίδην	173
75. Διογένης καὶ Ἀλέξανδρος, κατὰ Λ. Μελᾶν	175
76. Ἡ ἐγκράτεια τοῦ Μεγάλου Ἀλέξανδρου, κατὰ Λ. Μελᾶν	177
77. Εὔγυνωμοσύνη λέοντος, κατὰ Χ. Παπαμάρκου	179
78. Ἡ Κρατησίκλεια, Σ. Σπεράντσα	182
79. "Υμνος τῶν Προγόνων (ποίημα), Γ. Δροσίνη	183

E'. ΑΣΧΟΛΙΑΙ ΚΑΙ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΑ

80. Τὸ μελίσσι, κατὰ Α. Κουρτίδην	184
81. Τὸ τραγούδι τοῦ ἥλιου (ποίημα), Ζ. Παπαντωνίου	186
82. Πῶς γίνεται ἡ μέταξα, Α. Καρκαβίτσα	187
83. Τὸ χωρὶς (ποίημα), Ι. Πολέμη	191

A'. ΑΠΟ ΤΗΝ ΦΥΣΙΝ ΚΑΙ ΤΗΝ ΑΓΡΟΤΙΚΗΝ ΖΩΗΝ

	Σελίς
84. Τὸ καλοκαίρι (ποίημα), Κ. Παλαμᾶ	195
85. Ὁ θερισμός, Α. Μωραΐτιδη	196
86. Στ' ἀλώνια (ποίημα), Γ. Δροσίνη	198
87. Τὸ καλοκαίρι (ποίημα), Γ. Βιζυηνοῦ	199
88. Ἡ κοιλάς τῶν Τεμπῶν, κατὰ I. Σαραντίδην	200
89. Τὸ δάσος ἔξυπνῷ, Θ. Μακροπούλου	202
90. Ἡ πρωία (ποίημα), Η. Τανταλίδη	204
91. Δροσιές (ποίημα), Συλβίας Ρόδη	205

B'. ΑΠΟ ΤΗΝ ΖΩΗΝ ΤΩΝ ΗΠΗΝΩΝ ΚΑΙ ΤΩΝ ΖΩΩΝ

92. Μία ἐπίσκεψις, I. Κουνδυλάκη	206
93. Φιλοστοργία πελαργοῦ, Α. Κουρτίδη	208
94. Ἡ κουκουβάγια, Σ. Γρανίτσα	210
95. Οἱ κορυδαλλοὶ	212
96. Ὁ κορυδαλλὸς (ποίημα), Γ. Βιζυηνοῦ	214
97. Ἡ ἀλώπηξ, Σ. Γρανίτσα	216
98. Κόραξ καὶ ἀλώπηξ (ποίημα), Α. Ραγκαβῆ	219

C'. ΑΠΟ ΤΗΝ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΝ ΖΩΗΝ

99. Ζώης Καπλάνης, Θ. Μακροπούλου	221
100. Ὁ κόκκινος φανός, Γ. Α. Μέγα	229
101. Τὸ καλύτερον συστατικόν, Κ. Ρωμαίου	232
102. Ἡ καλωσύνη τοῦ Σπύρου, κατὰ I. Σαραντίδην.	234

D'. ΑΠΟ ΤΗΝ ΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΗΝ ΖΩΗΝ

103. Τὸ εικόνισμα τῆς Παναγίας, I. Δαμβέργη	236
104. Ὁ καλὸς Θεὸς (ποίημα), Γ. Βιζυηνοῦ	241
105. Ἐσπερινός, Θ. Μακροπούλου	242
106. Αἶνος (ποίημα), Α. Βλάχου	245

E'. ΑΠΟ ΤΗΝ ΕΘΝΙΚΗΝ ΖΩΗΝ

107. Ἡ γῆ ἢ Ἑλληνὶς (ποίημα), Α. Βλάχου	246
108. Γιὰ τὴ γλυκεὶα πατρίδα, (ποίημα), Γ. Βιζυηνοῦ	247
109. Ὁ ζυμωτής ἐνὸς ἐπαρχιακοῦ φούρνου, Κ. Ρωμαίου	248
110. Αἱ διηγήσεις τοῦ γερο - Κωνσταντῖη, Γ. Δροσίνη	250
111. Ὁ μικρὸς Κρητικός, Γ. Α. Μέγα	252
112. Πολεμικὸ τραγούδι (ποίημα), Κ. Παλαμᾶ	254
113. Ὁ μικρὸς Μακεδών, Γ. Α. Μέγα	256
114. "Υμνος εἰς τὴν Ἐλευθερίαν (ποίημα), Δ. Σολωμοῦ	263

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ ΚΑΤΑ ΣΥΛΛΟΓΑΣ

1. ΕΚ ΤΗΣ ΣΥΛΛΟΓΗΣ Γ. Α. ΜΕΓΑ

	Σελίς
1. Στούς ἑλαιῶνες καὶ στὰ νυκτέρια τοῦ χωριοῦ	13
2. Ἡ ἑλιά (ποίημα), Κ. Παλαμᾶ	17
3. Προσπάθησε πάλι, Γ. Α. Μέγα.	21
4. Τὸ γενναῖο ναυτόπουλο, Γ. Α. Μέγα.	24
5. Ὁ νέος ναύτης (ποίημα), Γ. Βιζηνοῦ	27
6. Ἡ Σημαία (ποίημα), Ι. Πολέμη	29
7. Τὸ παράπονο τοῦ εὔζωνου, Χ. Κολιάτσου	33
8. Ὁ ἡρωικὸς ἡμιονηγός, Χ. Κολιάτσου	43
9. Τῆς δάφνης τὰ κλωνάρια (ποίημα), Σ. Παναγιωτοπούλου	45
10. Λελέκι καὶ σκουλήκι, κατά Ἐβαλντ	50
11. Ἡ βελανιδιά διηγεῖται τὴν Ιστορία της, Α. Κουρτίδη	62
12. Ὁ πεύκος (ποίημα), Ζ. Παπαντωνίου	66
13. Χειμῶνας (ποίημα), Α. Φωτιάδη	69
14. Τὸ χιόνι	70
15. Στὰ κρύα καὶ στὰ χιόνια, Γ. Α. Μέγα.	72
16. Χειμωνιά (ποίημα), Μ. Στασινοπούλου	75
17. Τὸ εὐλόγημένο καράβι, (ποίημα) Ζ. Παπαντωνίου	89
18. Ἡ δικαιοσύνη τῆς θάλασσας, Α. Καρκαβίτσα	90
19. Ἔνας μικρὸς βιοπαλαιστής, κατά τὸ Γαλλικὸν	95
20. Ἐλεημοσύνη (ποίημα), Α. Παράσχου.	100
21. Ἐργασία (ποίημα), Γ. Μαρκορᾶ	101
22. Οἱ Σπαρτιάτισσες τὴν ὥρα τοῦ κινδύνου, κατά Χ. Παπαμᾶρκον	102
23. Γοργόνα, Σ. Μυριβήλη.	105
24. Στὴ θάλασσα τῆς Σαλαμίνας (ποίημα), Α. Παράσχου.	113
25. Ἀετός, κορώνη καὶ βοσκός, κατά τὸν Αἰσωπὸν	120
26. Ὁ λύχνος, κατά τὸν Αἰσωπὸν	121
27. Ὁ φαντασμένος καπνὸς (ποίημα), Ι. Πολέμη	122
28. Ἀετὸς καὶ ἀλώπηξ, κατά τὸν Αἰσωπὸν	123
29. Δύο ἔχθροι, κατά τὸν Αἰσωπὸν	125
30. Παιδικὴ Πασχαλιά, Α. Παπαδιαμάντη.	129
31. Πάσχα στὸ χωριό (ποίημα), Ν. Χατζηδάκη.	133
32. Τὸ ναυτόπουλον, Α. Κουρτίδη.	138
33. Τὸ μόνο «καλῶς ὄρισε» (ποίημα), Ι. Πολέμη	142
34. Πῶς Ελαύον τὸ δυνάμα των αἱ Ἀθῆναι, κατά Α. Κουρτίδην.	143
35. Ἡ Ἀθηνᾶ στὴν Ἀθήνα (ποίημα), Κ. Παλαμᾶ	146
36. Τὸ μελίσσι, κατά Α. Κουρτίδην	184
37. Τὸ τραγούδι τοῦ ἥλιου (ποίημα), Χ. Παπαντωνίου	186
38. Πῶς γίνεται ἡ μέταξα, Α. Καρκαβίτσα	187

	Σελίς
39. Τὸ χωριό (ποίημα), Ι. Πολέμη	191
40. Τὸ καλοκαίρι (ποίημα), Κ. Παλαμᾶ	195
41. Ὁ θερισμός, Α. Μωραϊτίδη	196
42. Στ' ἀλώνια (ποίημα), Γ. Δροσίνη	198
43. Οἱ κορυδαλλοὶ	212
44. Ὁ κορυδαλλὸς (ποίημα), Γ. Βιζυηνοῦ	214
45. Ὁ κόκκινος φανός, Γ. Α. Μέγα	229
46. Τὸ εἰκόνισμα τῆς Παναγίας, Ι. Δαμβέργη.	236
47. Ἡ γῆ ἡ Ἐλληνὶς (ποίημα), Α. Βλάχου	246
48. Ὁ μικρὸς Κρητικός, Γ. Α. Μέγα	252
49. Ὁ μικρὸς Μακεδών, Γ. Α. Μέγα	256
50. Ὅμνος εἰς τὴν Ἐλευθερίαν (ποίημα), Δ. Σολωμοῦ	263

2. ΕΚ ΤΗΣ ΣΥΛΛΟΓΗΣ Κ. ΡΩΜΑΙΟΥ

1. Ἔνας γέρος, ἔνα σύμβολο, Κ. Ρωμαίου	36
2. Ἡ Νίκη (ποίημα), Κ. Παλαμᾶ	42
3. «...Καὶ ἐπὶ γῆς εἰρήνη...», Π. Παπαχριστοδούλου.	76
4. Ἡ γέννησι τοῦ Χριστοῦ (ποίημα), Κ. Παλαμᾶ	79
5. Παραδόσεις σχετικὲς μὲ τῇ θρησκευτικῇ ζωῇ (ἑκλογὴ), Κ. Ρωμαίου .	80
6. Ἀγιος Βασίλης (ποίημα), Σ. Σπεράντσα	82
7. Ἐλαφός καὶ ἄμπελος	125
8. Δειλὸς κυνηγός καὶ ξυλοκόπος.	126
9. Ἡ ἀπερισκεψία καὶ ἡ λαιμαργία τιμωροῦνται	126
10. Ἰστορία καὶ κατορθώμαστα διαφόρων ὅνων.	127
11. Μέσα εἰς τὰς φλόγας, Κ. Ρωμαίου.	134
12. Γενναῖο παλληκάρι (ποίημα), Τέλλου "Ἄγρα	137
13. Όλα διὰ τὴν Πατρίδα, Κ. Ρωμαίου	147
14. Πατρίδα καὶ Θρησκεία (ποίημα), Σ. Ματσούκα	151
15. Τὸ καλύτερον συστατικόν, Κ. Ρωμαίου	232
16. Γιὰ τὴ γλυκειὰ Πατρίδα (ποίημα), Γ. Βιζυηνοῦ	247
17. Ὁ ζυμωτής ἐνὸς ἐπαρχιακοῦ φούρνου	248
18. Πολεμικὸ τραγούδι (ποίημα), Κ. Παλαμᾶ	254

3. ΕΚ ΤΗΣ ΣΥΛΛΟΓΗΣ Ξ. ΔΟΥΦΕΞΗ

1. Τὸ δργωμα, κατὰ Σπ. Μελᾶν	9
2. Τὸ ἄμπελι (ποίημα δημοτικὸν)	12
3. Τί θὰ εἰπῃ σκλαβιά, Π. Νιρβάνα	31
4. Δύο γράμματα, Συλβίου.	39
5. Τὸ ρίξιμο τοῦ καραβῖου, Α. Καρκαβίτσα	86
6. Ἦλθε πάλιν ἄνοιξις (ποίημα), Α. Βλάχου	119
7. Ὁ Μίνως καὶ δ Δαιδαλος, Σ. Δουφεξῆ.	152

	Σελίς
8. 'Η τιμωρία τοῦ Μίδα, κατά Ι. Σαραντίδην	155
9. Δάμων καὶ Φιντίας, κατά Ι. Σαραντίδην	158
10. 'Η θυσία τῆς Ἀγραύλου, κατά Λ. Μελᾶν	161
11. 'Ο θάνατος τοῦ Κόδρου, κατά Λ. Μελᾶν.	163
12. Δόξα (ποίημα), Α. Προβελεγγίου	164
13. 'Ο Κροίσος καὶ δ Σόλων, κατά Λ. Μελᾶν	165
14. Φιλοξενία τοῦ Μιλτιάδου, Σ. Σπεράντσα	168
15. 'Ο Ἀριστείδης ἔξοριζεται, κατά Ι. Σαραντίδην	169
16. 'Ο Κλεανθης, κατά Χ. Παπαμάρκον	171
17. 'Η τιμωρία τοῦ Παυσανίου, κατά Ι. Σαραντίδην	173
18. Διογένης καὶ Ἀλέξανδρος, κατά Λ. Μελᾶν	175
19. 'Η ἐγκράτεια τοῦ Μεγάλου Ἀλεξανδρου, κατά Λ. Μελᾶν.	177
20. Εὐγνωμοσύνη λέοντος, κατά Χ. Παπαμάρκον	179
21. 'Η Κρατησίκλεια, Σ. Σπεράντσα.	182
22. Τὸ καλοκαίρι (ποίημα), Γ. Βιζυηνοῦ	189
23. 'Η κοιλάς τῶν Τεμπῶν, κατά Ι. Σαραντίδην	200
24. 'Η καλωσύνη τοῦ Σπύρου, κατά Ι. Σαραντίδην.	234

4. ΕΚ ΤΗΣ ΣΥΛΛΟΓΗΣ Θ. ΜΑΚΡΟΠΟΥΛΟΥ

1. Πρωτοβρόχι (ποίημα), Γ. Δροσίνη.	19
2. *Ενα 'Ελληνόπουλο, Τέλλου Ἀγρα	46
3. Φῶς ἡλιου, φῶς κυρίου (ποίημα), Γ. Βιζυηνοῦ.	49
4. *Ενα εὐεργετικό ζῷο, Θ. Μακροπούλου	54
5. Τὸ μύδι καὶ δ ποντικός, Θ. Ποταμίανου	58
6. Τὸ πυροφάνι (ποίημα), Γ. Δροσίνη	61
7. Φουρτουνιασμένη θάλασσα, Γ. Ἀννίνου	83
8. 'Η προγονική ἐπιγραφή, Θ. Μακροπούλου	109
9. Τὸ δάσος ἔχπνυξ, Θ. Μακροπούλου	202
10. 'Η πρωία (ποίημα), 'Η. Τανταλίδη	204
11. Δροσιές (ποίημα), Συλβίας Ρόδη	205
12. Μία ἐπίσκεψις, 'Ι. Κονδυλάκη	206
13. Φιλοστοργία Πελαργοῦ, 'Α. Κουρτίδη	208
14. 'Η κουκουβάγια, Σ. Γρανίτσα	210
15. 'Η ἀλώπηξ, Σ. Γρανίτσα.	216
16. Κόραξ καὶ ἀλώπηξ (ποίημα), 'Α. Ραγκαβῆ	219
17. Ζώρη Καπλάνης, Θ. Μακροπούλου	221
18. 'Ο καλὸς Θεός (ποίημα), Γ. Βιζυηνοῦ	241
19. 'Εσπερινός, Θ. Μακροπούλου	242
20. Άινος (ποίημα), 'Α. Βλάχου	245
21. Αἱ διηγήσεις τοῦ γερο-Κωνσταντῆ, Γ. Δροσίνη.	250

0020555600

ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΒΟΥΛΗΣ

ΕΚΔΟΣΙΣ Η', 1969 (VI) - ΑΝΤ. 205.000 - ΣΥΜΒΑΣΕΙΣ: 1805/19-5-69 — 1852/27-5-69

ΕΚΤΥΠΩΣΙΣ - ΒΙΒΛΙΟΔΕΣΙΑ : Μ. ΠΕΧΛΙΒΑΝΙΔΗΣ & ΣΙΑ - Α. Ε.

